

Başlarken

Sevgili Okuyucularımız!

Dergimizin yeni sayısını sizlere sunarken, Yeni Zelanda'da iki camiye (Müslümanlara) yapılan terör saldırısı ile büyük üzüntü yaşadık. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın da şiddetle kınadığı bu menfur saldırıyı lanetliyor, şehit olanlara Yüce Allah'tan (c.c.) rahmet, yaralılara acil şifalar diliyoruz.

Sevgili okuyucularımız, 31 Mart'ta yapılacak yerel seçimlerle ilgili olarak, partilerin seçim çalışmaları hız kazandı. Seçimlerden sonra Nisan ayının ilk haftası Belediye ve İl Özel İdaresi Meclisleri ilk toplantısında Meclis I. ve II. Başkan vekilleri, Divan Katibi Üyeleri, Encümen Üyeleri, İhtisas Komisyonlarına üye seçimi, Yıllık faaliyet raporu görüşülmesi, Denetim Komisyonu raporu okunması yapılacaktır.

Çeşitli açılışlar ile önemli bir deniz tatbikatının yapıldığı ve dış dünyada önemli gelişmelerin yaşandığı bir dönemi daha geride bıraktık.

Bu çerçevede, İstanbul trafiğini azaltacak Gebze-Halkalı banliyö hattı Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından açıldı. 8,5 milyar liraya mül olan demiryolu, kent içi ulaşım sağlarken, şehirlerarası yolcu ve yük taşımacılığı alanında da hizmet vereceği açıklandı.

Dünya'nın üçüncü ve Avrupa'nın en büyük 3704 yatak kapasiteli Ankara Bilkent Şehir Hastanesinin açılışı da Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından yapıldı.

Türkiye'yi çevreleyen üç denizde Cumhuriyet tarihinin en büyük deniz tatbikatı "Mavi Vatan 2019" büyük bir başarıyla gerçekleştirildi. Bu tatbikatın aynı zamanda Akdeniz'de bir süredir tatbikat icra eden Mısır, Yunanistan, İsrail ve Güney Kıbrıs'a karşı bir gövde gösterisi anlamı da taşıdığı yorumları yapıldı.

Sevgili okuyucularımız, başta Suriye olmak üzere yurt dışında önemli olaylara şahit olduk.

*ABD Başkanı Trump'ın, Cumhurbaşkanı Erdoğan ile yaptığı telefon görüşmesinde, daha önce askerlerini tamamını Suriye'den çekeceğini bildiren ABD'nin 200 civarındaki askerinin belirsiz süreyle bu ülkede kalacağını duyurmasından sonra, Rusya da Türkiye-Suriye sınırında oluşturulması düşünülen tampon bölge konusuna dahil oldu ve Rus askeri polisinin bu bölgeye yerleştirilebileceğini dile getirdi.

*Avrupa Parlamentosu'nda, Türkiye ile müzakerelerin askıya alınmasını öngören rapor kabul edildi. AK Parti sözcüsü Ömer Çelik, konuyla ilgili olarak "Bizim açımızdan hükümsüz bir karar" dedi.

*Tarihte ilk AB-Arap zirvesinin, dokuz gencin idam edildiği Mısır'da düzenlenmesi tartışmalara neden olurken, Birleşik Arap Emirliklerinin (BAE) Suriye'yi Arap Birliğine dahil etme çabalarının A.B.D. tarafından engellendiği ifade edildi.

*Siyasi belirsizliğin hüküm sürdüğü Venezuela, tarihinin en büyük elektrik kesintisi nedeniyle karanlığa bürünürken, Kuzey Afrika ülkesi Cezayir, 82 yaşındaki Cumhurbaşkanı Abdülaziz Buteflika'nın beşinci kez aday olmasına ilişkin protestolara sahne oldu.

*ABD Başkanı Donald Trump ile Kuzey Kore Lideri Kim Jong-Un arasında Vietnam'da düzenlenen kritik zirveden, yüksek beklentilere rağmen, bir sonuç alınmazken, Rusya Devlet Başkanı Putin'in, ABD'nin tek taraflı olarak çekildiği Orta Menzilli Nükleer Kuvvetler Anlaşmasının Moskova tarafından askıya alındığına ilişkin Kararnameyi imzaladığı bildirildi.

Sevgili okuyucularımız ekonomiyi ilgilendiren gelişmeleri de şöyle sıralayabiliriz

*Ekonomi 2018 yılının son çeyreğinde %3 küçülürken, tamamında %2,6 oranında büyüdü. Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak, iktisadi faaliyette en kötünün geride kaldığını ifade etti.

*Enflasyon Şubat ayında %0,16, yıllık bazda da %19,67 oranında artarken, Merkez Bankası, Para Politikası Kurulu (PKK) toplantısında, politika faizini %24 seviyesinde sabit tuttu ve enflasyonun görünümünde belirgin iyileşme sağlanana kadar sıkı parasal duruşun korunacağını belirtti.

*Türkiye İstatistik Kurumunun (TÜİK) verilerine göre işsizlik oranı, Aralık 2018'de bir öncesi yılın aynı ayına göre 3,1 puan artarak %13,5'e yükseldi.

*Son yıllarda hızlı bir büyüme yakalayan Türk Hava Yolları (THY), 2018'i rekorlarla kapattı. Geliri bir önce yıla göre %17 artışla 12,9 milyar dolara, net faaliyet karı da 2,5 kat artarak 753 milyon dolara ulaştı.

Gelecek sayıda sizlerle güzel haberleri ulaştırmak dileğiyle, mutlu ve sağlıklı günler dileriz.

İçindekiler

MAKALE ADI	YAZAR	SAYFA
Belediye Meclisi Toplantı ve Karar Yeter Sayısı Hakkında Bir İnceleme	Mustafa DÖNMEZ	3
Belediye Başkan Yardımcılarının Sigortalılığı	Akın ŞİMŞEK	14
Arazi ve Arsa Düzenlemesinde Tescil Harici Alanların Tescili Meselesi	Suat ŞİMŞEK	20
Konkordatonun Kamu İhalelerine Etkisi	Av. Necati TORUN	25
Ana Hatlarıyla Belediye Gayrimenkullerinin Satışı	Halûk NALÇAKAR	29
İl Özel İdaresi Şirketlerinin Finansal Raporlama Standartları Karşısındaki Durumu	Ahmet ARSLAN	33
Birden Fazla Kağıt Düzenlenmesinde Üst Sınırdaki Damga Vergisi Uygulaması Sorunu 6728 Sayılı Kanunla Giderildi	Altar Ömer ARPACI	39
Yapım İşlerinde Süre Uzatımı	Gürkan GÜVEN	49
Kıyıların Kamusal Boyutu	Cavit KUŞGÖZ	54
Belediye Şirketlerinde Sermaye ile Kanuni Yedek Akçeler Toplamının En Az Yarısının Zarar Sebebiyle Karşılıksız Kılması	Mustafa YAVUZ	69
Elektronik İhale Uygulamalarının Belediyeler Açısından Önemi	Sezgin ERÖZBAĞ	75
Belediyelere Ait Kum Ocaklarından Yapılan Satışlarda Belge Düzeni Nasıl Oluşturulur?	Salih ÇALAL	81
Şehrin Sessiz Tanıkları; Şehitlikler	M.Lamih ÇELİK	86
Türklerin Belediyecilik Anlayışında, Belediye (4.0) Ne Olabilir?	Cem KASAPÖĞLU	91
Yerel Yönetimlerde Farkındalık: Performansa Dayalı Kent Yönetimi	Doç.Dr.Rabia Bahar ÜSTE	98
7153 sayılı Kanunla Çevre Kanununda Yapılan Değişiklikler Üzerine Bir İnceleme	Dr. Hüseyin BİLGİN	105

Mevzuat Fihristi	119
Yargı Kararları	130
Genelge, Görüşler ve Tebliğler	142
Soru - Cevap	153

PRATİK BİLGİLER

657 SAYILI DEVLET MEMURLARI KANUNU TABİ OLARAK ÇALIŞANLAR İÇİN MAAS KATSAYILARI	154
DEVLET MEMURLARINA SAĞLANAN SOSYAL YARDIMLAR	155
BELEDİYE BAŞKAN ÖDENEĞİ	155
BELEDİYE MECLİS ÜYELERİ HUZUR HAKKI	156
BELEDİYE ENÇÜMEN ÜYELERİ ÖDENEĞİ	156
İL GENEL MECLİS ÜYELERİNİN HUZUR HAKLARI	156
İL ENÇÜMEN BRÜT ÖDENEKLERİ	157
GEÇİR VERGİSİNE TABİ GELİRLERİN VERGİLENDİRİLMESİNDE ESAS ALINAN TARİF	157
ASGARİ ÜCRETİN NET HESABI VE İŞYEREN MALİYETİ	158
2019 YILI ASGARİ GEÇİM İNDİRİMİ	158
5326 SAYILI KABAHAHLER KANUNUNA GÖRE 2019 YILI BELEDİYE PARA CEZALARI	159
1608 SAYILI KANUNUNA GÖRE BELEDİYE İDARI PARA CEZALARI	161
4207 SAYILI TÜTÜN ÜRÜNLERİNİN ZARARLARININ ÖNLENMESİ VE KONTROLÜ HAKKINDA KANUN İLE DÜZENLENEN KABAHAHLER VE SUÇLAR İLE BUNLAR İÇİN ÖNGÖRÜLEN YAPTIRIMLAR	162
2559 SAYILI POLİS VAZİFE VE SELAHİYET KANUNUNA GÖRE 2019 YILI BELEDİYE İDARI PARA CEZALARI	165
KAMU KONUTLARININ 2019 YILI AYLIK KİRA BEDELLERİ	166
2886 SAYILI DEVLET İHALE KANUNUNDAKİ PARASAL LİMİTLER	167
YURTIÇİ HARÇIRAHLAR	168
BÜTÇE KANUNUNDAKİ 5018 SAYILI KAMU MALİ YÖNETİMİ VE KONTROL KANUNU LİMİTLERİ	170
DEĞERLİ KAĞITLAR	171
AMORTİSMANA TABİ TUTULMADAN DOĞRUDAN GİDER YAZILACAK TUTAR	171
GAYRİMENKUL SERMAYE İRATLARINDA UYGULANAN KİRA İSTİSNA TUTARI	172
HİZMET ERBABINA İŞYERİ VEYA İŞYERİNİN MÜSTEMİLATI DIŞINDA KALAN YERLERDE YEMEK VERİLMEK SURETİYLE SAĞLANAN MENFAATLERE İLİŞKİN İSTİSNA TUTARI	172

BASIT USULE TABİ OLMANIN GENEL ŞARTLARINDAN OLAN İŞYERİ KİRA BEDELİNE İLİŞKİN TUTAR	172
ENGELLİLER İÇİN VERGİ İNDİRİMİ	172
YENİDEN DEĞERLEME ORANLARI	172
GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA HALİNDE ÖDENECEK ÜCRET	173
ÜCRETLİ YILLIK İZİNLER	173
İŞ AKDİNİN FESHİNDE İHBAR TAZMİNATI TUTARLARI	173
MEMUR ÖDEMELERİNİN YAPILAN KESİNTİLER	174
DEVLET MEMURLARINA HASTALIK VE REFAKAT İZİNİ	175
MEMURLARDA AÇIKTAN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET	176
DEVLET MEMURLARINDA KURUM DIŞINDAN VEKALETTE ÜCRET	176
KURUM İÇİNDEN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET	177
3194 SAYILI İMAR KANUNUNA GÖRE VERİLECEK İDARI PARA CEZALARI	178
DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR	181
5846 SAYILI FİKİR VE SANAT ESERLERİ KANUNU	183
7126 SİVİL SAVUNMA KANUNU	183
VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 1/1/2019 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR	184
SULAR HAKKINDA KANUN	186
TAHSİLDARLARIN ÜZERİNDE TUTULACAKLARI PARA LİMİTİ	186
ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ	187
KİK ESİK DEĞERLER VE PARASAL LİMİTLER	188
6331 SAYILI İSG KANUNUNA GÖRE 2019 YILINDA UYGULANACAK İDARI PARA CEZALARI İLİŞİLİ BİLGİLER	190
4857 SAYILI İŞ KANUNU'NA GÖRE UYGULANACAK PARA CEZALARI	194
4301 SAYILI ÖĞLE DİNLENMESİ KANUNU	196
1593 SAYILI UMUMİ HİFZISSİHHA KANUNU	196
YAPI, TESİS VE ONARIM İŞLERİ İHALELERİNDE KULLANILAN MÜTEAHHİTLİK KARNELERİ VE İŞ BITİRME BELGELERİNİN 2019 YILINA AİT DEĞERLENDİRME KATSAYILARI	197
PARASAL SINIRLAR	198

Mustafa DÖNMEZ

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
Yerel Yönetimler Gn. Md. Şb. Md.

BELEDİYE MECLİSİ TOPLANTI VE KARAR YETER SAYISI HAKKINDA BİR İNCELEME

1. GİRİŞ

Bilindiği üzere, belediye meclisi belediyenin karar organıdır. Belediye meclisleri, kendilerine mevzuatla verilen görevleri yerine getirmek için olağan ve gerekirse olağanüstü toplantılar yapar. Belediye meclisinin kanunda gösterilen usul ve esaslara uygun olarak toplanması ve karar alması gerekir.

Belediye meclisinin toplantı ve karar yeter sayısına ilişkin temel kurallar ile oy kullanmaya ilişkin usul ve esaslar, 5393 sayılı Belediye Kanunu ve Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliği'nde gösterilmiştir.

Belediye meclisince mevzuat hükümlerine aykırı olarak toplantı yapılması ve karar yeter sayısına uyulmaması, o kararın geçersizliğini de beraberinde getirir. Başka bir deyişle, iptale konu olur.

İşte bu makalede belediye meclislerinin toplantı ve karar yeter sayısı üzerinde durulacaktır.

2. KONU İLE İLGİLİ MEVZUAT HÜKÜMLERİ

A. 5393 SAYILI BELEDİYE KANUNU

Toplantı ve karar yeter sayısı

Madde 22 - Belediye meclisi, üye tam sayısının salt çoğunluğuyla toplanır ve katılanların salt çoğunluğuyla karar verir. Ancak, karar yeter sayısı, üye tam sayısının dörtte birinden az olamaz. Oylamada eşitlik çıkması durumunda meclis başkanının bulunduğu taraf çoğunluk sayılır. Gizli oylamalarda eşitlik çıkması durumunda oylama tekrarlanır, eşitliğin bozulmaması durumunda meclis başkanı tarafından kura çekilir.

Meclisin toplanmasında, üye tam sayısının salt çoğunluğu sağlanamadığı takdirde başkan, gün ve saatini tespit ederek en geç üç gün içinde toplanmak üzere meclisi tatil eder. Gelecek toplantı, üye tam sayısının dörtte birinden az olmayan üye sayısı ile yapılır.

Görüşmeler sırasında başkan veya üyelerden birinin talebi üzerine yapılacak yoklama-

da karar yeter sayısının bulunmadığı anlaşılırsa, ikinci fıkradaki hükümler uygulanır.

Üyeler oylarını bizzat kullanır. Gizli oy kullanmaya fiziki bakımdan engelli üyeler, tayin edecekleri kişi eliyle oy kullanabilirler.

Oylama gizli, işaretle veya ad okunarak yapılır. Oy verme **kabul**, **ret** veya **çekimser** şeklinde olur.

Kararlar, meclis başkanı ve kâtip üyeler tarafından imzalanır ve bir sonraki toplantıda üyelere dağıtılır.

B. BELEDİYE MECLİSİ ÇALIŞMA YÖNETMELİĞİ

Toplantı ve karar yeter sayısı

Madde 10 - Meclis, üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanır ve katılanların salt çoğunluğu ile karar alır. Ancak karar yeter sayısı üye tam sayısının dörtte birinden az olamaz. Belediye başkanı, meclis üye tam sayısına dâhildir. Oyların eşitliği halinde başkanın kullandığı oy yönünde çoğunluk sağlanmış sayılır.

Birleşime ilişkin karar tutanakları bir sonraki birleşimden önce üyelere dağıtılır.

Meclisin toplanması için gerekli çoğunluğun sağlanamaması veya görüşmeler sırasında başkan veya üyelere birinin talebi üzerine yapılacak yoklamada karar yeter sayısının bulunmadığının anlaşılması durumunda, meclis başkanı gün ve saatini tayin ederek en geç üç gün içinde toplanmak üzere meclisi tatil eder. Bu toplantının günü ve saati üyelere bildirilir ve gündemin duyurulmasındaki usullerle ilân edilir.

Gelecek toplantı, üye tam sayısının dörtte birinden az olmayan üye ile yapılabilir. Bu toplantıda da yeter sayı bulunamaz ise meclis tatil edilir ve o ay içinde başka bir toplantı çağırısı yapılmaz.

Toplantı ve karar yeter sayılarının hesabında kesirli sayılar tam sayıya yükseltilir.

3. KONUNUN İNCELENMESİ

Belediye meclisinin toplantı ve karar yeter sayısına ilişkin temel kurallar ile oy kullanmaya ilişkin usul ve esaslar, 5393 sayılı Belediye Kanunu ve Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliğinde düzenlenmiştir.

1. Belediye Meclisi Toplantı Yeter Sayısı

Belediye Kanunu'nun 22 nci maddesinin birinci fıkrasına göre; belediye meclisi, üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanır ve katılanların salt çoğunluğu ile karar alır.

Yasada belediye meclisinin üye tam sayısının salt çoğunluğuyla toplanması ve katılanların çoğunluğuyla karar vermesi öngörülerek, meclisin karar vermesi kolaylaştırılmıştır. Ancak, meclisin bir konuda karar alabilmesi için gerekli olan sayı, üye tam sayısının dörtte birinden az olamayacaktır. Karar alma mekanizmasında bu şekilde bir baraj konulmak suretiyle kararların belirli bir katılım düzeyi ile alınması öngörülerek, yönetimde meşruiyet ilkesi gözetilmiştir.

Belediye meclisinin toplantı ve karar yeter sayısına geçmeden önce, konu ile ilgili bazı kavramların açıklığa kavuşturulmasında yarar görülmektedir.

a) Üye tam sayısı: Üye tam sayısı, bir meclis veya kurulun yasa ile belirlenmiş olan sayıdaki üyelerinin tamamıdır.

2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanununun 5/b maddesinde; belediye meclisi üyelikleri belde nüfusuna göre belirlenmiştir.

Tablo : Belediye Meclis Üye Sayısı ve Meclis Üye Tam Sayısı

Nüfus Grubu	(1) Meclis Üye Sayısı	(2) Meclis Üye Tam Sayısı
Nüfusu 10.000'e kadar olan beldelerde	9	10
Nüfusu 10.000 - 20.000'e kadar olan beldelerde	11	12
Nüfusu 20.001 - 50.000'e kadar olan beldelerde	15	16
Nüfusu 50.001 - 100.000'e kadar olan beldelerde	25	26
Nüfusu 100.001 - 250.000'e kadar olan beldelerde	31	32
Nüfusu 250.001 - 500.000'e kadar olan beldelerde	37	38
Nüfusu 500.001 - 1.000.000'e kadar olan beldelerde	45	46
Nüfusu 1.000.000'dan fazla olan beldeler	55	56

Tabloda 1.sütunda son genel nüfus sayımı sonuçlarına göre seçilecek meclis üyelikleri sayısı, 2. sütunda ise ilgili belediyelerin meclis üye tam sayıları gösterilmektedir.

Belediye meclis üye sayıları ile meclis üye tam sayıları aynı değildir. Çünkü, Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliği'nin 10 uncu maddesine göre, **belediye başkanı, meclis üye tam sayısına dahil** olduğundan¹, belediyelerin meclis üye tam sayısını hesaplarken, meclis üye sayılarının birer artırılması gerekir.

Örneğin; 30.000 nüfuslu bir belediyenin, meclis üye sayısı 15 olmasına karşın, bu belediyenin meclis üye tam sayısı 15 değil, belediye başkanı ile birlikte 16 olacaktır.

b) Üye tam sayısının salt çoğunluğu: Meclis üye tam sayısının salt çoğunluğu; meclis üye tam sayısının yarısından az olmayan, ama yarıdan da fazla olan sayıyı ifade eder.

Bu tanımda geçen, 'yarıdan fazla' ile 'yarıdan bir fazla' deyimlerini birbirine karıştırmamak gerekir. Bir örnek vermek gerekirse; (39) sayısının yarıdan fazlası (20), yarıdan bir fazlası ise (21)'dir.

¹ Danıştay Genel Kurulunun 14.3.1969 tarih ve E.1969/63 sayılı Kararı ile tasvip edilen 3. Daire Kararına göre, belediye başkanları da üye tam sayısına dahildir.

Buna göre; bir belediye meclisinin toplanmaya başlayabilmesi için, üye tam sayısının salt çoğunluğunun toplantıda hazır bulunması gerekir.

Bu açıklamalar ışığında; belediye meclisinin toplantı yeter sayısını örneklerle açıklamaya çalışalım.

Örnek 1: 150 bin nüfuslu bir şehrin belediye meclisi 31 üyeden oluşmakla birlikte, bu belediyenin üye tam sayısı başkan dahil 32'dir. Bu belediyenin, meclis üye tam sayısının salt çoğunluğu 17'dir.

Örnek 2: Belediye başkanı dahil 79 üyeli bir büyükşehir belediye meclisinin toplantı yapabilmesi için 79 sayısının salt çoğunluğu olan 40 üyenin hazır bulunması gerekir.

2. Belediye Meclisinin Karar Yeter Sayısı

Kanunun 22 nci maddesinin birinci fıkrası; "*Belediye meclisi, üye tam sayısının salt çoğunluğuyla toplanır ve katılanların salt çoğunluğuyla karar verir. Ancak, karar yeter sayısı, üye tam sayısının dörtte birinden az olamaz.*" hükmünü taşımaktadır.

Söz konusu fıkra hükmüne göre; bir belediye meclisinin toplantı yapabilmesi için üye tam sayısının salt çoğunluğunun toplantıda hazır bulunması gerekli görülmüşken, bu toplantıda karar alınabilmesi için toplantıya katılanların salt çoğunluğunun oyu yeterli kabul edilmiştir.

Örnek 1: Meclis üye tam sayısı başkan dahil (10) kişiden oluşan belediye meclisi (6) üyenin katılımı ile toplanabilecek, toplantıya katılanların salt çoğunluğu olan (4) üyenin aynı yönde oy kullanması ile karar alabilecektir.

Örnek 2: Meclis üye tam sayısı başkan dahil 16 olan bir belediye meclisinin 9 üyesi mevcut ise, toplantı yapılarak gündemdeki konular görüşülür, bu 9 üyeden 5'inin oyu aynı yönde ise karar alınmış olur.

a) Oylamada Eşitlik Durumu

Kanunun 22 nci maddesinin birinci fıkrası, belediye meclisinde; “... **Oylamada eşitlik çıkması durumunda meclis başkanının bulunduğu taraf çoğunluk sayılır...**” hükmünü öngörmektedir.

Söz konusu fıkra hükmüne göre; meclis toplantılarında oylamada eşitlik çıkması halinde, başkanın bulunduğu taraf çoğunluk sayılarak, karar kabul edilmiş sayılacaktır.

Konuyu bir örnekle açıklamak gerekirse;

Nüfusu 20.001-50.000'e kadar olan beldelede meclis üye tam sayısı, başkan dahil 16 kişiden oluşmaktadır. Eğer bu mecliste açık oylama yapıp da sonucun 8 = 8 olması halinde başkanın bulunduğu taraf çoğunluk sayılacaktır.

Madde hükmünde; oylamada eşitlik çıkması halinde başkanın bulunduğu tarafın çoğunluk sayılacağı hükme bağlanarak çözümsüzlük ve meclisin kilitlenmesi önlenmektedir.

b) Gizli Oylamalarda Eşitlik Durumu

Kanunun 22 nci maddesinin birinci fıkrası, belediye meclisinde; “... **Gizli oylamalarda eşitlik çıkması durumunda oylama tekrarlanır, eşitliğin bozulmaması durumunda meclis başkanı tarafından kur'a çekilir.**” hükmünü öngörmektedir.

Söz konusu fıkra hükmüne göre, belediye meclisinde yapılacak gizli oylamalarda eşitlik çıkması durumunda, başkanın bulunduğu tarafın tercih olunacağına ilişkin yasa hükmü geçerli değildir. Gizli oylamada eşitlik çıkması durumunda, **oylamanın tekrarlanması**, yapılacak yeni oylamada da eşitliğin bozulmaması durumunda, meclisin kilitlenmesini önlemek amacıyla meclis başkanı tarafından **kur'a çekilerek**, kur'a çıkan sonuç meclisçe kabul edilmiş sayılacaktır.

c) Toplantı Yeter Sayısının Sağlanamaması

Belediye Kanunu'nun 22 nci maddesinin ikinci fıkrası; “*Meclisin toplanmasında, üye tam sayısının salt çoğunluğu sağlanamadığı takdirde başkan, gün ve saatini tespit ederek en geç üç gün içinde toplanmak üzere meclisi tatil eder. Gelecek toplantı, üye tam sayısının dörtte birinden az olmayan üye sayısı ile yapılır.*” hükmünü öngörmektedir.

Belediye meclisi, kural olarak üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanır. Ancak, yasa koyucu bazı koşulları göz önünde bulundurarak, bu kuralın istisnasını da düzenlemiştir.

Buna göre, belediye meclisi toplantısında üye tam sayısının salt çoğunluğu sağlanamadığı takdirde, meclis **başkanı toplantı gün ve saatini** tespit ederek **en geç üç gün** içinde toplanmak üzere meclisi tatil eder. Bu toplantının günü ve saati üyelere bildirilir ve gündemin duyurulmasındaki usullerle ilân edilir. Bu düzenlemeyle, meclisin karar alma sürecinin kesintisiz olarak işlemesi öngörülmüştür.

Madde hükmünde geçen “*en geç 3 gün içinde toplanmak*” ibaresinden ne anlaşılacaktır? Yasada geçen 3 günlük süre, meclisin toplanması için üst sınır olarak belirlenmiş olup, meclis başkanı meclisin bu süreden daha kısa bir süre içinde toplanmasını isteyebilir.

Üç günlük sürenin hesabında ise, toplantı yeter sayısının sağlanamaması nedeniyle toplantının ertelendiği günden sonra başlayan üç günün değerlendirilmesi; başka bir deyişle, duyuru günü ile toplantı gününün hesaba katılmaması gerekir.

Bu şekilde ertelenme sonucu yapılan belediye meclisi toplantısında üye tam sayısının salt çoğunluğu aranmaz. Bu toplantı, üye tam sayısının **dörtte birinden** az olmayan üyeler katılımı ile yapılır ve karar alınabilir.

Örneğin, Başkan ile birlikte 32 üyesi olan bir belediye meclisinin aylık olağan toplantısına 9 üye katılmış, bu durumda toplantı yeter sayısı mevcut olmadığından toplantı 3 üncü güne ertelenmiştir. Ancak, 3 üncü gün yapılan toplantıya da 9 üye katılmıştır. Erteleme sonucu 3 üncü gün yapılan toplantıya üye tam sayısının dörtte birinden az olmayan sayıda 9 üye katıldığı için bu toplantı yapılacak ve karar yeter sayısı, üye tam sayısının dörtte birinden az olamayacağı için sadece 8 üyenin olumlu oyu ile karar alınabilecektir.

Üç gün içinde yapılmak üzere ertelenen toplantıda da toplantı yeter sayısı bulunamaz ise, meclis tatil edilir ve o ay içinde başka bir toplantı çağırısı yapılmaz (BMÇY, md.10).

ç) Görüşmeler Sırasında Karar Yeter Sayısının Kalmaması

Yasa'nın 22 nci maddesinin üçüncü fıkrası; "*Görüşmeler sırasında başkan veya üyelere birinin talebi üzerine yapılacak yoklamada karar yeter sayısının bulunmadığı anlaşılırsa, ikinci fıkradaki hükümler uygulanır.*" hükmünü öngörmektedir.

Belediye meclisi, üye tam sayısının salt çoğunluğuyla toplantıya başlamasına karşın, görüşmeler devam ederken bazı üyeler ayrılabilir.

Böyle bir durumda meclis başkanı veya üyelere birinin isteği üzerine yapılacak yoklamada karar yeter sayısının bulunmadığı anlaşılırsa, başkan toplantıya devam edemeyeceğinden; **gün ve saatini tespit ederek en geç üç gün** içinde toplanmak üzere meclisi tatil edecektir.

Örneğin, üye tam sayısı başkan dahil 38 olan bir belediye meclisinin aylık olağan toplantısına 20 üye katılmıştır. Buna göre, bu meclisin karar yeter sayısı 11'dir. Ancak, görüşmeler sürerken çeşitli nedenlerle bazı meclis üyelerinin toplantıyı terk ettiği ve yapılan yoklamada 10 üyenin hazır bulunduğu anlaşılmıştır. Bu durumda hazır bulunan üye sayısı, karar yeter sayısı olan 11 üyenin altına düştüğünden görüşmelere devam edilemez.

Toplantı yeter sayısı kalmadığı için ertelenen ve 3 gün içinde yapılacak müteakip toplantıda meclis üye tam sayısının salt çoğunluğu aranmaz. Bu toplantı, üye tam sayısının dörtte birinden az olmayan üye sayısı ile yapılır, karar alınabilir.

3. Oylama Usul ve Oy Verme Şekilleri

Belediye Kanunu'nun 22 nci maddesinin **dördüncü fıkrası**; "*Üyeler oylarını bizzat kullanır. Gizli oy kullanmaya fiziki bakımdan engelli üyeler, tayin edecekleri kişi eliyle oy kullanabilirler.*" hükmünü, **beşinci fıkrası** ise, "*Oylama gizli, işaretle veya ad okunarak yapılır. Oy verme kabul, ret veya çekimsiz şeklinde olur.*" hükmünü öngörmektedir.

Bu hükümlerle, üyelerin oy kullanma esasları ve oylama usulleri ortaya konmuştur.

a) Oylama Usulleri

Belediye meclisi toplantılarında yapılacak oylama usullerine ilişkin ayrıntılar, Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliği'nin 13 üncü maddesinde gösterilmiştir. Buna göre; mecliste oylama usulleri gizli, işaretle ve açık oylama olmak üzere üç türdür.

• **Gizli oylama:** Meclis üyelerinin oy pusulasına seçeceği kişi veya kişilerin adlarını ya da bir teklif hakkında kabul, çekimser veya ret yazıp, tanıtıcı hiçbir işaret koymadan sandığa atmasıdır.

Gizli oylamalarda kullanılacak oy pusulaları zarfla birlikte başkanlıkça mühürlü şekilde düzenlenir. Oylama bittikten sonra katip üyeler tarafından sandıktan çıkan zarflar sayılır ve üye sayısından fazla olmadığı tespit edildikten sonra açılır. Oy pusulaları sayıldıktan sonra, başkanlık divanı tarafından sonuç açıklanır. Oylarda eşitlik halinde oylama bir defa daha tekrarlanır; yine eşitlik olursa meclis başkanınca kuraya başvurulur. Kura çekimi, birbirinin aynı olan ve üzerinde adlar yazılı bulunan kağıtlar bir torbaya konularak meclis başkanı tarafından çekilmek suretiyle yapılır. Torbadan çekilen isim kazanmış olur.

Başkanlık divanı, *encümen üyeliği ve denetim komisyonu üyeliği seçimleri gizli oylama* ile yapılır. Meclis kararı ile başka konularda da gizli oylama yapılabilir.

• **İşaretle oylama:** Meclis üyesinin elini yukarı kaldırarak veya ayağa kalkarak kabul, **çekimser** veya ret şeklinde oyunu açıklamasıdır.

İşaretle oylamada oyları tespit etmek başkanlık divanına aittir. Çoğunluk olup olmadığı hususunda tereddüt olursa, bir defa daha oylama yapılır. Tereddüt giderilemediği takdirde, ad okunmak suretiyle açık oylamaya başvurulur.

• **Açık oylama:** Üzerinde üyelerin ad ve soyadları yazılı oy pusulalarının sandığa atılması veya varsa elektronik oylama mekanizmasının çalıştırılması ya da üyelerin adlarının okunması üzerine, adı okunan üyenin ayağa kalkarak kabul, **çekimser** veya ret demesi suretiyle yapılan oylamadır.

Yönetmelik hükümlerinden; işaretle oylamanın meclis üyesinin elini yukarı kaldırarak veya ayağa kalkarak kabul, çekimser veya ret şeklinde oyunu açıklaması şeklinde olabileceği, **elektronik oylamanın** işarı oy olarak kabul edilemeyeceği, ancak açık oylama usulünde yapılabileceği anlaşılmaktadır.

Sandık kullanılarak yapılan oylamada, sandık katip üyeler tarafından meclis önünde açılır. Oy pusulaları sayılır ve oy çeşitleri tutanağa ayrı ayrı geçirildikten sonra başkanlık divanı tarafından sonuç açıklanır.

İşaretle ve açık oylamalarda eşitlik olması halinde, başkanın kullandığı oy yönünde çoğunluk sağlanmış sayılır.

b) Oy Verme Şekilleri

Belediye Kanunu'nun 22 nci maddesinin beşinci fıkrasında oy verme şekillerinin;

- Kabul,
- Ret,
- Çekimser

şeklinde olacağı belirtilmiştir.

Buna göre; belediye meclis üyeleri, oylama usullerine göre müzakere edilen konuya ilişkin kararını kabul, çekimser veya ret diyerek ortaya koyar.

Bu ifadeler dışında oylamada evet, hayır, olabilir ya da olumlu, olumsuz gibi ifadelerin kullanılması mümkün değildir.

► **Çekimser oylar ret olarak mı yoksa kabul olarak mı değerlendirilir?**

Kanunda oy verme yöntemlerinden birinin çekimser oy verme şeklinde olacağı belirtilmekle birlikte, çekimser oyların niteliğinin ne olduğu açıklanmamıştır.

Konunun mahiyeti hakkında çeşitli yargı kararlarından yola çıkarak bir sonuca varmak mümkün olabilecektir.

Anayasa Mahkemesi'nin 14.05.1996 tarihli ve E.1996/19, K.1996/13 sayılı Kararında, "Bir oy türü olarak anılan "çekimser oyun" Anayasa'nın 96. maddesindeki kabul ya da ret oylarına ekleneceği konusunda açıklık bulunmaması karşısında, karar oluşumunda dikkate alınmayacağı da doğaldır." şeklinde hüküm tesis edilmiştir.

Çekimser oylarla ilgili olarak Anayasa Mahkemesi bu kararı ile çekimser oyların kabul oylarına eklenmesi gerektiği görüşüne karşı çıkarak, böyle bir uygulamanın yapılmayacağını, çekimser oyun başlı başına ayrı bir oy çeşidi olduğunu belirtmiştir.

Edirne İdare Mahkemesi, 29.04.1998 tarih ve E.1997/913, K.1998/34 sayılı Kararında; ... belediyesinin başkan dahil 16 üyeli belediye meclisi 11 üyenin iştiraki ile toplandığı, başkanın oyu dahil 5 kabul, 6 çekimser oya karşılık 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 8/b maddesi uyarınca onaylanan imar planı değişikliğini, imar planı değişikliklerinin onaylanması konusunda belediye meclislerinin izafi çoğunlukla karar alacağına cevaz veren bir kanun hükmü bulunmaması nedeniyle çekimser oyların ret veya kabul olarak değerlendirilemeyeceği, karar yeter sayısı için aranan mutlak çoğunluk hükmünün uygulanması gerekeceğini belirterek, meclis kararını iptal etmiştir.

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, 29.11.1982 günlü E.1982/5096, K.1982/4999 sayılı, 11.02.1991 günlü E.1989/8948, K.1991/849 sayılı Kararlarında, kooperatif genel kurullarında kullanılan çekimser oyların, red oyları niteliğinde olduğu belirtilerek, bunları kabul oyları gibi değerlendirerek karar alınamayacağına hükmetmiştir.

Konu, yasa hükmü ve yargı kararları çerçevesinde değerlendirildiğinde, "çekimser" oyları kabul veya ret oylara ilave ederek, karar alma olanağı bulunmamaktadır.²

² Hayrettin Güngör, Belediyenin Organları Meclis, Encümen, Başkan, Kont-Der Yayını, Ankara 2013, s.60

Kısaca, çekimser oy meclis toplantılarında oylama yapılırken olumlu veya olumsuz yönden değeri olmayan, ilgilinin kabul veya red için kararsız olduğunu gösteren bir oy verme biçimidir. Bu oyun, kabul veya red oyları üzerinde etkisi bulunmadığından, karar oluşumunda da dikkate alınmamaktadır.

Çekimser oy ile ilgili olarak İçişleri Bakanlığı Hukuk Müşavirliği'nin 27.07.2011 tarihli ve B.05.0.HUK.0.00.00.02-045.02.01/11557 sayılı görüşü aşağıya alınmıştır:

GÖRÜŞ İSTENİLEN KONU: Mahalli idareler Genel müdürlüğünün ilgi yazıları ile; 32 üyeye sahip ... Belediye Meclisinin, 2011 Temmuz ayında, 29 üye ile ilgili olarak, 14 çekimser, 6 ret ve 9 kabul oyu ile aldığı kararın geçerli olup olmadığı sorulmaktadır.

GÖRÜŞ İSTENİLEN BİRİM: Mahalli idareler genel müdürlüğü konu ile ilgili olarak; "...katılanların salt çoğunluğuyla kabul yönünde oy kullanmadığından alınan kararın hukuken geçerli olmadığı."

Şeklinde görüş bildirmiştir.

HUKUK MÜŞAVİRLİĞİNİN GÖRÜŞÜ : Konu ile ilgili olarak mevzuatta,

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Toplantı ve karar yeter sayısı" başlıklı 22. maddesinde, "Belediye meclisi, üye tam sayısının salt çoğunluğuyla toplanır ve katılanların salt çoğunluğuyla karar verir..."

9 Ekim 2005 tarih ve 25961 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliği'nin 10. maddesinde, "Meclis üye tam sayısının salt çoğunluğuyla toplanır ve katılanların salt çoğunluğuyla karar alır..."

hükümlerine yer verilmiştir.

Yukarıdaki mevzuat hükümleri çerçevesinde; 32 üyeye sahip ... Belediye Meclisinin, 2011 Temmuz ayında, 29 üye ile toplanarak, 14 çekimser, 6 ret ve 9 kabul oyu ile yani ka-

tılanların salt çoğunluğundan daha az üyenin kabul oyu ile aldığı kararın hukuken geçerli olamayacağı değerlendirilmektedir.

Uygulamaya İlişkin Örnekler:

Belediye meclisinde alınan kararın geçerli olabilmesi için meclis üye tamsayısının salt çoğunluğuna ulaşılması gerekir. **Tekrar belirtelim ki, çekimser oyların kabul ya da ret oyları üzerinde herhangi bir etkisi yoktur. Başka bir deyişle, çekimser oylar ne kabul oylarına ne de ret oylarına eklenir.**

Örnek : 1

Belde Nüfusu	Üye Sayısı
Üye tam sayısı (Bşk. dahil)	56
Katılım	56
Karar yeter sayısı	29
Kabul	27
Ret	18
Çekimser	10

Örnekteki belediye meclisi başkan dahil 56 üyeden oluşmakta olup, oylamada üyelerin 27'si kabul, 18'i ret, 10'u da çekimser oy kullanmıştır. Oylamada çekimser oyların kabul veya ret oyları üzerinde herhangi bir etkisi bulunmadığından ve karar yeter sayısı olan 29'a ulaşamadığından karar reddedilmiş sayılır.

Örnek : 2

Belde Nüfusu	Üye Sayısı
Üye tam sayısı (Bşk. dahil)	32
Katılım	26
Karar yeter sayısı	14
Kabul	12
Ret	6
Çekimser	8

2 nolu örnekte, başkan dahil 32 üyeden oluşan bu belediye meclisi 26 üyenin katılımıyla toplanmış, oylamada üyelerin 12'si kabul, 6'sı ret, 8'i de çekimser oy kullanmıştır. Oylamada çekimser oyların kabul veya ret

oyları üzerinde herhangi bir etkisi bulunmadığından ve karar yeter sayısı olan 14'e ulaşamadığından karar reddedilmiş sayılır.

Örnek : 3

Belde Nüfusu	Üye Sayısı
Üye tam sayısı (Bşk. dahil)	12
Katılım	11
Karar yeter sayısı	6
Kabul	6
Ret	3
Çekimser	2

Üçüncü örnekte, başkan dahil 12 üyeden oluşan bu belediye meclisi 11 üyenin katılımıyla toplanmış, oylamada üyelerin 6'sı kabul, 3'ü ret, 2'si de çekimser oy kullanmıştır. Oylamada çekimser oyların kabul veya ret oyları üzerinde herhangi bir etkisi bulunmadığından ve karar yeter sayısı olan 6'ya ulaşamadığından karar kabul edilmiştir.

4. Belediye Meclisi Kararlarının Üyelerce İmzalanması

5393 sayılı Yasa'nın 22 nci maddesinin altıncı fıkrası; *mecliste alınan kararların, meclis başkanı ve katip üyeler tarafından imzalanmasını ve bir sonraki toplantıda üyelere dağıtılmasını* öngörmektedir. Buna göre, belediye meclisinde alınan kararların, tüm meclis üyelerince değil, meclis başkanı ve iki katip üye tarafından imzalanması yeterli görülmüştür.

Ayrıca, madde hükmünde meclis kararlarının bir sonraki toplantıda üyelere dağıtılması öngörülmüştür. Bu dağıtım bütün tutanakların dağıtılması şeklinde değil, sadece meclisin hangi konularda ne karar aldığını gösterir "karar özetleri"nin dağıtılması şeklinde yeterli olacaktır.³ Bu düzenleme ile, katılımı arttırmak ve üyelerin bilgi sahibi olmasını sağlamak amacıyla gelecek toplantıda meclis kararlarının meclis üyelerinin bilgisine sunulması sistemi getirilmiştir.

3 Güngör, Belediyenin Organları Meclis, Encümen, Başkan, Kont-Der Yayını, Ankara 2013, s.63

Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliği'nin 16 ncı maddesi hükmüne göre; meclis görüşmeleri katip üyeler veya divanın sorumluluğundaki görevlilerce tutanağa geçirilecek ve başkanlık divanı tarafından imzalanacaktır. Toplantıların, meclis kararıyla sesli veya görüntülü cihazlarla da kaydedilebilmesi mümkündür.

Kararlar, tutanaklara dayalı olarak yazılacak, başkan ve katip üyelerce imzalanacaktır. Katip üyeler meclis toplantısında katılamamışsa, yedeklerine imzalatılması gerekir.

Meclis kararlarına her yıl birden başlamak üzere birbirini izleyen karar numarası verilecektir. Belediye başkanı tarafından geri gönderildiği için yeniden görüşülen kararlara, yeniden karar numarası verilecektir. Kararların, bir sonraki toplantıda üyelere dağıtılması ve ayrıca asıllarının bir dosyada muhafaza edilmesi gerekir.

Kapalı oturumlarda içeri görevli alınmamış ise, tutanak ve kararlar katip üyeler tarafından yazılacaktır.

- **Belediye meclisi kararları, tüm meclis üyelerine imzalatılacak mıdır?**

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 22 nci maddesinin son fıkrası, "Kararlar, meclis başkanı ve katip üyeler tarafından imzalanır ve bir sonraki toplantıda üyelere dağıtılır",

Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliği'nin 16 ncı maddesi ise, "Meclis görüşmeleri katip üyeler ve divanın sorumluluğundaki görevlilerce tutanağa geçirilir ve başkanlık divanı tarafından imzalanır. Toplantılar, meclisin kararıyla sesli ve görüntülü cihazlarla da kaydedilebilir. Kararlar, tutanaklara dayalı olarak yazılır, başkan ve katip üyelerce imzalanır. Kararlar, bir sonraki toplantıda üyelere dağıtılır" hükümlerini düzenlemiştir.

Yukarıda yer verilen hükümlere göre, belediye meclisi kararlarının (imar kararları hariç) tüm meclis üyeleri tarafından değil, meclis başkanı ve katip üyelerce imzalanması yeterli görülmektedir.

İçişleri Bakanlığı'nca Ordu Belediye Başkanlığına gönderilen 9.3.2006 tarihli ve 80683 sayılı yazı da aynı yöndedir.

- **Belediye meclislerince alınan imar kararlarının imzalanması ve onanması ne şekilde olur?**

Belediyelerin en önemli görevlerinden biri de, imar planlarının hazırlanması ve yürürlüğe konulmasıdır. Bilindiği üzere, 3194 sayılı Yasa'nın 8/b maddesi; "İmar Planları; Nazım İmar Planı ve Uygulama İmar Planından meydana gelir. Mevcut ise bölge planı ve çevre düzeni plan kararlarına uygunluğu sağlanarak, belediye sınırları içinde kalan yerlerin nazım ve uygulama imar planları ilgili belediyelerce yapılır veya yaptırılır. Belediye meclisince onaylanarak yürürlüğe girer..."

Onaylanmış planlarda yapılacak değişiklikler de yukarıdaki usullere tabidir.

Kesinleşen imar planlarının bir kopyası, Bakanlığa gönderilir." hükmünü öngörmektedir.

Söz konusu madde hükmüne göre; belediye sınırları içinde kalan yerlerin nazım ve uygulama imar planları ilgili belediyelerce yapılmakta veya yaptırılmakta, belediye meclisince onaylanarak yürürlüğe girmektedir.

Genel revizyon ve yerleşim yeri yetersizliği nedeniyle yapılan ilave imar planı ile imar planı değişiklikleri de aynı usule tabidir. Ayrıca, imar planı değişiklikleri ile ilgili meclis kararlarının oturuma katılan tüm meclis üyelerince imzalanması gerekmektedir.

Nitekim, mülga Bayındırlık ve İskan Bakanlığının 26.06.1989 tarihli ve 1-12-740-14131 sayılı Genelgesinde; 3194 sayılı Yasa'nın 8/b maddesi gereğince, belediyelerce onaylanan nazım ve uygulama imar planları ile plan revizyonları, plan değişiklikleri ve mevzi imar planlarına ilişkin onamaya esas belediye meclis kararları ve eki planların, belediye başkanı ve oturuma katılan tüm meclis üyeleri tarafından imzalanması gerektiği,

Keza, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Yapı İşleri Genel Müdürlüğü'nün 17.07.1986 ta-

rihli ve B-09-B01/99-2/201 sayılı Genelgele-
rinde; Belediyesince yapılan onamaya esas
meclis kararında “Plan değişikliğinin 3194
sayılı Yasa’nın 8/b maddesine göre “Onanma-
sına karar verildi” veya “Onandı” ifadesinin
kullanılması gerektiği,

Belirtildiğinden mevzuat hükümleri ge-
reğince gerçekleştirilen imar planı değişik-
liklerine ilişkin onamaya esas meclis kararları
ve eki planların belediye başkanı ve oturuma
katılan tüm meclis üyelerince imzalanması
gerekir.

Ayrıca, imar planı değişikliğine ilişkin
meclis kararları ile kesinleşen imar planları-
nın bir örneği, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı-
na gönderilecektir.

- **Meclisin gizli toplantılarında tuta-
nak ve karar yazmakla görevli olan
katip üyelerin ikisinin de katılama-
dığı toplantı kararlarının iptal edil-
mesi gerekli midir?**

İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel
Müdürlüğü’nün 28.11.2005 tarihli ve 82838
sayılı yazısında, 5393 sayılı Kanun’un 22 nci
maddesi ile Belediye Meclisi Çalışma Yönet-
meliği’nin 10 uncu maddesinden söz edile-
rek;

“... Anılan Yönetmeliğin 16 ncı maddesi ise
“Meclis görüşmeleri katip üyeler veya divanın
sorumluluğundaki görevlilerce tutanağa geçi-
rilir ve başkanlık divanı tarafından imzalanır.
Toplantılar, meclisin kararıyla sesli veya gö-
rüntülü cihazlarla da kaydedilebilir.

Kararlar, tutanaklara dayalı olarak yazı-
lır, başkan ve katip üyelerce imzalanır. Mec-
lis kararlarına her yıl birden başlamak üzere
birbirini izleyen karar numarası verilir. Bele-
diye başkanı tarafından geri gönderildiği için
yeniden görüşülen kararlara yeniden karar
numarası verilir. Kararlar, bir sonraki toplan-
tıda üyelere dağıtılır. Ayrıca, kararların aslı bir
dosyada muhafaza edilir.

Kapalı oturumlarda içeri görevli alınma-
mış ise tutanak ve kararlar katip üyeler tara-
fından yazılır.” şeklinde düzenlenmiştir.

Bu hükme göre, gizli toplantılarda tutanak
ve karar yazmakla görevli olan katip üyelerin
ikisinin de katılmadığı toplantının kararları
toplantıya katılan divanın sorumluluğundaki
diğer görevlilerce geçerli bir şekilde kayıt altına
alınmışsa, kararlar bu kayıtlara dayanılarak
yazılabileceğinden, iptal edilmesine gerek bu-
lunmamaktadır.” açıklamasına yer verilmiş,
meclis toplantısının geçerli bir yöntemle ka-
yıt altına alınmış ise, kararların geçerli olaca-
ğı belirtilmiştir.

- **Büyükşehir Belediyesince 4 katip
üyenin seçiminin yapıldığı, meclis
toplantısına 4 katip üyeden 3’ünün
veya hiçbirinin toplantıya katıla-
maması durumunda, büyükşehir
belediye meclisince ne yapılması
gerekir ?**

İçişleri Bakanlığı Mahalli İdare-
ler Genel Müdürlüğü’nce Bursa Valiliği-
ne verilen 05.04.2010 tarihli ve B.05.00.
MAH.0060001.521.2010.16.137/10193-
53239 sayılı görüşünde;

“İliniz Bursa Büyükşehir Belediyesince 4
katip üyenin seçiminin yapıldığı, meclis top-
lantısına 4 katip üyeden 3 ünün veya hiçbi-
rinin toplantıya katılmaması durumunda,
büyükşehir belediye meclisince ne yapılması
gerektiği, konusunda tereddüt oluşan ilgi yazı-
nız ve ekleri incelenmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 19 uncu
maddesinde “Belediye meclisi, seçim sonuçları-
nın ilânını takip eden beşinci gün belediye baş-
kanının başkanlığında kendiliğinden toplanır.
Meclis bu toplantıda, üyeleri arasından, gizli
oyla meclis birinci ve ikinci başkan vekili ile
en az iki kâtip üyeyi ilk iki yıl için görev yap-
mak üzere seçer. İlk iki yıldan sonra seçilecek
başkanlık divanı yapılacak ilk mahalli idareler
seçimlerine kadar görev yapar. Başkanlık di-
vanı seçimi üç gün içinde tamamlanır. Meclise
belediye başkanı, katılmaması durumunda
meclis birinci başkan vekili, onun da katıla-
maması durumunda ikinci başkan vekili baş-
kanlık eder...” hükmü, 5393 sayılı Kanunun
Meclis toplantısı başlıklı 20 nci maddesinde;

“Belediye meclisi, her ayın ilk haftası, önceden kararlaştırıldığı günde toplanır.... Meclis görüşmeleri görevlilerce tutanağa geçirilir, başkan ve kâtip üyeler tarafından imzalanır. Toplantılar, meclisin kararıyla sesli ve görüntülü cihazlarla da kaydedilebilir...” hükmü, yine aynı Kanunun Toplantı ve karar yeter sayısı başlıklı 22 nci maddesinde; “Belediye meclisi, üye tam sayısının salt çoğunluğuyla toplanır ve katılanların salt çoğunluğuyla karar verir. Ancak, karar yeter sayısı, üye tam sayısının dörtte birinden az olamaz.... Meclisin toplanmasında, üye tam sayısının salt çoğunluğu sağlanmadığı takdirde başkan, gün ve saatini tespit ederek en geç üç gün içinde toplanmak üzere meclisi tatil eder. Gelecek toplantı, üye tam sayısının dörtte birinden az olmayan üye sayısı ile yapılır. Görüşmeler sırasında başkan veya üyelerden birinin talebi üzerine yapılacak yoklamada karar yeter sayısının bulunmadığı anlaşılırsa, ikinci fıkradaki hükümler uygulanır... Kararlar, meclis başkanı ve kâtip üyeler tarafından imzalanır ve bir sonraki toplantıda üyelere dağıtılır...” hükmü, aynı Yönetmeliğin Başkanlık divanı başlıklı, 9 uncu maddesinde; “Meclise, belediye başkanı başkanlık eder. Belediye başkanının bulunmadığı durumlarda meclis birinci başkan vekili, onun da olmadığı durumda ikinci başkan vekili meclise başkanlık eder. Belediye başkanı toplantının herhangi bir safhasında da yerini meclis başkan vekiline bırakarak toplantıdan ayrılabilir. Ancak, yıllık faaliyet raporunun görüşüldüğü oturuma, meclis başkan vekili başkanlık yapar. Meclis birinci ve ikinci başkan vekilinin de bulunmaması durumunda, varsa katip üyeler, yoksa en genç iki meclis üyesi tarafından imzalanmış tutanakla durum tespit edilerek toplantı yapılmaksızın meclis kapatılır...” hükmü yer almaktadır.

Mevzuat hükümlerinin değerlendirilmesi neticesinde; belediye meclisinin, üye tamsayısının salt çoğunluğuyla toplandıktan sonra, karar yeter sayısı olan meclis **üye tam sayısının dörtte birinden az olmayan üyenin bulunması** durumunda toplantıya devam edebilece-

ği, asil katip üyelerin yanı sıra yedek üyelerin de bulunmaması durumunda, meclis başkanını tarafından toplantıda bulunan en genç meclis üyelerinin, katiplik yapmak üzere görevlendirilmesi gerekmediği, katip üyelerin bulunmamasının meclis toplantısına son verilmesini gerektirecek nedeni oluşturmadığı değerlendirilmektedir.” açıklamasına yer verilmiştir.

4. SONUÇ

Belediye meclisi, belediyenin karar organı olarak kendilerine mevzuatla verilen görevleri yerine getirmek için olağan ve gerekirse olağanüstü toplantılar yapmakta ve kararlar almaktadır. Belediye meclisinin yasada gösterilen usul ve esaslara uygun olarak toplanması ve karar alması gerekir.

Belediye meclisinin üye tam sayısının salt çoğunluğuyla toplanması ve katılanların çoğunluğuyla karar alması temel esastır. Ancak, meclisin bir konuda karar alabilmesi için gerekli olan sayı, üye tam sayısının dörtte birinden az olamamasına dikkat edilmelidir.

Oylamada eşitlik çıkması durumunda, başkanın bulunduğu tarafın çoğunluk sayıcağı hüküm altına alınmıştır. Gizli oylamada eşitlik çıkması durumunda ise doğal olarak oylamanın tekrarlanması, yapılacak yeni oylamada da eşitliğin bozulmaması durumunda yine meclisin kilitlenmesini önlemek maksadıyla kur'a çekilerek karar verilmesi gerekmektedir.

Gizli oy kullanmaya fizikî bakımdan engeli bulunan herhangi bir üyenin, meclis üyeleri arasından tayin edeceği vekil eliyle oyunu kullanması mümkündür. Yasada oylamanın gizli, işaretle veya ad okunarak yapılabileceği hüküm altına alınmıştır. Belediye meclisi görüşmelerinde oy verme şekilleri *kabul, ret ve çekimser* şeklindedir.

Son olarak şu hususu da belirtelim ki, oy verme yöntemlerinden çekimser oyun kabul veya ret olarak değerlendirilmesi mümkün değildir.

Akın ŞİMŞEK

*Kamu Yönetimi Uzmanı
Rekabet Kurumu
İdari Koordinatör*

BELEDİYE BAŞKAN YARDIMCILARININ SİGORTALILIĞI

1. GİRİŞ

31 Mart 2019 tarihli mahalli idareler seçimleri neticesinde görevine devam edecek belediye başkanları ve belediye meclis üyeleri yanında bir çok belediye başkanı ve belediye meclis üyesi de ilk defa bu görevlere seçilecekler. Belediyelerdeki bu değişim sadece başkan ve meclis üyesi düzeyinde kalmayacak olup belediye başkanları da ki özellikle belediye meclis üyeleri arasından görevlendirilen belediye başkan yardımcılarında da değişim kaçınılmaz olacaktır. Belediye başkan yardımcılarının kadrolu ve belediye meclis üyeleri arasından görevlendirme yolu ile olmak üzere iki şekilde görev yapmaları sosyal güvenlik haklarında da bazı farklılıkları ortaya çıkarmaktadır.

Bu makalede belediye başkan yardımcılarının sosyal güvenlik haklarından olan sigortalılık durumlarına ilişkin usul ve esaslardan bahsedilecektir.

2. BELEDİYE BAŞKAN YARDIMCILARININ ATANMASI VEYA GÖREVLENDİRİLMESİ

Büyükşehir belediyelerinde 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun “Büyükşehir belediyesi teşkilatı” başlıklı 21 inci maddesi gereğince belediye başkan yardımcısı bulunmamaktadır. Diğer belediyelerde bulunacak belediye başkan yardımcısı kadro sayıları ile ilgili olarak da 5393 sayılı Belediye Kanununun 49 uncu maddesinin birinci fıkrasının “Norm kadro ilke ve standartları Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve Devlet Personel Başkanlığı tarafından müştereken belirlenir. Belediyenin ve bağlı kuruluşlarının norm kadroları, bu ilke ve standartlar çerçevesinde belediye meclisi kararıyla belirlenir.” hükmü çerçevesinde çıkarılan Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelik¹ uyarınca işlem yapılmaktadır. Ayrıca,

¹ 22.02.2007 tarih ve 26442 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

5393 sayılı Kanununun 49 uncu maddesinin yedinci fıkrasında belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde de belediye meclis üyeleri arasından belediye başkan yardımcısı görevlendirilebilmektedir.

Bu nedenlerle belediyelerde kadrolu ve belediye meclis üyeleri arasından görevlendirme ile olmak üzere iki statüde belediye başkan yardımcısı pozisyonları bulunmaktadır.

Emekli Sandığı, SSK veya Bağ-Kur'dan emekli iken belediye başkan yardımcılığına atanma veya belediye meclis üyeleri arasından görevlendirilme durumunda sigortalılık tescilleri farklı olacaktır.

3. KADROLU BELEDİYE BAŞKAN YARDIMCILIĞINA ATANANLARIN Sİ-GORTALILIĞI

Belediyelerde Belediye ve Bağlı Kuruluş-ları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelik çerçevesinde belediyelerin özelliklerine ve belirlenmiş gruplarına göre tespit edilen belediye başkan yardımcısı sayıları dikkate alınarak kadrolu belediye başkan yardımcısı atanabilmektedir. *Kadrolu belediye başkan yardımcısı atamalarında dikkat edilmesi gereken en önemli husus kadronun derecesine göre gerekli öğrenim durumu ve bu öğrenim durumuna göre 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 68/B maddesinde belirlenmiş hizmet sürelerine dikkat edilmesi gerektiğidir.*

657 sayılı Kanununun 68/B maddesi uyarınca Eğitim ve Öğretim Hizmetleri Sınıfı ile Sağlık Hizmetleri ve Yardımcı Sağlık Hizmetleri Sınıfı hariç, sınıfların 1, 2, 3 ve 4 üncü derecelerindeki kadrolarına, derece yükselmesindeki süre kaydı aranmaksızın, atanmasındaki usule göre daha aşağıdaki derecelerden atama yapılabilmektedir.

Ancak, bu şekilde bir atamanın yapılabilmesi için kişinin;

- Birinci dereceli kadrolardan ek göstergesi 5300 ve daha yukarıda olanlar için en az 12 yıl,
- Birinci ve 2 nci dereceli kadrolardan ek göstergesi 5300'den az olanlar için en az 10 yıl,
- 3 üncü ve 4 üncü dereceli kadrolar için en az 8 yıl,

hizmetinin bulunması ve yükseköğrenim görmüş olması şartı bulunmaktadır.

Dört yıldan az süreli yükseköğrenim görevleri için bu süreler iki yıl ilave edilmektedir.

Bu sürelerin hesabında; 217 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 2 nci maddesi kapsamına dahil kurumlarda fiilen çalışılan süreler ile Yasama Organı Üyeliğinde, belediye başkanlığında, belediye ve il genel meclisi üyeliğinde, kanunlarla kurulan fonlarda, muvazzaf askerlikte, okul devresi dâhil yedek subaylıkta ve uluslararası kuruluşlarda geçen sürelerin tamamı ile yükseköğrenim gördükten sonra özel kurumlarda veya serbest olarak çalışılan sürenin; Başbakanlık ve bakanlıkların bağlı ve ilgili kuruluşlarının müsteşar ve müsteşar yardımcıları ile en üst yönetici konumundaki genel müdür ve başkan kadrolarına atanacaklar için tamamı, diğer kadrolara atanacaklar için altı yılı geçmemek üzere dörtte üçü dikkate alınmaktadır.

Bu kapsamda birinci derece Belediye Başkan Yardımcısı kadrosuna atama yapılabilmesi için kişilerin yükseköğrenim mezunu olmaları, dört yıldan az yükseköğrenim görenlerin kapsamda en az 12 yıl hizmetinin olması, dört yıl ve daha fazla süre yükseköğrenim görenlerin ise kapsamdaki hizmet sürelerinin en az 10 yıl olması gerekmektedir.

Kadrolu belediye başkan yardımcılığına atama sonrasında atanan kişinin sigortalılık tescilinde özellikle dikkat edilmesi gereken husus 15 Ekim 2008 tarihinden önce yedek subay, vekil öğretmen gibi geçici görevler de dahil olmak üzere Emekli Sandığına tabi çalışması olup olmadığının belirlenmesidir. Kişinin bu tarihten önce Emekli Sandığına tabi çalışması varsa sigortalılık tescilleri 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun geçici 4 üncü maddesi gereğince 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununa göre yapılacaktır. Kişinin bu tarihten önce Emekli Sandığına tabi çalışması bulunmuyorsa sigortalılık tescili ilk defa 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine göre yapılacaktır. Sigortalılıkları bu şekilde tespit edilen belediye başkan yardımcılarının emeklilik keseneğine

esas aylıkları/prime esas kazançları da tescil durumlarına göre belirlenecektir.

Emekli Sandığına tabi sigortalılık tescilli yapılan belediye başkan yardımcılarının varsa daha önceki SSK veya Bağ-Kur gibi sigortalı süreleri hemen emeklilik keseneğine esas aylık intibaklarında değerlendirilerek emeklilik kesenekleri hesaplanacaktır. İlk defa 4/1-c sigortalısı olarak sigortalılık tescilli yapılan kadrolu belediye başkanlarının ise daha önceki varsa SSK veya Bağ-Kur sigortalı süreleri intibaklarında değerlendirilmeyecek sadece emekliliğe hak kazandıklarında birleştirilmek üzere dosyalarında saklanacak ama mutlaka Sosyal Güvenlik Kurumu Hizmet Takip Programına (HİTAP) veri girişleri yapılacaktır.

BELEDİYELERİN NORM KADRO TASNİF GRUPLARINA GÖRE BELEDİYE BAŞKAN YARDIMCISI KADRO SAYILARI

GRUBU	B1, C2, C3, C4, C5, D4, D5, D6, D7, D8, D9,	B2, C6, C7, D10, D11	B3, B4, B5, C8, C9, C10, D12, D13, D14, D15	B6, B7, B8, C11, C12, C13,	C14, C15, C16, C17, C18, C19,
KADRO SAYISI	1	2	3	4	5

Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro **İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelik eki**, Ek-1: Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Tasnif Cetvellerinden alınmış olup belediyeler aynı cetvellerde görülebilir.

4. BELEDİYE MECLİS ÜYELERİ ARASINDAN BELEDİYE BAŞKAN YARDIMCILIĞINA GÖREVLENDİRME

Belediye meclisi üyeleri arasından belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirilenlerin 4/1-c sigortalısı olmaları 2008 yılı Ekim ayı başından önce Emekli Sandığına tabi çalışması olup olmamasına göre değişkenlik arz etmektedir.

5393 sayılı Belediyeler Kanununun Norm Kadro ve Personel Politikası başlıklı 49 uncu maddesinde, norm kadrosunda belediye baş-

kan yardımcısı bulunan belediyelerde norm kadro sayısına bağlı kalınmaksızın, belediye başkanı zorunlu gördüğü takdirde;

- Nüfusu 50.000'e kadar olan belediyelerde bir,
- Nüfusu 50.001-200.000 arasında olan belediyelerde iki,
- Nüfusu 200.001-500.000 arasında olan belediyelerde üç,
- Nüfusu 500.000 ve fazla olan belediyelerde dört,

Belediye meclis üyesinin belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirebileceği açıkça belirtilmiştir. Bu şekilde görevlendirilen meclis üyelerine belediye başkanına verilen ödeneğin 2/3'ünü aşmamak üzere belediye meclisi tarafından belirlenecek aylık ödenek verilmektedir. Bu kişiler taleplerine göre bir sosyal güvenlik kurumu ile ilişkilendirilmekte ve bu şekilde görevlendirme memuriyete geçiş, sözleşmeli veya işçi statüsünde çalışma dâhil ilgililer açısından herhangi bir hak teşkil etmemektedir. Bu şekilde görevlendirilen belediye başkan yardımcılarının görev süresi belediye meclisinin görev süresini aşamamakta, sosyal güvenlik prim ve benzeri giderlerden kurum karşılıkları belediye bütçesinden karşılanmaktadır.

Bu şekilde belediye meclis üyeleri arasından belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirilenler görevleri sırasında **talepte bulunmaları halinde talep tarihlerini takip eden aybaşından itibaren 4/1-c sigortalısı olarak emeklilikle ilgilendirilmektedirler**. Diğer sigortalılık hallerine (4/1-a ve 4/1-b) çalışanlar ise yine talepte bulunmaları halinde diğer sosyal güvenlik kurumlarına tabi çalışmalarını sonlandırarak bu sigortalılık hallerinin sonlandığı tarihi takip eden aybaşından itibaren 4/1-c sigortalısı olarak ilgilendirilmektedirler. Görev sürelerinin sona ermesiyle birlikte bu kapsamdaki 4/1-c sigortalılıkları da sona ermektedir.

2008 yılı Ekim ayı başından önce Emekli Sandığı iştirakçiliği bulunanlardan bu kapsamda belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirilenler 4/1-c sigortalısı olmak isterlerse talepleri üzerine 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre 4/1-c sigortalısı olmaktadır. Bunların emeklilikleri ile ilgili olarak özel bir düzenleme yapılmadığından intibakları normal devlet memurları gibi yapılmaktadır. Kazanılmış ve emeklilik keseneğine esas aylıklarının tespit edilmesinden sonra

durumlarına göre varsa ek gösterge gibi diğer haklardan da yararlandırılmaktadırlar.

2008 yılı Ekim ayı başından önce SSK veya Bağ-Kur sigortalılığı bulunan veya hiçbir sigortalılığı bulunmayanlardan bu kapsamda belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirilenler 4/c sigortalısı olmak isterlerse talepleri üzerine ilk defa 5510 sayılı Kanunun 4/1-c sigortalısı olarak tescilleri yapılmaktadır. Ancak, belediye meclis üyesi arasından belediye meclis üyesi olarak görevlendirilenlerden zorunlu olarak sigortalı olmayı gerektiren işleri olanların bu sigortalılık statülerinin sona ermediği sürece talepte bulunsalar dahi 4/1-c sigortalısı olarak sigortalılık tescilleri yapılmamaktadır.

Belediye başkan yardımcılarının sigortalı sayılması taleplerine bağlı olduğundan, Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında talepte bulunmayıp, (a) bendine tabi olmak için talepte bulunan belediye başkan yardımcılarının talepleri kabul edilerek (a) bendi kapsamında sigortalı sayılacaklardır. 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında talepte bulunmamakla birlikte herhangi bir sigortalılığı olmayanlardan belediyelerce prim ödenen belediye başkan yardımcılarının 2008 yılı Ekim ayından sonraki süreleri de (a) bendi kapsamında sigortalılık sayılacaktır².

4.1. Belediye Meclis Üyeleri Arasından Görevlendirilen Belediye Başkan Yardımcılarının Kıdem Tazminatı

Belediyelerde 5393 sayılı Belediye Kanununun "Norm Kadro ve Personel İstihdamı" başlıklı 49 uncu maddesinin yedinci fıkrası gereğince norm kadrosunda belediye başkan yardımcısı bulunan belediyelerde belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirilen

² Sosyal Güvenlik Kurumu, Sigorta Primleri Genel Müdürlüğü, "Sigortalılık İşlemleri" konulu, 2013/11 sayılı Genelge

meclis üyelerine belediye başkanına verilen ödeneğin 2/3'ünü aşmamak üzere belediye meclisi tarafından belirlenecek aylık ödenek verilmektedir. Bu kişiler de taleplerine göre bir sosyal güvenlik kurumu ile ilişkilendirilmektedirler. 4857 sayılı İş Kanununun 2 nci maddesinde de belirtildiği üzere bir iş sözleşmesine dayanarak çalışan gerçek kişiye işçi, işçi çalıştıran gerçek veya tüzel kişiye yahut tüzel kişiliği olmayan kurum ve kuruluşlara işveren, işçi ile işveren arasında kurulan ilişkiye iş ilişkisi denmektedir. İşçilere kıdem tazminatı ödenmesi ile ilgili mevzuat olan 1475 sayılı İş Kanununun 14 üncü maddesi ile de işçi işveren ilişkisi kurulanlar arasında sonlanan hizmet akitlerine göre değerlendirme yapılarak kıdem tazminatına hak kazanma koşulları belirlenmiştir. Bu mevzuatların birlikte değerlendirilmesi neticesinden belediye meclis üyeleri arasından görevlendirilmek suretiyle yürütülen belediye başkan yardımcılığı görevi İş Kanunu hükümlerine göre yapılmış bir hizmet akdi ile yürütülen görev olmayıp özel bir kanun nedeniyle kendi talebine bağlı olarak sigortalı olarak tescili yapılmıştır. Bu kapsamdaki belediye başkan yardımcılarını İş Kanunu çerçevesinde işçi olarak değerlendirilemeyeceği gibi kişi ile belediye arasında kurulan ilişki de işçi - işveren ilişkisi olmamaktadır. **Bu nedenlerle de belediye meclis üyeleri arasından görevlendirilen ve sigorta primleri belediyeler tarafından karşılanan belediye başkan yardımcılığına bu görevleri nedeniyle kıdem tazminatı ödenmemesi gerekmektedir.** Nitekim, Sayıştay Temyiz Kurulununun 13 Eylül 2011 tarih ve 33603 sayılı kararı da bu yöndedir.

5. EMEKLİ İKEN BELEDİYE BAŞKAN YARDIMCILIĞINA ATANMA VEYA GÖREVLENDİRİLME

Emekli Sandığı, SSK veya Bağ-Kur'dan emekli iken belediye başkan yardımcısı olarak atanmış veya belediye meclis üyeleri ara-

sından belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirilenlerin sigortalılık durumları farklılık arz etmektedir. Çünkü aralarında atamayla veya seçimle göreve gelmek farklılıkları bulunmaktadır.

5.1. Emekli İken Kadrolu Belediye Başkan Yardımcılığına Atananların Sigortalılığı

Emekli iken belediye başkan yardımcısı kadrosuna atanmışlar için 65 yaş şartı bulunmaktadır. Bu nedenle 65 yaşını doldurmuş bulunanlar belediye başkan yardımcısı kadrosuna atanmamaktadırlar. Emekli iken belediye başkan yardımcısı kadrosuna atanmışların emekli aylıkları ve emekliliğe bağlı emekli aylığı ile birlikte ödenen varsa makam, temsil veya görev tazminatlarının tamamı kesilmektedir. Bunların sigortalılık tescillerinde 15 Ekim 2008 tarihinden önce yedek subay, vekil öğretmen gibi geçici görevler de dahil olmak üzere Emekli Sandığına tabi çalışması olup olmadığına göre değerlendirme yapılacaktır. Emekli Sandığına tabi hizmeti olanların 5434 sayılı Kanuna göre, olmayanların ise ilk defa 4/1-c sigortalısı olarak sigortalılık tescilleri yapılacaktır. Kadrolu belediye başkanlarında bu durum isteğe bağlı değil zorunludur.

Emekli Sandığından emekli iken belediye başkan yardımcısı kadrosuna atanmışların geçmiş bütün hizmetleri intibaklarında değerlendirilecek ve yeniden emekliliklerinde geçmiş bütün hizmet süreleri dikkate alınacaktır.

SSK veya Bağ-Kur'dan emekli iken kadrolu belediye başkan yardımcısı atanmışların emekli aylıkları dondurulacak ve görevlerinden ayrıldıklarında güncellenerek yeniden ödenmeye başlanacaktır. Emeklilik öncesi geçen çalışma süreleri sonraki süreleri ile birleştirilmeyecek ve görevleri sona erdiğinde sadece son hizmetleri dikkate alınarak değerlendirme yapılacaktır.

5.2. Emekli İken Belediye Meclis Üyeleri Arasından Görevlendirilen Belediye Başkan Yardımcılarının Sigortalılığı

Emekli Sandığından, Sosyal Sigortalar Kurumundan, Bağ-Kurdan, 506 sayılı Kanununun geçici 20 nci maddesinde sayılan kuruluşlardan veya 5510 sayılı Kanuna göre emeklilik, yaşlılık veya malullük maaşı almakta iken belediye meclisi üyeleri arasından belediye başkan yardımcılığına seçilenler ise yaşlılık aylıklarını kestirmek suretiyle de olsa hiçbir şekilde sigortalı olarak emeklilikle ilgilendirilememektedirler³. Seçimle göreve geldikleri için emekli belediye meclis üyelerinin emekli maaşları kesilmemekte ve aynı şekilde belediye meclis üyeleri arasından görevlendirilen belediye başkan yardımcısının emekli ise emekli maaşı da kesilmemektedir. Ancak, emekli maaşı yanında görev veya temsil tazminatı alan belediye meclis üyelerinin bu tazminatları görevleri süresince kesildiğinden emekli iken *belediye meclis üyeleri arasından görevlendirilen belediye başkan yardımcılarının da kamuda görev aldıkları için varsa görev veya temsil tazminatları kesilmektedir*. Örneğin, belediye başkanlığı yapmış ve emekli olmuş bir kişinin belediye meclis üyesi seçilmesi halinde *emekli maaşı kesilmeyecek ama görev tazminatı kesilecektir*. Aynı şekilde bu kişi belediye başkan yardımcısı olarak da görevlendirilirse görev tazminatı kesilecektir ama emekli maaşı ödenmeye devam edilecektir.

Emekli aylığı almakta iken belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirilenler 5335 sayılı Kanununun 30 uncu maddesinde sayılan istisnalar içinde yer aldıklarından emekli aylıkları kesilmediğinden bu görevde buldukları sürece ve (4/a) sigortalısı olmak için talepte bulunmaları halinde sosyal güvenlik destek primine tabi tutulacaklardır⁴.

3 Akın Şimşek, Belediye Başkan ve Yardımcılarının Sigortalılığı, İller ve Belediyeler, Haziran/Temmuz 2010, Sayı 746/747

4 Sosyal Güvenlik Kurumu 2013/11 sayılı Genelge.

6. SONUÇ

Belediye başkan yardımcılığına atananların sigortalılıkları ile ilgili olarak büyük bir karmaşa bulunmamakla birlikte belediye meclis üyeleri arasından görevlendirilen belediye başkan yardımcılarının sigortalılıkları ile ilgili olarak ise dikkat edilmesi gereken hususlar bulunmaktadır. 15 Ekim 2008 tarihinden önce Emekli Sandığına tabi çalışması olmayan belediye başkan yardımcılarının 5434 sayılı Kanuna göre Emekli Sandığına tescilleri yapılmayacaktır. SSK veya Bağ-Kur sigortalısı iken belediye meclis üyeleri arasından belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirilenlerin ilk defa 4/1-c sigortalısı olmaları emekli aylıkları yönünden bir fark yaratmayacağı da unutulmamalıdır.

KAYNAKÇA

5393 sayılı Belediye Kanunu

5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu

Belediyelerde Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelik

Sosyal Güvenlik Kurumu 2013/11 sayılı Genelge

Akın Şimşek, Belediye Başkan ve Yardımcılarının Sigortalılığı, İller ve Belediyeler, Haziran/Temmuz 2010, Sayı 746/747

www.mevzuat.gov.tr

www.sayistay.gov.tr

www.sgk.gov.tr

www.yaklasim.com

Suat ŞİMŞEK

*Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
Çevre ve Şehircilik Uzmanı*

ARAZİ VE ARSA DÜZENLEMESİNDE TESCİL HARİCİ ALANLARIN TESCİLİ MESELESİ

1. GİRİŞ

Gerek belediyeler ve gerekse il özel idareleri tarafından yapılan arazi ve arsa düzenlemesi işlemlerinde en önemli sorunlardan bir tanesi tescil harici (henüz tapuda kimse adına tescil edilmemiş) alanların durumudur.

Burada tescil harici alan ifadesi ile kastedilmek istenilen yerleri iki gruba ayırmak mümkündür. Bunlardan birincisi, imar uygulaması nedeniyle kapanan kadastral yollar veya imar yolları ile meydanlardır. Çünkü gerek kadastro ve gerekse imar yolları (imar planının uygulanması sonucu oluşmuş bulunan yollar), 3402 sayılı Kadastro Kanununun 16 ncı maddesi gereği tapu siciline tescil edilmemekte (bir başka ifadeyle tescil harici bırakılmakta), sadece kadastro paftasında gösterilmektedir.

İkincisi ise düzenleme alanında kalan ve Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan tescil harici yerlerdir. Bunlardan, düzenleme alanında kalan Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerin ne şekilde tescil

edileceği ise Maliye Hazinesi ile uygulamayı yapan idareler arasında uyumsuzluk konusunu teşkil etmektedir.

Bu tesciller yanlış bir şekilde imar uygulamalarının iptaline neden olabilmektedir. Öyle ki, Çağlar Meşhur tarafından yapılan bir çalışmada, Konya İlinde 1989-2002 yılları arasında yapılan arazi ve arsa düzenlemelerinin idari yargı tarafından iptal edilmesinde kullanılan en önemli gerekçedir¹. Dava konusu yapılan arazi ve arsa düzenlemelerinin üçte biri bu gerekçeyle iptal edilmektedir.

İşte bu çalışmada, düzenleme alanında bulunan tescil harici alanlarının, arazi ve arsa düzenlemesi esnasında ne gibi bir işleme tabi tutulması gerektiği izah edilecektir. Bu kapsamda Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerin arazi ve arsa düzenlemelerindeki durumu değerlendirilecektir.

¹ Meşhur, Çağlar (2002) "İdari Yargıya Konu Olan 18. Madde Uygulamaları: Konya Kenti Örneği", Planlama Dergisi, Yıl: 2002, Sayı: 4, s: 59

2. DEVLETİN HÜKÜM VE TASARRUFU ALTINDAKİ YER KAVRAMI

Uygulama alanında bulunan tescil harici yerler, mülkiyet hukuku açısından Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan yerler olarak kabul edilmektedir. **Medeni Kanunun 715 inci maddesine göre sahihsiz yerler ile yararı kamuya ait mallar Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır.** Aksi ispatlanmadıkça, yararı kamuya ait sular ile kayalar, tepeler, dağlar, buzullar gibi tarıma elverişli olmayan yerler ve bunlardan çıkan kaynaklar, kimse-nin mülkiyetinde değildir ve hiçbir şekilde özel mülkiyete konu olamaz.

3402 sayılı Kadastro Kanununun 16 ncı maddesinin (C) bendinde “Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan kayalar, tepeler, dağlar (bunlardan çıkan kaynaklar) gibi tarıma elverişli olmayan sahihsiz yerler ile deniz, göl, nehir gibi genel sular tescil ve sınırlandırılmaya tabi değildir, istisnalar saklıdır” denilerek Medeni Kanunun 715 inci maddesindeki ifade tekrarlanmıştır.

Bu maddelerde geçen Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yer kavramının yasal bir tanımı bulunmamaktadır. Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerler, doğal nitelikleri gereği herkesin doğrudan yararlanmasına ve kullanılmasına açık bulunan ve herhangi bir tahsis işlemine gerek duyulmayan mallardır². İnsanların bu malları ortak bir şekilde kullanmaları için tahsis işlemine (idari) gerek yoktur. Kardeş, bu alanları şu şekilde tanımlamaktadır: “Tapu sicilinde kayıtlı olmayan, tarıma elverişli bulunmayan yerler, dağlar, tepeler, kayalar, genel sular, bunlardan çıkan kaynaklar gibi sahihsiz yerler ile orta malları ve özel kanunları gereğince bu nitelikte olduğu belirtilen yerleri” ifade eder³.

2 Aydınlı, Bekir (1992), Türk Hukukunda Kamu Malları, Maliye ve Gümrük Bakanlığı, Milli Emlak Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara, 1992, s: 67

3 Kardeş, Salahaddin (2004), Ansiklopedik Hazine Malları Sözlüğü, Maliye Bakanlığı, APK Kurulu Yayını, No: 2004/364,

Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerler, Medeni Kanunun 715 inci maddesinde belirtilmiştir. Madde hükmüne göre sahihsiz yerler ile yararı kamuya ait mallar Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Dolayısıyla, Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan yerleri iki kısma ayırmak mümkündür.

2.1. Tescil Harici Alanlar

Bunlardan birincisi tarıma elverişli olmayan sahihsiz arazidir. Medeni Kanunun 715 inci maddesi anlamında tarıma elverişli olmayan arazi, üzerinde düzenli bir tarımsal faaliyet yapılmayan, bir tarımsal yararlanma sağlanamayan arazidir. Bazı yerlerinde yabancı bir şekilde yetişmiş meyvelerin, mantarların ve çiçeklerin varlığı, bir araziye tarıma elverişli arazi niteliğini kazandırmaz.

Tarıma elverişli olmayan arazi kültüre ve tarımsal faaliyete elverişli hale gelirse, sahihsiz arazi olmaktan çıkar ve devletin özel malı haline gelir. Tarıma elverişli olmayan sahihsiz arazinin doğal olaylar sonucu değil de, özel kişilerin imar ve ihyası sonucu tarıma elverişli hale getirilmesi de söz konusudur. 3402 sayılı Kadastro Kanununun 17 nci maddesine göre; “orman sayılmayan, Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan ve kamu hizmetine tahsis edilmeyen araziden, masraf ve emek sarfi ile imar ve ihya edilerek tarıma elverişli hale getirilen taşınmazlar 14 üncü maddede ki şartlar mevcut ise imar ve ihya edenler veya halefleri adına, aksi takdirde Hazine adına tespit edilir.” Maddenin ikinci fıkrasında ise, il, ilçe ve kasabaların imar planlarının kapsadığı alanlar imar ve ihya ile edinimin kapsamı dışında bırakılmıştır.

2.2. Yararı Kamuya Ait Mallar

Diğeri ise yararı kamuya ait mallardır. **Anayasada kıyılar, ormanlar ile tabii ser-vetler ve kaynaklar da özel mülkiyete konu olmayan Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerden sayılmaktadır.**

Ankara, 2004, s: 187

Yararı kamuya ait mallar arasında yer alan kıyılar, Anayasanın 43 üncü maddesinde özel olarak düzenlenmiştir. Anayasanın anılan maddesine göre; “Kıyılar, Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Deniz, göl ve akarsu kıyılarıyla deniz ve göllerin kıyılarını çevreleyen sahil şeritlerinden yararlanmada öncelikle kamu yararı gözetilir. Kıyılarla sahil şeritlerinin kullanış amaçlarına göre derinliği ve kişilerin bu yerlerden yararlanma imkan ve şartları kanunla düzenlenir.”

3402 sayılı Kadastro Kanununun 16. maddesinin (D) bendinde, ormanların Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunduğu ve Kadastro Kanununda hüküm bulunmayan hallerde, özel kanunları hükümlerine tabi olduğu belirtilmektedir. İmar ve ihya yoluyla taşınmaz mal kazanılmasını düzenleyen 17 nci maddesinde de, ormanların ihya edilerek kazanılmasının mümkün olmadığı ifade edilmiştir.

Tabii servet ve kaynaklar bir ülkenin gelişebilmesi için son derece önemli ve faydalı doğal zenginliklerdir. Anayasanın 168 inci maddesinde tabii servetlerin ve kaynakların aranması ve işletilmesi düzenlenmiştir. Adı geçen maddede; tabii servet ve kaynakların aranması ve işletilmesi hakkının Devlete ait olduğu, Devletin bu hakkını belli bir süre için gerçek ve tüzel kişilere devredebileceği, ifade edilmiştir.

3. DEVLETİN HÜKÜM VE TASARRUFU ALTINDAKİ YERLERİN İMAR UYGULAMASINA TABİ TUTULMASI

Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerleri hukuki nitelikleri ve imar uygulamaları karşısındaki durumları açısından iki kıyasında değerlendirmek mümkündür. Bunlardan bir kısmı, hiçbir şekilde özel mülkiyete konu olmayacak yerlerdir. **Kıyılar, ormanlar, tabii servetler ve kaynaklar bu gruptandır. Bunların arazi ve arsa düzenlemesinde özel mülkiyete konu olması mümkün değildir.**

İkinci grup ise özel mülkiyete konu olabilecek nitelikte olmakla birlikte henüz hiç kimsenin mülkiyetinde olmayan yerlerdir. Hangi gruptan olursa olsun Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan bu yerlerin, kuru mülkiyeti (rekabesi) Hazine'ye aittir. Bunun doğal sonucu olarak, bu alanlardan özel mülkiyete konu olabilecekler, Hazine adına tescil edilir.

Tarıma elverişli olmayan tescil harici alanların, arazi ve arsa düzenlemesine tabi tutulması konusunda yaşanan en önemli sıkıntı, bu alanların kimin adına tescil edileceğidir.

Uygulamada bazı belediyelerin düzenleme alanındaki Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki bu taşınmazları düzenleme ortaklık payı hesabında değerlendirdikleri, yani bu alanları düzenleme ortaklık payından düşükleri görülmektedir. Bu uygulamaya örnek vermek gerekir ise, düzenleme alanında umumi hizmetler için gereken miktarın (a), Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki alan miktarının ise (b) olması durumunda belediyeler, (a)'dan (b) miktarını çıkararak düzenleme ortaklık payı ihtiyacını belirlemektedirler. Bir başka uygulama ise Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki niteliğindeki taşınmazların belediye adına tescil edilmesidir.

Oysa, her iki uygulamanın da yasal dayanağı bulunmamaktadır. **Kadastro Kanununun 18 inci maddesine göre ekonomik yarar sağlaması muhtemel Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerin Hazine adına tescil edilmesi gerekir. Bu tescilin imar uygulaması esnasında yapılması, durumu değiştirmez.**

Bu belediyeler, bu nitelikteki yerlerin kendi adlarına tescillerini, (mülga) 1580 sayılı Belediye Kanununun 159. maddesine dayanılmakta iseler de 159. madde, belediyelere Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerleri parselasyon işlemi nedeni ile resen kendi ad-

larına tescil yetkisi vermemektedir⁴. **Pek çok Yargıtay ve Danıştay kararında belirtildiği üzere 159 uncu madde belediyelere sadece tasarruf hakkı tanımaktadır. Bu tasarruf hakkı ise mülkiyet ile değil, sadece taşınmazın kullanım şekli ile ilgilidir.**

Ayrıca, uygulamada bazı belediyelerin düzenleme alanında tescil harici alanları, düzenleme ortaklık payı hesabında değerlendirildikleri, yani bu alanları düzenleme ortaklık payından düştikleri görülmektedir. Bu uygulamaya örnek vermek gerekir ise, düzenleme alanında umumi hizmetler için gereken miktarın (a), Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki alan miktarının ise (b) olması durumunda belediyeler, (a)'dan (b) miktarını çıkararak düzenleme ortaklık payı ihtiyacını belirlemektedirler. Oysa ki, bu taşınmazların düzenleme ortaklık payından düşülerek düzenleme ortaklık payı ihtiyacının buna göre belirlenmesi de mümkün değildir⁵⁻⁷. Bu taşınmazların belediye adına tesciline de yasal olarak imkân yoktur.

Daha önceden de vurguladığımız üzere Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki bu alanların, kuru mülkiyeti Hazineye aittir. Bu taşınmazların uygulama esnasında Kadastro Kanununun 18 inci maddesi gereğince Hazine adına tescil edilmesi ve Hazine taşınmazı olarak uygulamaya tabi tutulması gerekir. Kadastro Kanununun 18 inci maddesine göre ekonomik yarar sağlanması muhtemel Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerin Hazine adına tescil edilmesi gerekir.

Bu nedenle, düzenleme alanında Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yer var ise bunlara uygulama öncesinde geçici olarak bir parsel numarası verilmesi, bu alanların Hazine taşınmazı olarak uygulamaya tabi tu-

tulması, uygulama neticesinde Hazine adına tescil edilmesi ve bu taşınmazlardan da diğer taşınmazlar gibi düzenleme ortaklık payı alınması gerekir. Danıştay kararlarına göre kapanan su arklarının ve kuruyan dere yataklarının belediye adına tescili mümkün değildir. Bu alanların uygulama esnasında Hazine adına tescil edilmesi gerekir⁶.

Bu alanların doğrudan belediye adına tescil edilmesi konusunda belediyenin yetkisi bulunmamaktadır. Danıştayın bu şekilde karar vermesinde Türk Medeni Kanununun; *“Birikme, dolma, toprak kayması veya kamuya ait suların yatağında ya da seviyesinde değişme gibi sebeplerle sahipsiz yerlerde yeniden oluşan yararlanmaya elverişli arazi Devlete ait olur. Devlet, bu araziye kamusal bir sakinca bulunmadığı takdirde öncelikle arazisi kayba uğrayana veya bitişik arazi malikine devredebilir. Toprak parçalarının kendi arazisinden koptuğunu ispat eden malik, bunları, durumu öğrendiği tarihten başlayarak bir ve her halde oluşumun gerçekleştiği tarihten başlayarak on yıl içinde geri alabilir”* hükmünü ihtiva eden 708 inci maddesinin de etkili olduğu görülmektedir.

Üstelik tescil harici bu alanların, imar planında özel mülkiyete konu olamayacak yol, park, yeşil alan gibi kullanımlara denk gelmesi de bu alanların Hazine adına tescil edilmesi gerekliliğini bertaraf etmez. Bu parsellerden imar planında umumi hizmetlere ayrılan yerler Hazine adına tescil edildikten sonra Maliye Bakanlığının izni ile İmar Kanununun 11 inci maddesi kapsamında belediyeye terk edilir.

Her ne kadar TKGM'nün 1993/5 sayılı Genelgesinde “tescile tabi olmayan Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki alanların tescilli sadece imar planlarıyla yapılacak değişikliklerde taşınmazların hukuki durumunun

4 Danıştay Altıncı Dairesi, 09.11.1992, E:1991/3280, K:1992/4042

5 Danıştay Altıncı Dairesi, 09.11.1992, E:1991/3280, K:1992/4042

6 Danıştay Altıncı Dairesi 18.10.2000, E:1999/3205, K:2000/5204

izlenmesi amacına yönelik olduğundan, bu taşınmazların imar planı gereği sicilden terkinlerinde Maliye Bakanlığı onayının aranmasına gerek bulunmadığı” ifade edilmiş ise de bu taşınmazların Hazine adına tescil edilmeden ve Maliye Bakanlığının izni olmadan belediyelere veya il özel idarelerine terk edilmesine imkân yoktur.

Neden yoktur? İmar Kanununun 11 inci maddesinin son fıkrası sadece kapanan kadastral yollar ile meydanları kapsamaktadır. Madde metnine göre hazırlanan imar planı sınırları içindeki kadastral yollar ile meydanlar, imar planının onayı ile bu vasıflarını kendiliğinden kaybederek, onaylanmış imar planı kararı ile getirilen kullanma amacına konu ve tabi olurlar. Görüldüğü üzere madde metninde Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerler ile ilgili herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. İmar Kanununun diğer maddelerinde de Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerin belediyeye Maliye Bakanlığının izni olmaksızın terk edilebileceğine dair herhangi bir hüküm yoktur.

Kadastro Kanununun ekonomik yarar sağlaması muhtemel yerlerin Hazine adına tescil edileceğine ilişkin 18 inci maddesi dikkate alındığında, imar planında yol, park, yeşil alan gibi alanlara rastlayan Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerin öncelikle Hazine adına tescil edilmesi ve sonrasında Maliye Bakanlığının izni ile belediyelere ya da il özel idarelerine terk edilmesi gerektiği açıktır.

4. SONUÇ

Medeni Kanunun 715 inci maddesine göre sahipsiz yerler ile yararı kamuya ait mallar Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Aksi ispatlanmadıkça, yararı kamuya ait sular ile kayalar, tepeler, dağlar, buzullar gibi

tarıma elverişli olmayan yerler ve bunlardan çıkan kaynaklar, kimsenin mülkiyetinde değildir ve hiçbir şekilde özel mülkiyete konu olamaz.

Bu nedenle, arazi ve arsa düzenlemesi uygulamaları esnasında düzenleme alanında bulunan tescil harici yerlerin Hazine adına ihdas edilmesi, bu alanlardan düzenleme ortaklık payı kesildikten sonra geriye kalan kısımların imar parseli olarak tahsis edilmesi gerekmektedir. Kadastro Kanununun 18 inci maddesine göre ekonomik yarar sağlaması muhtemel Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerin Hazine adına tescil edilmesi gerekir.

Bu alanların uygulamayı yapan belediye adına ihdasen tescili mümkün olmadığı gibi düzenleme ortaklık payı hesabında değerlendirilmesine de imkan yoktur.

KAYNAKÇA

Aydınlı, Bekir (1992), Türk Hukukunda Kamu Malları, Maliye ve Gümrük Bakanlığı, Millî Emlak Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara, 1992

Kardeş, Salahaddin (2004), Ansiklopedik Hazine Malları Sözlüğü, Maliye Bakanlığı, APK Kurulu Yayını, No: 2004/364, Ankara, 2004

Koçak, Hüseyin (2002) “Hazine Taşınmazlarının Geri Dönmesi” Mülkiyet Dergisi, Yıl: 2002, Sayı: 45

Meşhur, Çağlar (2002) “İdari Yargıya Konu Olan 18. Madde Uygulamaları: Konya Kenti Örneği”, Planlama Dergisi, Yıl: 2002, Sayı: 4

Yomralıoğlu, T.,Tüdeş, T., Uzun, B., ve Eren, E., 1996. Land Readjustment Implementations in Turkey, XXIVth International HousingCongress, Ankara

Av. Necati TORUN

Avukat

KONKORDATONUN KAMU İHALELERİNE ETKİSİ

1. GİRİŞ

Kamu ihaleleri, idare ile istekli arasında kuralları 4734 sayılı Kamu İhale Kanununda yer alan ve ihalelerin sonuçlanmasını müteakip 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeler Kanunundaki maddelerin öncelikli olarak uygulandığı ekonomik değeri 150 milyar TL'yi geçen bir alandır.

Bu alandan ekonomik olarak yararlanmak isteyen isteklilerle ihaleyi yapan idareler arasında; ayrıca ihaleyi kazanan yüklenici ile idare arasında zaman zaman oluşan uyuşmazlıklar sebebiyle davalar açılabilen ve ilgi alanına göre idari yargı veya adli yargıda bu davalar görülebilmektedir.

Son dönemin hukuk camiasındaki en önemli konularından birisini teşkil eden konkordatonun kamu ihalelerine etkisi makalemizin konusunu teşkil edecektir.

2. KONKORDATO HAKKINDA KISA BİLGİLENDİRME

Konkordato ilan eden firmaların kamu ihalelerine katılmasının hukuken mümkün

olup olmadığı hakkında esas konuya geçmeden önce konkordato hakkında bazı temel bilgilere yer verilmesi anlamlı olacaktır. Konkordato İcra İflas Kanununun 285-309 uncu maddeleri arasında ayrıntılı olarak düzenlenmektedir.

2.1. Konkordato Ne Demektir?

Konkordato, borçlu ile alacaklılar arasında ya borcun bir miktarının silinmesi ya da vadenin ileri bir tarihe ertelenmesi konusunda yaptıkları anlaşmadır.

2.2. Konkordato İlanı Ne Anlama Gelmektedir?

Borçlu dilekçesine istenen tüm belgeleri eklemişse, mahkeme ona 3 aylık bir geçici mühlet verir ve mal varlığının muhafazası için gerekli gördüğü tedbirleri alır. Böylece, alacaklılar herhangi bir icra takibinde bulunamazlar. Gerekteğinde, geçici mühleti 5 aya kadar uzatabilir.

Mahkeme geçici mühlet süresi içinde konkordato talebinin esası hakkında bir karar verir. Eğer konkordatonun başarıya ulaş

masının mümkün olduğuna kanaat getirirse, geçici mühlet değil, ileride altı aya kadar daha uzatılması mümkün olan, bir yıllık kesin mühlet verir. Uzatmalarıyla birlikte geçici ve kesin mühlet süresi toplam 23 aya ulaşmaktadır. Borçlu 23 ay koruma altına alınabilir.

Mahkeme geçici ve kesin mühlet kararıyla birlikte en az bir konkordato komiseri atar. Konkordato kararı verince borçlu, mahkemenin belirlediği bazı işlemleri kendisi yapamaz, konkordato komiseri yapar, bazılarını da konkordato komiserinin izniyle yapabilir.

Konkordato projesi mahkemenin tasdiğiyle bağlayıcı hale gelir ve geçici mühlet kararından önce başlatılmış takiplerde konulan ve henüz paraya çevrilmemiş olan bütün hacizleri düşürür.

Özet olarak konkordato borç ödeme tehlikesi içinde olan işletmeleri mahkeme kararı ile alacaklarına karşı korumaya alan bir savunma mekanizmasıdır.

3. KONKORDATO İLAN ETMİŞ FİRMANIN İHALE SÜREÇLERİNDEKİ DURUMU

İhale sürecinde istekli gerçek veya tüzel kişilerin uymaları gereken kurallar 4734 sayılı Kamu İhale Kanununda düzenlenmektedir.

3.1. İhaleye Katılmayacak Olanlarla İlgili Düzenleme;

4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 11 inci maddesinde İhaleye katılmayacak olanlar aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir;

“Madde 11- Aşağıda sayılanlar doğrudan veya dolaylı veya alt yüklenici olarak, kendileri veya başkaları adına hiçbir şekilde ihalelere katılamazlar:

a) (Değişik: 20/11/2008-5812/4 md.) Bu Kanun ve diğer kanunlardaki hükümler gereğince geçici veya sürekli olarak idarelerce veya mahkeme kararıyla kamu ihalelerine ka-

tilmaktan yasaklanmış olanlar ile 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlardan veya örgütlü suçlardan veyahut kendi ülkesinde ya da yabancı bir ülkede kamu görevlilerine rüşvet verme suçundan dolayı hükümlü bulunanlar. (1)

b) İlgili mercilerce hileli iflas ettiğine karar verilenler.

c) İhaleyi yapan idarenin ihale yetkilisi kişileri ile bu yetkiye sahip kurullarda görevli kişiler.

d) İhaleyi yapan idarenin ihale konusu işle ilgili her türlü ihale işlemlerini hazırlamak, yürütmek, sonuçlandırmak ve onaylamakla görevli olanlar.

e) (c) ve (d) bentlerinde belirtilen şahısların eşleri ve üçüncü dereceye kadar kan ve ikinci dereceye kadar kayın hısımları ile evlatlıkları ve evlat edinenleri.

f) (c), (d) ve (e) bentlerinde belirtilenlerin ortakları ile şirketleri (bu kişilerin yönetim kurullarında görevli bulunmadıkları veya sermayesinin % 10'undan fazlasına sahip olmadıkları anonim şirketler hariç).

g) (Ek: 31/10/2016-KHK-678/30 md.; Değiştirilerek kabul: 1/2/2018-7071/29 md.) Terör örgütlerine iltisakı yahut bunlarla irtibatı olduğu Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından bildirilen gerçek ve tüzel kişiler ile bu kapsamda olduğu Millî İstihbarat Teşkilatı Müsteşarlığı tarafından bildirilen yurt dışı bağlantılı gerçek ve tüzel kişiler.”

Kanunun bu maddesinde konkordato ilan etmiş firmalar ile ilgili olarak her hangi bir düzenleme yapılmamıştır.

3.2. Ekonomik ve Mali Yeterlilik İle İlgili Düzenleme

Görüleceği üzere 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 11 inci maddesinde yer verilen

düzenlemeler doğrultusunda konkordato ilan etmiş isteklilerin ihalelere katılmasında bir sakınca yok gibi olduğu düşünülebilir.

Ancak, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun bir başka maddesindeki düzenleme nedeniyle durum farklılaşmaktadır.

4734 sayılı Kamu İhale Kanununun ihaleye katılmada yeterlilik kuralları başlıklı 10 uncu maddesinde aşağıdaki hükümlere yer verilmektedir.

“Aşağıda belirtilen durumlardaki istekliler ihale dışı bırakılır:

a) İflas eden, tasfiye halinde olan, işleri mahkeme tarafından yürütülen, konkordato ilân eden, işlerini askıya alan veya kendi ülkesindeki mevzuat hükümlerine göre benzer bir durumda olan.”

Sonuç olarak konkordato ilan eden firmaların ihalelere katılması Kanun koyucu tarafından engellenmiştir. İhale süreçlerinde bu durumun tespit edilmesi durumunda ilgili istekli firma ihaleyi gerçekleştiren idare tarafından değerlendirme dışı bırakılacaktır.

4. KONKORDATO İLAN ETMİŞ FİRMANIN SÖZLEŞME AŞAMASINDAKİ DURUMU

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu sadece ihale süreçlerinde uyulması gerekli kuralları düzenlemektedir. Sözleşme sürecinde uyulması gereken kurallar ise 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu hükümleri doğrultusunda gerçekleştirmektedir. İhale süreci sözleşme süreci ile kıyaslandığında çok daha kısa bir süreyi kapsamaktadır. Ve bu uzun süre içinde ihaleyi kazanan firma konkordato ilan ederse sözleşme süreçlerine etkisi tartışma konusu olabilmektedir.

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununda “Yüklenicinin sözleşmeyi feshetmesi” hali aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir;

“Madde 19- Sözleşme yapıldıktan sonra mücbir sebep halleri dışında yüklenicinin mali acz içinde bulunması nedeniyle taahhüdünü yerine getiremeyeceğini gerekçeleri ile birlikte yazılı olarak bildirmesi halinde, ayrıca protesto çekmeye gerek kalmaksızın kesin teminat ve varsa ek kesin teminatlar gelir kaydedilir ve sözleşme feshedilerek hesabı genel hükümlere göre tasfiye edilir.”

Bu madde konkordato ilan eden firmalar için bir imkan sunmaktadır. İlgili düzenleme uyarınca eğer konkordato ilan eden firma mali acz içinde bulunması nedeniyle taahhüdünü yerine getiremeyeceğini gerekçeleri ile birlikte ihaleyi gerçekleştiren idareye yazılı olarak bildirmesi halinde sözleşme feshedilebilecektir.

Ancak, bu noktada söylenilmesi gereken husus yüklenicinin sözleşme bedelinin yüzde 6’sına tekabül eden kesin teminat ve ek kesin teminatlarının idare tarafından gelir olarak kaydedileceğidir.

5. KİK KARARINDA KONUNUN AÇIKLANMASI

Kamu İhale Kurulunun 12.12.2018 tarihli ve 2018/UY.I-2051 sayılı Kararında da makalemizin konusu tartışılmıştır. İhaleden sonra sözleşme imzalanmadan önce konkordato ilan eden firma geçici teminatlarının iade edilmesi gerektiği doğrultusunda Kamu İhale Kuruluna itirazın şikayet başvurusunda bulunmuştur. Söz konusu karada;

Hukukî yönüyle konkordato; vadesi geldiği halde borçlarını ödeyemeyen veya vadesinde borçlarını ödeyememe tehlikesi altında bulunan herhangi bir borçlunun borçlarını ödeyebilmek veya muhtemel bir iflastan kurtulmak için başvurduğu ve mahkemenin tasdiki ile hüküm ifade eden bir hukukî müesseseyi ifade etmekte olup, aynı zamanda borçlu hakkında iflas talebinde bulunabilecek

alacaklıların da, gerekçeli bir dilekçeyle mahkemeden konkordato talebinde bulunması da mümkün bulunmaktadır.

Bu çerçevede yapılan inceleme neticesinde, başvuru sahibi istekli tarafından, idareye sunulan T.C Kayseri 1. Asliye Ticaret Mahkemesince düzenlenen dava tensip tutanağında, başvuru sahibi istekliye 3 ay süreyle geçici mühlet verildiği, konkordatonun tasdik edildiği ya da onaylandığı ile ilgili bir sonuca varılamayacağından “konkordato ilan eden” durumunda olmadığı sonucuna varılmıştır.

Ayrıca 4734 sayılı Kamu İhale Kanun’un 44’üncü ve 58’inci maddeleri ve Yapım İşi İhaleleri Uygulama Yönetmeliği’nin 68’inci maddesi gereği, ihale üzerinde bırakılan isteklinin sözleşmeyi imzalamasının zorunlu olduğu, mücbir sebep halleri dışında sözleşme imzalamayan istekliler hakkında ise altı aydan az olmamak üzere bir yıla kadar bütün kamu kurum ve kuruluşlarının ihalelerine katılmaktan yasaklanacağı anlaşılmaktadır.

Yukarıda aktarılan mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, sözleşmeye davet edilen başvuru sahibi isteklinin gelinen aşamada “konkordato ilan eden” durumunda olmadığı halde, sözleşmeyi imzalama yükümlülüğünü yerine getirmediği ve 4734 sayılı Kanun’a göre ihale üzerinde bırakılan isteklinin mücbir sebep halleri dışında sözleşme imzalamasının zorunlu olduğu hususları da değerlendirildiğinde idarece tesis edilen işlemin yerinde olduğu sonucuna varılmıştır. ...” şeklinde değerlendirmelerde bulunulmuştur.

6. SONUÇ

Kamu ihaleleri 150 milyar TL’lik büyüklüğü ile istekli firmalar için her daim ilgi çekici bir alandır. İstekli firmalar 4734 sayılı Kamu İhale Kanununda düzenlenen hükümler çerçevesinde yarışmaktadır. Ve en iyi fiyat teklifini veren firma ile sözleşme akdedilmektedir.

Konkordato ilan eden firmalar ile ilgili olarak ilk söylenebilecek husus 4734 sayılı Kamu İhale Kanununda ki düzenlemeler uyarınca ihale dışı bırakılacaklardır.

Eğer sözleşme akdedildikten sonra ilgili firma konkordato ilan etmiş ise firmanın mali durumu uygunsa sözleşme hükümlerini harfiyen yerine getirmek zorundadır. Ancak, mali konuda sıkıntı çekmekteyse 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun 19 uncu maddesindeki düzenleme uyarınca sözleşmeyi tek taraflı feshedebilecektir. Ancak, bu noktada söylenilmesi gereken husus yüklenicinin sözleşme bedelinin yüzde 6’sına tekabül eden kesin teminat ve ek kesin teminatlarının idare tarafından gelir olarak kaydedileceğidir. Ayrıca, aynı Kanunun 26 ncı maddesi uyarınca da ihalelerden en az 1 yıl yasaklanacaktır.

KAYNAKÇA

4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu, www.mevzuat.gov.tr/Kanunlar,

4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu, www.mevzuat.gov.tr/Kanunlar

Halûk NALÇAKAR

*İçişleri Bakanlığı
E. Mahalli İdareler Başkontrolörü
İş İnsanı*

ANA HATLARIYLA BELEDİYE GAYRİMENKULLERİNİN SATIŞI

01.01.2003 tarihinde yürürlüğe konulan 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ile;

- *Kamu hukukuna tâbi olan,*
- *Kamunun denetimi altında bulunan,*
- *ve Kamu kaynağı kullanan*

Tüm kamu kurum ve kuruluşlarının, yapacakları **mal ve hizmet alımlarıyla yapım işlerinde** 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu hükümlerine uygun olarak hareket etmeleri gerektiği ortaya konulmuş, böylelikle kamu harcaması gerektiren işler, kamuya gelir sağlayan/kamu harcaması gerektirmeyen işlerden ayrılarak ve kamu harcaması yapan tüm kamu kurum ve kuruluşları ile bağlarının bu Kanuna tabi olması hedeflenmiş ve bu tür ihale iş ve işlemlerinde belli bir standart uygulamanın sağlanması hedeflenmiş,

4734 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 01.01.2003 tarihi itibarıyla, hizmet alımı, mal alımı ve yapım işlerinin 4734 sayılı Ka-

nun hükümlerine göre yürütülmesi gerektiği hüküm altına alınmış, 2886 sayılı Kanun hükümlerine göre, mal alımı, hizmet alımı ve yapım işlerinin yürütülemeyeceği ortaya konulmuştur.

Kamu İhale Kurulu 05.09.2012 tarih ve 2012/UH.II-3515 karar no'lu Kararında; 4734 sayılı Kanunun "Kapsam" başlıklı 2. maddesinin 1. fıkrasında, kamu harcaması yapılmasını gerektiren mal ve hizmet alımları ile yapım işlerinin 4734 sayılı Kanun kapsamında olduğu belirtilmiş, bu bağlamda, idarelere gelir getirici nitelikte olan ihalelerin 4734 sayılı Kanunun kapsamında bulunmadığı,

15.07.2008 tarih ve 2008/UY.Z-3055 karar no'lu Kararında, kamu kurumlarına ait taşınmazların satışlarının 4734 sayılı Kanun hükümlerine tabi olmadığına,

19.11.2007 tarih ve 2007/UY.Z-3709 karar no'lu Kararında ise, kamu harcaması ya-

pılmasını gerektiren mal veya hizmet alımları ile yapım işleri ihalelerinin 4734 sayılı Kanuna göre, kiraya verme, satım işlerinin ise 2886 sayılı Kanuna göre ihale edilmesi gerektiğine

karar vermiştir.

Böylelikle; 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu;

kapsamına giren tüm kamu kurum ve kuruluşlarının (mahalli idarelerimiz dahil) sadece,

1- Bütçeye gelir getirici **menkul/gayrimenkul malların satışı** veya kiraya verilmesi,

2- Kamu kaynağı kullanımını/harcamasını gerektirmeyen, yani bütçeden herhangi bir harcama yapılmasına gerek olmayan

- **mülkiyetin gayri aynı hak tesisi veya**

- **kat/arsa karşılığı inşaat işleri,**

3- **Trampa**

İşlerinde uygulanacaktır.

Bu duruma belediyelerimizde gayrimenkul satışlarında ve kiraya verilmesinde izlenecek yol haritası şu şekilde ortaya çıkmaktadır:

Belediyelerde;

5393 sayılı Belediye Kanununun “Meclisin görev ve yetkileri başlıklı” 18 inci maddesinin (e) fıkrasında, **taşınmaz mal satımına ve üç yıldan fazla kiralanmasına** karar vermek belediye meclisine görev ve yetki olarak verilmiştir.

Bu nedenle, bir belediye gayrimenkulünün satımına veya üç yıldan fazla süreli kiraya verilmesine ihale yetkilisince karar verilmeden önce, mutlaka belediye meclisinden bu yönde karar alınması yasal zorunluluktur.

Yine 5393 sayılı Belediye Kanununun “Encümenin görev ve yetkileri” başlıklı 34 üncü maddesinin (g) fıkrasında, taşınmaz malların süresi üç yılı geçmemek kaydıyla kiraya verilmesi encümenin görev ve yetkileri arasında sayılmıştır.

Bu nedenle, bir belediye gayrimenkulünün üç yılı geçmemek üzere kiraya verilmesine ihale yetkilisince karar verilmeden önce, **mutlaka belediye encümeninden** bu yönde karar alınması gerekmektedir.

Yukarıda açıklandığı üzere, belediye taşınmazların satımına ve 3 yıldan fazla süreyle kiraya verilmesine karar verme yetkisi belediye meclislerine tanınmıştır. Belediye meclisince satış/kiraya verme yönünde karar verildikçe taşınmazın satışının/kiraya verilmesinin gerçekleştirilmesi mümkün değildir. Belediye meclisleri yerine bu kararın belediye başkanı veya encümenince verilmesi de uygun değildir.

Yine, *belediye taşınmazlarının 3 yılı aşmamak üzere kiraya verilebilme yetkisi belediye encümenlerine tanınmıştır.* Belediye encümenince bu yönde karar alınmadıkça, belediye gayrimenkulünün 3 yıldan az süreli kiraya verilebilmesi için ihale yetkilisince karar alınması da mümkün değildir.

Danıştay 10. Dairesi 14.12.1983 tarih ve K: 1983/2602 sayılı Kararında, belediye encümeni tarafından taşınmaz mal satışlarına karar verilemeyeceğinden, aradan 23 yıl geçmiş olsa dahi, encümen kararına istinaden satılan taşınmazlara ait ihalenin geri alınabileceğine karar vermiş, bu durumu açık hata hali kabul etmiştir.

Yukarıda açıklandığı üzere belediye meclisince satış kararı alınmasını takiben, 2886 sayılı Kanunun 11. maddesi gereğince düzenlenecek ve belediye başkanınca imzalanacak ihale onayı ile süreç başlatılacak, ihale dokü-

manı hazırlandıktan, gerekli ilanlar yapıldıktan sonra ihale komisyonu olan belediye encümeni tarafından belirlenen tarih ve saatte ihale gerçekleştirilecektir.

5393 sayılı Belediye Kanununun “Arsa ve konut üretimi” başlıklı 69. maddesinde “Belediye; düzenli kentleşmeyi sağlamak, beldenin konut, sanayi ve ticaret alanı ihtiyacını karşılamak amacıyla belediye ve mücavir alan sınırları içinde, özel kanunlarına göre korunması gerekli yerler ile tarım arazileri hariç imarlı ve alt yapılı arsalar üretmek; konut, toplu konut yapmak, satmak, kiralamak ve bu amaçlarla arazi satın almak, kamulaştırma yapmak, bu arsaları trampa etmek, bu konuda ilgili diğer kamu kurum ve kuruluşları ve bankalarla iş birliği yapmak ve gerektiğinde onlarla ortak projeler gerçekleştirmek yetkisine sahiptir.

Belediye, bu amaçla bütçesinden gerekli parayı ayırmak suretiyle işletme tesis edebilir.

Arsalar hariç üretilen konut ve işyerlerinin satışı 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tâbi değildir. O belediye ve mücavir alan sınırları içinde kendisine, eşine veya onsekiz yaşından küçük çocuklarına ait konutu olmayan dar gelirli kişiler ile afete maruz kalanlara, sanayi bölgelerinden nakledileceklere ve üyelerinin tamamı bu durumda olan kooperatiflere, bedeli 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu hükümlerine göre oluşturulan takdir komisyonu tarafından belirlenecek tutardan aşağı olmamak üzere arsa tahsisi yapılabilir. Durumları 775 sayılı Gecekondu Kanununun 25 inci maddesine uyan kimselere de bu maddeye göre arsa ve konut sağlanabilir. Bu fıkranın uygulama esasları, İçişleri Bakanlığı ile Bayındırlık ve İskân Bakanlığı tarafından müştereken hazırlanacak çerçeve yönetmeliğe uygun olarak belediye meclisleri tarafından çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.” hükmü yer almaktadır.

Madde hükmünden de açıkça anlaşıldığı üzere, **5393 sayılı Kanununun 69 uncu maddesine gereğince belediyelerce üretilen konut ve işyerlerinin satışında, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerinin uygulanmaya-çağı** ortaya konulmuştur.

3194 sayılı İmar Kanununun “Kamulaştırmadan arta kalan kısımlar” başlıklı 17 nci maddesinde yer alan, “Belediye veya valilik, kendi malı olan veya imar planlarının tatbiki sonucu kamulaştırmadan artan parçalarla, istikameti değiştirilen veya kapanan yol ve meydanlarda hasıl olan sahalardan müstakil inşaata elverişli olmayan parçaları, bitişindeki arsa veya bina sahibine bedel takdiri suretiyle satmak, gayrimenkul sahiplerinin yola giden yerlerden dolayı tahakkuk eden istihkaklarını bedel takdiri suretiyle değiştirmek ve komşu gayrimenkul sahibi takdir edilen bedelle satın almaktan imtina ederse, şüyulandırıp satmak suretiyle imar planına uygunluğunu temin eder.

Bunlardan müstakil inşaata elverişli olanları, kamu yararı için, belediye veya valilikçe yeri alınan şahısların muvafakatları halinde istihkaklarına karşılık olarak bedel takdiri ve icabında denklik temini suretiyle değiştirmeye belediye ve valilik yetkilidir.

Ayrıca belediye veya valilikler ile şüyulu olan müstakil inşaat yapmaya müsait bulunan imar parsellerinde, belediye veya valilikler, hisselerini parselin diğer hissedarlarına bedel takdiri suretiyle satmaya, ilgililer satın almaktan imtina ederse, şüyuuun izalesi suretiyle sattırma yetkilidir.

Bu maddeye göre bedel takdirleri ve bu bedellere itiraz şekilleri 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu hükümlerine göre yapılır.” hükmü doğrultusunda;

Belediyelerin, kendi malı olan veya imar planlarının tatbiki sonucu kamulaştırma-

dan artan parçalarla, istikameti değiştirilen veya kapanan yol ve meydanlarda hasıl olan sahalardan müstakil inşaata elverişli olmayan parçaları, bitişiğindeki arsa veya bina sahibine bedel takdiri suretiyle, yani 2886 sayılı Devlet İhale Kanununa tabi olmadan satmalarına olanak verilmiştir.

Son olarak;

Belediye gayrimenkul satışlarında çok sıklıkla hatalı ve farklı işlem tesis edilen konulardan biri de bu satışlarda KDV uygulaması ile ilgilidir. Bazı belediyeler gayrimenkul satışlarında KDV uygulamakta, bazıları ise uygulamamaktadırlar.

3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 1. Maddesinde KDV uygulanması gereken işlemler belirlenmiştir. **Kanunun 1/3-g maddesinde,** *il özel idarelerine, belediyeler ve köyler ile bunların teşkil ettikleri birliklere ticarî, sınai, ziraî ve mesleki nitelikteki teslim ve hizmetlerinin katma değer vergisinin konusunu oluşturduğu* açıklanmıştır.

Kanunun 17/4-p maddesinde; belediyelerin mülkiyetindeki gayrimenkullerin satışı eğer bir müzayede/arttırma -yani ihale yoluyla- **yapılmamışsa** KDV'den istisna tutulmuş, eğer satış müzayede/arttırma -yani ihale yoluyla- **yapılmışsa** Kanunun **1/3-d maddesi** gereğince KDV'den istisna edilmemiştir.

Ahmet ARSLAN

Denetçi

SM Mali Müşavir

İL ÖZEL İDARESİ ŞİRKETLERİNİN FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI KARŞISINDAKİ DURUMU

1. GİRİŞ

İL özel idareleri tek başlarına ya da diğer gerçek veya tüzel kişilerle birlikte şirketlere ortak bulunmaktadır.

Bu gibi şirketlerde il özel idarelerinin payı bazen şirket sermayesinin %50'sinden fazla veya bazen de daha az olabilmektedir.

2012 yılında yürürlüğe giren 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu şirketlerin uluslararası muhasebe standartlarına göre finansal raporlama yapmasını öngörmüştür. Söz konusu kanun muhasebe standartlarını belirleme ve uygulamaya yön verme konusunda Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumuna (KGK) yetki vermiştir.

Söz konusu yetkiye istinaden Kurum tarafından büyük ve orta boy işletmeler için daha büyük ölçekli şirketlere nazaran daha farklı uygulamalar içeren BOBİ FRS yayımlanmıştır

2. BOBİ FRS Nedir?

Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardının kısaltmış adı olan BOBİ FRS; Avrupa ve diğer uluslararası kuruluşlarca belli ölçeğin altında olup IFRS'nin (Uluslararası Finansal Raporlama Standartları) uygulanmasının icap etmediği düşünülen işletmeler için benimsenen muhasebe standartlarını ifade etmektedir.

6102 sayılı Kanunun verdiği yetkiye istinaden Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından "Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı Hakkında Tebliğ" ve eki "Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı" 29.07.2017 tarih ve 30138 Sayılı Mükerrer Resmi Gazete'de yayımlanmış ve BOBİ FRS, 01.01.2018 tarihi ve sonrasında başlayan hesap dönemlerinde uygulanmak üzere, yayımı tarihinde yürürlüğe girmiştir.

3. İL ÖZEL İDARESİ ŞİRKETLERİNİN BOBİ FRS'Yİ UYGULAMA ZORUNLULU- ĞU

Şirketlerin muhasebe kayıtlarını ve mali tablolarını Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TFRS) ve Türkiye Muhasebe Standartları (TMS) doğrultusunda düzenlemesi;

- 1) Yasal zorunluluk gereği,
 - 2) Gönüllü olarak benimseme,
- dolayısıyla olabilmektedir.

Şirketlerin yasal zorunluluk gereği muhasebe standartlarını uygulaması 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun verdiği yetkiye dayanarak Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından yapılan düzenleme sonucunda ortaya çıkmaktadır.

Bu bağlamda en son düzenleme Kurumun 13.09.2018 tarih ve 03/161 sayılı Kararı ile yapılmıştır.

Söz konusu Karara göre;

1) Karara ekli listedeki kurum, kuruluş ve işletmeler münferit ve konsolide finansal tablolarının hazırlanmasında TFRS'leri uygulamak zorundadır.

2) Bağımsız denetime tabi olup, Karara ekli listede yer almayan kurum, kuruluş ve işletmeler münferit ve konsolide finansal tablolarının hazırlanmasında Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardını (BOBİ FRS) uygulayabilir, ancak söz konusu kurum, kuruluş ve işletmelerin isteğe bağlı olarak TFRS'leri uygulayabilir.

3) Yukarıdaki kapsama dâhil olmayan kurum, kuruluş ve işletmelere yönelik Kurum tarafından henüz bir TMS yayınlanmadı-

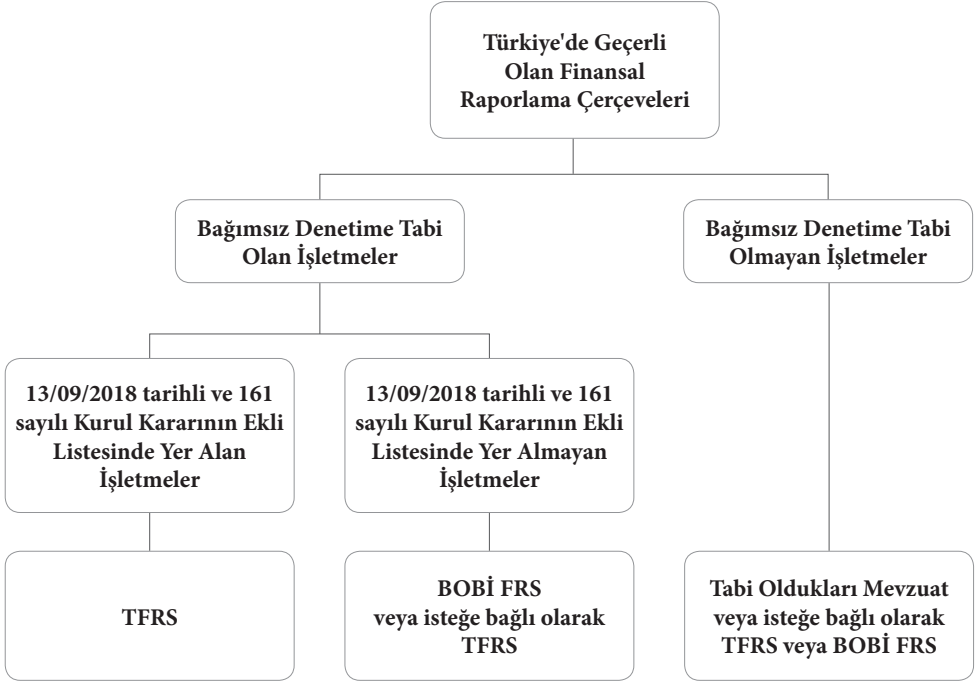
ğından bunların münferit ve/veya konsolide finansal tablolarının hazırlanmasında yürürlükteki mevzuatı uygular; ancak söz konusu kurum, kuruluş ve işletmeler münferit ve/veya konsolide finansal tablolarının hazırlanmasında isteğe bağlı olarak TFRS'leri ya da BOBİ FRS'yi uygulayabilir.

Söz konusu karara ekli listede sermaye piyasası (halka açık şirketler) ve bankacılık mevzuatına tabi şirketler bulunmaktadır. İl özel idaresi şirketleri halka açık değilse yani bir borsada işlem görmüyor veya ortak sayısı 500'ü aşmıyorsa faaliyet hacmi ne olursa olsun listede yer almamaktadır. Bu nedenle, bu tür il özel idaresi şirketleri TFRS'leri uygulamak zorunda değildir.

Karara ekli listede yer almamakla il özel idaresi şirketlerinden bağımsız denetime tabi olanlar ise BOBİ FRS'yi uygular, ancak söz konusu kurum, kuruluş ve işletmelerin isteğe bağlı olarak BOBİ FRS yerine TFRS'leri uygulayabilir.

“Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı Hakkında Tebliğ” ve eki “Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı” 29.07.2017 tarih ve 30138 Sayılı Mükerrer Resmi Gazete'de yayımlanmış ve BOBİ FRS, 01.01.2018 tarihi ve sonrasında başlayan hesap dönemlerinde uygulanmak üzere, yayımı tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Yukarıda zikredilen Karara ekli listede yer almayan ve bağımsız denetime tabi olmayan şirketler ise vergi mevzuatı gereği yayımlanmış olan Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği (Tekdüzen Hesap Planı) doğrultusunda muhasebe kayıtlarını tutacaktır.

Bağımsız denetime tabi şirketler ise bir takım ölçütler (eşik değerler) esas alınarak Bağımsız Denetime Tabi Şirketlerin Belirlenmesine Dair 2018/11597 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla¹ belirlenmiştir.

Bağımsız Denetime Tabi Olacak Şirketlerin Belirlenmesine Dair söz konusu karara göre il özel idaresi şirketlerinin bağımsız denetime tabi olmasına ilişkin eşik değerler bu şirketlerde il özel idaresi payının %50'nin altında ve üstünde olmasına göre farklılık arz etmektedir.

Bu nedenle; denetimin kapsamı, konusu ve icra edilmiş biçimi aynı olmakla birlikte bağımsız denetime tabi olmaya ilişkin eşik değerlere göre il özel idaresi şirketlerinde bağımsız denetimi;

1) İl özel idaresinin payının %50 veya

¹ 26.06.2018 tarih ve 30432 sayılı Resmî Gazetede yayımlanmıştır.

daha fazla olduğu şirketlerde bağımsız denetim,

2) İl özel idaresinin payının %50'den düşük olduğu şirketlerde bağımsız denetim,

başlıkları altında irdeleyebiliriz.

3.1. İl Özel İdaresinin Payının En Az %50 Olduğu Şirketlerde Bağımsız Denetim

Bağımsız Denetime Tabi Olacak Şirketlerin Belirlenmesine Dair Karara göre; Karara ekli (I) sayılı listede belirtilenler ile ekli (II) sayılı listenin 5(b) sırasında belirtilen şirketler hariç olmak üzere sermayesinin en az yüzde 50'si devlete, il özel idarelerine, kanunla kurulmuş vakıflara ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarına ait olan şirketler bağımsız denetim kapsamı dışındadır.

Dolayısıyla, gelir ve bilanço büyüklüğü veya personel sayısı ne olursa olsun Karara ekli (I) sayılı listede belirtilenler ile ekli (II)

sayılı listenin 5(b) sırasında belirtilen şirketler hariç olmak üzere sermayesinin en az yüzde 50'si il özel idarelerine ait olan şirketler bağımsız denetime tabi değildir.

Karara ekli (I) sayılı listede genellikle SPK ve BDDK mevzuatına tabi finans kuruluşları yer almaktadır. İl özel idarelerinin bu kapsamda şirketlerinin bulunmadığını söyleyebiliriz.

Karara ekli (II) sayılı listenin 5(b) sırasında ise; 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname kapsamında faaliyet gösteren kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı ortaklıkları ile sermayesinin en az %50'si belediyelere ait olan şirketler yer almaktadır.

Sermayesinin en az %50'si belediyelere ait olan şirketlerin bağımsız denetime tabi olmasına ilişkin ölçütler ise şu şekilde belirlenmiştir:

Aşağıdaki üç ölçütten en az ikisini art arda iki hesap döneminde sağlanmış olmalıdır.

a) Aktif toplamı 30 milyon ve üstü Türk Lirası.

b) Yıllık net satış hasılatı 40 milyon ve üstü Türk Lirası.

c) Çalışan sayısı 125 ve üstü.

3.2. İl Özel İdaresinin Payının %50'den Az Olduğu Şirketlerde Bağımsız Denetim

İl özel idaresinin payının %50'den az olduğu şirketler genel ölçütlere göre bağımsız denetime tabidir.

Bağımsız Denetime Tabi Olacak Şirketlerin Belirlenmesine Dair Karara göre; tek başına veya bağlı ortaklıkları ve iştirakleriyle birlikte aşağıdaki üç ölçütten en az ikisini art arda iki hesap döneminde aşan şirketler bağımsız denetime tabidir:

i) Aktif toplamı 35 milyon Türk lirası.

ii) Yıllık net satış hasılatı 70 milyon Türk lirası.

iii) Çalışan sayısı 175 kişi.

Şirketlerin söz konusu ölçütlerden en az ikisine ait sınırların art arda iki hesap döneminde altında kalmaları ya da bir hesap döneminde söz konusu ölçütlerden en az ikisinin sınırlarının yüzde yirmi veya daha fazla altında kalmaları durumunda, müteakip hesap döneminden itibaren bağımsız denetim kapsamından çıkarılır.

Dolayısıyla, sermayesinin %50'sinden azı il özel idarelerine ait şirketler yukarıda belirtilen esaslara göre bağımsız denetime tabidir.

Bununla birlikte, sermayesinin %50'sinden azı il özel idarelerine ait olmakla birlikte en az %50'si belediye şirketlerine ait olan şirketlere yukarıda belirtilen esaslara göre değil belediye şirketlerinin bağımsız denetime tabi tutulmasına ilişkin ölçütlere göre bağımsız denetime tabidir.

Söz konusu karara göre, örneğin belediye ile il özel idaresinin ortağı bulunduğu şirketlerde;

a) Belediye ile il özel idaresinin eşit oranlarda (%50-%50) pay sahibi bulunduğu şirketler bağımsız denetime tabidir (belediye payının en az %50 olması nedeniyle). Söz konusu şirketler yukarıda belediye şirketlerine ilişkin ölçütlere göre bağımsız denetim kapsamına girer veya bu kapsamdan çıkar.

b) Belediyenin payının %50'den fazla ve dolayısıyla il özel idaresinin payının %50'den az olduğu şirketler de yukarıda belirtildiği üzere bağımsız denetime tabidir (belediye payının en az %50 olması nedeniyle). Bu şirketler de az yukarıda belediye şirketlerine ilişkin ölçütlere göre bağımsız denetim kapsamına girer veya bu kapsamdan çıkar.

c) İl özel idaresinin payının %50'den fazla ve dolayısıyla belediyenin payının %50'den az olduğu şirketler ise bağımsız denetime tabi değildir (bilanço büyüklüğü, satış hacmi veya personel sayısı ne olursa olsun).

4. BOBİ FRS'NİN GENEL ÖZELLİKLERİ

- BOBİ FRS 27 bölümden oluşmaktadır. İşletmelerin genel olarak karşılaşılabileceği tüm muhasebe işlemlerine ilişkin muhasebe esaslarını belirlemektedir. Bu yönüyle başka bir standart setine ihtiyaç duyulmadan finansal tabloların hazırlanmasına imkân vermektedir.
- BOBİ FRS uluslararası muhasebe ve finansal raporlama uygulamalarıyla ve AB düzenlemeleriyle uyumludur.
- AB Muhasebe Direktifindeki “önce küçükleri düşün” yaklaşımına da uygun olarak, orta büyüklükteki işletmeler için genel olarak maliyet esaslı bir finansal raporlama öngörülmüş; büyük işletmelere yönelik ise ilâve yükümlülükler getirilmiştir.
- BOBİ FRS ekinde münferit ve konsolide finansal tablo örneklerine yer verilmiştir.
- BOBİ FRS ekinde ayrıca Terimler Sözlüğüne yer verilmiştir.

4.1. Başlıca Finansal Raporlama (BOBİ FRS) Standartları

Bölümler halinde yer alan BOBİ finansal raporlama standartları şunlardan oluşmaktadır:

Bölüm 1: Kavramsal Çerçeve Ve Finansal Tablolar

Bölüm 2: Nakit Akış Tablosu

Bölüm 3: Muhasebe Politikaları, Tahminler Ve Yanlılıklar

Bölüm 4: Raporlama Döneminden Sonraki Olaylar

Bölüm 5: Hasılat

Bölüm 6: Stoklar

Bölüm 7: Tarımsal Faaliyetler

Bölüm 8: Maden Kaynaklarının Aranması Ve Değerlendirilmesi

Bölüm 9: Finansal Araçlar Ve Özkaynaklar

Bölüm 10: İştiraklerdeki Yatırımlar

Bölüm 11: Müşterek Girişimlerdeki Yatırımlar

Bölüm 12: Maddi Duran Varlıklar

Bölüm 13: Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller

Bölüm 14: Maddi Olmayan Duran Varlıklar

Bölüm 15: Kiralamalar

Bölüm 16: Devlet Teşvikleri

Bölüm 17: Borçlanma Maliyetleri

Bölüm 18: Varlıklarda Değer Düşüklüğü

Bölüm 19: Karşılıklar, Şarta Bağlı Yükümlülükler Ve Şarta Bağlı Varlıklar

Bölüm 20: Yabancı Para Çevrim İşlemleri

Bölüm 21: İş Birleşmeleri

Bölüm 22: Konsolide Finansal Tablolar

Bölüm 23: Gelir Üzerinden Alınan Vergiler

Bölüm 24: Ara Dönem Finansal Raporlama

Bölüm 25: Yüksek Enflasyonlu Ekonomilerde Finansal Raporlama

Bölüm 26: Dipnotlar

Bölüm 27: Geçiş Hükümleri

4.2. BOBİ FRS'ye Göre Düzenlenmesi Gereken Finansal Tablolar

BOBİ FRS'yi zorunluluktan dolayı ya da

gönüllü olarak uygulayan şirketler söz konusu standartlar ekinde örnek formatı yer alan şu finansal tabloları düzenlemek zorundadır:

a) Finansal Durum Tablosu (Bilanço)

b) Kâr veya Zarar Tablosu

c) Nakit Akış Tablosu

ç) Özkaynak Değişim Tablosu

d) Dipnotlar (Önemli muhasebe politikalarını ve diğer açıklayıcı bilgileri içeren).

5. SONUÇ

Yukarıda açıklanan yasal düzenlemelere göre; il özel idaresi şirketlerinden bağımsız denetime tabi olanlar genel olarak BOBİ FRS'yi uygulamak zorundadır. Bağımsız denetime tabi olmayan il özel idaresi şirketleri ise BOBİ FRS'yi uygulamak zorunda olmayıp muhasebe kayıtlarını ve mali tablolarını vergi mevzuatına (tek düzen hesap planı) göre düzenler.

KAYNAKÇA

Ahmet ARSLAN; Tüm Yönleriyle Belediye Şirketleri, 2. Baskı, Mart 2019, Ankara.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu

Bağımsız Denetime Tabi Şirketlerin Belirlenmesine Dair 2018/11597 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı

Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı Hakkında Tebliğ

Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı (BOBİ FRS)

Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu'nun 13.09.2018 tarih ve 03/161 sayılı Kararı

Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu'nun resmi web sitesi: www.kgk.gov.tr

Altar Ömer ARPACI

Vergi Başmüfettişi

BİRDEN FAZLA KAĞIT DÜZENLENMESİNDE ÜST SINIRDA DAMGA VERGİSİ UYGULAMASI SORUNU 6728 SAYILI KANUNLA GİDERİLDİ

1. GİRİŞ

488 Sayılı Damga Vergisi Kanunu'nun I sayılı tablosunda yer alan ve nispi vergiye tabi tutulan kâğıtlar bazı hallerde çok yüksek meblağlar içermekte veya uzun bir dönem ilişkin olabilmekteydi. Bazı durumlarda kâğıtların vergisi o kağıdı tanzim ve imza edenlerin sermayelerinden daha fazla olabilmekte, bu durum da mükellef şikayetlerine ve vergiden kaçınmalara yol açmaktaydı. Ancak 4369 Sayılı Kanun'la 488 Sayılı Damga Vergisi Kanunu'nda yapılan düzenleme ile Kanun'a ekli (1) sayılı tabloda yer alan her bir kâğıt için hesaplanacak damga vergisi tutarına bir üst sınır getirilmişti. Ancak, söz konusu üst sınır uygulaması birden fazla nüsha düzenlendiğinde Maliye Bakanlığı ile yargı mercileri tarafından farklı yorumlanabilmekteydi. Söz konusu farklılık Damga Vergisi Kanununun 5. Maddesinde 6728 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik neticesinde giderilmiştir. Değişiklik yargı kararları paralelinde gerçekleşmiştir.

2. GENEL OLARAK DAMGA VERGİSİ

Damga vergisi ticari resmi ve medeni işlemlerden alınan bir muamele vergisidir. Ancak burada göz önünde bulundurulması gerekli husus bu işlemlerin değil, bu işlemlerle ilgili olarak düzenlenen kâğıtların vergiye tabi olduğudur.¹ Yani bir hukuki muamele dolayısıyla birden fazla kâğıt düzenlendiği takdirde bu kâğıtlardan her biri Damga Vergisi Kanundaki diğer şartları taşımak kaydıyla ayrı ayrı damga vergisine tabi tutulacaktır. Buna karşılık kişiler arasında Kanunda yazılı kâğıdın kapsamına giren bir muamele yapıldığı halde herhangi bir kâğıt düzenlenmediği

¹ Belediye şirketleri Kamu İhale Kanunu'na tabi olan ancak resmi daire olmayan ve kamu tüzel kişiliği taşımayan özel hukuk tüzel kişisidir. Bu nedenle belediyelerin ihale kararlarında damga vergisi doğarken belediye şirketlerinin ihale kararlarında söz konusu vergi doğmamaktadır. İhalelerdeki ikinci damga vergisi yükümlülüğü ise, ihale neticesinde tanzim edilen sözleşmeden kaynaklanmaktadır. Söz konusu vergi hem belediyeler hem de belediye şirketleri açısından doğmaktadır. Hakediş ödemelerine ilişkin olarak ise damga vergisi belediyelerin ödemelerinde doğarken belediye şirketleri resmi daire sayılmadığından doğmamaktadır.

takdirde damga vergisi doğmamaktadır. 488 sayılı Damga Vergisi Kanuna ekli (1) sayılı tabloda yer alan kâğıtlar damga vergisine tabidir. 1964 yılında kabul edilerek ve yürürlüğe giren Damga Vergisi Kanunu'nun 1'inci maddesine göre, bu kanuna ekli (1) sayılı tabloda yazılı kâğıtlar damga vergisine tabidir. Birinci maddenin bu hükmü ile Kanuna ekli (1) sayılı tabloda gösterilmeyen kâğıtlar damga vergisinden istisna edilmiştir.²

488 Sayılı Damga Vergisi Kanunu'na ekli "1" sayılı tabloda damga vergisine tabi kâğıtlar dahilinde "I - Aktillerle İlgili Kâğıtlar"

A - Belli parayı ihtiva eden kâğıtlar:

1. Mukavelenameler , taahhütnameler ve temliknameler, (Binde 9,48)

2. Kira mukavelenameleri, (Binde 1,89)

3. Kefalet, teminat ve rehin senetleri, (Binde 9,48)

4. Tahkimnameler ve sulhnameler, (Binde 9,48)

5. Fesihnameler, (Binde 1,89)

6. Karayolları Trafik Kanunu uyarınca kayıt ve tescil edilmiş ikinci el araçların satış ve devrine ilişkin sözleşmeler (Binde 1,89)

7. Hazinenin özel mülkiyetinde veya Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan taşınmazlara ilişkin ön izin, irtifak hakkı veya kullanma izni sözleşmeleri (yatırım taahhüdü bulunanlar dâhil ön izin, irtifak hakkı veya kullanma izni süresine göre bulunacak bedel üzerinden) (Binde 9,48)

8. Resmî şekilde düzenlenen gayrimenkul satış vaadi sözleşmeler (Binde 0.00)

² Yabancı memleketlerle Türkiye'deki yabancı elçilik ve konsolosluklarda düzenlenen kâğıtlar, Türkiye'de resmi dairelere ibraz edildiği, üzerine devir veya ciro işlemleri yürütüldüğü veya herhangi bir suretle hükümlerinden faydalanıldığı takdirde vergiye tabi tutulur. (Damga Vergisi Kanunu Md. 1)

(6728 sayılı Kanun Md. 28 uyarınca yürürlük 9/8/2016)

9. Resmî dairelerin mal ve hizmet alımlarına ilişkin yaptıkları ihalelerde, ihaleyi yapan idare ile düzenlenen sözleşmeler (Binde 9,48)

10. 7/11/2013 tarihli ve 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun kapsamında düzenlenen:

a) Taksitle satış sözleşmeleri (Binde 9,48)

b) Ön ödemeli konut satış sözleşmeleri (Binde 0.00)(31.01.2017 tarih ve 2017/9759 sayılı BKK uyarınca)

c) Devre tatil ve uzun süreli tatil hizmeti sözleşmeleri (Binde 9,48)

ç) Paket tur sözleşmeleri (Binde 9,48)

d) Abonelik sözleşmeleri (Binde 9,48)

e) Mesafeli satış sözleşmeleri (Binde 9,48)

11. 7/6/2012 tarihli ve 6326 sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanunu kapsamında düzenlenen turist rehberliğine ilişkin sözleşmeler (Binde 9,48)

12. 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu kapsamında düzenlenen:

a) Toptan elektrik satış sözleşmeleri (Binde 9,48)

b) Perakende elektrik satış sözleşmeleri (Binde 9,48)

13. 18/4/2001 tarihli ve 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu kapsamında düzenlenen:

a) Toptan doğal gaz satışına ilişkin sözleşmeler (Binde 9,48)

b) Tüketicilere doğal gaz satışına ilişkin sözleşmeler (Binde 9,48)

14. (Ek:6824/5. md.-Yürürlük: 8/3/2017) Resmi şekilde düzenlenen kat karşılığı veya hasılat paylaşımı inşaat sözleşmeleri (Binde 0.00) (13.03.2017 tarihli ve 2017/9973 sayılı B.K.K. uyarınca)

15. (Ek:6824/5. md.-Yürürlük: 8/3/2017) Resmi şekilde düzenlenen kat karşılığı veya hasılat paylaşımı inşaat sözleşmeleri kapsamında yapı müteahhitleri ile alt yükleniciler arasında düzenlenen inşaat taahhüt sözleşmeleri (Binde 0.00) (13.03.2017 tarihli ve 2017/9973 sayılı B.K.K. uyarınca)

16. (Ek:6824/5. md.-Yürürlük: 8/3/2017) Kat karşılığı veya hasılat paylaşımı inşaat işlerine ilişkin danışmanlık hizmet sözleşmeleri (Binde 0.00) (13.03.2017 tarihli ve 2017/9973 sayılı B.K.K. uyarınca)

17. (Ek:6824/5. md.-Yürürlük: 8/3/2017) Yapı denetimi hizmet sözleşmeleri (Binde 0.00) (13.03.2017 tarihli ve 2017/9973 sayılı B.K.K. uyarınca)

B - Belli parayı ihtiva etmeyen kağıtlar:

1. Tahkimnameler(72,70TL)

2. Sulhnameler(72,70TL)

3. Turizm işletmeleri ile seyahat acentelerinin aralarında düzenledikleri kontenjan düzenlemeleri (Belli parayı ihtiva edenler dahil)(408,60)

“II - Kararlar ve Mazbatalar”

1- Meclislerden, resmi heyetlerden ve idari davalarla ilgili olmayarak Danıştaydan verilen mazbata, ilam ve kararlarla hakem kararları

a) Belli parayı ihtiva edenler (Binde 9,48)

b) Belli parayı ihtiva etmeyenler (72,70 TL)

2- İhale Kanunlarına tabi olan veya olmayan resmi daire ve kamu tüzel kişiliğini

haiz kurumların her türlü ihale kararları (Ek hüküm: 15/7/2016-6728/28 md.) (4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamındaki kurum ve kuruluşlara şikâyet veya Kamu İhale Kurumuna itirazın şikâyet ya da yargı kararı üzerine ihalenin iptal edilmesi hâlinde, bu ihale kararının hükmünden yararlanılmayan kısmına isabet eden damga vergisi ret ve iade olunur. Sözleşmenin düzenlenmiş olması durumunda sözleşmeye ilişkin damga vergisi ret ve iade edilmez.) (Binde 5,69)

“III - Ticari işlemlerde kullanılan kağıtlar”;

1- Ticari ve mütedavil senetler:

a) Emtia senetleri:

aa) Resepise (Makbuz senedi) (25,10TL)

ab) Varant (Rehin senedi) (14,80)

ac) İyda senedi (2,40)

ad) Taşıma senedi (0,70TL)

b) Konşimentolar(14,80)

c) Deniz ödücü senedi (Binde 9,48)

d) İpotekli borç senedi, irat senedi (Binde 9,48)

2- Ticari belgeler:

a) Menşe ve Mahreç şahadetnameleri (25,10TL)

b) Bilançolar ve işletme hesabı özetleri (Resmi dairelere ve bankalara ibraz edilenler):

ba)Bilançolar (56,10TL)

bb)Gelir tabloları (26,90TL)

bc) İşletme hesabı özetleri(26,90TL)

c) Barnameler (2,40TL)

d) Tasdikli manifesto nüshaları (11,00TL)

e) Ordinolar (0,70TL)

f) Gümrük idarelerine verilen özet beyan formları (11,00TL)

“IV – Makbuzlar ve Diğer Kağıtlar”

1. Makbuzlar:

a) Resmi daireler tarafından yapılan mal ve hizmet alımlarına ilişkin ödemeler (avans olarak yapılanlar dahil) nedeniyle kişiler tarafından resmi dairelere verilen ve belli parayı ihtiva eden makbuz ve ibra senetleri ile bu ödemelerin resmi daireler nam ve hesabına, kişiler adına açılmış veya açılacak hesaplara nakledilmesini veya emir ve hava-lelerine tediyesini temin eden kağıtlar (Binde 9,48)

b) Maaş, ücret, gündelik, huzur hakkı, aidat, ihtisas zammı, ikramiye, yemek ve mesken bedeli, harcırah, tazminat ve benzeri her ne adla olursa olsun hizmet karşılığı alınan paralar (avans olarak ödenenler dahil) için verilen makbuzlar ile bu paraların nakden ödenmeyerek kişiler adına açılmış veya açılacak cari hesaplara nakledildiği veya emir ve hava-lelerine tediye olunduğu takdirde nakli veya tediye temin eden kağıtlar (Binde 7,59)

c) Ödünç alınan paralar için verilen makbuzlar veya bu mahiyetteki senetler (Binde 7,59)

d) İcra dairelerince resmi daireler namına şahıslara ödenen paralar için düzenlenen makbuzlar (Binde 7,59)

2. Beyannameler (Bu beyannamelerin sadece bir nüshası vergiye tabidir):

a) Yabancı memleketlerden gelen posta gönderilerinin gümrüklenmesi için postanelerde gümrüklere verilen liste beyannamelerinde yazılı her gönderi maddesi için (0,70 TL)

b) Vergi beyannameleri: (Ek:6728/28. md.-Yürürlük: 9/8/2016) ((f) bendi dâhil olmak üzere, beyanname verme süresi içerisinde düzeltme amacıyla verilen beyannameler hariç)

ba) Yıllık gelir vergisi beyannameleri (72,70 TL)

bb) Kurumlar vergisi beyannameleri (97,10 TL)

bc) Katma değer vergisi beyannameleri (48,00 TL)

bd) Muhtasar beyannameler (48,00 TL)

be) Diğer vergi beyannameleri (damga vergisi beyannameleri hariç (48,00 TL)

c) Gümrük idarelerine verilen beyannameler (97,10 TL)

d) Belediye ve il özel idarelerine verilen beyannameler (35,70 TL)

e) Sosyal güvenlik kuramlarına verilen sigorta prim bildireleri (35,70 TL)

f) (Değişik:6728/28. md.-Yürürlük: 9/8/2016) 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyanınca verilmesi gereken aylık prim ve hizmet belgesi ile muhtasar beyannamenin birleştirilerek verilmesiyle oluşturulan beyannameler (56,90 TL)

3. Tabloda yazılı kağıtlardan aşlı 1.00.- TL'den fazla maktu ve nispi vergiye tabi olanların resmi dairelere ibraz edilecek özet, suret ve tercümelere

olarak sınıflandırıldığı görülmektedir.

Ayrıca söz konusu Kanunun 9'uncu maddesinde ise kanuna ekli (2) sayılı tabloda yazılı kağıtların damga vergisinden istisna edildiği belirtilmiştir.

Kanundaki kâğıtlar terimi, yazılıp imzalanmak veya imza yerine geçen bir işaret konmak suretiyle düzenlenen ve herhangi bir hususu ispat veya belli etmek için ibraz edilebilecek olan belgeleri ifade etmektedir. Vergiye tabi kâğıtlar mahiyetinde bulunan veya onların yerini alan mektup ve şerhlerle, bu kâğıtların hükümlerinin yenilenmesine, uzatılmasına, değiştirilmesine, devrine veya bozulmasına ilişkin mektup ve şerhler de damga vergisine tabidir. Kâğıt eksiksiz olarak tekemmül ettikten sonra muamelenin feshe-dilmiş olması verginin doğmasını engellemektedir.

Verginin konusunu belirlemek açısından aşağıda yer alan iki şartın birlikte aranması gerekmektedir. Öncelikle “kâğıt” bir hususu *ispat* veya belli etmek için *ibraz* edilebilecek nitelikte yazılıp imzalanmış olacak ayrıca Damga Vergisi Kanununa bağlı (1) sayılı tabloda yer alacaktır. Eğer ilk şart gerçekleşmiş olsa dahi “kâğıt” (1) sayılı tabloya dahil değil-se vergileme yapılmayacaktır.

Damga vergisinde vergiyi doğuran olay (1) sayılı tabloda yer alan kâğıtların tanzimidir. Verginin mükellefi ise verginin konusuna giren kâğıtları imza edenlerdir. Resmi dairelerle kişiler arasındaki işlemlere ait kâğıtların damga vergisini kişiler öder. 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 70. Maddesi ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’nun 26. maddesi, belediyelere, “*kendi görev ve yetkileri alanında*” şirket kurma imkanı tanımaktadır.

Özel hukuk tüzel kişisi olan belediye şirketleri 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’nun 2. maddesi uyarınca Kamu İhale Kanunu kapsamındadırlar ve mal, hizmet ve yapım işi ihtiyaçlarını sözkonusu Kanun hükümleri çerçevesinde yürütmektedirler.

Damga vergisi ticari *resmi* ve medeni işlemlerden alınan bir muamele vergisidir.

Ancak burada göz önünde bulundurulması gerekli husus bu işlemlerin veya kişilerin (örneğin, gerçek kişiler, özel kuruluşlar, resmi idareler, *mahalli idareler*) değil, bu işlemlere ilgili olarak düzenlenen *kâğıtların* vergiye tabi olduğudur. Yani bir hukuki muamele dolayısıyla birden fazla kâğıt düzenlendiği takdirde bu kâğıtlardan her biri Damga Vergisi Kanundaki diğer şartları taşımak kaydıyla ayrı ayrı damga vergisine tabi tutulacaktır.

Damga vergisinde vergiyi doğuran olay (1) sayılı tabloda yer alan kâğıtların tanzimidir. Verginin mükellefi ise verginin konusuna giren kâğıtları imza edenlerdir. *Resmi dairelerle kişiler arasındaki işlemlere ait kâğıtların damga vergisini kişiler öder.*³

Damga vergisi açısından Resmi dairenin tarifini Damga Vergisi Kanunu’nun “*Resmi Daire*” başlıklı 8. maddesinde bulmaktayız. Buna göre; “*Bu Kanunda yazılı resmi daireden maksat, genel ve özel bütçeli idarelerle, il özel idareleri, belediyeler ve köylerdir.*”

Bu dairelere bağlı olup ayrı tüzel kişiliği bulunan iktisadi işletmeler resmi daire sayılmaz.”

Özellik gösteren bazı hallerde mükellef sıfatının yer değiştirdiği ve dolayısıyla verginin ödenmesinden başka kişilerin sorumlu tutuldukları görülmekte, hatta bazı hallerde verginin mükellefi olmayan kişilerin bile verginin ödenmesinden sorumlu tutulmaları söz konusu olmaktadır. Diğer bir ifade ile maddede damga vergisinin mükellefi açısından genel kuralın ifade edilmesinin yanı sıra özellik gösteren hallere ilişkin düzenlemeler

³ Yabancı memleketlerle Türkiye’deki yabancı elçilik ve konsolosluklarda düzenlenen kâğıtların vergisini, Türkiye’de bu kâğıtları *resmi dairelere* ibraz eden, üzerlerinde devir veya ciro işlemleri yapanlar veya herhangi bir suretle hükümlerinden faydalananlar öderler. Ancak bunlardan ticari veya mütedavil kâğıt mahiyetinde bulunanların vergisini, bunları en evvel satan veya kabul veya başka suretle kullanan kişiler öderler. (Damga Vergisi Kanunu Md. 3)

de getirilmekte, diğer maddelerde de değişik bir sorumluluk anlayışına yönelindiği anlaşılmaktadır. Bu nedenle damga vergisi mükellefiyeti açısından yapılacak açıklamalarda, genel kuralın yanı sıra özel hallere de değinilmesi gerekmektedir.⁴

Aynı kâğıttaki imzanın, birden fazla olması hesaplanacak vergi tutarını değiştirmez. İmza sahiplerinin hepsi birden verginin tümünden, müştereken ve müteselsilen mükellef ve sorumlu olurlar. İmza sahiplerinin bazılarının resmi daire olması veya vergiden muaf olması söz konusu ise vergiden muaf olmayan kişiler hesaplanan verginin tamamını ödeyecektir.

Bir kâğıdın tabi olacağı verginin tespitinde o kâğıdın mahiyeti önem taşımaktadır. Bir kâğıdın tabi olacağı verginin tayini için o kâğıdın mahiyetine bakılır ve buna göre tabloda yazılı vergisi bulunur.

Kâğıtların mahiyetlerinin tayininde, şekli kanunlarda belirtilmiş olanlarda kanunlardaki adlarına, belirtilmemiş olanlarda üzerlerindeki yazının tazammun ettiği hüküm ve manaya bakılır.

Mahiyeti tayin edilmek istenen kâğıt üzerinde başka bir kâğıda atıf yapılmışsa, atıf yapılan kâğıdın hükümlerine nazaran iktisap ettiği mahiyete göre vergi alınır.(Damga Vergisi Kanunu Md. 4)

Bir nüshadan fazla olarak düzenlenen kâğıtlardan, maktu vergiye tabi olanların her bir nüshası ayrı ayrı aynı miktarda; nispi vergiye tabi olanların ise sadece bir nüshası damga vergisine tabidir.⁵ Şu kadar ki, poliçe ve emre

yazılı ticari senetlerin yalnız tedavüle çıkarılan nüshaları vergiye tabi tutulur. (Damga Vergisi Kanunu Md. 5)

Bir kâğıtta birbirinden tamamen ayrı birden fazla akit ve işlem bulunduğu takdirde bunların herbirinden ayrı ayrı vergi alınır.

Bir kâğıtta toplanan akit ve işlemler birbirine bağlı ve bir asıldan doğma oldukları takdirde Damga Vergisi, en yüksek vergi alınmasını gerektiren akit veya işlem üzerinden alınır.

Ancak bu akit ve işlemlere asıl işlemin akitlerinden başka bir şahsın eklenen akit ve işlemi de ayrıca vergiye tabidir. Şu kadar ki; bir kâğıt üzerinde birden fazla adi kefalet ve garanti taahhüdü bulunması hâlinde, ayrı ayrı olmak üzere bunlardan yalnızca birden damga vergisi alınır.

Pey akçesi, cayma tazminatı, ücret tevki-fi, cezai şart gibi bir sözleşmenin müeyyidesi mahiyetinde olan taahhütlerden, başlı başına bir sözleşmeye konu olmadıkça damga vergisi alınmaz..(Damga Vergisi Kanunu Md. 6)

Damga vergisinde nispi ve maktu olmak üzere iki matrah ölçüsü kabul edilmiştir. Nispi vergide kâğıtların türü ve niteliklerine göre bunların içerdiği ya da bu kâğıtlarda gösterilen para miktarları verginin matrahıdır. Vergi matraha Kanunda yazılı olan oran uygulanarak hesaplanır. Maktu vergide ise kâğıtların türleri matraha temel olur. Kâğıtların türüne göre vergi miktarı Kanuna bağlı (1) sayılı tabloda belirtilmiştir.

Düzenlenen kâğıtların içerdikleri belli tutarların dikkate alınması suretiyle yapılacak nispi vergilendirmenin kapsamında yer alan kâğıtların ikili bir ayırım ile ele alınması imkânı bulunmaktadır. Bu çerçevede yapılacak ayırlamanın ilk ayağında, belli tutarı içermediklerinde maktu, belli tutarı içerdikle-

4 KIRMAN, Ahmet. 488 Sayılı Damga Vergisi Kanunu Şerhi, 2. Baskı, Ankara, 1997.

5 6728 sayılı kanunun 23 üncü maddesiyle Değişmeden önceki şekli: Bir nüshadan fazla olarak düzenlenen kâğıtların her nüshası ayrı ayrı aynı miktar veya nispette Damga Vergisine tabidir.

rinde nispi olarak vergilendirilecek kâğıtlar, ikinci ayağında ise her halükarda maktu olarak vergiye tabi kâğıtlar bulunmaktadır. Bir işlemde maktu damga vergisi alınması öngörülmüş ise karşısında miktarı, nispi olarak damga vergisi alınması öngörülmüş ise yine karşısında oranı yazılarak kâğıt vergiye tabi tutulur.

3. DAMGA VERGİSİ AÇISINDAN ÜST SINIR UYGULAMASI

Damga vergisine tabi kâğıtlar bir nüsha düzenlenebileceği gibi birden fazla nüsha da düzenlenebilir. Sözleşmelerin tarafların birer orjinal imzalı örneğe sahip olabilmesi için taraf sayısı kadar düzenlendiği görülmektedir. Damga Vergisi Kanununun 5. Maddesinde 6728 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik öncesi Maliye Bakanlığı'nın uygulaması aşağıdaki şekilde olmuştur.

Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından 30.03.2010 tarihinde yayımlanan 19 nolu Damga Vergisi Sirkülerinde, damga vergisinin konusuna giren kâğıtların vergilendirilmesinde uygulamada nüsha ve suret ayrımında yaşanan tereddütlerin giderilmesine ilişkin açıklamalar yapılmış olup, Sirkülerin ilgili kısmı aşağıdaki gibidir:

“Nüsha ve Suret Ayrımı ile Bu Kapsamda Değerlendirilen Kâğıtlara İlişkin Damga Vergisi Uygulaması

Damga Vergisi Kanunu uygulamasında aynı hüküm ve kuvveti haiz olmak üzere birden fazla düzenlenmiş ve taraf/taraflarınca ayrıca imzalanmış olan kâğıtların her biri nüshadır. Bu kapsamda nüshalar, belli bir hususu ispat ve belli etmek üzere müstakilen ve aynı zamanda farklı mekânlarda ibraz edilebilir mahiyette olan kâğıtlardır.

Suret ise aslında bulunan ibarelerin aynımsı taşıyan, fakat aslında bulunan imzaları

taşımayıp aslına uygun olduğuna ilişkin onaylayanın imzasını veya kaşesini ihtiva eden kâğıtları ifade etmektedir. Taraf/taraflarınca düzenlenerek imzalanmış, diğer bir ifadeyle hukuken tekemmül etmiş bir kâğıdın usulüne uygun olarak çıkarılmış, ancak taraflarınca ayrıca imzalanmamış örnekleri surettir.

Kâğıtların fotokopi ile çoğaltılmış örneklerinin de “Aslına uygundur” ya da “Aslı gibidir” şerhi ile onaylayanın imzası veya kaşesini ihtiva etmesi halinde mahiyeti itibarıyla suret; kâğıdın taraflarınca ayrıca imzalanması halinde ise nüsha olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

Damga vergisine tabi kâğıtlar bakımından düzenlenecek nüsha ve/veya çıkarılacak suret sayısına ilişkin olarak Damga Vergisi Kanununda herhangi bir belirleme bulunmamaktadır. Diğer taraftan, uygulamada örnek olarak düzenlendiği belirtilen kâğıtlar bakımından, yukarıda yapılan açıklamalar dikkate alınarak bu kâğıtların nüsha ya da suret olma durumlarının belirlenmesi ve buna göre damga vergisinin aranması gerekmektedir.

Bu itibarla, mükelleflerce düzenlenen;

- *Kâğıt nüshalarının birden fazla olması durumunda her bir nüsha ayrı ayrı aynı miktar veya nispette,*
- *Kanuna ekli (1) sayılı tabloda yazılı şartları haiz kâğıtların resmi dairelere ibraz edilecek suretleri maktu,*

damga vergisine tabi bulunmaktadır.”

DVK'nın6728 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik öncesi yürürlükte olan 5. maddesi hükmü gereği kâğıtların her nüshası ayrı ayrı vergilendirilmekle birlikte, sözleşmenin tarafları, her bir nüsha için ayrı ayrı menfaat sağlamamakta, sözleşme ile elde edilmesi beklenen menfaatin niceliğinde bir artış mey-

dana gelmemektedir. Bu durumda matraha ve Kanunla belirlenmiş orana göre her bir nüsha için ayrıca hesaplanacak damga vergisinin sözleşme ile elde edilmesi beklenen menfaatten fazla olma ihtimali doğmaktadır. Bu şekilde, kâğıtların içerdikleri meblağların zaman zaman o kâğıdı tanzim edenlerin sermayelerini aşar şekilde çok yüksek oluşu, damga vergisi mükelleflerini hukuki işlemlerini kâğıt üzerinde yapmaktan kaçınmaya sevk etme tehlikesi barındırmaktadır. Bu durum ise kayıt dışı ekonomiyi körükleyici bir rol oynamakta, mükellefleri hukuk dışına çıkmaya itmektedir. Yukarıda izah etmeye çalıştığımız sorunu tespit eden kanun koyucu 4369 sayılı Kanun'un 77. maddesi ile DVK'nın 14/1. maddesine eklenmek üzere bir üst sınır belirlemiş ve böylece en azından Kanun'da belirli olan tutarın üzerinde ortaya çıkabilecek adaletsiz sonuçların önünü tıkmıştır.⁶

Damga Vergisi Kanununun "Nispet" başlıklı 14. maddesi şu şekildedir. "Kağıtların Damga Vergisi bu kanuna ekli (1) sayılı tabloda yazılı nispet veya miktarlarda alınır. Şu kadar ki her bir kağıt için hesaplanacak vergi tutarı (1) sayılı tabloda yer alan sınırlamalar saklı kalmak üzere (62 seri nolu Damga Vergisi Genel Tebliği değişen miktar)/1.1.2018 tarihinden geçerli olmak üzere)2.135.949,30 Türk Lirasını aşamaz. Bir önceki yılda uygulanan bu azami tutar, her takvim yılı başından geçerli olmak üzere, o yıl için tespit ve ilan olunan yeniden değerlendirme oranında artırılır. Bakanlar Kurulu yeniden değerlendirme oranının % 50 fazlasını geçmemek ve % 20'sinden az olmamak üzere yeni oranlar tespit etmeye yetkilidir.

*Belli parayı ihtiva eden mukavelenamele-
rin değiştirilmesi halinde artan miktar aynı*

6 Fırat Yalçın-Assı Yaşa; Damga Vergisinde Üst Sınır Ve Uygulamada Ortaya Çıkan İhtilaflar, Yaklaşım Dergisi, Ağustos 2011

*nispette vergiye tabidir. Birinci fıkraya göre azami tutardan vergi alınan mukavelenamele-
rin, diğer hükümlerinde değişiklik olmaksızın sadece bedelinin artması durumunda artan bedele ilişkin bu hüküm uygulanmaz. Bun-
ların devri halinde aslından alınan verginin dörtte biri alınır.*

*Mukavelenamelelerin müddetinin uzatıl-
ması halinde aynı miktar veya nispette vergi
alınır.*

*Akreditif mektup ve telgraflarında süre
uzatıldığı takdirde verginin dörtte biri alınır.*

*Yabancı memleketlerden Türkiye üzerine
düzenlenen kağıtlar aynı miktarda, yabancı
memleketlerin birinden diğeri üzerine düzen-
lenip Türkiye'de tedavüle çıkarılanlar ise yarı
nispette vergiye tabidir."*

Maliye Bakanlığının üst sınır uygulama-
sı ile ilgili olarak 35 seri nolu Damga Vergisi
Genel Tebliği ile konuya ilişkin yaptığı açıklama-
lar aşağıdaki gibidir.

*"Bilindiği üzere, 488 sayılı Damga Vergisi
Kanunu'na ekli (1) sayılı tabloda yer alan ve
nispi vergiye tabi tutulan kağıtlar bazı haller-
de çok yüksek meblağlar içermekte veya uzun
bir döneme ilişkin olabilmektedir. Damga ve-
risinin önemini, oranından çok, bu oranların
uygulanacağı "belli para"nın büyüklüğünün
belirlemesi vergiden kaçınmalara ve mükellef
şikayetlerine yol açmaktaydı.*

*Bu nedenle, 4369 sayılı Kanunun 77 nci
maddesi ile 488 sayılı Damga Vergisi Kanu-
nu'nun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasına
bir hüküm ilave edilerek fıkra, "Kağıtların
Damga Vergisi bu Kanuna ekli (1) sayılı tab-
loda yazılı nispet veya miktarlarda alınır. Şu
kadar ki her bir kağıt için hesaplanacak vergi
tutarı (1) sayılı tabloda yer alan sınırlamalar
saklı kalmak üzere 200 milyar lirayı aşamaz."⁷*

7 Yapılan kanuni düzenlemede tutar ilk olarak 200 milyar lira

Bir önceki yılda uygulanan bu azami tutar, her takvim yılı başından geçerli olmak üzere, o yıl için tespit ve ilan olunan yeniden değerlendirilmesinde artırılır.” şeklinde yeniden düzenlenmiş ve yapılan değişiklik anılan Kanunun yayımlandığı 29/7/1998 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir.

Uygulamada doğabilecek tereddütlerin giderilmesi amacıyla Damga Vergisi Kanunu'nun 14 üncü maddesine eklenen bu hüküm mahiyeti ve uygulama biçimi hakkında aşağıdaki açıklamaların yapılmasına gerek duyulmuştur.

1) Madde metninde belirtilen sınır “her bir kağıt için hesaplanacak ve Ödenecek en yüksek vergi tutarı” na ilişkindir. Dolayısıyla, azami sınırın tespitinde her bir kağıt ayrı ayrı ele alınacaktır. örneğin, bir ihale işleminde alınan ihale kararı ile bu ihaleye ilişkin olarak düzenlenen sözleşmeye ait damga vergisi tutarlarının ayrı ayrı 200 Milyar Türk Lirasını aşmadığına bakılacaktır.

Buna göre, ihale bedeli 35 Trilyon Türk Lirası olan bir yapım işine ait sözleşme 29/7/1998 tarihinden sonra imzalanmış ise bu sözleşme üzerinden alınacak damga vergisi tutarı (35 Trilyon x % 06 =) 210 Milyar Türk Lirası olduğu halde mükellefler, bu kağıt için 4369 sayılı Kanunun anılan hükmü uyarınca 200 Milyar Türk Lirası damga vergisi ödeyeceklerdir. Aynı zamanda söz konusu işe ilişkin ihale kararına ait (35 Trilyon x % 03.6 =) 126 Milyar Türk Lirası tutarındaki damga vergisinin de azami sınırın altında kalması nedeniyle, ayrıca ödenmesi gerekmektedir.

2) Damga Vergisi Kanunu'nun 5 inci maddesi hükmüne göre bir nüshadan fazla olarak düzenlenen kağıtların her bir nüshası ayrı ayrı

belirlendiğinden Tebliğdeki açıklamalar 200 milyar lira dikkate alınarak yapılmıştır. 1.1.2018 ten itibaren 2.135.949,30 Türk Lirası olarak algılanmak gerekmektedir

aynı miktar veya nispette damga vergisine tabi olacağından, 200 Milyar Türk Lirası tutarındaki üst sınır her bir nüsha için ayrı ayrı aranacaktır. Zira, Damga Vergisi Kanunu açısından nüsha, aslı ile aynı hüküm ve kuvvete sahip kağıtları ifade etmektedir. Bu kağıtların her biri müstakilen ve aynı zamanda farklı mekanlarda ibraz edilebilir mahiyettedirler.

3) Bir kağıtta birden fazla işlem ve akit bulunması halinde 200 Milyar Türk Lirası tutarındaki sınırın tespitinde işlem ve akitlerin mahiyetine bakılacaktır.

Damga Vergisi Kanunu'nun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasında, bir kağıtta birbirinden tamamen ayrı birden fazla akit ve işlem bulunduğu takdirde bu akit ve işlemin herbirinden ayrı ayrı vergi alınacağı; üçüncü fıkrasında ise kağıtlarda yer alan asıl akit ve işleme başka bir şahsın akit ve işleminin eklenmesi halinde bunların da ayrıca vergiye tabi tutulacağı hükümleri yer almaktadır.

Bu hükümler çerçevesinde, Damga Vergisi Kanunu uygulamasında vergilemenin konusu kağıtlar olmakla birlikte, bu kağıtların temsil ettikleri hukuki işlemler bakımından bütünlük arzemesine özel bir önem verilmiş, farklı nitelikte veya ayrı ayrı kağıtlarda temsil edilmesi gereken işlem ve akitlerin tek bir kağıtta toplanması halinde de vergi kaybının önlenmesi amaçlanmıştır.

Ancak aynı maddenin ikinci fıkrası hükmüne göre bir kağıtta toplanan akit ve işlemler bir asıldan doğmuş oldukları takdirde bir arada değerlendirilmekte ve damga vergisi en yüksek vergi alınmasını gerektiren akit veya işlem üzerinden alınmaktadır.

Buna göre, bir kağıtta toplanmakla beraber Kanunun 6 ncı maddesinin birinci ve üçüncü fıkraları gereğince ayrı ayrı vergilendirilmesi gereken işlemlerde 200 Milyar Türk

Lirası tutarındaki üst sınır, her bir akit ve işlem için ayrı ayrı aranacaktır. Ancak, bir kağıtta toplanan bu akit veya işlemler birbirine bağlı ve bir asıldan doğma oldukları takdirde, damga vergisi azami sınırı, kağıttaki en yüksek vergi alınmasını gerektiren işlem veya akit için aranacaktır.

4) Vergiye tabi kağıdın yabancı para cinsinden düzenlenmesi halinde ise kağıt üzerinde yer alan dövizin, kağıdın düzenlendiği tarihteki T.C. Merkez Bankası'na tespit ve ilan olunan cari döviz satış kuruna göre bulunacak Türk Lirası karşılığı üzerinden damga vergisi hesaplanacaktır. Damga vergisi miktarının "azami tutarı" aşmış olmadığı hususunun buna göre dikkate alınacağı da tabiidir."

Maliye Bakanlığı 6728 sayılı Kanunla yapılan değişiklik öncesi konuyu irdelemesinde damga vergisinin genel sistematüğinden hareket ederek her bir nüshadan alınacak damga vergisine bir üst sınır çizdiği sonucuna varmıştır. Ancak bu sonuca aykırı Danıştay Kararları da mevcuttur. Bunlardan bir tanesi aşağıya alınmıştır.⁸

"... Ancak, Damga Vergisi Kanunu'nun "kağıt nüshalarının birden fazla olması" başlıklı 5. maddesinin "bir nüshadan fazla olarak düzenlenen kağıtların her nüshası ayrı ayrı miktar veya nispete damga vergisine tabidir" cümlesinde geçen "... kağıtların her nüshası ..." ibaresi, kanunda geçen "kağıt" teriminin, "nüsha" teriminden farklı olduğunu, aynı hususu ispat veya belli etmek üzere düzenlenip imzalanan nüshaların tümünün birlikte, kağıdı ifade ettiğini göstermektedir. Söz konusu 5. madde hükmü ile 14. maddenin açıklanan düzenlemesi birlikte değerlendirildiğinde, damga vergisine tabi kağıtların her nüshasının diğerlerinden ayrı olarak vergilendirileceği, ancak

tüm nüshalar için hesaplanan toplam verginin 14. maddede yazılı azami haddi aşamayacağı sonucuna varılmaktadır. 4369 sayılı Kanunun 77. maddesinin gerekçesinde "azami haddin kimi durumlarda kağıtların vergisinin bu kağıtları düzenleyip imzalayanların sermayelerini aşabileceği gözönünde bulundurularak, bunun önlenmesi amacıyla getirildiği" açıklamasının yapılmış olması da varılan bu sonucu doğrulamaktadır."

4. SONUÇ

Uluslararası ilişkilerde bulunacak olan müteşebbislerin önünü açmak ve kağıt düzenlememelerine neden olunmaması için böyle bir sınırlama getirme gereği duyulmuştur. Bu nedenle 4369 Sayılı Kanun'la 488 Sayılı Damga Vergisi Kanunu'nda yapılan düzenleme ile Kanun'a ekli (1) sayılı tabloda yer alan her bir kağıt için hesaplanacak damga vergisi tutarına bir üst sınır getirilmiştir. Ancak bu sınırın, kağıtların birden fazla nüsha şeklinde düzenlenmesi halinde, bütün nüshalardan alınacak toplam damga vergisine bir sınır mı çizdiği yoksa her bir nüshadan alınacak damga vergisine bir sınır mı çizdiği konusu gündeme gelmiştir. Görüldüğü üzere 6728 sayılı Kanunla yapılan değişiklik öncesi her ne kadar damga vergisinin genel sistematüğü içerisinde her bir nüshadan alınacak damga vergisine bir üst sınır çizildiği sonucu çıkmakla birlikte Danıştayın kararında yer alan tersi yönde bütün nüshalardan alınacak toplam damga vergisine bir sınır çizildiği yönündeki kararları mevcuttur. Söz konusu sorun Damga Vergisi Kanununun 5. Maddesinde 6728 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik neticesinde giderilmiştir. Değişiklik yargı kararları paralelinde gerçekleşmiştir.

⁸ Danıştay 7. Dairesi 22 Şubat 2000 tarih, Esas No: 1999/2090 Karar No: 2000/562 Kararı

Gürkan GÜVEN

Mühendis
İhale Uzmanı

YAPIM İŞLERİNDE SÜRE UZATIMI

1. GİRİŞ

Yapım işi ihaleleri 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamında değerlendirme yapıldığında ülkemizdeki ekonomik büyüklüğü 50 milyar TL'yi aşmış durumdadır.

4734 sayılı Kamu İhale Kanununda yapım işi ihaleleri kapsamında sayılan hususlar aşağıdaki gibi uzun bir listedir: Bina, karayolu, demiryolu, otoyol, havalimanı, rıhtım, liman, tersane, köprü, tünel, metro, viyadük, spor tesisi, alt yapı, boru iletim hattı, haberleşme ve enerji nakil hattı, baraj, enerji santrali, rafineri tesisi, sulama tesisi, toprak ıslahı, taşkın koruma ve dekapaj gibi her türlü inşaat işleri ve bu işlerle ilgili tesisat, imalat, ihzarat, nakliye, tamamlama, büyük onarım, restorasyon, çevre düzenlemesi, sondaj, yıkma, güçlendirme ve montaj işleri ile benzeri yapım işlerinin hepsi yapım işi ihalesi kapsamında değerlendirilmektedir.

İhaleyi kazanmak için sarfedilen enerji ve emek istekliler için bir süreç iken; ihaleyi kazanan yüklenici için sözleşme şartlarına uygun yüklenimi devam ettirmek ayrı bir sorumluluktur.

Yapım işlerinin en çok tartışılan konulardan bir tanesi yapım işinde süre uzatımı verilecek durumlar olup açıklamalarımız makalemizin konusunu teşkil edecektir.

2. SÜRENİN TESPİTİ

Tip idari şartnamelerde işe başlama ve bitirme tarihleri ile gecikme halinde alınacak cezaların sözleşme tasarısında düzenlenmesi öngörülmüş olup, tip sözleşmede ise konuya ilişkin olarak

“9.1. Sözleşmenin imzalandığı tarihten itibaren (rakam ve yazıyla) gün içinde Yapım İşleri Genel Şartnamesi hükümlerine göre yer teslimi yapılarak işe başlanır.

9.2. Yüklenici taahhüdün tümünü, işyeri teslim tarihinden itibaren gün içinde tamamlayarak geçici kabule hazır hale getirmek zorundadır. Sürenin hesaplanmasında; havanın fen noktasından çalışmaya uygun olmayan dönemi ile resmi tatil günleri dikkate alındığından, bu nedenlerle ayrıca süre uzatımı verilmez.

9.3.

9.4. Bu işyerinde havanın fen noktasından çalışmaya uygun olmadığı günler tarihleri arasındaki(rakam ve yazıyla) gündür. Ancak, işin bitiminde bu devre dikkate alınmaz ve İdare Yükleniciden teknik şartları yerine getirerek işi tamamlaması için bu dönemde çalışmasını isteyebilir. Zorunlu nedenlerle ertesi yıla sarı hale gelen işlerde, çalışmaya uygun olmayan devre, ödenek durumuna ve imalatın cinsine göre dikkate alınır.”

düzenlemesi yer almaktadır.

Bu düzenlemeye göre işin süresi iş yerinin tesliminden itibaren başlamaktadır. Sürenin, havanın fen noktasından çalışmaya uygun olmayan dönemi ile resmi tatil günleri dikkate alınarak tespit edilmesi gerekmektedir.

3. SÜRE UZATIM SEBEPLERİ

Yapım İşleri Genel Şartnamesinin (YİĞŞ) 29 uncu maddesine göre süre uzatım halleri ayrıntılı olarak sayılmıştır;

3.1. Mücbir Sebepler Nedeniyle Süre Uzatımı

YİĞŞ’de,

- Doğal afetler,
- Kanuni grev,
- Genel salgın hastalık,
- Kısmi veya genel seferberlik ilanı,
- Gerekliğinde Kamu İhale Kurumu tarafından belirlenecek benzeri diğer haller,

Mücbir sebeplerden sayılmıştır.

Diğer taraftan, bu hallerin meydana gelmesi tek başına süre uzatımı verilmesi için yeterli olmayıp, aynı zamanda;

- Yüklenicinin kusurundan kaynaklanmaması,

- Taahhüdün yerine getirilmesine engel nitelikte olması,
- Yüklenicinin bu engeli ortadan kaldırmaya gücünün yetmemesi,
- Mücbir sebebin meydana geldiği tarihi izleyen yirmi gün içinde Yüklenicinin İdareye yazılı olarak bildirimde bulunması,
- Yetkili merciler tarafından belgelenmesi,

zorunludur.

Konuya ilişkin olarak Kamu İhale Genel Tebliğinin 25.3.2. - 25.3.5. maddelerinde de açıklamalar yapılmıştır.

3.2. İş Artışı Nedeniyle Süre Uzatımı

Yapım İşleri Genel Şartnamesinin (YİĞŞ) 29 uncu maddesinin 5 inci fıkrasında, “*Öngörülemez durumlar nedeniyle bir iş artışının zorunlu olduğu hallerde ilave işin gerektirdiği ek süre Yükleniciye verilir.*” denilmektedir.

Günümüze kadar uygulamada tereddüt konusu olan en önemli husus, iş artışı nedeniyle verilecek süre uzatımında ilave sürenin iş artış oranına göre mi verilmesi gerektiği olmuştur. Esas itibarıyla YİĞŞ’deki “ilave işin gerektirdiği ek süre” ibaresi böyle bir tereddüte mahal verecek nitelikte değildir. İdare, işin niteliğine göre gerekli süreyi tespit edecektir. Bazı durumlarda sadece imalatın yapım süresi dikkate alınacakken, imalatın gerçekleştirilmesi için temin edilmesi gereken araç, gereç veya malzemenin tedarikinin belli bir zaman gerektirdiği hallerde, imalatın yapımı yanında tedarik süreci de göz önüne alınarak ilave süre belirlenecektir.

İş artışı nedeniyle verilecek süre uzatımında yüklenicinin 20 gün içinde yazılı bildirimde bulunma şartı yoktur.

3.3. İdareden Kaynaklı Sebeplerle Süre Uzatımı

Yapım İşleri Genel Şartnamesinin (YİĞŞ) 29 uncu maddesinin 4 üncü fıkrasında;

“İdarenin, sözleşmenin ifasına ilişkin yükümlülüklerini Yüklenicinin kusuru olmaksızın yerine getirmemesi (yer teslimi, projelerin onaylanması, iş programının onaylanması, ödenek yetersizliği gibi) ve bu sebeple sorumluluğu Yükleniciye ait olmayan gecikmelerin meydana gelmesi, bu durumun taahhüdün yerine getirilmesine engel nitelikte olması ve Yüklenicinin bu engeli ortadan kaldırmaya gücünün yetmemiş olması halinde, işi engelleyici sebeplere ve yapılacak işin niteliğine göre, işin bir kısmına veya tamamına ait süre en az gecikilen süre kadar uzatılır.” denilmektedir.

Düzenlemede dikkat çeken husus, idarece verilecek ilave sürenin “**en az gecikilen süre kadar**” olacağıdır. Bu ifadeden hareketle idarece fiilen gecikilen süreden daha fazla bir sürenin verilebileceği şeklinde bir yorum yapmak mümkün olabilmektedir. Nitekim, Sayıştay Temyiz Kurulu da bir kararında bu yorum tarzını benimsemiştir.

İdarenin sebep olduğu süre uzatımlarında yüklenicinin yirmi gün içinde yazılı bildirimde bulunma şartı aranmaz.

YİĞŞ'nin 29 uncu maddesinin 4 üncü fıkrasında idarenin kusurundan kaynaklı süre uzatımı verilmesi gereken haller arasında yer teslimi, projelerin ve iş programının onaylanmasında gecikme olması, ödenek yetersizliği sayılmıştır. Bunlar dışında idareden kaynaklı herhangi bir sebeple işin gerçekleştirilmesinde gecikmeye neden olunması (örneğin hak edişlerin zamanında ödenmemesi) da süre uzatım sebebi sayılacaktır.

3.3.1. İşyeri tesliminde gecikme olması

YİĞŞ'nin 29 uncu maddesinin 4 üncü fıkrasında sayılan idareden kaynaklı süre uzatım sebeplerinden biri de işyeri tesliminde gecikme olmasıdır. YİĞŞ'nin 6 ncı maddesinin 6 ncı fıkrasında da buna paralel olarak “İşlerin yapılacağı yerlerin yükleniciye tesliminde gecikme olması ve bunun işin bir kısmının veya tamamının zamanında bitirilmesini geciktirmesi halinde, sözleşmede tespit edilen iş süresi, işin bir kısmı veya tamamı için gecikmeyi karşılayacak şekilde uzatılır.” hükmüne yer verilmiştir.

Bununla birlikte tip sözleşmede yer alan “9.2. Yüklenici taahhüdün tümünü, işyeri teslim tarihinden itibaren gün içinde tamamlayarak geçici kabule hazır hale getirmek zorundadır.” hükmüne göre, işin bitim tarihi işyeri teslim tarihine göre belirlenmektedir. *Dolayısıyla, işyeri geç teslim edilmiş olsa bile işin tamamlanması için öngörülen süre fiilen işyeri teslim tarihinden itibaren başladığından işin bitim tarihi de doğal olarak ötelenmiş olacaktır. Böyle bir durumda ayrıca süre uzatım kararı alınmasına gerek bulunmamaktadır.*

Ancak, yıllara sari işlerde işyeri teslimi ihale sürecinin uzaması vs. sebepler ile ihalenin yapıldığı yılda öngörülen ödenek tutarının harcanmasına engel olacak kadar geç yapılmışsa, sözleşmede ihalenin yapıldığı yıldaki ödeneğin tamamı veya bir kısmının ileriki yıllara aktarıldığına dair bir karar alınmalı ve iş programı da buna uygun düzenlenmelidir. Ödenek aktarımı ve buna uygun hazırlanacak iş programı fiyat farkı hesabının doğru yapılması adına büyük önem arz etmektedir.

3.3.2. İşyerinde değişiklik yapılması

YİĞŞ'nin 6 ncı maddesinin 7 nci fıkrasında “Zorunluluk halinde, sözleşme bedelinin

aşılması ve idare ile yüklenicinin karşılıklı olarak anlaşması kaydıyla yükleniciye teslim edilmiş olan işyerlerinde değişiklik yapılabilir. Bu durumda, iş başına getirilmiş olan malzeme, araç ve makinelerin yeni iş yerine taşınması giderleri ile eski iş yerinde (kurulmuş ise) şantiye bina ve tesislerin yeni iş yerine taşınma ve kurulma giderleri yükleniciye aittir. Bu durumda işin süresi, işin bir kısmı veya tamamı için gecikmeyi karşılayacak kadar uzatılır.” hükmü yer almaktadır.

Bu hükme göre, teslim edilen işyerinin değiştirilmesi halinde gerekli ilave sürenin yükleniciye verilmesi gerekmektedir. Kanaatimizce, işyerinin değiştirilmesi halinde yeni bir işyeri teslim tutanağı hazırlanarak işin bitim tarihinin bu tutanakta yer alan teslim tarihine göre yeniden belirlenmesi de mümkündür.

3.3.3. Projelerin tesliminde gecikme olması ve proje değişikliği yapılması

YİĞŞ'nin “Projelerin yükleniciye teslimi” başlıklı 11 inci maddesinde;

“(1) Anahtar teslimi götürü bedel sözleşmelerde, yapılacak işlerin uygulama projeleri, şartnameler ve diğer teknik belgelerle birlikte, sözleşmenin imzalanması sırasında yükleniciye verilir.

(2) Birim fiyat esaslı sözleşmelerde, işlerin ön veya kesin projeleri, şartnameler ve diğer belgelerle birlikte, sözleşmenin imzalanması sırasında yükleniciye verilir.

(3) Ön ve/veya kesin proje üzerinden ihaleye çıkılan işlerde, uygulama projesinin idare tarafından hazırlanması veya hazırlatılması esas olup, bunlar, iş programına göre gerekli oldukları zamanlarda, ikişer takım olarak bir yazı ekinde yükleniciye teslim edilir.”

hükmü yer almaktadır.

Bu hükme göre anahtar teslim götürü bedel işlerde uygulama projeleri; birim fiyatlı işlerde ön veya kesin projelerin diğer teknik belgelerle birlikte sözleşmenin imzalanması sırasında yükleniciye verilmesi gerekmektedir. Söz konusu belgeler ihale dokümanı kapsamında zaten isteklilere verilmiş olduğundan aynı belgelerin bir kez daha sözleşme imzalanması sırasında yükleniciye verilmesini zorunlu tutan bu düzenlemenin çok da anlamlı olmadığını ifade etmek gerekir. Bununla birlikte YİĞŞ'nin “Projelerin tesliminde gecikme olması” başlıklı 13 üncü maddesindeki,

“(1) İş için gerekli olan projelerle diğer teknik belgelerin yükleniciye tesliminde gecikme olması veya uygulanmak üzere yükleniciye verilen proje ve teknik belgelerde, yeni proje veya belge hazırlanmasını gerektirecek ve dolayısıyla zamana ihtiyaç gösterecek şekilde değişiklik yapılması hallerinde yüklenici hiçbir itiraz öne süremeyecektir. Ancak bu gecikme, işin bir kısmının veya hepsinin zamanında bitirilmesini geciktirirse sözleşmedeki iş süresi, işin bir kısmı veya tamamı için gecikmeyi karşılayacak şekilde uzatılır.”

Hükmüyle *proje ve diğer teknik belgelerin tesliminde gecikme olması süre uzatım sebebi olarak sayılmıştır. Bu nedenle ileride yüklenicinin bu hususu gerekçe göstererek süre uzatım talebinde bulunmasının önüne geçmek için idarenin sözleşmenin imzalanması sırasında proje ve diğer teknik belgeleri bir tutanakla yükleniciye teslim etmesi önem arz etmektedir.*

Ancak, kanaatimizce işyeri teslim edildikten sonra yüklenicinin proje ve diğer teknik belgelerin sözleşmenin imzalanması sırasında teslim edilmediği gerekçesiyle süre uzatım talebinde bulunması mümkün değildir. Zira, işin süresi işyeri teslimi ile başlamaktadır ve işyerini teslim alan yüklenici işe başlamak için bir engelin bulunmadığını kabul etmiş olmaktadır. İşyerini teslim alan, dolayısıyla

işin yapımına başlayabilecek olan yüklenicinin sonradan proje ve diğer teknik belgelerin sözleşmenin imzalandığı sırada kendisine teslim edilmediği gerekçesiyle süre uzatım talebinde bulunması iyiniyet kuralları bağdaşmaz ve bir hakkın kötüye kullanılması olarak değerlendirilmesi gerekir.

YİĞŞ'nin 11 inci maddesinin 3 üncü fıkrasına göre, "Ön ve/veya kesin proje üzerinden ihaleye çıkılan işlerde, uygulama projesinin idare tarafından hazırlanması veya hazırlatılması esas olup, bunlar, iş programına göre gerekli oldukları zamanlarda, ikişer takım olarak bir yazı ekinde yükleniciye teslim edilir."

Birim fiyatlı işlerde de imalata başlamadan önce uygulama projelerinin hazırlanmış olması ve yüklenicinin imalatı bu uygulama projelerine uygun olarak gerçekleştirmesi gerekmektedir. İşin devamı esnasında uygulama projelerinin geç teslim edilmesi YİĞŞ'nin 13 üncü maddesine göre yükleniciye ek süre verilmesini gerektirir.

Yine YİĞŞ'nin 13 üncü maddesine göre mevcut proje ve teknik belgelerde değişiklik yapılması gerektiğinde, bu durumun işin tamamlanmasında gecikmeye yol açacak mahiyette olması halinde, süre uzatımı verilmelidir.

3.3.4. Hakedişlerin ödenmesinde gecikme olması

Hakedişlerin zamanında ödenmesi, yükleniciye malzeme ve ekipman temini yapı-

arak imalatlara devam edebilmesi açısından önemli bir husustur. Yükleniciden, yaptığı imalatların bedelini ödemeksizin işe devam etmesini beklemek 4735 sayılı Kanunda öngörülen tarafların eşitliği ve eser sözleşmelerine hakim olan ahde vefa (sözleşme yapıldığı andaki gibi uygulanmalıdır) ilkelerine aykırıdır. **Bu sebepledir ki, hakedişin geç ödenmesi yükleniciye süre uzatımı verilmesini gerektirir.**

4. SONUÇ

Yapım işi ihalelerinin ülkemizdeki alan genişliği hiç kimse tarafından yadsınamaz büyüklüktedir. İhaleyi kazanan yüklenici firmalar tekliflerini ihale dokümanına göre vermektedirler. Ve ihaleye çıkan idare ihale dokümanına söz konusu yapım işinin kaç günde bitirilmesi gerektiğini ihale dokümanında belirtir. Bu sürede eğer yapım işi bitirilemez ise o zaman yüklenicinin hak edişinden cezai kesintiler yapılmaya başlanılmaktadır.

Ancak, kimi durumlarda sözleşmenin bitmesi yüklenici firmadan kaynaklarla gerçekleşmez ve idare yükleniciye uygun bir ek süre verir. Yapım işleri Genel Şartnamesinde yukarıda belirttiğimiz hükümlerinde yüklenicilere süre uzatımı verilebilir.

KAYNAKÇA

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu, www.mevzuat.gov.tr

Yapım İşleri Genel Şartnamesi,

Cavit KUŞGÖZ

*Çevre ve Şehircilik Uzmanı
(Eski Milli Emlak Kontrolörü)*

KIYILARIN KAMUSAL BOYUTU

1. GİRİŞ

Türkiye’de kıyı denilince ilk akla gelen, ülkemizin üç tarafının denizlerle çevrili olması sebebiyle, deniz kıyılarıdır. Fakat yasal düzenlemelerde kıyılar, sadece denizler değil aynı zamanda doğal ve yapay göl ile akarsuların kıyıları şeklinde açıklanmıştır. Ülkemizin deniz kıyı uzunluğu 8.333 km olması sebebiyle büyük bir alanı kaplamaktadır. Büyük bir alanı kaplayan kıyılara ilişkin hükümler ilk kez 1982 Anayasası’nda yer almıştır. Anayasanın 43. maddesinde kıyıların, devletin hüküm ve tasarrufu altında kalan alanlar olduğu ve bu alanların kullanılmasında kamu yararının gözetilmesi gerektiği belirtilmiştir. Anayasanın ilgili hükmünün yasal açıklamaları, 3621 sayılı Kıyı Kanununda yapılmış ve Kanunun 5. maddesinde Kıyıların, Devletin hüküm ve tasarrufu altında olduğu, herkesin eşit ve serbest şekilde kullanabileceği alanların olduğu ve kullanımlarda kamu yararının gözetileceği belirtilmiştir.

Türkiye’deki kıyıların bir kısmı herkes tarafından eşit ve serbest bir şekilde kullanı-

lıyor iken bir kısmı da özel kişi ve kurumlar tarafından kamu yararı varsayımı doğrultusunda kullanıma konu edilmektedir. Kıyıların, kamu yararı kapsamında kullanıma açılması ile birlikte kıyıların, kamusal alan, mekan ve mal kavramları tartışılmaya başlanmıştır. J.Habermas, kamusal alanı, "özel şahısların, kendilerini ilgilendiren ortak bir mesele etrafında akıl yürüttükleri, rasyonel bir tartışma içine girdikleri ve bu tartışmanın neticesinde o mesele hakkında ortak kanaati, kamuoyunu oluşturdukları araç, süreç ve mekânların tanımladığı hayat alanı" olarak tanımlamaktadır. J. Habermas, kamusal alanı, daha soyut ve daha geniş bir açıdan tanımlamıştır. Kamusal kavramı çok kapsamlı bir ifade olması sebebiyle kıyıyı bu kapsam içinden ayırıştırıp incelemek için kamusal alan, kamusal mekân ve kamusal mal kavramlarını açıklamak gerekecektir. Kıyıların kullanım çeşitliliğinin fazlalığı (liman amaçlı, rekreasyon amaçlı, dolgu alanı amaçlı, eğitim alanı amaçlı, konut amaçlı, vd.) kamusalılık yönünden irdelenmesi gereken bir diğer konudur.

Bu çalışmamızda, kıyı mevzuatı ve bu mevzuat kapsamında kıyıların nasıl kullanılması gerektiği, bununla birlikte kıyıların, kamusal alan, kamusal mekân ve kamusal mal kavramlarındaki yeri açıklanıp, kullanım türlerine göre kıyıların kamusal boyutların tartışılacaktır.

2. KIYILARIN ÖNEMİ

Tarih boyunca deniz, göl ve akarsu kıyıları hem ekonomik hem de kültürel anlamda yerleşim için en çok tercih edilen alanlar olmuştur. Bu alanlar toplumların ekonomik ve kültürel gelişmelerini sağlamış ve ülkelerin kalkınmalarında ve büyümelerinde önemli rol oynamıştır. İnsanların ihtiyaçları ve talepleri arttıkça kıyı bölgeleri kullanımlara açılıp çeşitli şekillerde kullanımlara konu edilmiştir. Kıyı kavramının önemine binaen 1982 Anayasasında, 1961 Anayasasından farklı olarak kıyılara ilişkin bir madde düzenlenmiştir. 1961 Anayasasında ise kıyı, tabii kaynak ve servetlere ilişkin genel bir düzenlemenin içinde yer almıştır. 1982 Anayasasında ise kıyıların, devletin hüküm ve tasarrufu altında kalan alan oldukları ve kullanımında kamu yararının gözetileceği belirtilmiştir. Devletin hüküm ve tasarrufu altında kavramı Medeni Kanununun 715'inci maddesinde "sahipsiz yerler ile yararı kamuya ait mallar, Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır" şeklinde tanımlanmıştır. Yine Kıyı Kanununun 5'inci maddesinde, kıyıların, Devletin hüküm ve tasarrufu altında olduğu, herkesin eşit ve serbest

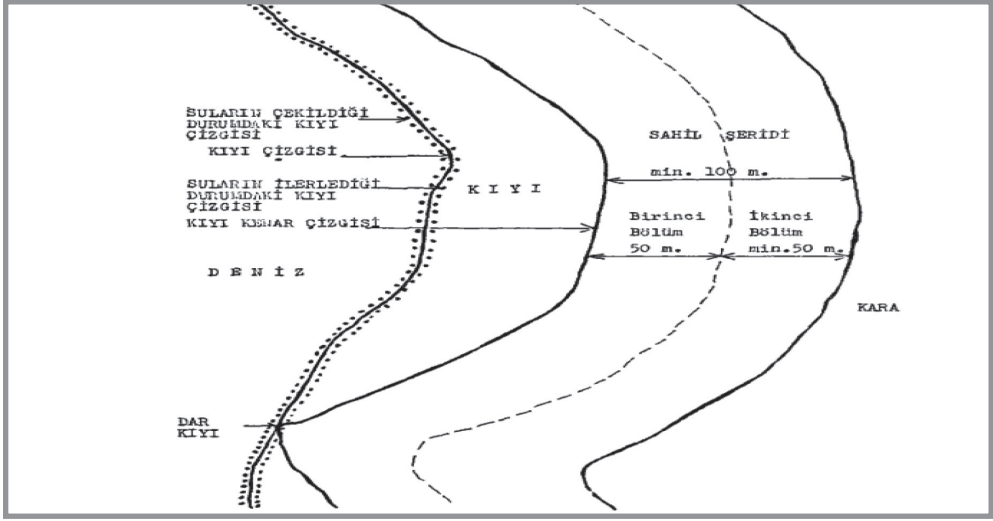
olarak yararlanmasına açık alanlar olduğu ve kıyı ve sahil şeritlerinden yararlanmada öncelikle kamu yararı gözetileceği belirtilmiştir.

3. KIYIYA İLİŞKİN TEMEL BİLGİLER VE KAVRAMLAR

3.1. Temel Kavramlar

Kıyı çizgisi, deniz, tabii ve suni göl ile akarsularda, taşkın durumları dışında, suyun karaya değdiği noktaların birleşmesinden oluşan çizgiyi ifade eder. Kıyı Kenar çizgisi ise deniz, tabii ve suni göl ile akarsularda, kıyı çizgisinden sonraki kara yönünde su hareketlerinin oluşturulduğu kumluk, çakıllık, kayalık, taşlık, sazlık, bataklık ve benzeri alanların doğal sınırını ifade eder. Kıyı, bu kıyı çizgisi ile kıyı kenar çizgisi arasındaki alana denir.

Sahil şeridi, kıyı kenar çizgisinden itibaren kara yönünde yatay olarak en az 100 metre genişliğindeki alana denir. Kıyı kenar çizgisinin ve kıyı çizgisinin çakıştığı alana dar kıyı denir. Aşağıdaki fotoda kıyı ve sahil şeridi gösterilmiştir. Kıyılarda oluşan ve kıyılardan yasal olarak yönetiminde bir takım farklar bulunan alanlardan biri de dolgu alanlarıdır. Dolgu alanları, kıyı çizgisinden deniz yönünde doldurma yoluyla edinilen alanlardır. Toplumda, kıyı kavramı aslında hem kıyıyı, hem sahil şeridini hem de dolgu alanını kapsadığı anlaşılır ki fakat uygulamada bu alanların nitelikleri farklıdır. Kıyı Kanunu kıyıya, dolgu alanına ve sahil şeridine yapılabilecek yapıları ayrı ayrı açıklamıştır.

3.2. Kıyıya Yapılabilecek Yapılar

Öncelikle Kıyı Kanununun 6'ncı maddesinde kıyının herkesin eşitlik ve serbestlikle yararlanmasına açık olduğu, buralarda hiçbir yapı yapılamayacağı, duvar, çit, parmaklık, tel örgü, hendek, kazık ve benzeri engeller oluşturulamayacağı belirtilmiştir.

Kıyıda, uygulama imar planı kararı ile;

a) İskele, liman, barınak, yaşama yeri, rıhtım, dalgakıran, köprü, menfez, istinat duvarı, fener, çekek yeri, kayıkhanesi, tuzla, dalyan, tasfiye ve pompaj istasyonları gibi, kıyının kamu yararına kullanımı ve kıyının korumak amacıyla yönelik alt yapı ve tesisler, Sahil Güvenlik Komutanlığının faaliyetlerinin özelliği gereği kıyından başka yerde yapılması mümkün olmayan Sahil Güvenlik Komutanlığı bağlısı gemi/bot karakolları ve destek birimi binaları,

b) Faaliyetlerinin özellikleri gereği kıyından başka yerde yapılması mümkün olmayan tersane, gemi söküm yeri ve su ürünlerini üretim ve yetiştirme tesisleri gibi, özelliği olan yapı ve tesisler,

c) Organize turlar ile seyahat eden kişilerin taşındığı yolcu gemilerinin (krvaziyer gemilerin) bağlandığı, günün teknolojisine uygun yolcu gemisine hizmet vermek amacıyla liman hizmetlerinin (elektrik, jeneratör, su, telefon, internet ve benzeri teknik bağlantı noktaları ve hatlarının) sağlandığı, yolcularla ilgili gümrüklü alan hizmetlerinin görüldüğü, ülke tanıtımı ve imajını üst seviyeye çıkaracak turizm amaçlı (yeme-içme tesisleri, alışveriş merkezleri, haberleşme ve ulaştırmaya yönelik üniteler, danışma, enformasyon ve banka hizmetleri, konaklama üniteleri, ofis binalar) fonksiyonlara sahip olup, krvaziyer gemilerin yaşamasına ve yolcuları indirmeye müsait deniz yapıları ve yan tesislerinin yer aldığı krvaziyer ve yat limanları,

yapılabileceği belirtilmiştir.

Kıyı alanlarında yapılabilecek yapılara bakıldığında niteliği gereği kıyından başka bir alanda yapılması mümkün olmayan yapılar olduğu görülecektir. Niteliği gereği kıyından başka bir yerde yapılması mümkün olmayan alanların halkın kullanımını engellediği durumlar oluşmaktadır. Bu husus Anayasada kamu yararı şeklinde açıklanmıştır.

3.3. Doldurma ve Kurutma Yoluyla Arazi Kazanma ve Bu Araziler Üzerinde Yapılabilecek Yapılar

Kamu yararının gerektirdiği hallerde, uygulama imar planı kararı ile deniz, göl ve akarsularda ekolojik özellikler dikkate alınarak doldurma ve kurutma suretiyle arazi elde edilebilir. Bu gibi yerlerde doldurma veya kurutmaya yapacak ilgili idarenin valiliğe iletilen teklifi, valilik görüşü ile birlikte Çevre ve Şehircilik Bakanlığına gönderilir. Bakanlık, konusuna göre ilgili kuruluşların görüşünü de almak suretiyle teklifi inceler. Uygun bulunması halinde ilgili idare tarafından uygulama imar planı hazırlanır. Bu yerler için yapılacak planlar hakkında 3.5.1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu hükümleri uygulanır. Ancak bu planlar Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından; 12.3.1982 tarihli ve 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu kapsamında kalan alanlardaki planlar, anılan Kanunun 7'nci maddesine göre ve 4737 sayılı Kanun kapsamında kalan alanlardaki planlar ise anılan Kanunun 4/A, 4/C ve 4/Ç maddelerine göre tasdik edilir. Doldurma ve kurutma işlemleri yürürlükteki mevzuat hükümlerine göre yapılır. Bu araziler Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır, özel mülkiyet konusu olamaz. Bu alanlar üzerinde kıyıda yapılan yapılara ilave olarak yol, açık otopark, park, yeşil alan ve çocuk bahçeleri gibi teknik ve sosyal altyapı alanları yapılabilir.

Dolgu alanlarında, yine niteliği gereği kıyıdan başka bir yerde yapılması mümkün olmayan yapıların yapılabileceği belirtilmiştir. Bunların yanında kamunun kullanımına açık yol, otopark, park, yeşil alan ve çocuk bahçeleri yapılabilecektir. Söz konusu yol, otopark, park, yeşil alan ve çocuk bahçelerinin oluşturulması kamusal mal oluşturulması anlamına gelir. Niteliği gereği herkesin kullanımına açık olan bir yeşil alan kamusal mekan niteliği de kazanabilir.

3.4. Sahil Şeridinde Yapılabilecek Yapılar

Uygulama imar planı bulunan yerlerde duvar, çit, parmaklık, telörgü, hendek, kazık ve benzeri engeller oluşturulamaz. Moloz, toprak, curuf, çöp gibi kirletici ve çevreyi bozucu etkisi olan atık ve artıklar dökülemez, kazı yapılamaz. Ancak sahil şeritlerinde; uygulama imar planı kararıyla kıyı alanlarına ve dolgu alanlarına yapılabilecekler olarak belirtilen yapı ve tesislerle birlikte toplum yararına açık olmak şartıyla konaklama hariç günü birlik turizm yapı ve tesisleri yapılabilir.

Yukarıda kıyılar kapsamında incelediğimizde üç ana vasıflıkullanım türü görülmektedir. Birincisi kıyı alanı vasfı, ikincisi dolgu alanı vasfı üçüncüsü ise sahil şeridi vasfıdır. Bu üç kullanım yapılacak yapılar ve kullanımlar farklıdır. Her birinin temelde niteliği kamusal maldır. Fakat kullanım türlerine ve erişilebilirlik durumlarına göre kamusal mekan niteliği de taşıyabilir.

4. KIYI KANUNU UYGULAMALARI

4.1. Kıyı Kenar Çizgisinin Belirlenmesi

Kıyı kenar çizgisinin, sahipsiz mal niteliğindeki kıyılar ile özel mülkiyete konu olabilecek taşınmaz malların belirlenmesi ve kıyıların hukuksal rejiminin ortaya konması bakımından önemli bir işlevi vardır. Bu çizginin sağlıklı bir şekilde tespit edilmesi ile bir yandan kıyılardan beklenen fonksiyonlar yerine getirilecek, öte yandan özel mülkiyete ilişkin haklar korunup, yasal teminat altına alınacaktır.

Kıyının kamuya açık tutulabilmesi ve Kıyı Kanununun bu alanda idareye verdiği görevlerin yerine getirilmesi ve kıyıda planlama ve uygulama yapılabilmesi için öncelikle kıyı kenar çizgisinin tespit edilmesi gerekmektedir. Kıyı Kanunu, onaylı kıyı kenar çizgisi bulunmayan alanlardaki tespit işlemlerinin valilik-

lerce bir program dâhilinde ve en kısa sürede gerçekleştirilmesini zorunlu tutmuştur. Ancak ilgililerin talebi halinde yıllık programda olup olmadığına bakılmaksızın kıyı kenar çizgisi tespiti öncelikle yapılır. Kıyı kenar çizgisi tespiti valiliklerce kamu görevlilerinden oluşturulan en az beş kişilik komisyonca yapılır. Komisyonunda, Jeoloji mühendisi ve/veya Jeolog ve/veya Jeomorfoloğ, Harita ve kadastro mühendisi, Ziraat mühendisi, Mimar ve/veya şehir plancısı, İnşaat mühendisibeltirilen meslek gruplarının her birinden en az bir kişinin bulunması zorunludur.

Komisyon Başkanlığı, Valinin belirleyeceği bir üye tarafından yürütülür. Kanun komisyonunun oluşumunda mülkiyet ve zilyetlik konularında çıkacak uyuşmazlıklarda bilgisine başvuracak uzman kişiye yer vermediği gibi kıyıya sınır bulunan taşınmaz mal sahiplerine, komisyon çalışmalarında dikkate alınmak üzere kayıt ve belge ibraz etme imkânı da vermemiştir. Ayrıca tespit işleminin yapılacağına ilişkin ilana da gerek görülmemiştir.

Kıyı kenar çizgisinin tespiti konusunda 3621 sayılı Kıyı Kanunu ve Uygulama Yönetmeliğinin getirdiği esasları şöyle belirtmek mümkündür.

- Valiliklerce hazırlanan yıllık programlara göre yapılacak kıyı kenar çizgisi tespiti işlemlerinin varsa 1/1000 ölçekli onaylı halihazır harita üzerine yapılması esastır. Ancak bu yoksa 1/5000 ölçekli onaylı hâlihazır harita bunun da bulunmaması halinde 1/1000 veya 1/5000 standart topoğrafik haritalar kullanılır. İlgililerce kıyı kenar çizgisi tespiti talep edildiği takdirde, tespit onaylı 1/1000 ölçekli halihazır haritalar üzerine geçirilmesi zorunludur. Daha evvel 1/2000 veya 1/5000 ölçekli hâlihazır, fotoğrametrik, kadastral veya şeritvari harita üzerine geçirilerek onaylanmış kıyı kenar çizgisi varsa; ilgililerince tespite konu alanın 1/1000 ölçekli hâlihazır

haritası yaptırılır, onaylatılır ve kıyı kenar çizgisi 1/1000 ölçekli onaylı hâlihazır harita üzerine aktarılarak bu Yönetmeliğin 9. maddesi hükümlerine göre onaylanır. Onaylı kıyı kenar çizgisi bulunmayan, 1/1000 ölçekli onaylı halihazır haritası bulunan yerlerde kıyı kenar çizgisi, muhtemel kıyı kenar çizgisinden itibaren kara yönünde en az 200 metrelik alanı içeren kısmın 1/1000 ölçekli halihazır haritası ilgisince tamamlattırılarak onaylatıldıktan sonra geçirilir. Onaylı kıyı kenar çizgisi ve 1/1000 ölçekli onaylı halihazır haritası bulunmayan yerlerde ise kıyı kenar çizgisi, muhtemel kıyı kenar çizgisinden itibaren kara yönünde en az 200 metrelik alanı içeren 1/1000 ölçekli halihazır harita ilgisince yaptırılıp onaylandıktan sonra geçirilir. Daha önce 1/1000 ölçekli onaylı hâlihazır harita paftaları üzerinde kıyı kenar çizgisi olmayan kısımların haritası yaptırılarak onaylatılır. Kıyı kenar çizgisi pafta bütününe geçirilerek tamamlanır. Evveliyatı itibarıyla 1/1000 ölçekli veya daha büyük ölçekli kadastro paftaları üzerine çizilerek onanmış kıyı kenar çizgilerinin 1/1000 ölçekli hâlihazır harita üzerine aktarılması istenirse; kıyı kenar çizgisi, muhtemel kıyı kenar çizgisinden itibaren kara yönünde en az 200 metrelik alanı içeren 1/1000 ölçekli halihazır harita ilgisince yaptırılarak onaylatıldıktan sonra bu harita üzerine aktarılır ve arşivlenmek üzere Bakanlığa gönderilir. Aktarma işleminde hata tespiti halinde düzeltilmek üzere valiliğe iade edilir. Tüm bu hallerde, talep sahiplerince yaptırılacak 1/1000 ölçekli hâlihazır haritaların valilik veya belediyelerce onaylanmasının gerekli olduğu hususu da unutulmamalıdır. İlgililerce yapılan kıyı kenar çizgisi tespit taleplerinin, onaylı 1/1000 ölçekli hâlihazır harita varsa üç ay içinde onaylı 1/1000 ölçekli hâlihazır harita yoksa hâlihazır haritanın hazırlanıp onaylanmasından itibaren üç ay içinde sonuçlandırılması gerekir. Onaylı haritalar üzerine geçirilen kıyı kenar çizgile-

ri, komisyonca mahallinde tutulan tutanak, ölçü işlemleri ve ilgili belgeler ile birlikte valiliğe verilir. Komisyon kararlarının ilan ve tebliğine gerek yoktur. Valilik uygun görüşü ile birlikte Bayındırlık ve İskân Bakanlığına gönderir. Uygun görülen kıyı kenar çizgileri Bakanlıkça onaylanarak yürürlüğe girer. Uygun görülmeyenler ise gerekli düzeltmeler veya yeniden tespit yapılmak üzere valiliğe iade edilir. Onaylı orijinal pafta valiliğe (Bayındırlık ve İskân Müdürlüğü) gönderilir. Bu paftalar valilikçe çoğaltılarak Tapu Sicil Müdürlüklerine, yerel maliye teşkilatına ve ilgili belediyelere gönderilir. Onaylı orijinal paftalar valiliklerce saklanır. Bu paftalar alenidir. Valilik ve belediyeler pafta kopyalarını tespit edilecek ücret karşılığında isteyenlere verir.

İdarece belirlenen kıyı kenar çizgisi idari işlem niteliğindedir. Mülkiyete ilişkin bir yönü bulunmamaktadır. Bu nedenle idari işlemle mülkiyet hakkının ortadan kaldırılması söz konusu olamaz. Mülkiyet hukukundan doğan tüm uyuşmazlıkların çözümü adli yargıya aittir. 3621 sayılı Kanun açısından adli yargının görevi kısıtlanmamıştır. Kıyı kenar çizgisinin belirlenmesine ilişkin idari işlemler adli yargı yönünden kural olarak takdiri delil niteliğindedir ve bağlayıcı özelliği yoktur¹.

4.2. Kıyılarda Yapı Yasağı

Kıyılarda yapı yasağı kıyılardan yararlanmaya ilişkin ilkelerle yakından ilişkilidir. Kıyılarda yapı yasağına ilişkin Kıyı Kanununun 6. maddesi de yapı yasağını belirtmeden önce 5. maddedeki “herkesin eşit ve serbest yararlanması” ilkesini tekrar etmiş, belki bir anlamda yapı yasağına bir gerekçe vermiştir. Kural olarak kıyılarda hiçbir yapı yapılamaz. Bu kuralın istisnalarını da kanun aynı maddede vermiştir. Ayrıca buralarda yapı yapıla-

mayacağı gibi, duvar, çit, parmaklık, tel örgü, hendek, kazık ve benzeri engeller oluşturulamaz. Kıyı Kanununun bu hükümlerinin temel dayanağının kıyılardan yararlanmaya ilişkin ilkeler olduğu daha önce belirtilmişti. Kıyının önüne herhangi bir şekilde engel oluşturulması tabi ki kıyından yararlanmayı engelleyecektir ve kabul edilemez.

Kıyından yararlanmayı engelleyen sadece yapıların yapılmış olması değil, kıyının yapısını değiştirecek kazılar ve buralara dökülecek atıklardır. Kıyı Kanununun 6. maddesinin ikinci ve üçüncü fıkrasında bunlara ilişkin hükümlere yer vermiştir. Bunlara göre; “Kıyılarda, kıyıyı değiştirecek boyutta kazı yapılamaz, kum, çakıl vesaire alınamaz veya çekilemez. Kıyılara moloz, toprak, çürük, çöp gibi kirletici etkisi olan atık ve artıklar dökülemez.”

Kıyılarda yapı yasağının istisnaları vardır. Kıyı Kanunu bunları iki grupta toplamıştır. Birinci grupta kıyının kamu yararına kullanımını ve kıyıyı korumak amacıyla yönelik alt yapı ve tesisler, ikinci grupta ise faaliyetleri gereği kıyıda başka yerde yapılması mümkün olmayan yapı ve tesisler yer alır. Bunların yapılması ancak uygulama imar planı kararı ile olabilir ve bu yapı ve tesisler yapım amacı dışında kullanılamazlar. Ancak Yönetmeliğin 13. maddesine göre uygulama imar planı yapılmadan sabit olmayan duş, gölgelik, soyunma kabini, aralarında 150 metre mesafe olmak şartıyla 6 m²'yi geçmeyen büfe, fosseptik yapımı gerektirmeyen seyyar tuvalet, ahşap iskele yapılabilir.

Kıyı Kanunu 7. maddesinde kurutma ve doldurma yoluyla arazi elde edilmesini hükme bağlamıştır. Buna göre, bu işlemler ancak kamu yararının gerektirdiği durumlarda idare tarafından yapılabilir. Kıyılarda yapılmasına izin verilen yapılar ve yol, açık otopark, park, yeşil alan ve çocuk bahçeleri gibi teknik

1 Akça, N. “Kıyı Kenar Çizgisinin Tespiti ve Uygulama Sorunları”, Anatolia, Ankara, Mart 1995, s. 80.

ve sosyal altyapı alanları dışında yapı yapılmaz. Bu araziler de Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır, özel mülkiyet konusu olamaz.

4.3. Kıyılardaki Tapulu Yerler

Kıyılarda bazen tapulu alanlara rastlanılmaktadır. Anayasa, Kıyı Kanunu ve Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik hükümlerine göre kıyılar Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır ve kamu malıdır. Bu nedenle, kıyılarda Medeni Hukuk anlamında özel mülkiyet kurulması ve tapuya tescilli taşınmaz mal olması söz konusu olamaz. Kıyıda, gerçek kişiler ile kamu ve özel hukuk tüzel kişilerinin tapulu malı var ise, bu tapu kayıtlarının terkin edilmesi gerekir. Yönetmeliğin 10. maddesi hükmü gereğince, kıyıda kalan özel mülkiyete konu araziler ile ilgili tapu iptal işlemleri Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Milli Emlak Genel Müdürlüğü tarafından yürütülecektir.

Kıyılarda tapulu malların olması demek, asıl unsuru kamu malı olması gereken alanın kamusal boyutunun ortadan kaldırılması demektir. Bu sebeple kıyıların ve dolgu alanlarının tescil edilip tapulu bir yer haline gelmesi mümkün değildir.

5. KIYILARDA KAMU YARARI

Kamu yararı kavramı farklı disiplinler tarafından çalışmakta ancak kesin bir tanıma ulaşamamaktadır. Kavramın tam olarak tanımlanamaması uygulama çalışmalarında çelişkilere yol açmakta ve sahip olduğu etik ve siyasal nedenlerinden ötürü doğru koşullarda kullanılamamaktadır. Kent planlaması ve tasarımının en önemli dayanağını oluşturan kamu yararı kavramının uygulamalarda yetersiz kalması kentlerin gelişiminde olumsuzluklara neden olmaktadır. Kentlerde meydana gelen değişimler planlama ve tasarım uygulamalarını etkilemekte ve bu değişimler sonucunda kamusal mekânlar etkilenmekte-

dir. Bu etkilerin sonucunda kamusal mekânlar kullanım amaçlarından uzaklaşmakta, geçiş bölgeleri veya atıl alanlar olarak kullanılmaya başlamaktadır. Bu nedenle idari ve yerel yönetimler yeni politikalar oluşturarak alanlarda çeşitli uygulamalar ile bu sorunları çözmeye çalışmaktadır.

Kıyıların kullanımında gözetilen kamu yararı beraberinde kent planlaması ve tasarımında bir takım problemlere neden olmaktadır. Kamu yararı kavramında hareketle tesis edilen kullanma izinleri, irtifak hakları ve işgallere müsaade edilen tutum ve davranışlar, kamu yararı tartışmasını getirmekte bununla birlikte kamusal mekan ve kamusal mal tartışmalarına alan açmaktadır.

6. KAMUSAL ALAN, MEKÂN VE MAL

6.1. Kamusal Alan

Kamusal alan kavramındaki “kamu” kelimesi TDK’ya göre; “1.Halk hizmeti gören devlet organlarının tümü, Bir ülkedeki halkın bütünü, halk, amme, Hep,bütün” olarak tanımlanmıştır. Yine TDK’ya göre içerisinde “kamu” kelimesi geçen gibi kavramlar içerisinde de “kamusal alan” tanımı yapılmamıştır. TDK sözlüğünde “ kamusal” kavramına da “Kamu ile ilgili” ifadesiyle bir tanımlama getirilmiştir. Bu bağlamda kamusal alan “resmi alan” olarak tanımlanabilir. “Kamu” ve “Kamusal” kavramları arasında net olarak kurulamayan ve birbirleriyle bazen çarpışan bu anlam karışıklığına Habermas’da değinmektedir. Habermas bu durumu şöyle açıklamaktadır; “ Kamusal ve kamu kavramlarının günlük dildeki kullanımı, bunların birbirleriyle uyumsuz çok çeşitli anlamlara sahip olduklarını ele veriyor. Değişik tarihsel evrelerden kaynaklanan bu anlamlar, sanayisi gelişmiş ve sosyal devlet olarak örgütlenmiş burjuva toplumu koşullarına eş zamanlı ola-

rak uyarlanan kullanımları içinde, birbirleriyle bulanık bir ilişkiye giriyorlar².

Kamusal alan kavramı farklı kişiler tarafından farklı şekillerde tanımlanmıştır. Kamusal alan kavramı ile özdeşleşen ve genelde çıkış noktası olan J. Habermas, “Kamusal alan’ kavramıyla, her şeyden önce, toplumsal yaşamımız içinde, kamuoyuna benzer bir şeyin oluşturulabileceği bir alanı kastederiz. Bu alana tüm yurttaşların erişmesi garanti altına alınmıştır. Özel bireylerin kamusal bir gövde oluşturarak toplandıkları her konuşma durumunda, kamusal alanın bir parçası varlık kazanmış olur” (Habermas, 2004, s. 95). Gülay Ercinsé göre; Kamusal alan, farklı bireylerin, farklı toplumsal kesimlerin, farklı fikirlerin medeni ve demokratik biçimde bir arada bulunmalarına ve yarışmalarına imkân veren bir alandır, özgürlüklerin ve hakların hayata geçirildiği, yaşandığı alandır; özgürlüklerin yok edildiği bir alan değildir. Yani insanların birlikte, birbirleriyle etkileşerek yaşadığı, her türlü farklılığın kendine hayat bulduğu bir alandır. Devlet kamusal alanın içindeki aktörlerden biridir. Kamusal alan, devlete ait alan/olan değildir.

HannahArendt, kamusal alana dair düşüncelerini Antik Yunan şehir devletlerinden hareket ederek açıklamaktadır. “Polis” üzerine inşa ettiği düşüncelerini ise insan doğasından kaynaklanan “zorunluluk” unsuru üzerinden şöyle ifade etmektedir. “Bireysel maişetin temini erkeğin görevi olunca kadına da türün devamını sağlama görevinin düşeceği açıktı. Bu iki doğal işlevde, erkeğin yiyecek sağlayacağı emeği ile kadının doğurucu emeği de, aynı yaşamsal aciliyetin konusuydu. O nedenle hanedeki doğal topluluk zorunluluğun eseriydi”. Hanenin polis içerisindeki konumunu bu şekilde ifade eden

2 Nalbant M. Türkiye’de Kentsel Mekânlarda Kamusal Alanın Konumu: Tarihsel Perspektiften Bir Değerlendirme, Dergipark, Eylül 2016

Arendt, Polis alanını ise “özgürlükler alanı” olarak ifade etmektedir³.

Sennett’in kamusal alana ilişkin görüşleri, değişen kamusal mekan anlayışına ışık tutmaktadır. Bu bağlamda Sennett, “Avrupa’da feodalizm sonrasında siyasi ve ekonomik gelişmelere dikkat çekerek sekülerizm ve kapitalizmi(sonuçlarını), kamusal alanı oyan iki olgu olarak görmektedir”.Sennett’e göre kamusal mekanın kentin dönüşümüne aracılık eden bir işlevi vardır. Bu durumu Gökğür şöyle özetlemiştir: “Sennett’e göre kamusal alan maddi bir alandır. Kentsel veya kentsel olmayan bir topluluğun içinde yer alır ve meydan, cadde gibi somut bir alanı içerir. Kamusal alan kentin ruhu, kentin ambiyansıdır. Bu alanlar fiziki, sosyal ve sembolik olarak kenti dönüştürmek, yeniden biçimlendirmek için birer araçtır. Demokrasinin taşıyıcısı, kentin kalbi, yurttaşlık hislerinin, anıların yer aldığı ‘dolu’ bir alan olan bu alanlar, devinim imkanı veren bir işleve dönüştüğünden beri anlamını yitirmiştir⁴.

Kamusal alan kavramını, JürgenHabermas, HannahArendt, Negt ve Kluge gibi isimler açıklamış, derinleştirmiş ve literatür bu kişilerin açıklamaları temellerine oturmuştur. Kamusal alanda teorik çerçeve aleniyet, kamuoyu, çeşitlilik, erişilebilirlik, opolitik yapı, eylemsellik, üretkenlik, otonomi gibi kavramlar üzerinde tartışılmaktadır. Kamusal alan ve özel alan kavramları insan toplumsallığının nasıl görüldüğünün ve politika pratiğinin anlamı olarak bu toplumsallığın daha iyiye doğru yöneltilmesi amacının hangi biçimde tasarlandığının, amaçlandığının göstergesidir. Kamusal ve özel alan tasarımları ve aralarında çizilen ayrımlar, bu bağlamda politik tahayyüllere bağlı olarak farklı biçimlerde içeriklendirilir. Kamusal alan kavramı ve dolayısıyla özel alan kavramı, HannahA-

3 Nalbant, a.g.e.

4 Nalbant, a.g.e.

rendit'in ve JürgenHabermas'ın çalışmalarından hareketle yoğun entelektüel bilgi üretim etkinliklerine konu olmuştur. Kavram, insan yaşamının toplumsal yanlarını anlama ve anlamlandırma ilgisi bağlamında farklı içerikler kazanmaktadır. Toplumsal formasyonu anlamının bir yolu olarak, kamusal alan ve özel alan kavramları ve aralarında yapılan ayrımlar, yaşamın nasıl görüldüğünün ve nasıl bir yaşam kurgulandığının göstergesidir.

6.2. Kamusal Mekan

Kamusal mekan, tarihsel süreçte mekansal ve kavramsal olarak kent ve kentlilerle birlikte var olmuş ve şekillenmiştir. Kentin genel bir tanımıyla başlamak gerekirse, Kentbilim Terimleri Sözlüğü kenti "Sürekli toplumsal gelişme içinde bulunan ve toplumun, yerleşme, barınma, gidişgel, çalışma, dinlenme, eğlenme gibi gereksinmelerinin karşılandığı, pek az kimsenin tarımsal uğraşılarda bulunduğu, köylere bakarak nüfus yönünden daha yoğun olan ve küçük komşuluk birimlerinden oluşan yerleşme birimi." olarak tanımlar. Keleşe göre kent, "mal ve hizmetlerin, üretim, dağıtım ve tüketimi sürecinde toplumun sürekli olarak değişen gereksinmelerini karşılamak için ortaya çıkan bir ekonomik mekanizma" olarak tanımlanmakla birlikte, bir yerleşimin kent olarak adlandırılabilmesi belli bir nüfusa ve tarım dışı işgücüne bağlıdır⁵.

Kamusal mekanı kent yaşamında önemli hale getiren ve özel mekandan ayıran en önemli unsur, herkes için erişilebilir olmasıdır. Kamusal mekanlar, kullanıcıların herhangi bir izin gereksiz ve hiçbir gerekçe öne sürmeden erişebilecekleri ve kullanabilecekleri mekanlardır⁶. Kamusal mekanlar, top-

lumsal ilişkilerin ve ortak bilincin güçlendiği fiziksel olarak tanımlanmış kapalı ya da açık mekanlardır. Sokaklar, meydanlar, parklar ve pazar yerleri çeşitli formlarda bulunabilirler⁷. Kıyılar içinde mekan olabilmesi açısından en önemli olan ve herkesin kullanımına açık olmasını sağlayan erişilebilirlik kısıtıdır. Tabi ki kıyıların erişilebilmesi halinde kati bir şekilde kamusal mekan olabileceği yorumunu yapmak mümkün değildir.

Kamusal mekanlar, kentte yaşayan herkesin özgürce bulunabildiği, gündelik aktivitelerini gerçekleştirdiği, bireysel ya da toplumsal olarak kendini ifade edebildiği, bireylerin diğer kullanıcılarla iletişime geçebildiği mekanlardır. Kamusal mekanın, kentteki toplumsal yaşam açıdan önemi konusunda Bentley "kentler, insanlar arasındaki iletişim ve değişim aktiviteleri için vardır ve kentsel kamusal alanlar bu aktivitelerin oluşması ve sürdürülmesinin yapı taşlarıdır. İletişim ve değişim konularında ne kadar teknolojik gelişme sağlarsa sağlansın, yüz yüze ilişkiler birçok durumda tayin edici önem taşımaktadır. İnsanlar kentsel kamusal alanları yaşmalıdır ve bu nedenle kentsel kamusal mekanlar hiçbir zaman kentin gündeminden düşmeyecektir" demektedir⁸.

6.3. Kamusal Mal

Kamu malları, kabaca devlete ait olan mallar demektir⁹. Türk hukuk sisteminde kamu malları konusunda kavram birliği mevcut değildir. Anayasa ve yasalarda kamu mallarını ifade etmek üzere "amme malları", "amme emlakı", menfaati umuma ait eşya", "milli emlak" gibi deyimler kullanılmakta-

5 Nilay Özger, Kamusal Mekanların Geliştirilmesi Sürecinde Özel Sektörün Etkileri; Pops Uygulaması ve Potansiyelleri, Şişli Büyükdere Caddesi İçin Bir Değerlendirme, Yüksek Lisans Tezi Sy.5

6 Kostof, S. (1991). The City Shaped: Urban PatternsandMeaningsthroughHistory. London: Thamesand Hudson.

7 Erdönmez, E. (2005). Açık Kamusal Kent Mekanlarının Toplumsal İlişkileri Yapılandırmadaki Rolü, Büyükdere - Levent - Maslak Aksı. İstanbul: (Doktora Tezi) Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

8 Nilay Özger, a.g.e.

9 Gözübüyük, A.Şeref, Yönetim Hukuku, Turhan Kitapevi, Ankara, 1997, s. 227

dır¹⁰. Kamusal mekan, kavramının da çıkış noktalarından biridir.

Kamunun doğrudan doğruya ortak yararlanmasına ve kullanılmasına doğal nitelikleri gereği açık olan (sahipsiz mallar), devlet ya da bir kamu tüzel kişisi tarafından kamunun doğrudan doğruya yararlanmasına ve kullanılmasına tahsis edilen (orta malları) ve bir kamu hizmetinin vasıtası olmak üzere bu hizmete tahsis edilen mallara (hizmet malları) kamu malları denir¹¹.

Yargıtay 3'üncü Hukuk Dairesi'nin 2001/5113 Esas, 2001/5317 Karar sayılı ilamında kamu mallarının tanımı ise; " Kamu tüzel kişilerinin ellerinde bulunan taşınır ve taşınmaz mallardan toplum tarafından istifade edilenlerle bir kamu hizmetine (o hizmetin bir unsuru olacak şekilde) bağlanmış olanlar kamu malı sayılır (Onar, Sıddık Sami: İdare Hukukunun Umumi Esasları, c.1 İst. 1960, sh.967). Bir başka anlatımla (kamu malları), halkın tümü tarafından kullanılan, yararlanan veya halk için kamu tüzel kişilerince kullanılan ya da işletilen taşınır ve taşınmaz mallardır. (Derbil, Süheyl: İdare Hukuku, Ank. 1959, sh. 401; Akipek, sh. 43) Yasal anlatım ile: "Kamunun ortak kullanılmasına veya kamu hizmetinin görülmesine ayrılan yerlerle Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan sahipsiz yerlerdir" (Wieland, C:-Kanunu Medeni'de Aynı Haklar, Ank. 1946, sh.151, 152)." şeklinde olup öğretilen örnek verilerek yapılmıştır.

Halkın kullanımına ve yararlanmasına terk veya tahsis edilmiş mallarla bir kamu hizmetinin unsuru ve tamamlayıcı parçası (mütemmim cüz'ü) sayılabilecek, yani ondan ayrılması hizmeti kesintiye uğratacak veya gereği gibi görünmesine engel olacak şekilde

10 İmamoğlu, M. Altuğ, Hazine Gayrimenkulleri, Ankara,2009, s.1.

11 Düren, Akın, İdare Malları, A.Ü. Hukuk Fakültesi Yayını No: 373, Ankara, 1975, s. 45

o hizmete bağlanmış bulunan mallar ve Devlet malları olup da milli servet ve kültür bakımından yerine diğerinin ikamesi mümkün olmayan mallar, kamu malı sayılmak ve idare hukuku kurallarına tabi tutulmak gerekir¹².

Devlet ya da kamu tüzel kişileri giderek artan kamu hizmetlerini yerine getirirken, diğer kaynakların yanında taşınmaz mallara da ihtiyaç duyarlar. En basit anlamıyla kamu hizmetlerinin görülmesinde arsa, bina gibi taşınmazlar büyük önem taşımaktadır. Bu mallar hukuksal bakımdan özel mülkiyetteki mallardan farklı olduğu gibi kendi aralarında da farklılıklar göstermektedir. Elde edilmeleri, yararlanma koşulları, elden çıkarılması bakımından değişik kurallara bağlıdır. İdarenin hizmet görebilmesi için kullandığı binanın statüsü farklı olduğu gibi gelir getiren bir taşınmazın da statüsü farklıdır. Yine aynı şekilde ormanların ve kamunun kullandığı kıyılarının statüsü de farklıdır.

Kamu mallarının geniş ölçüde içtihatlarla dayanmasının bir sonucu olarak açık bir şekilde kamu malı tarifi yapılamamıştır. Ancak, gerek hukukçular tarafından getirilen tariflere gerekse mahkeme kararlarına bakıldığında birbiriyle örtüşen kamu malı tanımları ortaya çıkmaktadır.

6.3.1. Kamu Malları Türleri

6.3.1.1. Hizmet malları

Bir kamu hizmetine, o hizmetin unsurunu oluşturacak biçimde bağlanmış taşınmazlardır¹³. Örneğin kamu hizmetine tahsis edilen bir hastane, okul veya karakol gibi görülecek olan sağlık, eğitim veya güvenlik hizmetinin doğrudan bir unsurunu oluşturmaktadır. Bu bakımdan hizmet malları görülen kamu hizmetinin doğrudan bir ögesidir.

12 Sıddık Sami Onar, İdare Hukukunun Umumi Esasları, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul, 1952, s. 929

13 Kırbas Sadık, Devlet Malları, Ankara, 1988 s.18

Kamu hizmet malları kapsamına nelerin girdiği 3402 sayılı Kadastro Kanununun “kamu malları” başlığını düzenleyen 16’ncı maddesinde açıklanmıştır. Buna göre; “Kamu hizmetinde kullanılan, bütçelerinden ayrılan ödenek veya yardımlarla yapılan resmi bina ve tesisler, (Hükümet, belediye, karakol, okul binaları, köy odası, hastane veya diğer sağlık tesisleri, kütüphane, kitaplık, namazgah, cami genel mezarlık, çeşme, kuyular, yunak ile kapanmış olan yollar, meydanlar, pazar yerleri, parklar ve bahçeler ve boşluklar ve benzeri hizmet malları) kayıt, belge veya özel kanunlarına göre Hazine, kamu kurum ve kuruluşları, il, belediye, köy veya mahalli idare birlikleri tüzelkişiliği, adlarına tespit olunur.” denmektedir.

Hizmet mallarının diğer bir özelliği tapu siciline kaydedilebilmeleridir. Hizmet mallarının tescil edilmeleri bunların özel mülkiyete konu hale geleceklerini veya kamu malı olma niteliğini kaybedeceklerini göstermez. Zira hizmet mallarının temelinde yatan en önemli husus bir kamu hizmetinin görülmesine tahsis edilmiş olmalarıdır. Özel mülkiyete konu olabilmeleri yani satışa konu edilebilmeleri ancak tahsisin kaldırılması ve başka bir kamu hizmetine tahsis edilmemesi ile mümkün olabilecektir.

Hizmet malları, kamu hizmetlerinin görülmesine tahsis edildiklerinden bunların gelir amaçlı kullanımı istisnai bir durumdur. Zira bu mallar için asıl olan, kamu hizmetlerinin gereği gibi yapılmasını temin etmeleridir. Bununla birlikte, kamu malları niteliklerini korudukları müddetçe satışa konu olamazlar. 313 sayılı satış işlemlerine esas Milli Emlak Genel tebliğinde de bir kamu hizmetine tahsis edilen taşınmazların satışının yapılamayacağı da belirtilmiştir.

Birbirine yakınlığı ve benzerliği nedeniyle hizmet malları ile orta malları, gerek teoride,

gerekse uygulamada birbirleriyle karıştırılabilmektedir. Zira her zaman hizmet mallarını orta mallarından ayıran kesin bir ölçüt bulunmamaktadır. Gerek hizmet malı olarak sayılan, gerekse orta malı olarak sayılan mallar incelendiğinde, bu malların kullanım ve yararlanma açısından birbirine çok benzediği görülmektedir. Bu bağlamda bir malın kamunun kullanımına tahsisi (orta malı) ile kamu hizmetlerine tahsisi (hizmet malı) arasındaki ayırımın çok da açık olmadığı ifade edilebilir¹⁴.

Bu açıklamalar ışığında hizmet malları ile orta malları arasında aşağıda belirtilen farklılıkların varlığı kabul edilir¹⁵;

- Hizmet malları, esas itibarıyla devletin veya diğer kamu kurum ve kuruluşlarının özel mülkiyetinde iken idari bir işlemle, kamu hizmetlerinin görülmesine tahsis edildiği halde, orta malları, ya bilinmeyen bir zamandan beri halkın kullandığı, yasal veya yönetsel bir işlemle (tahsis) kamunun kullanımına bırakılan yerlerdir.

- Hizmet mallarıyla sunulan bir hizmet, kamu kurumu (okul, hastane) veya onun memuru (öğretmen, doktor) eliyle sunulurken, orta mallarıyla sunulan hizmette, genel olarak kamu kurumu veya onun memuru yer almamakta, maldan herkes veya bir kısım halk doğrudan yararlanmaktadır.

- Hizmet malları, hem taşınır, hem taşınmaz malları kapsadığı halde, orta malları sadece taşınmaz malları kapsamaktadır.

- Tahsis, hizmet mallarında genel olarak yasal ve idari bir işlemle yapıldığı halde, orta mallarında genel olarak “bilinmeyen zamandan beri kullanma” olarak ifade edilen örf ve adet hukuku çerçevesinde kendiliğinden ya-

14 Söyler, İlhami, Devlet Mallarının Kamu Finansmanı Açısından Değerlendirilmesi, Maliye Bakanlığı APK Kurulu Yayını, Ankara, 2005, s. 42

15 Söyler, a.g.e. s. 43

pılmaktadır. İstisnai olarak yasal ve idari bir işlemle de tahsis yapılmaktadır.

6.3.1.2. Orta Malları

Orta malları, devletçe herkesin veya bir kısım halkın yararlanmasına tahsis edilen ya da kadimden beri kamunun müşterek olarak yararlanmasına açık olan mallardır¹⁶.

3402 sayılı Kadastro Kanununun 16'ncı maddesinin "b" bendinde; "mera, yaylak, kışlak, otlak, harman ve panayır yerleri gibi paralı veya parasız kamunun yararlanmasına tahsis edildiği veya kamunun kadimden beri yararlandığı belgelerle veya bilirkişi veya tanık beyanı ile ispat edilen orta malı olan taşınmaz mallar sınırlandırılır, parsel numarası verilerek yüzölçümü hesaplanır ve bu gibi taşınmaz mallar özel siciline yazılır. Bu sınırlandırma tescil mahiyetinde olmadığı gibi bu suretle belirlenen taşınmaz mallar, özel kanunlarında yazılı hükümler saklı kalmak kaydıyla özel mülkiyete konu teşkil etmezler denilmektedir.

Yol, meydan, köprü gibi orta malları ise haritasında gösterilmekle yetinilir." denilmekte olup orta malların sınırlandırılıp parsel numarası verilerek özel siciline kaydedileceğini, yol, meydan, köprü gibi herkesin ortak yararlanmasına açık malların ise haritasında gösterilmekle yetinileceği belirtilmiştir. Bu hükme göre sınırlandırmanın tescil mahiyetinde olmadığı gibi istisnalar haricinde özel mülkiyete konu olmayacaklardır.

Orta malları, 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 715'inci maddesinde "yararı kamuya ait mallar" şeklinde ifade edilmiş ve bu malların Devletin hüküm ve tasarrufu altında olduğu belirtilmiştir.

6.3.1.3. Sahipsiz Mallar

Doğal nitelikleri gereği özel mülkiyete elverişli olmayan, herhangi bir tahsis tasar-

rufunu gerektirmeyen ve doğrudan doğruya kamunun ortak kullanımını ve yararlanmasına açık yerlerdir. Bataklık, tarıma elverişli olmayan arazi, kayalar, tepeler, dağlar, genel sular, kıyılar gibi yerler¹⁷.

4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 715'inci maddesi nelerin sahipsiz yerler olduğu ve bunların nasıl bir statüye tabi oldukları belirtmiştir. Buna göre, sahipsiz yerler ile yararı kamuya ait mallar, Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır.

Aksi ispatlanmadıkça, yararı kamuya ait sular ile kayalar, tepeler, dağlar, buzullar gibi tarıma elverişli olmayan yerler ve bunlardan çıkan kaynaklar, kimsenin mülkiyetinde değildir ve hiçbir şekilde özel mülkiyete konu olamaz. Sahipsiz yerler ile yararı kamuya ait malların kazanılması, bakımı, korunması, işletilmesi ve kullanılması özel kanun hükümlerine tâbidir.

Benzer şekilde 3402 sayılı Kadastro Kanununun 16'ncı maddesinin "c" bendinde ki; "Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan kayalar, tepeler, dağlar (bunlardan çıkan kaynaklar) gibi, tarıma elverişli olmayan sahipsiz yerler ile deniz, göl, nehir gibi genel sular tescil ve sınırlandırmaya tabi değildir, istisnalar saklıdır." ifadesi Medeni Kanunun yukarıdaki hükmüyle paralellik arz etmektedir.

Medeni Kanunda gerekse Kadastro Kanununda sahipsiz yerlerin Devletin hüküm ve tasarrufu altında oldukları, tescil ve sınırlandırmaya tabi olmayacakları yani özel mülkiyete konu olmayacakları ifade edilmiştir.

Sahipsiz mallar kategorisine giren mallar, kimi ülkelerde farklı isimlerle nitelendirilmiştir. Örneğin Fransa ve Almanya'da bu mallar kamunun ortak kullanımına ayrılmış mallar olarak adlandırılmıştır. Yani orta malları ile

16 KIRBAŞ, a.g.e. s.29.

17 Kardeş, Selâhaddin, Milli Emlak, a.g.e., s. 4.

birlikte ortak bir kategori oluşturmuşlardır. Buna karşılık İsviçre’de ise Türkiye’de olduğu gibi sahipsiz mallar şeklinde adlandırılmıştır. Ayrıca, sahipsiz mallara Roma hukukunda resnullius, İslam hukukunda ise mevat (ölü) arazi denilmiştir¹⁸.

Sahipsiz malları şöyle sıralamak mümkündür:

- Tarıma elverişsiz araziler,
- Dağlar, tepeler, kayalıklar ve taşlıklar,
- Sazlıklar, bataklıklar,
- Ormanlar, meşelikler, çalılıklar ve fundalıklar,
- Kıyılar,
- Genel sular, (göller, denizlerdeki kıta sahanlıkları),
- Hava sahası ve elektromanyetik alanlar (telsiz, frekans ve gsm hatları ve benzerleri).

Bu kategorideki mallar, doğal nitelikleri gereği sahipsiz mal haline gelirler. Bu niteliklerini yitirdiklerinde de sahipsiz mal olmaktan çıkarlar. Örneğin göllerin ve bataklıkların kuruması, nehirlerin yatak veya seviye değiştirmesi ile meydana gelen arazi sahipsiz mal olmaktan çıkar¹⁹.

6.3.2 Kamu Mallarının Özellikleri

Doğal yapıları ve amaçları gereği kamu hizmetlerinin yürütülmesine, toplumun ortak kullanımına ve yararlanmasına ayrılan kamu mallarının özel mülkiyete konu olan taşınmazlardan bazı farklı özellikleri bulunmaktadır. Bu özellikler kısaca şu şekilde özetlenebilir.

* Kamu malları kamu hizmetlerine veya kamunun ortak kullanımına ayrılmış oldukları için bu niteliklerini kaybetmedikleri veya

bu statülerini korudukları sürece özel mülkiyete konu olmazlar.

* Kamu malları özel mülkiyete konu olmayacağından kural olarak tapuya tescil edilmezler. 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu 999’uncu maddesinin “özel mülkiyete tabi olmayan ve kamunun yararlanmasına ayrılan taşınmazlar, bunlara ilişkin tescili gerekli aynı hakkın kurulması söz konusu olmadıkça kütüğe kaydolunmaz.” hükmü kamu mallarının tapuya tescil edilemeyeceğini ifade etmektedir. Ancak bunlardan sadece hizmet malları tapu siciline kaydedilebilmektedir. Orta mallar ile sahipsiz malların ise tapuya tescil edilmeleri bunların sahip oldukları statülerde veya niteliklerinde bir değişikliğe yol açmayacaktır. Örneğin ormanlar tapuya tescil edilmekle birlikte kamu malı sıfatını kaybetmezler. Nitekim Kadastro Kanununun 16’ncı maddesinin ‘a, bendine göre, hizmet malları tescile konu olabilirken, ‘b’ bendinde belirtilen orta malların kendi özel sicillerine kaydedileceğini ve bunun tescil mahiyetinde olmadığını, ‘c’ bendinde ise sahipsiz malların tescil ve sınırlandırmaya tabi olmayacaklarını belirtmiştir.

* Anayasanın 46’ncı maddesine göre kamu yararının gerektirdiği hallerde devlet ve kamu tüzel kişilerinince kamulaştırılacak taşınmazların ancak özel mülkiyette bulunan taşınmazlar olacağı belirtilmiştir. Dolayısıyla kamu taşınmazları özel mülkiyete konu olmadıkları için kamulaştırılamazlar. 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 30’uncu maddesinin ilk fıkrasında “kamu tüzel kişilerinin ve kurumlarının sahip oldukları taşınmaz mal, kaynak veya irtifak hakları diğer bir kamu tüzel kişisi veya kurumu tarafından kamulaştırılamaz.” hükmü bulunmakta olup bir kamu idaresi, başka bir kamu idaresine ait bir taşınmaza ihtiyaç duyduğu takdirde nasıl bir yol ve yöntem izleyeceği Kamulaştırma Kanununun 30’uncu maddesinin devamı fıkralarında açıklanmıştır.

18 Söyler, a.g.e., s. 44

19 Söyler, a.g.e., s. 46

* İcra ve İflas Kanununun 82'nci maddesinde haczi caiz olmayan mal ve hakları düzenlemiş olup bu maddenin ilk fıkrasında Devlet mallarının haczedilemeyeceği belirtilmiştir.

* Kamu mallarının mülkiyetinin yukarıda ifade edildiği üzere özel mülkiyete konu olmamasından ötürü devir ve ferağ mümkün değildir.

* Kamu mallarının kazandırıcı zamanaşımı yoluyla kazanılması mümkün değildir. 3402 sayılı Kadastro Kanununun 18'inci maddesinin ikinci fıkrasında; "Orta malları, hizmet malları, ormanlar ve Devletin hüküm ve tasarrufu altında olup da bir kamu hizmetine tahsis edilen yerler ile kanunları uyarınca Devlete kalan taşınmaz mallar, tapuda kayıtlı olsun olmasın kazandırıcı zamanaşımı yolu ile iktisap edilemez." hükmü bulunmaktadır. Ancak bu fıkrada sayılmayan ve sahihsiz mallardan olan tepeler, dağlar, kayalar, bunlardan çıkan kaynaklar gibi tarıma elverişli olmayan yerler ile deniz, göl, nehir gibi genel sular ve kıyılar da özel mülkiyete konu olamayacağından istisnalar hariç (imar-ihya gibi) Medeni Kanunun kazandırıcı zamanaşımı yoluyla iktisap hükümlerinden yararlanılamayacaktır. Herhangi bir hakka dayanmadan tescil edilmiş olsa bile haksız kayıt sahiplerinin mülkiyet hakkı bulunmamaktadır. Medeni Kanununun 715'inci maddesinde sahihsiz yerlerin kimsenin mülkiyetinde olmadığı ve hiçbir şekilde özel mülkiyete konu olamayacağı hüküm altına alınmıştır.

* Kamu mallarının korunması bakımından özel mallara nazaran daha ayrıcalıklı bir statüde olması bu malların bir kişinin veya bir grubun değil tüm toplumun eşit düzeyde yararlanmasına sunulmasından ve kamu hizmetlerinin kesintiye uğramadan en iyi bir şekilde yürütülmesinin gerekliliğinden ileri gelmektedir. Özel mallara nispeten kamu ma-

lına zarar verilmesi daha fazla cezai müeyyide getirmektedir. Örneğin, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda hırsızlık (md.141), bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasını gerektirirken, nitelikli hırsızlık başlığı altında düzenlenen kamu malı ya da kamu kurum ve kuruluşlarında herhangi bir mal hakkında hırsızlık (md.142/1-a), iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası gerektirmektedir²⁰.

* Kamu mallarından ve sahihsiz yerlerden herkes serbestçe yararlanabilir. Bunun için herhangi bir izne gerek olmadığı gibi ücret de alınmaz²¹. Orta malları için de benzer bir durum söz konusudur. Ancak hizmet mallarında özel bir durum vardır. Kişiler kamu hizmetinin nesnel bir vasıtası olan bu mallardan özel olarak yararlandırıldıklarında, az da olsa bir ücret, resim veya harç adı altında bir ödemede bulunurlar²².

* Kamu malları ile görülen hizmetler, kamusal nitelikteki hizmetlerdir. Yani idare ile yurttaşlar arasındaki ilişkileri konu alan idari işlem, eylem ve tasarruflar söz konusudur. Dolayısıyla bu türlü eylem, işlem ve tasarruflarla ilgili uyuşmazlıklar ise idari yargının görev alanı içindedir²³.

* Özel mallar üzerindeki tasarruf yetkisinin sınırları ile kamu malları üzerindeki tasarruf yetkisinin sınırları farklıdır. Özel mallar üzerindeki tasarruf yetkisi son derece geniştir. Örneğin malik taşınmazını istediği gibi kullanabilir, kiraya verebilir veya boş tutabilir, ücretsiz kullandırabilir hatta taşınmazına zarar bile verebilir. Yani taşınmazı üzerinde istediği gibi tasarrufta bulunabilir. Özel mülkiyette bulunan taşınmazların sadece Anayasanın 35'inci maddesi uyarınca kamu yararı amacıyla kanunla sınırlanabilmektedir.

20 Kart, Onur, Kamu Malları İle İlgili Genel Açıklamalar, http://www.turkhukuksitesi.com/makale_511.htm Erişim Tarihi 13.03.2018

21 Kırbaş, a.g.e., s. 26.

22 Söyler, a.g.e., s.49.

23 Söyler, a.g.e., s. 49.

7. SONUÇ

Kıyılar, Anayasaya göre herkesin eşit ve serbest bir şekilde kullanabileceği kamusal mallardır. Kıyılarının tescil harici alanlar olması sebebiyle mülkiyetle ilişkilendirilemez bir yapısı vardır. Anayasaya göre kıyılar devletin hüküm ve tasarrufu altında kalan alanlardır. Devletin hüküm ve tasarrufu altında kalan alan olması taşınmazın tasarrufunu devlete bırakmaktadır. Kıyılar, kamu yararı gözetilerek bazı kişi ve kurumların kullanımına bırakılabilmektedir. Kıyılarının tasarruflarının kişi ya da kurumlara bırakılması durumunda, kıyılar, kamu malı niteliğini yitirmezler. Fakat kamusal mekân ve kamusal alan niteliğini yitirebilirler. Örneğin kıyı, bir liman faaliyetine konu edilmesi halinde kamusal mekân niteliği olmaz fakat kamusal mal niteliği olur. Kıyı, yeşil alan, yol, meydan ve park niteliğinde kullanılması halinde kıyıya, kamusal mekân diyebiliriz. Kıyılarda, Hazine harici kişilerin tapulu mal edinmesi demek kıyının kamusal mal kavramını yitirmesi demektir. Bu durumda kıyılarının yasal çerçeve kapsamında mülkiyet oluşturulamayacağından ötürü tapu iptal davalarının açılıp kamusal mal niteliği kazandırılması gerekmektedir.

Kamu malları olan, hizmet malları, orta malları ve sahihsiz malların, kamusal mekan olma konusu lokal bazda incelenmelidir. Örneğin, mera vasfındaki orta malı sadece bir ya da birkaç köy veya belediyenin kullanıma tahsis edilmesinden ötürü meralara, yaylaklara, kışlaklara ve harman yerlerine, kamusal mekân demek mümkün değildir. Kıyılar, yasal mevzuat çerçevesinde hiçbir zaman kamusal mal niteliğini kaybetmezler. Kıyılarının, kamu yararı gözetilerek bir kişi yada kurumun tasarrufuna bırakılması halinde, kamusal mekân niteliğini kaybedebilirler.

KAYNAKÇA

Akça, N. "Kıyı Kenar Çizgisinin Tespiti ve Uygulama Sorunları", Anatolia, Ankara, Mart 1995,

Nalbant M. Türkiye'de Kentsel Mekânlarda Kamusal Alanın Konumu: Tarihsel Perspektiften Bir Değerlendirme, Dergipark, Eylül 2016

Nilay Özger, Kamusal Mekanların Geliştirilmesi Sürecinde Özel Sektörün Etkileri; Pops Uygulaması ve Potansiyelleri, Şişli Büyükdere Caddesi İçin Bir Değerlendirme, Yüksek Lisans Tezi

Kostof, S. (1991). The City Shaped: Urban Patterns and Meaning through History. London: Thames and Hudson.

Erdönmez, E. (2005). Açık Kamusal Kent Mekanlarının Toplumsal İlişkileri Yapılandırmadaki Rolü, Büyükdere - Levent - Maslak Aksı. İstanbul: (Doktora Tezi) Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

Gözübüyük, A.Şeref, Yönetim Hukuku, Turhan Kitapevi, Ankara, 1997,

İmamoğlu, M. Altuğ, Hazine Gayrimenkulleri, Ankara, 2009

Düren, Akın, İdare Malları, A.Ü. Hukuk Fakültesi Yayını No: 373, Ankara, 1975,

Sıddık Sami Onar, **İdare Hukukunun Umumi Esasları**, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul, 1952,

Kırbaş Sadık, Devlet Malları, Ankara, 1988,

Söyler, İlhami, Devlet Mallarının Kamu Finansmanı Açısından Değerlendirilmesi, Maliye Bakanlığı APK Kurulu Yayını, Ankara, 2005,

Kart, Onur, Kamu Malları İle İlgili Genel Açıklamalar, <http://www.turkhukuk-sitesi.com/makale/511.htm> Erişim Tarihi 13.03.2018

İlgili Kanunlar, Yönetmelikler

Mustafa YAVUZ
Gümrük ve Ticaret Uzmanı

BELEDİYE ŞİRKETLERİNDE SERMAYE İLE KANUNİ YEDEK AKÇELER TOPLAMININ EN AZ YARISININ ZARAR SEBEBİYLE KARŞILIKSIZ KALMASI

1. GİRİŞ

1980’li yıllarda tüm dünyayı etkisi altına alan ve ülkemizi de etkileyen hızlı kentleşme, teknolojik gelişmeler, merkezden yerele kayan hizmet sunumundaki yeni kamu işletmeciliği anlayışı gibi nedenler kamusal mal ve hizmetlerin talebinde değişikliğe ve sunumunda artışa neden olmuştur. Günümüzde mali yerelleşmenin önem kazanmasıyla birlikte belediyeler daha etkin görev yapan kuruluşlar haline gelmiştir. Belediye, belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan, idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişisidir. Belediyelerin nitel ve nicel olarak görev alanlarının genişlemesiyle birlikte yeni sorunlar gündeme gelmiş ve bu sorunların çözümü için belediyeler yeni arayışlara girmiş, buna bağlı olarak da, belediye şirketleri ortaya çıkmıştır. Belediye şirketleri, “sermayesine ve yöneti-

mine doğrudan ya da dolaylı bir veya birden fazla belediye tarafından sahip olunan, kent yaşamını kolaylaştırıcı ürün ve hizmetleri özel hukuk hükümleri çerçevesinde kendi personel ile yürüten/üreten, ayrı bütçeli, özel hukuk tüzel kişiliğini haiz, ticari faaliyette bulunan şirketler” olarak tanımlanabilir.¹

Belediyeler tarafından kurulabilen şirket türleri, anonim ve limited şirketler olup, bu şirketler 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa² (TTK) göre faaliyet gösterirler. Anılan Kanunda, söz konusu şirketlerin ve dolayısıyla belediye şirketlerinin finansal durumunun bozulması halinde kötüye giden mali durum hakkında ortakların bilgilendirilmesi ve ge-

1 Hülya Küçük, Türkiye’de Belediye Şirketlerinin Denetimi Üzerine Bir Değerlendirme, Journal of International Management, Educational and Economics Perspectives (JIMEP), 3(1), 2015, s.39.

2 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, 14.02.2011 tarihli ve 27846 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

nel kurulca şirketin mali durumunu iyileştirici tedbirlerin alınması için bazı kurallar öngörülmüştür. Bu kapsamda, TTK'nın 376. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında, sermayenin en az yarısının veya üçte ikisinin kaybı halinde neler yapılması gerektiği emredici şekilde düzenlenmiştir. Bahsi geçen konuda ayrıca Ticaret Bakanlığınca 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununun 376 ncı Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ³ (Tebliğ) yürürlüğe konulmuştur.

İşte bu çalışmada, belediye şirketlerinde sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısının zarar sebebiyle karşılıksız kalması ile bu durumda yapılması gereken işlemler tüm yönleriyle ele alınmış ve değerlendirilmiştir.

2. SERMAYENİN EN AZ YARISININ KARŞILIKSIZ KALMASI

Anonim şirketlerle ilgili olarak TTK'nın 376. maddesinin birinci fıkrasında, *"Son yıllık bilançodan, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının yarısının zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı anlaşılırsa, yönetim kurulu, genel kurulu hemen toplantıya çağırır ve bu genel kurula uygun gördüğü iyileştirici önlemleri sunar."* hükmü yer almaktadır. Aynı Kanunun 633. maddesinde⁴ yapılan atıf dolayısıyla söz konusu hüküm limited şirketler hakkında da kıyasen uygulanmaktadır. O halde, sermayenin yarısının karşılıksız kalması durumunu düzenleyen TTK'nın 376/1. maddesi, hem anonim hem de limited şirket şeklinde kurulan belediye şirketleri hakkında tatbik olunmaktadır.

İfade etmek gerekir ki, kanun koyucu bu düzenleme ile sermaye şirketlerinin borçla-

rından sadece kendi malvarlıkları ile sorumlu olmaları nedeniyle zarara uğrama ihtimali bulunan şirket ortaklarını, alacaklılarını ve genel ekonomik menfaatleri korumak istemiştir.⁵ Bu çerçevede, zikredilen TTK'nın 376/1. maddesi belediye şirketleri açısından aşağıda irdelenmiştir.

2.1. Sermaye ile Kanuni Yedek Akçeler Toplamının Yarısının Zarar Sebebiyle Karşılıksız Kaldığının Tespiti

Sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısının zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı belediye şirketinin yönetim organı⁶ tarafından son yıllık bilançodan anlaşılabilir (TTK md. 376/1). "Son yıllık bilanço"dan kastedilen ise geçmiş hesap dönemine ait olmak üzere bilanço gününü izleyen hesap döneminin ilk üç ayı içinde hazırlanan ve genel kurula sunulan finansal tabloların bir bölümüdür. Sermayenin yarısının kaybı durumu, TTK'nın 88. maddesine göre hazırlanan finansal tablolar esas alınarak belirlenir. Finansal tabloların düzenlenmesinde ihtiyari olarak Türkiye Muhasebe Standartlarının uygulanmasının tercih edilmesi halinde, bahsi geçen durum bu şekilde hazırlanan finansal tablolar üzerinden değerlendirilir.

Öte yandan, faaliyet dönemi takvim yılı olan belediye şirketlerinde, yıllık bilançonun her yıl en geç 31 Mart tarihine kadar hazırlanıp genel kurula sunulması gerekmektedir. İşte, hazırlanan son yıllık bilançodan sermayenin karşılıksız kaldığının anlaşılması halinde yönetim organı, TTK'da öngörülen işlemleri yapmakla sorumludur.

Ancak, belediye şirketinin sermayesi ile kanun yedek akçeler toplamının yarısının zarar nedeniyle karşılıksız kaldığının son yıllık bilançodan anlaşılması kural olmakla birlik-

3 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununun 376 ncı Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ, 15.09.2018 tarihli ve 30536 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

4 TTK'nın 633. maddesinde, *"Esas sermayenin kaybı ya da borca batık olma hâllerinde anonim şirketlere ilişkin ilgili hükümler kıyas yoluyla uygulanır. Ek ödeme yükümlülüğü hakkındaki hükümler saklıdır."* denilmektedir.

5 Murat Kaderoğlu, Anonim Şirketlerin İnfisahı (Dağılımı), On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017, s.149.

6 Bu çalışmada geçen "yönetim organı" ibaresiyle, anonim şirket şeklinde kurulan belediye şirketlerinde yönetim kurulu, limited şirket şeklinde kurulmuş belediye şirketlerinde ise müdür, birden fazla müdür varsa müdürler kurulu kastedilmektedir.

te, bahsi geçen durum faaliyet dönemi içerisinde herhangi bir nedenle çıkartılan ara bilançodan da tespit edilmiş olabilir. Örneğin, mali durumdaki kötüleşme aylık hesaplardan anlaşıldığı takdirde, yıllık bilanço esaslarına göre bir ara bilanço çıkarılması da gerekebilir. Bu halde yönetim organı, son yıllık bilançonun hazırlanmasını beklemeden genel kurulu toplantıya çağırır.

Genel kurulu toplantıya çağırarak için sermayenin karşılıksız kalması tek başına yeterli olmayıp, bu kaybın en az sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının yarısına karşılık gelmesi gerekir. Eğer ki, sermaye kaybı belirtilen orandan daha azsa (örneğin %30 ise), TTK'nın 376/1. maddesine göre yönetim organı açısından bir yükümlülük doğmaz ve genel kurulca herhangi bir önlemin alınması gerekmez. Ancak bu durumda dahi yönetim organı, şirketin durumunun iyileştirilmesi için gereken tedbirleri alabilir ve isterse genel kurulu toplantıya çağırabilir. Bunun yanında, sermayenin yarısından daha az miktarda kayba uğradığı durumlarda yönetim organınca yapılacak işlemler ve alınabilecek önlemler noktasında esas sözleşmeye hüküm konulabilir. Buna karşın, esas sözleşme ile kanunda öngörülen zarar oranı ağırlaştırılmaz. Örneğin, sermayenin karşılıksız kaldığı oran %60'a çıkarılamaz. Keza, bahsi geçen hükümde yer alan asgari (%50) zarar oranı, emredici niteliktedir.

Öte yandan, yönetim organının, sermayenin kaybı nedeniyle genel kurulu toplantıya çağırılmadan önce son yıllık bilanço'ya göre bir tespit ve değerlendirme yapması lazımdır. Bu değerlendirme sonrasında sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısının zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı anlaşılmış olmalıdır. Sermayenin yarısının karşılıksız kaldığının tespitinde sermaye ile birlikte kanuni yedek akçeler de dikkate alınır. Söz konusu tespit kanuni yedeklerin de dikkate alınması, şirketin mali durumunun bozulması halinde daha erken müdahale etmeyi ve tedbir

almayı gerektirmektedir. "Sermaye" terimi ile bilançoda sermaye kalemi altında yer alan esas sermaye ve kayıtlı sermaye sisteminde çıkarılmış sermaye; "kanuni yedek akçeler" ile de TTK md. 519'da düzenlenen genel kanuni yedek akçeler anlatılmaktadır. Nitekim anonim ve limited şirketlerde yıllık kârın yüzde beşi, ödenmiş sermayenin yüzde yirmisine ulaşınca kadar genel kanuni yedek akçeye ayrılır (TTK md. 519/1, 610). Buna karşılık, şirketin kendi paylarını iktisabında ayrılacak yedek akçeler (md. 520) ile esas sözleşme ve genel kurul kararı ile şirketin isteğiyle ayrılan yedek akçeler (md. 521 vd.) sermaye kaybının tespitinde dikkate alınmaz.⁷ Ayrıca, yeniden değerlendirme artışı fonu da hesaba katılmaz.

Son olarak ifade edelim ki, sermayenin yarısının kayba uğradığının tespiti için, şirket aktifleri (şirketin sahip olduğu dönen ve duran varlıkları) toplamından borçları (öz kaynaklar hariç şirketin aktiflerini finanse ettiği kaynakları), çıkardıktan sonra kalan öz sermayenin, sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının yarısından daha az olması gerekir. Sermayenin yarısının kaybı "Aktif toplamı – Borçlar \leq (Sermaye + Kanuni Yedek Akçeler) / 2" şeklindeki formül ile tespit edilebilir. Örneğin, şirketin aktifleri 130.000 TL, borçları 70.000 TL, esas sermayesi 100.000 TL, kanuni yedekleri 30.000 TL ise, şirketin öz sermayesi (130.000-70.000)=60.000 TL olup, bu miktar sermaye ve kanuni yedekler toplamının yarısı olan (100.000+30.000)/2= 65.000 TL'den daha küçük olduğundan şirkette ½ sermaye kaybı gerçekleşmiş olur.⁸

Ancak, yukarıda yer verilen hesaplama yapılırken Tebliğingeci 1. maddesinin göz önünde bulundurulması uygun olacaktır. Keza anılan hükümde, 01.01.2023 tarihine

7 İsmail Kayar, Yeni TTK'ya Göre Anonim Şirkette Sermaye Kaybı ve Borca Batıklığın Tespiti ve Sonuçları, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununu Beklerken, 10-11-12 Mayıs 2012 Sempozyum, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi Özel Sayı, s.646.

8 İsmail Kayar, agm, s.647.

kadar, TTK'nın 376. maddesi kapsamında sermaye kaybı (ve veya borca batık olma) durumuna ilişkin yapılan hesaplamalarda, henüz ifa edilmemiş yabancı para cinsi yükümlülüklerden doğan kur farkı zararlarının dikkate alınmayabileceği öngörülmüştür.

Söz konusu düzenlemegereğince belediye şirketlerinin, zikredilen madde kapsamında hesaplama yaparken, dönem zararını olduğu gibi almayıp, bu zararın tespit edildiği gelir tablosunda yer alan “kambiyo zararları” kaleminde “ifa edilmemiş borçlar”dan doğan zararları özel olarak ayırıştırarak dönem zararını tekrar hesaplaması mümkündür. Böylece, ifa edilmeyen yabancı para cinsi borçlar sebebiyle (gerçekte katlanılmayan) zarar miktarı azalmış ve de sermaye kaybına girme ihtimali daha da düşmüş olacaktır.⁹

2.2. Genel Kurulun Toplantıya Çağırılması

Son yıllık bilançodan, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısının zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı anlaşıldığı takdirde yönetim organı, genel kurulu hemen toplantıya çağırır. Bu görevin ifası noktasında yönetim organı takdir hakkına sahip değildir. Başka bir deyişle, bahsi geçen şartların varlığı halinde yönetim organı genel kurulu toplantıya çağırarak yükümlüdür. Nitekim sermayenin yarısının karşılıksız kalması halinde ne yapılacağına karar verme yetkisi ancak tüm payların temsil edildiği genel kurula aittir. Eğer ki, yönetim organı üyeleri söz konusu yükümlülüğü kusurlu olarak ihlal ederse hem belediye şirketine hem ortaklara hem de şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarardan hukuken sorumlu olur.

Öte yandan, yönetim organı tarafından toplantıya çağırılan genel kurulun gündem maddeleri arasında, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısının karşılıksız kaldığı belirtilir. Sermaye ile kanuni yedek

akçeler toplamının en az yarısının zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı durumlarda farklı bir gündem ile toplantıya çağırılmış olsa dahi bu husus genel kurulda görüşülür.

Görüldüğü üzere, sermayenin yarısının zarar sebebiyle karşılıksız kaldığının anlaşılması halinde yönetim organının genel kurulu “hemen” toplantıya çağırması gerekmektedir. Ancak, TTK md. 376/1'de “hemen” ibaresi kullanılmakla birlikte, bu ibare açıklanmamıştır. Yönetim organının genel kurula uygun gördüğü iyileştirici önlemleri de sunması gerektiği dikkate alındığında, “hemen” ibaresi, hem sermaye kaybının tespitini hem de iyileştirici önlemlerin hazırlanmasını içerir. Genel kabul, hemen ibaresinin “kusurlu olarak gecikmeksizin” şeklinde anlaşılması yönündedir.¹⁰

2.3. Uygun Görülen İyileştirici Önlemlerin Genel Kurulca Karara Bağlanması

Kanun koyucu, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısının zarar sebebiyle karşılıksız kalması durumunda yönetim organına genel kurulu toplantıya çağırma yanında, genel kurula uygun gördüğü iyileştirici önlemleri sunma görevi de vermiştir. Ancak TTK'da, iyileştirici önlemlerin neler olduğu örneklendirilmemiştir. Bununla beraber, Ticaret Bakanlığı iyileştirici önlemler kapsamında neler yapılabileceğini Tebliğde düzenlemiştir. Anılan Tebliğin 6. maddesine göre yönetim organı, son bilançoju genel kurula sunarak belediye şirketinin finansal yönden bulunduğu durumu bütün açıklığıyla ve her ortağın anlayabileceği şekilde anlatır. Ayrıca, bahsi geçen hususta yönetim organı genel kurula rapor da sunulabilir. Yönetim organı, belediye şirketinin mali durumundaki kötüleşmeyi ortadan kaldırmak veya en azından etkilerini hafifletmek amacıyla,

9 Begüm Solak Ekler, Ezgi Er, TTK 376'da Ne Değişti? Nazal Gündem, S.4, 2018, s.14.

10 Ahmet Türk, Anonim Ortaklıkta Sermaye Kaybı ve Borca Batıklığın Hukuki Sonuçları, Nobel Yayıncılık, İstanbul 1999, s.136.

uygun gördüğü sermayenin tamamlanması¹¹, sermaye artırımı¹², bazı üretim birimlerinin veya bölümlerinin kapatılması ya da küçültülmesi, iştiraklerin satışı, pazarlama sisteminin değiştirilmesi gibi iyileştirici önlemleri alternatifli ve karşılaştırmalı olarak aynı genel kurula sunar ve açıklar. İfade etmek gerekir ki, Tebliğde iyileştirici önlemlerin neler olduğu sınırlı sayıda gösterilmemiş, örnek olarak sayılmıştır. Dolayısıyla, Tebliğde belirtilenlerin dışında, şirketin ve ortakların menfaatlerine uygun olan başka iyileştirici önlemler de genel kurula arz edilebilir. Bu aradagenel kurul, sunulan iyileştirici önlemleri aynen kabul edebileceği gibi değiştirerek de kabul edebilir ya da sunulan önlemler dışında başka bir önlemin uygulanmasına karar verebilir. Belediye şirketinin genel kurulu, bu hususta takdir hakkına sahiptir.

Yeri gelmişken açıklamakta fayda var ki, acaba belediye şirketi tasfiyeye girmişse TTK'nın 376/1. maddesindeki şartlar gerçekleştiğinde genel kurulun yine detoplantıya

11 Sermayenin tamamlanması, bilanço açıklarının ortakların tamamı veya bazı ortaklar tarafından kapatılmasıdır. Kanuni yedek akçelerin yitirilen kısımlarının tamamlanmasına gerek yoktur. Sermayenin tamamlanmasına karar verilmesi halinde her ortak zarar sebebiyle karşılıksız kalan tutarı kapatacak miktarda parayı vermekle yükümlüdür. Her ortak, payı oranında tamamlamaya katılabilir ve verdiği geri alamaz. Bu yükümlülük, sermaye konulması veya borç verilmesi niteliğinde olmayıp karşılıksızdır. Ayrıca yapılan ödemeler, gelecekte yapılacak sermaye artırımına mahsuben bir avans olarak nitelendirilmez. Sermayenin tamamlanmasında, anonim şirket şeklinde kurulmuş belediye şirketleri bakımından TTK'nın 421/2-a maddesi, limited şirket şeklinde kurulmuş belediye şirketleri bakımından ise aynı Kanununun 603 ve devamı maddeleri uygulanır. Sermayenin tamamlanamaması, bazı ortakların kendi istekleriyle tamamlama yapmasına engel oluşturmaz. Bilanço zararlarının kapatılması için getirilen yükümlülükler uyarınca yapılan ödemeler öz kaynaklar içerisinde sermaye tamamlama fonu hesabında toplanır ve takip edilir (Tebliğ md. 9).

12 Genel kurul tarafından sermayenin zarar sonucu ortaya çıkan kayıp kadar azaltılması ile birlikte eş zamanlı olarak istenilen tutarda artırımına karar verilebilir. Sermayenin azaltılması işlemi ile birlikte eş zamanlı sermaye artırımında artırılan sermayenin en az dörtte birinin ödenmesi şarttır. Bunun yanında genel kurul, sermayenin zarar sonucu ortaya çıkan kayıp kadar azaltılması yoluna gidilmeden sermaye artırımına karar verebilir. Bu şekilde yapılacak sermaye artırımında sermayenin en az yarısını karşılayacak tutarın tescilden önce ödenmesi zorunludur (Tebliğ md. 10).

çağrılması gerekir mi? Öğretide bu soruya verilen cevap olumsuzdur. Bir başka deyişle, tasfiye aşamasında anılan hüküm uygulanmaz. Bir kere söz konusu hükmün amacı mali durumun iyileştirilmesine yönelik tedbirlerin uygulanmasına imkan sağlamaktır. Oysa mali durumun iyileştirilmesine yönelik önlemler tasfiye amacının dışındadır. Zira bu halde şirket organlarının yetkileri, tasfiye amacıyla sınırlıdır. Genel kurul da, tasfiye işlerinin gereklerinden olan hususlar hakkında karar vermek üzere tasfiye memurları tarafından toplantıya çağrılır. Sonuç olarak, tasfiye açılış bilançosundan veya her yıl sonunda düzenlenecek olan ara bilançodan ½ oranında sermayenin kaybının varlığı tespit edilse bile genel kurulun toplantıya çağrılması gerekmez.¹³

2.4. Sermayenin Kaybı Durumunda Birleşmeye Katılma

Sermayesiyle kanuni yedek akçeleri toplamının en az yarısı zararlarla kaybolan bir belediye şirketi, kaybolan sermayeyi karşılayabilecek tutarda serbestçe tasarruf edilebilen özvarlığa sahip bulunan bir şirket ile birleşebilir (TTK md. 139). Bu durumda belediye şirketi, başka bir belediye şirketiyle birleşebileceği gibi mahalli idarelerin ortaklığının bulunmadığı başka bir şirketle de birleşebilir.

Sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının yarısı bilanço zararlarıyla yitirilmişse teknik terimle eksi bilanço vardır. Devralan veya devralınan şirketin bu açığı kapatabilecek tutarda serbestçe tasarruf edebileceği özvarlığa sahip olması halinde, eksi bilançonun varlığı belediye şirketinin birleşmesini engel olmaz. "Serbestçe tasarruf edilebilir özvarlık" ile, sermaye + belli bir harcanma amacına bağlanmamış yedek akçeler anlaşılır. Söz konusu şartın gerçekleşmiş olduğunu ispatlayan belgelerin, devralan şirketin merkezinin bulunduğu yerin ticaret sicili müdürlüğüne sunulması zorunludur. Bu noktada, birleşmeye

13 Ahmet Türk, age, s.129.

taraf olan bir şirketin, sermayesiyle kanuni yedek akçeleri kaybolması halinde; birleşmeye taraf olan diğer şirketin kaybolan sermayeyi karşılayacak miktarda serbestçe tasarruf edebileceği özvarlığa sahip bulunduğu ve buna ilişkin tutarların, hesap şekli de gösterilerek doğrulandığı veya belirtilen durumların mevcut olmadığının doğrulandığı YMM veya SMMM raporu ile ortaya konulur. Devrolunan şirketlerin denetime tabi olması halinde bu rapor, denetime tabi şirketin denetçisi tarafından da hazırlanabilir (Tebliğ md. 14, Ticaret Sicili Yönetmeliği¹⁴ md. 126/4).

3. SONUÇ

6102 sayılı Türk Ticaret Kanununda, sermayenin yarısının kaybı durumunda, anonim ve limited şirketler ve dolayısıyla belediye şirketleri için bazı yükümlülükler getirilmiştir. Bu kapsamda, belediye şirketlerinde son yıllık bilançodan, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısının zarar sebebiyle karşılıksız kaldığının anlaşılması halinde yönetim organı, genel kurulu hemen toplantıya çağırır ve bu genel kurula uygun gördüğü iyileştirici önlemleri sunar. Genel kurulun gündem maddeleri arasında, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının karşılıksız kaldığı belirtilir.

Belediye şirketinin yönetim organı, son bilançoğu genel kurula sunarak şirketin finansal yönden bulunduğu durumu bütün açıklığıyla ve her ortağın anlayabileceği şekilde anlatır. Bu hususta genel kurula rapor da sunulabilir. Yönetim organının, belediye şirketinin mali durumundaki kötüleşmeyi ortadan kaldırmak veya en azından etkilerini hafifletmek amacıyla, uygun gördüğü sermayenin tamamlanması, sermaye artırımı, bazı üretim birimlerinin veya bölümlerinin kapatılması ya da küçültülmesi, iştiraklerin satışı, pazarlama sisteminin değiştirilmesi gibi iyileştirici önlemleri alternatifli ve karşılaş-

tırmalı olarak aynı genel kurula sunması ve açıklaması gerekir. Ancak, genel kurul, sunulan iyileştirici önlemleri aynen kabul edebileceği gibi değiştirerek de kabul edebilir ya da sunulan önlemler dışında başka bir önlemin uygulanmasına karar verebilir.

Bu noktada, belediye şirketlerinde yönetim organı üyelerinin herhangi bir sorumlulukla karşı karşıya kalmaması bakımından, TTK'nın 376. maddesinin birinci fıkrası ile konuya ilişkin Ticaret Bakanlığınca yayımlanan Tebliğdeki tespit ve yükümlülüklerin gereği gibi yerine getirilmesi söz konusu yöneticilerin menfaatine olacaktır.

KAYNAKÇA

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (14.02.2011 tarihli ve 27846 sayılı R.G.).

6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununun 376 ncı Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ (15.09.2018 tarihli ve 30536 sayılı R.G.).

Kaderoğlu, Murat, Anonim Şirketlerin İnfisahı (Dağılması), On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017.

Kayar, İsmail, Yeni TTK'ya Göre Anonim Şirkette Sermaye Kaybı ve Borca Batıklığın Tespiti ve Sonuçları, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununu Beklerken, 10-12 Mayıs 2012 Sempozyum, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi Özel Sayı.

Küçük, Hülya, Türkiye'de Belediye Şirketlerinin Denetimi Üzerine Bir Değerlendirme, Journal of International Management, Educational and Economics Perspectives (JIMEP), 3(1), 2015.

Solak Ekler, Begüm, Er, Ezgi, TTK 376'da Ne Değişti? Nazalı Gündem, S.4, 2018.

Ticaret Sicili Yönetmeliği (27.01.2013 tarihli ve 28541 sayılı R.G.).

Türk, Ahmet, Anonim Ortaklıkta Sermaye Kaybı ve Borca Batıklığın Hukuki Sonuçları, Nobel Yayıncılık, İstanbul 1999.

¹⁴ Ticaret Sicili Yönetmeliği, 27.01.2013 tarihli ve 28541 sayılı Resmî Gazetede yayımlanmıştır.

Sezgin ERÖZBAĞ

Ankara Büyükşehir Belediyesi
ASKİ Genel Müdürlüğü
İç Denetim Birimi Başkanı

ELEKTRONİK İHALE UYGULAMALARININ BELEDİYELER AÇISINDAN ÖNEMİ

1. GİRİŞ

Elektronik ihaleyle, kamu ihalelerindeki “yolsuzluk” algısının önüne geçilmesi amaçlanmış, bu sistemle, “*kamu alımları sürecinde şeffaflığın, eşitliğin, katılımın, rekabetin artırılması ve güvenilirlik, kamuoyu denetimi, kaynakların verimli kullanımı ve ihtiyaçların uygun şartlarla karşılanmasının sağlanması*” hedeflenmiştir.

Elektronik ihale ile ilgili çalışmalar 2004 yılında başlatılmış, 2008 yılında 5812 sayılı Kamu İhale Kanunu ile Kamu Sözleşmeleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla hukuki altyapısı oluşturulmuş, bir süre test çalışmaları yürütüldükten sonra EKAP (*Elektronik Kamu Alımları Platformu*) devreye alınmıştır.

Daha sonra, Elektronik İhale Uygulama Yönetmeliği 25.02.2011 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak bu yönetmelikte; İhaleler-

de Uyulması Zorunlu Hususlar ile Bildirim ve Tebligatlar, İdareler ve İhalelere Katılacak Gerçek ve Tüzel Kişilerin EKAP’a (*Elektronik Kamu Alımları Platformu*) Kaydı, İhale Hazırlık İşlemleri, İlanlar ile Dokümana İlişkin Hususlar, Tekliflerin Elektronik Ortamda Alındığı İhalelerde e-tekliflerin Hazırlanması, Sunulması, Açılması ve Değerlendirilmesi ile İhalenin Sonuçlandırılması gibi hususlar düzenlenmiştir.

En son T.C. Kamu İhale Kurumu Düzenleme Dairesi Başkanlığının 04.01.2019 tarih ve 74618582-045.00.00.00-E.2019/425 sayılı “**E-İhale Uygulamaları**” konulu İstanbul, Ankara ve İzmir Büyükşehir Belediye Başkanlıklarına da dağıtımli yazısında;

“*E-devletin önemli bir bileşeni olan elektronik ihale uygulamaları konusundaki çalışmalar 2019 yılında da devam edecek olup, 27 Ekim 2018 tarihli ve 30578 mükerrer sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe gi-*

ren 2019 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı'nda yer alan 168 numaralı tedbirde E-ihale tüm alım türlerinde ve usullerinde kullanılacak; yaklaşık maliyeti belirli bir tutara kadar olan alımlarda zorunlu hale getirilecektir hedefine yer verilmiştir. Bu çerçevede, elektronik ihale uygulamalarının yaygınlaştırılması konusundaki değerli destekleriniz ve işbirliğinizin önümüzdeki süreçte bu alanda yürütülecek çalışmalarda da devam etmesi temennisiyle, çalışmalar hakkındaki her türlü görüş, öneri ve değerlendirmeleriniz ile eğitim ihtiyaçları konusunda Kurumumuz Düzenleme Dairesi Başkanlığı ile irtibat kurulabileceği" şeklinde belirtilerek, buradan elektronik ihalenin kullanımına yaygınlık kazandırılmasının hedeflendiği anlaşılmaktadır.

Makale içeriğinde bu konuda kamu kurumları ve belediyeler açısından bir farkındalık oluşturulmaya çalışılarak, 2018 yılı içinde yapılan son değişikliklere yer verilmiştir.

2. EKAP

EKAP'ın açılımı Elektronik Kamu Alımları Platformu'dur. Kamu İhale Kurumu ve daha bir çok kamu kurum ve kuruluşu tarafından elektronik ortamda ve yayınlanan ilanlı ve ilansız ihale duyurularına ve şartnamelerine erişimi sağlayan ihale takip sistemidir.

Bilindiği üzere Türkiye'deki tüm kamu kurumları tarafından her yıl binlerce ihale yapılmakta, ancak; ihale yapılması sürecinde mevzuat değişiklikleri, itiraz süreci ve yasaklılık vb. gibi sorgular Kamu İhale Kurumu'nun sitesi üzerinden yapılabilmekeydi.

Elektronik Kamu Alımları Platformu Uygulama Tebliğinin 17.12.2010 tarih ve 27788 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmesiyle birlikte, Kamu İhale Kurumu'nun sitesi ihale işlemlerini takip eden şahıs ve kurumların kullandığı ortak bir platform ha-

line gelmiş, dolayısıyla EKAP uygulamasıyla ihale işlemleri daha fazla kapsayıcı ve ihale süreci açısından işlevsel hale gelmiştir.

Kamu İhale Kurumu Düzenleme Dairesi Başkanlığının 04.01.2019 tarihli yazısından; Kamu alımları alanında getirilen bu yenilikçi uygulamayla ihalelerde katılım ve rekabetin artarak, idarelerin satın alma maliyetleri, isteklilerin ise teklif hazırlama maliyetlerinin belirgin oranda düştüğü, E-ihale ve e-eksiltme kullanılan ihalelerde kağıt ortamında teklif verilen ihalelere göre iki kat fazla katılım sağlandığı, ihalelerin ortalama %15 oranında daha düşük bedellerle sözleşmeye bağlandığı ve teklif hazırlama maliyetlerinin 5 bin TL'ye varan tutarlarda azaldığı, elektronik ihalenin kullanımına ilişkin parasal sınırların arttırıldığı, 01 Kasım 2018 itibariyle ihalelerde elektronik eksiltme uygulamasının kullanılmasına başlanıldığı, 02 Ocak 2019 itibariyle de elektronik ihale kullanımına ilişkin parasal sınırın kaldırılarak yılda doksan bin ihalenin elektronik ortamda yapılabilmesinin mümkün hale getirildiği, bu dönemde ayrıca, ülke çapında bir tanıtım ve bilgilendirme faaliyeti yürütülerek 7 bini aşkın satın alma personeline e-ihale ve e-eksiltme kullanımı konusunda eğitim verildiği, E-devletin önemli bir bileşeni olan elektronik ihale uygulamaları konusundaki çalışmalara 2019 yılında da devam edileceği belirtilerek, bu açıklamalardan uygulamanın başarılı bir şekilde devam ettiği ve daha da yaygınlık kazandırılmak istenildiği anlaşılmaktadır.

2.1 Kamu İhale Kanununda EKAP

Kamu İhale Kanunu ek 1 inci maddesinde Elektronik Kamu Alımları Platformuyla ilgili olarak; "Bu Kanun kapsamında yapılan ihalelerde; bu Kanunun 13 üncü maddesi hükümleri saklı kalmak üzere, ilan, ihale dokümanının hazırlanması ve verilmesi, katılım ve yeterliğe ilişkin belgelerin sunulması, tekliflerin

hazırlanması, sunulması ve değerlendirilmesi, ihalenin karara bağlanması ve onaylanması, kesinleşen ihale kararlarının bildirilmesi ve sözleşmenin imzalanması gibi ihale süreciyle ilgili aşamalar ile her türlü bildirimler kısmen veya tamamen, Kurum tarafından oluşturulan Elektronik Kamu Alımları Platformu üzerinden gerçekleştirilebilir.

Elektronik Kamu Alımları Platformunun kurulması ve işletilmesi ile ihale sürecinde elektronik araçların kullanımına ilişkin esas ve usuller Kurum tarafından belirlenir.

Bu Kanununun 13 üncü maddesi uyarınca yapılacak bütün ilanlar aynı zamanda Elektronik Kamu Alımları Platformunda da yayımlanır.

Bu Kanun kapsamındaki alımlarda aday veya isteklilerin yeterliğinin tespitine ilişkin olarak Elektronik Kamu Alımları Platformu üzerinden sistemler kurulabilir. Bu sistemlerin kurulması, kurdurulması, denetlenmesi, yetkilendirilen kuruluşların yetkilerinin iptal edilmesi veya tedbir niteliğinde kararlar alınması hususlarında Kurum yetkilidir.” Hükmü yer almaktadır.

2.2 EKAP'a Kayıt İşlemleri

İdareler EKAP'ı kullanabilmek için Kurumun internet adresinde yer alan ilgili sayfalar yardımı ile “İdarelerin EKAP'ı Kullanımına İlişkin Protokolü” hazırlayarak posta yolu ile ya da elden Kuruma ulaştırmaları gerekmektedir. EKAP'a kayıt olmak ücretsiz olup, kayıt için herhangi bir ücret talep edilmemektedir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu uyarınca harcama birimi olarak belirlenen tüm idarelerin EKAP'a kayıt olması gerekmektedir. 5018 sayılı Kanuna tabi olmayan idareler de eğer 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamında ihale yapıyorlarsa EKAP'a kayıt olmaları gerekmektedir.

“EKAP üzerinden genel ve özel bütçeli kurumlar ile Döner Sermaye İşletmeleri için idare kaydı yapılırken Muhasebat Genel Müdürlüğü tarafından Kamu İhale Kurumu'na sağlanan saymanlık kodları ve kurumsal kodlar kullanılmaktadır. Aynı idarenin farklı harcama birimleri için farklı kurumsal kodlar da mevcuttur. Eğer tüm alımlar bir daire başkanlığı ya da müdürlük tarafından yürütülüyorsa, sadece o daire başkanlığı/müdürlük adına kayıt açılması ve protokolünün onaylanması yeterli olacaktır. Eğer idare bünyesindeki harcama birimleri (daire başkanlıkları, şube müdürlükleri, vs.) alımlarını bizzat kendileri yapıyorsa ayrı ayrı idare kaydı oluşturabilirler. Alımı gerçekleştiren her bir harcama biriminin ayrı ayrı idare kaydı yapması farklı harcama birimleri tarafından yürütülen ihalelerin takip edilmemesini sağlar. Farklı harcama birimleri kendi platform sorumlularını ve kullanıcılarını oluşturabilirler. Ancak idare takdir ederse fiiliyatta işleri tek bir birim yürütse bile diğer daire başkanlıkları adına da kayıt açabilir ve hepsine aynı kişiyi Platform sorumlusu olarak tayin edebilir.” <https://ekap.kik.gov.tr/EKAP/Ortak/EKAPSSS>

Mahalli İdareler tarafından elektronik ortamda kayıt oluşturulurken Muhasebat Genel Müdürlüğü'nün Kamu İhale Kurumuna sağladığı Kurum Kodları esas alınmış olup, bu kod yerel idareler için tekil bir kod olup, ilgili idarenin farklı harcama birimleri için değişiklik göstermemektedir.

Birden fazla harcama birimi bulunan Mahalli İdareler (Belediyeler, İl Özel İdareleri ve Mahalli İdare Birlikleri) şayet alımlarını bizzat kendileri yapıyorlarsa her bir harcama birimi beş basamaklı kurum kodlarını girdikten sonra harcama birim adını yazarak (temizlik işleri şube müdürlüğü, destek hizmetleri şube müdürlüğü gibi) EKAP üzerinden idare kaydı oluşturabilirler. Tüm alımların bir daire başkanlığı ya da müdürlük tarafından yürü-

tüldüğü idarelerde ise, o daire başkanlığı/müdürlük adına kayıt açılması ve protokolünün onaylanması yeterli olacaktır.

2.3 EKAP'ta Yapılan Son Yenilikler

EKAP'ta 2018 yılı itibariyle yapılan son değişikliklerden bazılarında aşağıda yer verilmiştir;

- Kamu alımlarında rekabetin artırılarak, kaynakların daha etkin ve verimli kullanılmasını sağlamak amacıyla, geçerli teklif sahibi isteklilerin elektronik ortamda eksiltme şeklinde sunulan yeni fiyatlar üzerinden yeniden yarışabilmelerine imkan tanıyan elektronik eksiltme uygulaması devreye alınmıştır.

- EKAP'ta yer alan sunulmayacak belgeler listesine “Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi”, “TÜRKAK Tarafından Akredite Edilen Belgeler”, “TSE Belgesi”, “EPDK Tarafından Verilen Lisanslar” ve “Satış Sonrası Hizmet Yeterlik Belgesi” eklenmiştir. Sunulmayacak belgeler tablosunda gerekli bilgilere yer verilmesi şartıyla söz konusu listede yer alan belgelerin, başvuru veya teklif zarfında sunulması zorunluluğu bulunmamaktadır. Sunulmayacak belgeler listesinde yer alan katılım ve yeterlik kriterleri ile geçici teminat mektubuna ilişkin değerlendirme, sunulmayacak belgeler tablosunda yer verilen bilgiler kullanılmak suretiyle EKAP üzerinden veya kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının internet sayfası üzerinden ulaşılan bilgi ve belgeler esas alınarak yapılmaktadır.

- İhale tarihinden önce EKAP'tan zeyilname bildirimini, dokümana açıklama ekleme veya şikayete cevap tebligatları yapılırken idare yetkililerince, istekli olabileceklerin/isteklilerin bilgilerinin görüntülenememesine yönelik geliştirme yapılmıştır.

- 4734 sayılı Kanununun 21 inci maddesinin (b), (c), (f) bentlerine göre gerçekleştirilen

ve ilan yapılmayan pazarlık usulü ihalelerde; idarelerce EKAP'tan “Doküman almaya ve teklif vermeye davet” tebligatı gönderilen gerçek/tüzel kişilerin, ihale dokümanını EKAP üzerinden e-imza ile indirebilmeleri sağlanmıştır.

- Gerçek/tüzel kişilerin; sunulmayacak belgeler tablosunu, EKAP'ta yer alan/entegrasyonlarla alınan bilgileri kullanarak oluşturabilmeleri sağlanmıştır.

- 4734 sayılı Kanun kapsamında yapılan hizmet alımı ihalelerinde; ihale kayıt aşamasında belirlenen, işin gelecek yıllara yaygın olarak gerçekleştirilip gerçekleştirilmeyeceği bilgisinin ihale kayıt edildikten sonra veya zeyilname ile değiştirilebilmesi sağlanmıştır.

- İdarelerce görüntülenebilen ihale iptal bilgilerine ilişkin rapora ihale iptalinin ihale tarihinden önce mi yoksa sonra mı yapıldığı; ihale bilgilerine ilişkin rapora ise pazarlık usulü ihalelerin Kanununun 21 inci maddesinin hangi bendine göre yapıldığı bilgileri eklenmiştir.

- Elektronik İhale Uygulama Yönetmeliğinin 21 inci maddesinin ikinci fıkrasına uygun olarak alınan geçici teminat mektubunun, tekliflerin elektronik ortamda alınmadığı ihalelerde de kullanılabilmesine yönelik geliştirme yapılmıştır.

- Başvuru veya teklif zarfında sunulmayacak belgelerin, EKAP'ta ilan edilen listeden kontrol edilmesine yönelik geliştirilen sayfa devreye alınmıştır. Sunulmayacak belgeler tablosunun aday veya istekliler tarafından ihale dokümanı ekinde görülebilmesi sağlanmıştır.

- Yerli malına fiyat avantajı uygulanan ihalelerde birbirini tamamlayan veya teknik zorunluluklar nedeniyle birlikte alınması gereken mal kalemlerine aynı kısımda yer verilebilmesine yönelik geliştirme yapılmıştır.

• Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği değişikliğine göre belge düzenlemeye yetkili kurum ve kuruluşlarca düzenlenecek iş deneyim belgelerinde; belgeye konu işin esaslı unsuru ile belge tutarının iş grupları itibariyle dağılımına yer verilecek şekilde ilgili geliştirmenin devreye alınması sağlanmıştır.

• Açık ihale usulü ile yapılan ve yaklaşık maliyeti Kanununun 8 inci maddesinde öngörülen eşik değerın dört katına eşit veya bu değerin altında olan mal alımı ihalelerinde ve açık ihale usulü ile yapılan ve yaklaşık maliyeti Kanununun 8 inci maddesinde öngörülen eşik değerin yarısının altında kalan hizmet alımı ihalelerinde, tekliflerin elektronik ortamda beyan usulü ile alınabilmesine yönelik değişiklikler devreye alınmıştır.

• Mal Alımı, Hizmet Alımı, Yapım İşleri, Danışmanlık Hizmet Alımı ve Çerçeve Anlaşma İhaleleri Uygulama Yönetmelikleri kapsamındaki tip idari şartname değişiklikleri geliştirilerek devreye alınmıştır.

• İhale Komisyon Kararı standart formunda sınır değeri ve yaklaşık maliyet gösterimine ilişkin değişiklikler tamamlanmıştır.

• Geçici Kefalet Senedi, Kesin Kefalet Senedi, Avans Kefalet Senedi, Kesin Hesap Kefalet Senedi, Geçici Kabul Noksanları Kefalet Senedi standart formlarının ihale dokümanına eklenmesi sağlanmıştır.

• İhale ilanında, ihale dokümanı satın alınmasına yönelik maddelerde güncelleme yapılarak devreye alınmıştır.

• Yurt dışında yapımla ilgili danışmanlık hizmet işi gerçekleştiren Türk vatandaşı gerçek kişiler ile Türkiye Cumhuriyeti kanunlarına göre kurulmuş tüzel kişilikler adına yabancı ülkedeki ilgili Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Müşavirlikleri/Ataşelikleri tarafından iş bitirme belgesi düzenlenebilmesine ilişkin geliştirmeler devreye alınmıştır.

• “Teyit Sorgulama” sayfasında teyit sonuçlarının özet form halinde tek bir çıktıda alınması sağlanarak devreye alınmıştır.

• M-EKAP iOS uygulamasının iyileştirilmesi ve Apple Tasarım Kurallarına göre güncellenmesi sağlanmıştır.

• İş deneyim belgesi onaylama işlemlerinin yapılabilmesi için “İş Deneyim Onaylama Sorumlusu” rolü eklenmiştir.

• İş Artışı ve İş Eksilişi modüllerindeki ilgili kontrollerin toplam sözleşme bedeline göre çalışması temin edilmiştir.

• “Bir Bakışta Sözleşme” sayfasında sözleşme devir bilgilerinin gösterilmesi sağlanmıştır.

• Yapım işleri ihalelerinde sistem tarafından hesaplanmış sınır değeri bilgisinin teklif değerlendirme aşamasında gösterilmesi sağlanmıştır. 4734 sayılı Kanununun 38 inci maddesi doğrultusunda idari şartnamenin ilgili maddesinde yapılan seçime göre, tekliflerin değerlendirilmesi imkânı sunulmuştur.

• 4734 sayılı Kanununun 21 inci maddesinin (a), (d), (e) bentlerine göre pazarlık usulü ile yapılan ihalelerde, yeterli değerlendirme tarihinden sonra yapılan değerlendirmelere ilişkin tarih ve saat bilgilerinin ayrı ayrı kaydedilebilmesi sağlanarak devreye alınmıştır.

• EKAP’a giriş yapan isteklilerin, ihale arama sayfasında arama kriterlerini içeren filtreleri kaydedebilmesi sağlanmıştır. Bu sayede sık kullanılan aramaların tekrar girilmesine gerek kalmadan, kullanılabilir olarak kolay kullanılabilmesi sağlanmıştır.

• İş artışı ve iş eksilişi modüllerinde yapılan işlemler hesaplanarak, “Sözleşme Devir” işlemlerinde yapılan kontrollere eklenmiştir. Hesaplamaların, toplam sözleşme bedeli üzerinden gerçekleştirilmesi temin edilmiştir.

• İhale arama sayfasındaki “Sözleşme Bilgileri” bağlantısında, sözleşme fesih bilgilerinin gösterilmesi sağlanmıştır.

• Android cihazlarda kullanılan Mobil EKAP (M-EKAP) uygulamasının ekranları yenilenerek, güncel kullanıcı arayüz rehberlerine uygun hale getirilmiştir.

• Hizmet alımı ihaleleri ve danışmanlık hizmet alımı ihalelerinde, sözleşme tasarımlarında yer alan “İdare tarafından uygulanacak cezalar” alanında yönlendirici bilgi girişi sağlanmıştır.

• Teklif değerlendirme modülünde yer alan “Teklif Sonuç” adımıyla, kısımlara ait sıra numaralarının, birim fiyat teklif cetvelinden getirilerek listelenmesi ve işlem yapılmamış kısımların belirgin hale getirilmesi temin edilmiştir.

• “Teklif Kabul İşlemleri” ekranında doküman satışı yapılan isteklilerin listelenmesi sağlanmıştır.

• Zeyilname yapılan ihalelerde, zeyilname öncesi ihale dokümanında yer alan teknik şartnamenin yeni ihale dokümanına aktarılabilmesine ilişkin geliştirme devreye alınmıştır.

• Yurt dışında taahhüt edilen işlere ait iş deneyim belgelerinin kaydına ilişkin işlemlerin, EKAP üzerinden “Yurt dışı Yapım İşlerine Ait İş Deneyim Belgesi Talep Formu” bağlantısına tıklanarak yapılabilmesi sağlanmıştır.

• İş deneyim belgelerinin EKAP üzerinden düzenlenmesine ilişkin olarak, 4734 sayılı Kanun kapsamı dışında gerçekleştirilen ihaleler sonucunda düzenlenen iş deneyim belgeleri ekranlarında, sözleşme ve sözleşme devir bilgilerinin kayıt edilmesine yönelik geliştirme yapılmıştır.

• EKAP üzerinden yapılan vergi borcu sorgulama sonuçlarının, vergi borcunun türünü de içerecek şekilde yenilenmesi sağlanmıştır.

• Yardım Portalı’nda yer alan video içerikleri revize edilmiş ve video formatı mp4 olarak güncellenmiştir. Doğrudan temin yoluyla yapılan alımlara ilişkin süreçleri içeren dokümanlar güncellenmiştir.

• Ajanda uygulamasının kullanılabilirliğini arttırmak amacıyla, uygulamaya ihale kayıt numarası ile filtreleme özelliği eklenmiş ve ihale arama işlemlerinde bağlantı linkiyle ihale detayına kolay erişim sağlanmıştır.

• Tebligat işlemlerinde kullanım kolaylığı hedeflenerek birtakım önyüz ve altyapı iyileştirmeleri yapılmıştır. <https://ekap.kik.gov.tr/EKAP/ButunYenilikler>

3. SONUÇ

E-ihalenin yaygınlaştırılmasının gerek ihale süreçlerinde bürokrasinin azaltılması, iş ve işlem maliyetlerinin düşürülmesi, zaman ve kaynak tasarrufunun yapılması gibi hedefler açısından, gerekse de ihalelerde istenilen şeffaflık ve objektiflik ortamının daha fazla sağlanarak kamu kaynaklarının kullanımında verimlilik ve etkinlik sağlanması açısından önem arz ettiği anlaşılmaktadır.

Nitekim; Hükümet tarafından da belediyeler de dahil olmak üzere kamu kurumlarında elektronik ihale uygulamalarının yaygınlaştırılması konusunda bir hedef konulmuş, idarelerden bu konuda hazırlıklı olmaları, ayrıca görüş, öneri ve değerlendirmeleri ile destek ve işbirliği içinde olmaları istenmiştir.

Salih ÇALAL

Ticaret Bakanlığı Müfettişi

BELEDİYELERE AİT KUM OCAKLARINDAN YAPILAN SATIŞLARDA BELGE DÜZENİNİ NASIL OLUŞTURULUR?

1. GİRİŞ

Belediyeler, ayrı bir tüzel kişiliğe ve bütçeye sahip, yarı ticari nitelikte, ancak hissedarı olan belediyeye bağlı ve onun genel denetimi altında çalışan özel amaçlı kuruluşlar aracılığıyla, birçok hizmet yürütmektedirler. Devlet ve Kamu İktisadi Teşebbüslerinin yerel düzeyde sunmadığı hizmetleri sunmak, yeni istihdam alanı yaratma çabaları, merkezi yönetimin denetiminden uzaklaşma isteği ve bürokratik engelleri aşma çabaları sonucu ortaya çıkan belediye işletmeleri, belediyeler için alternatif hizmet sunma yöntemlerinden biri olarak kullanılmaktadırlar.¹

Makalemizde, belediyeler tarafından işletilen yahut 6360 sayılı On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması İle

¹ Nas, Mehmet (2014), Belediye İktisadi Teşebbüsleri İstanbul Büyükşehir Belediyesi Örneği, İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi, Yıl 5, Sayı:18, s.23-24.

Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun kapsamında ilgili belediyelere devredilen kum ocaklarından makbuz mukabili kum satışı yapılması halinde vergilendirmenin ve belge düzeninin nasıl olacağı hakkında bilgi verilecektir.

2. BELEDİYELERE AİT İKTİSADİ İŞLETMELER

5393 sayılı Belediye Kanununda belediyelerin görev ve sorumluluklarının düzenlendiği 14 üncü maddesinde belediyelere mahalli müşterek ihtiyaç olmak şartıyla bazı görevler verilmiş, bunlardan bazıları “yapar veya yaptırır” denilmek suretiyle zorunlu tutulmuşken, diğerleri için “yapabilir” ifadesi ile Belediyenin mali durumu ve hizmetin ivediliğine göre yerine getirilip getirilmeyeceğine karar verilmesi serbest bırakılmıştır. Görüldüğü üzere belediyenin mecburi işlerini dahi kendi

eliyle yerine getirmesi gerekmekte, bunları “yaptırması” da mümkün kılınmaktadır.²

Aynı Kanununun 70 inci maddesinde; belediye kendisine verilen görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre şirket kurabilir ifadesi ile 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 26 ncı maddesi “şirket kurulması” başlığını taşıyan maddede, büyükşehir belediyesi kendisine verilen görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre sermaye şirketleri kurabilir hükmüne yer verilmiştir.

Öte yandan, iktisadi işletmenin belirgin özellikleri; bağlılık, devamlılık ve faaliyetin ticari, sınai veya zirai bir mahiyet arz etmesidir. Diğer bir anlatımla iktisadi işletmenin unsurları, ticari faaliyetin de temel özelliklerinden olan, bir organizasyona bağlı olarak piyasa ekonomisi içerisinde bedel karşılığı mal alım-satımı, imalatı ya da hizmet ifaları gibi faaliyetlerdir. Kanun, bu gibi halleri tek tek saymak yerine, dernek ya da vakıf tarafından piyasa ekonomisi içerisinde icra edilen tüm iktisadi faaliyetleri kapsama almıştır.

Devamlılık unsuru, bir hesap dönemi içinde aynı veya ayrı faaliyet alanlarında ticari mahiyet arz eden işlemlerin birden fazla yapılmasını ifade etmektedir. Aynı hesap döneminde tek işlem nedeniyle ticari faaliyetin devamlılık unsurunun oluştuğunu kabul etmek mümkün olmamakla birlikte, faaliyetin organizasyon gerektirmesi veya amacının ticari olması durumunda devamlılık unsurunun varlığı kabul edilir.

Ticari organizasyon, sermaye tahsisi, işyeri açılması, personel istihdamı, ticaret siciline kaydolmak gibi unsur ve şartlardan tümü veya bir kısmı yerine getirilmek suretiyle belirli şekilde kurulmuş olacaktır. Bu takdirde bu organizasyon içinde bir takvim yılında

veya iki veya üç yılda tek bir işlem yapılmış olsa dahi ticari faaliyetin varlığı kabul edilir.

3. BELEDİYELERE AİT KUM OCAKLARINDAN YAPILAN SATIŞLARDA VERGİLENDİRME VE BELGE DÜZENİ

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 1 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde, iktisadi kamu kuruluşları vergi mükellefiyeti kapsamına alınmış olup aynı Kanunun 2 nci maddesinin üçüncü fıkrasında da Devlete, il özel idarelerine, belediyelere, diğer kamu idarelerine ve kuruluşlarına ait veya bağlı olup faaliyetleri devamlı bulunan ve birinci ve ikinci fıkralar dışında kalan ticari, sınai ve zirai işletmelerin iktisadi kamu kuruluşu olduğu; altıncı fıkrasında ise iktisadi kamu kuruluşları ile dernek veya vakıflara ait iktisadi işletmelerin kazanç amacı gütmemeleri, faaliyetlerinin kanunla verilmiş görevler arasında bulunması, tüzel kişiliklerinin olmaması, bağımsız muhasebelerinin ve kendilerine ayrılmış sermayelerinin veya iş yerlerinin bulunmamasının mükellefiyetlerini etkilemeyeceği, mal veya hizmet bedelinin sadece maliyeti karşılayacak kadar olması, kar edilmemesi veya karın kuruluş amaçlarına tahsis edilmesinin bunların iktisadi niteliğini değiştirmeyeceği hükme bağlanmıştır.

03/04/2007 tarih ve 26482 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 1 seri no.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinin “2.3.İktisadi kamu kuruluşları” başlıklı bölümünde; iktisadi kamu kuruluşunun ticari, sınai veya zirai işletme oluşturup oluşturmadığı hususunda, Tebliğin (2.4) bölümünde yapılan açıklamaların dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir.

Anılan Tebliğin “Dernek veya vakıflara ait iktisadi işletmeler” başlıklı (2.4) bölümünde; iktisadi işletmenin tanımı içinde yer alan ve devamlı olarak yapılan ticari, sınai veya zirai faaliyetten söz edebilmek için bu işletmenin tedavül ekonomisine katılması, başka bir ifa-

2. Gençay, F. D. (2018), Belediye Şirketlerinin Hukuki Statüsü, TBB Dergisi, Sayı:134, s.154.

deyle işletmede üretilen veya alınan malların veya verilen hizmetin bir bedel karşılığı satılmış olması gerektiği, aksi halde diğer unsurlar var olsa dahi bir iktisadi işletmenin varlığından söz edilemeyeceği ifade edilmiştir.

Belediyeler tüzel kişiliği itibarıyla kurumlar vergisi mükellefi olmamakla birlikte devamlılık arz eden ticari, sınai ve zirai faaliyetleri nedeniyle belediyelerin tüzel kişiliğine bağlı oluşan iktisadi kamu kuruluşlarının kurumlar vergisine tabi tutulması gerekecektir.

Buna göre, belediyeler bünyesinde kum ocaklarından yapılacak kum satışlarının piyasa ekonomisi içerisinde bir bedel karşılığı devamlılık arz edecek şekilde yapılması halinde söz konusu faaliyet nedeniyle belediyelere bağlı bir iktisadi kamu kuruluşu oluşacağından bu iktisadi kamu kuruluşları nezdinde kurumlar vergisi mükellefiyeti tesis ettirilecektir.

Öte yandan, 3065 sayılı Katma Değer Vergisi (KDV) Kanununun;

- 1/1 inci maddesinde, Türkiye'de ticari, sınai, zirai faaliyet ve serbest meslek faaliyeti çerçevesinde yapılan teslim ve hizmetlerin KDV'ye tabi olduğu,
- 1/3-g maddesinde, genel ve katma bütçeli idarelere, il özel idarelerine, belediyeler ve köyler ile bunların teşkil ettikleri birliklere, üniversitelere, dernek ve vakıflara, her türlü mesleki kuruluşlara ait veya tabi olan veyahut bunlar tarafından kurulan veya işletilen müesseseler ile döner sermayeli kuruluşların veya bunlara ait veya tabi diğer müesseselerin ticari, sınai, zirai ve mesleki nitelikteki teslim ve hizmetlerinin KDV ye tabi olduğu,
- 1 inci maddesinin ikinci fıkrasında, ticari, sınai, zirai faaliyet ile serbest

meslek faaliyetinin devamlılığı, kapsamı ve niteliğinin Gelir Vergisi Kanunu hükümlerine göre tayin ve tespit olunacağı,

- 29/1 inci maddesinde, mükelleflerin, yaptıkları vergiye tabi işlemler üzerinden hesaplanan katma değer vergisinden, bu Kanunda aksine hüküm olmadıkça, faaliyetlerine ilişkin olarak kendilerine yapılan teslim ve hizmetler sırasında hesaplanan katma değer vergisi ile ithalat sırasında ödenen katma değer vergisini indirebilecekleri,
- 30/a maddesinde, vergiye tabi olmayan veya vergiden istisna edilmiş bulunan malların teslimi ve hizmet ifası ile ilgili alış vesikalarında gösterilen veya bu mal ve hizmetlerin maliyetleri içinde yer alan katma değer vergisinin indiriminin mümkün olmadığı,
- 33/1 inci maddesinde, bu Kanuna göre indirim hakkı tanınan işlemlerle indirim hakkı tanınmayan işlemlerin bir arada yapılması halinde, fatura ve benzeri vesikalarda gösterilen katma değer vergisinin ancak indirim hakkı tanınan işlemlere isabet eden kısmı indirim konusu yapılacağı,

Hüküm altına alınmıştır.

Buna göre, kum ocaklarından kum üretilerek satışının yapılması nedeniyle ilgili Belediyelere bağlı iktisadi işletme oluşması halinde, söz konusu kum teslimleri Kanunun 1/3-g maddesi uyarınca KDV'ye tabi olacaktır. Dolayısıyla, bu faaliyetleri nedeniyle belediyeler bünyesinde oluşan iktisadi işletmeler adına KDV mükellefiyeti tesis edilmesi ve mükellefiyetle ilgili diğer ödevlerin yerine getirilmesi gerekmektedir.

Öte yandan belediyelere ait bir iktisadi işletme oluşması halinde, söz konusu iktisadi işletmelerin vergiye tabi işlemleri üzerinden hesapladığı KDV'den, yalnızca bu satışlara ilişkin olarak yüklenilen KDV'yi indirmesi mümkün olup, iktisadi işletmelerin faaliyetleri kapsamında olmayan mal ve hizmetlere ilişkin ödenen KDV'nin, söz konusu iktisadi işletmelerin vergiye tabi işlemleri üzerinden hesaplanan KDV'den indirilmesi mümkün değildir.

Ayrıca, 3100 sayılı Katma Değer Vergisi Mükelleflerinin Ödeme Kaydedici Cihazları Kullanmaları Mecburiyeti Hakkında Kanunun 1 inci maddesinin bir numaralı bendinde; "Satışı yapılan malları aynen veya işlendikten sonra satışını yapanlar dışındaki kimselere satan veya aynı kimselere hizmet veren birinci ve ikinci sınıf tüccarlar, bu Kanuna göre ödeme kaydedici cihaz kullanmak mecburiyetindedirler." hükmüne yer verilmiştir.

Buna göre mükelleflerin sattıkları emtia veya yaptıkları iş karşılığında belge düzenlemek zorunda olmaları ve kum satışı sebebiyle kurumlar vergisi mükellefiyetinin olması halinde işletmelerde ödeme kaydedici cihaz kullanma mecburiyeti bulunmaktadır.

Bununla beraber, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 153 üncü maddesinde, kurumlar vergisi mükelleflerinin işe başlamayı vergi dairesine bildirmeye mecbur oldukları; 172 nci maddesinde, iktisadi kamu müesseselerinin defter tutma bakımından tüccarların tabi oldukları hükümlere tabi oldukları; 176 nci maddesinde defter tutma bakımından iki sınıfa ayrılmış tüccarlardan I. sınıf tüccarların bilanço esasına göre defter tutacakları; 177 nci maddesinde, her türlü ticaret şirketleri ile kurumlar vergisine tabi olan diğer tüzel kişilerin I. sınıfa dahil oldukları hüküm altına alındıktan sonra, 182 nci maddede, bilanço

esasında tutulacak defterler sayılmış, 220 nci maddede ise tasdike tabi defterlere ilişkin hükümler yer almıştır.

Mezkur kanunun 229 uncu maddesinde fatura, satılan emtia veya yapılan iş karşılığında müşterinin borçlandığı meblağı göstermek üzere emtiayı satan veya işi yapan tüccar tarafından müşteriye verilen ticari vesika olarak tanımlanmış, 230, 231 ve 232 nci maddelerinde, faturanın şekli ve nizamı ile fatura kullanma mecburiyetinde (fatura vermek ve almak zorunda) olanlara dair hükümlere yer verilmiş, 233 üncü ve müteakip maddelerinde de fatura yerine geçen belgeler düzenlenmiştir.

Yukarıda yer alan kanun hükümlerine göre, belediyelere ait kum ocaklarından yapılacak kum satışları nedeniyle ilgili belediyeye bağlı iktisadi işletme oluşacağından Vergi Usul Kanununda belirtilen tüm vergisel yükümlülüklerin (defter tutma, belge düzenleme vb.) yerine getirilmesi gerekmektedir.

4. SONUÇ

İktisadi işletmenin belirgin özellikleri; bağlılık, devamlılık ve faaliyetin ticari, sınai veya zirai bir mahiyet arz etmesidir. Diğer bir anlatımla iktisadi işletmenin unsurları, ticari faaliyetin de temel özelliklerinden olan, bir organizasyona bağlı olarak piyasa ekonomisi içerisinde bedel karşılığı mal alım-satımı, imalatı ya da hizmet ifaları gibi faaliyetlerdir. Kanun, bu gibi halleri tek tek saymak yerine, dernek ya da vakıf tarafından piyasa ekonomisi içerisinde icra edilen tüm iktisadi faaliyetleri kapsama almıştır. Devamlılık unsuru, bir hesap dönemi içinde aynı veya aynı faaliyet alanlarında ticari mahiyet arz eden işlemlerin birden fazla yapılmasını ifade etmektedir. Aynı hesap döneminde tek işlem nedeniyle ticari faaliyetin devamlılık unsurunun oluştuğunu kabul etmek mümkün olmamakla birlikte, faaliyetin organizasyon gerektirme-

si veya amacının ticari olması durumunda devamlılık unsurunun varlığı kabul edilir. Ticari organizasyon, sermaye tahsisi, işyeri açılması, personel istihdamı, ticaret siciline kaydolmak gibi unsur ve şartlardan tümü veya bir kısmı yerine getirilmek suretiyle belirli şekilde kurulmuş olacaktır. Bu takdirde bu organizasyon içinde bir takvim yılında veya iki veya üç yılda tek bir işlem yapılmış olsa dahi ticari faaliyetin varlığı kabul edilir. Belediyeler tüzel kişiliği itibarıyla kurumlar vergisi mükellefi olmamakla birlikte devamlılık arz eden ticari, sınai ve zirai faaliyetleri nedeniyle belediyelerin tüzel kişiliğine bağlı oluşan iktisadi kamu kuruluşlarının kurumlar vergisine tabi tutulması gerekecektir.

Bu kapsamda, belediyeler bünyesinde kum ocaklarından yapılacak kum satışlarının piyasa ekonomisi içerisinde bir bedel karşılığı devamlılık arz edecek şekilde yapılması halinde söz konusu faaliyet nedeniyle belediyelere bağlı bir iktisadi kamu kuruluşu oluşacağından bu iktisadi kamu kuruluşları nezdinde kurumlar vergisi mükellefiyeti tesis ettirilecektir. Kum ocaklarından kum üretilerek satışının yapılması nedeniyle ilgili belediyelere bağlı iktisadi işletme oluşması halinde, söz konusu kum teslimleri Kanununun 1/3-g maddesi uyarınca KDV'ye tabi olacaktır. Dolayısıyla, bu faaliyetleri nedeniyle belediyeler bünyesinde oluşan iktisadi işletmeler adına KDV mükellefiyeti tesis edilmesi ve mükellefiyetle ilgili diğer ödevlerin yerine getirilmesi gerekmektedir.

Mükelleflerin sattıkları emtia veya yaptıkları iş karşılığında belge düzenlemek zorun-

da olmaları ve kum satışı sebebiyle kurumlar vergisi mükellefiyetinin olması halinde işletmelerde ödeme kaydedici cihaz kullanma mecburiyeti bulunmaktadır. Belediyelere ait kum ocaklarından yapılacak kum satışları nedeniyle ilgili belediyeye bağlı iktisadi işletme oluşacağından Vergi Usul Kanununda belirtilen tüm vergisel yükümlülüklerin (defter tutma, belge düzenleme vb.) yerine getirilmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

Gençay, F. D. (2018), Belediye Şirketlerinin Hukuki Statüsü, TBB Dergisi, Sayı:134.

Nas, Mehmet (2014), Belediye İktisadi Teşebbüsleri İstanbul Büyükşehir Belediyesi Örneği, İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi, Yıl 5, Sayı:18.

5393 sayılı Belediye Kanunu

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu

6360 sayılı On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu

3065 sayılı Katma Değer Vergisi (KDV) Kanunu

3100 sayılı Katma Değer Vergisi Mükelleflerinin Ödeme Kaydedici Cihazları Kullanmaları Mecburiyeti Hakkında Kanun

213 sayılı Vergi Usul Kanunu

M.Lamih ÇELİK

Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi
Teftiş Kurulu Başkanı

ŞEHRİN SESSİZ TANIKLARI; ŞEHİTLİKLER

1. GİRİŞ

İnsana ölümü hatırlatan, onda ölüm düşüncesini güçlendiren unsurlardan birisi ölümcül hastalıklar, bir diğeri cenazeler, teneşir taşları, mezarlıklar ve oradaki mezar taşlarıdır. (Karaca 2000 s.101) Mezarlıklar, ölülerin gömülmesine terk ve tahsis edilen yerlerdendir.¹ Mezarlıkların temel işlevi, ölü bedenlerin kamu sağlığını tehlikeye atmadan toprağa dönüşümün sağlandığı alanların olmasıdır. Ayrıca, geride kalanlar için ziyaret, hatırlama ve sembol alanlarıdır. İslamiyet'te kabir ziyareti, ölümü hatırlatan bir uyarıcı olması nedeniyle teşvik edilmiştir.

İstanbul'u diğer bütün şehirlerden ayıran en önemli özelliklerden biri de hiç şüphesiz semtlerinin mezarlıklarla iç içe oluşudur. Şehrin içindeki bu mezarlar kimi zaman küçük bir mezarlık ya da hazire, kimi zaman da evlerin arasında kalmış bir durumdadır. Bazı semtler vardır ki, içlerinde türbeler, mezar-

lıklar barındırır (Örnek: Vefa, Şehzadebaşı). Bazı türbe ve mezarlıklar vardır ki, içinde mahalleler, semtler barındırır. (Örnek: Topkapı Mezarlığı) İstanbul'da birkaç mezarın bir evi, bir hazirenin bir mimari eseri, küçük mezarlıkların bütün bir mahalleyi ve en son da Edirnekapı, Karacahmet gibi büyük mezarlıkların da bütün bir şehri kuşattıkları görülebilir. Prof. İlber Ortaylı tarihî mezarlıklarımızla ilgili şunları söyler: "Büyük şehir İstanbul'un, Bursa'nın ve diğerlerinin mahallelerindeki irili ufaklı mezarlık alanları, yeşillikler, servilerle doludur. Ölüm yaşayanları ürpertmez, yaşayan kenti güzelleştirir. Eyüp'e, Karacahmed'e baktığımızda köşeli soğuk mezartaşları görülmez. Etraftaki otlarla, ağaçlarla bütünleşmiş binlerce taş dışarıdaki hayattan kopuk değildir..."² İstanbul'da mezarlar şehrin kıyısında ya da uzağında değil her yerindedir. Şehir mi mezarlıkların içindedir yoksa mezarlıklar mı şehrin içindedir bilinmez.

¹ İngilizce' deki mezarlık/cemetry sözcüğü eski Yunancadaki "koimetirion"dan gelir; bunun sözlük anlamı ise "yatakhane" demektir.

² <http://m.milatgazetesi.com/huzur-ve-tefekkurden-korku-galerisine-sehir-ve-mezarlik-haber-62907>

Ünlü Fransız yazar ve seyyah Gerard de Nerval, İstanbul mezarlıkları hakkında şunları söylüyor: “Boğazda son derece güzel ve serin bir yerdeyiz. Buranın bir mezarlık olduğunu söylememe ihtiyaç yok sanırım. İstanbul’un bütün güzel yerleri, gezilecek ve zevk alınacak sahaları mezarlıklardır. Bakıyorsunuz yüksek ağaçların arasında, şuradan buradan güneş ışınlarının sızıp renklendirdiği, sıra sıra beyaz hayâletler var. Bunlar bir insan yüksekliğinde, mermerden yapılmış mezar taşlarıdır. Başları sarıklı, üzerleri yazılı mezar taşlarıdır. Sarığın biçimi, ölünün hayattayken işgal ettiği mevkii, sosyal seviyesini veya mezarın yapılış tarihini belli ediyor. Kadınların mezarlarında da sütun taşlar var. Fakat bunlarda, baş yerinde gül veya demet şeklinde bir süs bulunuyor. Kabartma veya oyma şeklinde çiçeklerle süslenmişler.”³

İstanbul’daki mezar taşları bir medeniyetin işaret taşlarıdır. Sadece tarihin hafızası değil bir medeniyetin ruhu saklı o mezar taşlarında. Mezar taşları dini değil, kültürel açıdan bakıldığında, ölümün kıyısına atılmış itilmiş, donmuş, basit yapılar değildir. Her şeyiyle dönemlerini, üretim tüketim kalıplarını, hayata bakışlarını, dini, mesleki, sosyal aidiyetlerini, meşreplerini, mensubiyetlerini yansıtan belgelerdir. Taşın, taş olmadığı yerlerden biridir mezarlıklar. Taş, bir mezar başında, sanat eseridir, takvim yaprağıdır, tarih kitabıdır, ölümü anlatan vaizdir, arşiv belgesidir. Her mezar, bu toprağa basılmış bir mühür ve tarihe düşülmüş bir not olarak görülmelidir.

2. DİNİ AÇIDAN ŞEHİTLİK OLGUSU

Geçmişten günümüze din ve vatanın müdafaası için mücadele edip hayatını kaybedenler kültürümüzde çok değerli kabul edilmiş ve şehitlik mertebesine ulaştığı için kutsanmışlardır. Şehit, sadece onu tanıyanı değil tanımayan birçok insanı da ilgilendirmiş ve şehidin şahadeti toplumsal bir tepki

oluşturmuştur. Kutsal değerler uğruna canını veren şehitler toplumun her kesimini etkilemiştir.

İslamiyet’in ana kaynağı olan Kur’an’da şehit kelimesi, daha çok “şahit” manasında kullanılmıştır.(Büyükyıldız,2010 s.5) Türkçede “şehit” şeklinde telaffuz edilen “şehid” kelimesi Arapça olup, “ş h d” kökünden türemiştir. Bu kelimeye yüklenen manalar; bir yerde veya zamanda hazır olmak yani bulunmak, bilmek ve bildirmek şeklinde özetlenebilir ve detay olarak verilen bütün manaların bu üç mana ile irtibatlı olduğu söylenebilir. Türkçede kullanılan ve aynı kökten türeyen “şahit olmak”, “şahitlik yapmak” kelimeleri de aşağı yukarı bu manalarda kullanılmaktadır (Yaran,2012 s.211)Türk Dil Kurumu, Güncel Türkçe Sözlük’te ise; “Kutsal bir ülkü veya inanç uğrunda ölen kimse”⁴ şeklinde tanımlanmıştır

Terim anlamı itibariyle şehit kavramı, Allah yolunda öldürülen Müslüman kimseye delalet etmektedir. Şehit, Allah yolunda savaşırken canını feda eden ve böylece kendisine Allah tarafından bahsedilen nimetlere tanıklık eden kimse demektir. Dinî literatürde Allah yolunda öldürülen kimselere şehit denmesinin sebepleri üzerinde çok farklı yorumlar yapılmış olsa da şehidin, esasen ölmeyip Allah’ın huzurunda bir şahit gibi canlı olması nedeniyle ve dünyada öldürülmesine mukabil kendisine hazırlanan ilahi mükâfatı görüp buna tanıklık etmesi hasebiyle bu unvanı aldığı söylenmiştir (Can, 2015) Şehitlik, Türkiye’de ve İslami coğrafyada dinen kutsanmış, yüceltilmiş ve önemli bir olaydır. Şehit olanların Cennet’le mükâfatlandırılmasıyla ilgili birçok ayet ve hadisin olması bu olayın ne kadar önemli olduğunun işaretidir.

Kur’an’ın çeşitli ayetlerinde şehitlerin sahip olacakları mükâfatlar şöyle dile getirilmiştir:

3 http://www.tariheglencesi.com/FileUpload/op207895/File/mezarlarin_dili.pdf (ET.15.05.2017)

4 “Şehit”, TDK Güncel Türkçe Sözlük, (Çevrimiçi) http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.536781260c4b20.65567853, 5 Mayıs 2017.

1. Allah, şehitlerin manen ölmediklerini, bu yüzden onlara ölümler denmemesini bildirir.⁵

2. Allah, kendi yolunda ruhunu teslim eden şehitlerin amellerinin boşa gitmeyeceğini, büyük bir ecir ve sevap kazanacaklarını bildirir.⁶

3. Allah, şehitleri Cennet'ine yerleştireceğini bildirir.⁷

4. Allah, şehitlerin peygamberler, sıddıklar ve salih kişilerle beraber olduğunu bildirir.⁸

Şehitlerin sahip olacakları mükâfatlar, hadislerde daha ayrıntılı bir şekilde anlatılmıştır

“Vatanı kan korur mürekkep yüceltir./ Kan şehidin, mürekkep muallimidir.” sözü olayı özetlemektedir. (Taş,1994, s.58)

Şehitler, buldukları toprakların senetleridir, tapularıdır. İstiklal Marşımızda denildiği gibi; Bastığın yerleri “toprak!” diyerek geçme, tanı!

Düşün, altında binlerce ketensiz vatanı.

Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı,

Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki, feda?

Şühedâ fıskıracak toprağı sıksan şühedâ

Canı, cananı, bütün varımı alsın da Hüdâ,

Etmesin, tek vatanımdan beni dünyaya cüdâ.

Gerçekten Edirne'den Kars'a kadar bir karış toprak gösterilemez ki, şehit kanyıla sırlıslıklam olmamış olsun. Hiç bir hane yok ki, oradan bir şehit çıkmamış olsun. Üzerin-

5 Kur'an-ı Kerim ve Açıklamalı Meali, 26. bs., Türkiye Diyanet Vakfı, Ankara 2012. Bakara Suresi: 2/154., Al-i İmran Suresi: 3/169, 170, 171

6 Bakara Suresi: 2/207. Al-i İmran Suresi: 3/157., Nisa Suresi: 4/74., Muhammed Suresi: 47/4,5,6

7 Al-i İmran Suresi: 3/195. Tevbe Suresi: 9/111

8 Nisa Suresi: 4/69.

de yaşadığımız bu topraklara “cennet vatan” denmesi, sinesinde uyuyan ölümsüz dirilerdendir.⁹

2.1. Hukuki açıdan Şehitlik/ler

Mevzuatımızda şehit veya şehitliğin tanımını yapan bağlayıcı bir düzenleme bulunmamaktadır. Her ne kadar, kanunlarda ve daha alt hukuk normlarında şehit kavramının tanımına yer verilmemiş, anılan kavramın kanunlarla içeriği ve sınırları belirlenmemiş ise de; görevini ifa ederken vefat edenlerin, olayın oluş şekline göre hak ve menfaatlerinin sosyal güvenlik kanunları veya özel kanunlarla korunmasına yönelik düzenlemeler yapılmıştır.

1325 sayılı Askeri Tekait ve Maaş Kanununda ve 3713 sayılı Kanunda şehit kavramı geçmekle birlikte, herhangi bir tanım yapılmamaktadır. 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununun 64 ve müteakip maddesinde “Harp malüllüğü”nden söz edilmiş ise de, şehit kavramı ile ilgili herhangi bir belirleme yapılmamıştır.

Öte yandan, Türkiye Büyük Millet Meclisininin 927 sayılı yorum kararında, harpte veya eşkiya müsademesinde her nev'i düşmanın silahının tesiri ile vefat edenler ile harpte yaralanıp tedavi sırasında veya icra olunan cerrahi ameliyat neticesinde vefat edenlerin şehit sayılacağı öngörülmüştür.¹⁰

Şehitlikler ile ilgili mevzuat¹¹ boşluğu dolduran 12/11/2016 tarihli ve 29886 Sayılı

9 I. Dünya Savaşında toplam 375.000 askerimiz şehit, 202.000 askerimiz de esir düşmüştür. Bunlarla birlikte Mondros Mütarekesine kadar 400.000 yaralı, 240.000 hastalık sebebiyle ölüm, 35.000 alınan yaralar sonucu ölüm, 1.560.000 hasta, firar, kayıp vs sebeplerle yaklaşık 2.750.000 askerimizin savaş dışı kaldığı hesaplanmaktadır. Esirlerin çoğu geri dönememişler ve esir kamplarında hayatlarını kaybetmişlerdir. Daha sonra hem savaş sırasında şehit düşen, hem de esir edilerek diğer ülkelere götürülen askerlerimiz için şehitlikler yapılmıştır. Bu bağlamda 26 ülkede 54 Türk şehitliği bulunmaktadır. Cengiz Dönmez, I. Dünya Savaşıyla İlgili Yurt Dışındaki Türk Şehitlikleri, Akademik Bakış Cilt 7 Sayı 14 Yaz 2014 s.137-162 (s.160)

10 Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu E. 2007/282 K. 2011/295 T. 28.4.2011

11 Bkz. ÇELİK, M. Lamih (2010), Mezarlık Mevzuatı, Türkiye Belediyeler Birliği Yayını

Resmi Gazete’de yayımlanan Şehitlik Yönetmeliği ile şehitliklere defnedilecek kişiler ve şehitliğe defin kararını verecek makamlar belirlenmiş, kamu kurum ve kuruluşlarının şehitlikleri tek elde toplanarak yurt içindeki şehitlik ve şehit mezarlarının yapımı, bakım-onarım işleri şehitliklerin yönetimi valiliklere verilmiştir.

Yönetmeliğin üçüncü maddesinin birinci fıkrasında şehitliklere defnedilecekler ile defin yapılacak haller belirtilmiş,4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) ve (f) bendinde yer alanlar için de şehitliğe defin kararının olayın meydana geldiği il valiliğince verileceği düzenlenmiştir.

Bu çerçevede Şehitlik yönetmeliğine göre uygulama şöyle olacaktır;

1. Defin kararı alınmasından definin tamamlanmasına kadar geçen süreçte yapılacak iş ve işlemlerin koordine edilmesi ve takibi için vali veya görevlendireceği vali yardımcısının başkanlığında; büyükşehir statüsündeki illerde büyükşehir belediyesi genel sekreteri, diğer illerde belediye başkan yardımcısı; yatırım izleme koordinasyon başkanlığından sorumlu vali yardımcısı /il özel idaresi genel sekreteri,il emniyet müdürü ile sahil güvenlik bölge komutanlığı olan illerde bölge komutanının katılımıyla bir komisyon oluşturulacaktır.komisyonun sekretarya hizmetleri valiliklerce yerine getirilecektir.

2. Yönetmeliğin 4 üncü maddesinin (1) inci fıkrasının (c) ve (f) bendi kapsamında olan kişiler ile kurumların personelinden vefat durumunun 3 üncü maddenin (1)inci fıkrasındaki ilgili olduğu bend ve bendi olayla ilk bilgi ve belgelere göre tespit edilerek şehitliğe defin kararı;

a. Jandarma Genel Komutanlığı mensupları ile güvenlik korucuları ve gönüllü güvenlik korucuları için il jandarma komutanlığınca,

b. Emniyet Genel Müdürlüğü mensupları il emniyet müdürlüğünce,

c. Sahil Güvenlik komutanlığı mensupları için ilgili bölge komutanlığınca,

ç. Yönetmeliğin 4 üncü maddesinin (f) bendi kapsamında olanlar için olay, polis sorumluluk bölgesinde meydana gelmiş ise il jandarma komutanlığınca,

formata uygun şekilde tanzim edilerek, komisyonun onayına sunulacaktır.

3. Şehidin ailesine (şehit evli ve eş ile baba/anne ayrı illerde ikamet ediyor ise her iki aileye de), şehadet olayının bildirilmesi amacıyla, olay yeri valiliğince ailenin ikamet yerindeki il valiliğine durum öncelikle telefonla, bilahare yazıyla bildirilecektir. Şehidin ailesine şehadet haberi vali veya görevlendireceği vali yardımcısı/kaymakam başkanlığında teşkil edilerek heyet tarafından yazılı ve görsel basın olmaksızın usulüne göre ve zaman mefhumu gözetilmeksizin ivedilikle yapılacaktır. Birden fazla yerde şehadet haberi verilecekse eş zamanlı yapılmasına dikkat edilecektir.

4. Şehitliğe defin kararı alındıktan sonra bu kararın örneği, ivedilikle defin yeri valiliğine ve kişinin ilgili olduğu birime gönderilecek, bir örneği ise olay yeri valiliğinde muhafaza edilecektir.

5. Defin yeri valiliğince, hakkında defin kararı verilen kişinin yönetmeliğin 5 inci maddesinde sayılan yakınlarından, hangi şehitliğe ya da mezarlığa defin yapılmasının talep edileceğine dair yazılı beyanı alınacak ve olay yeri valiliğine bildirilecektir.

6. Şehitliğe defin edilecek kişinin yakınlarının tören alanına definin yapılacağı şehitliğe/mezarlığa ulaşmaları, defin giderleri definden sonra taziye tahsisi, dini vecibeler ve yöresel geleneklere göre yapılacak taziye giderleri, defin yeri valiliğince koordine edilecek ve vali tarafından uygun görülen birim tarafından karşılanacaktır.

7. Definden sonra şehitliğe defnedilecek veya beyan üzerine mezarlığa defin edilecek kişinin mezar yapımı, yönetmeliğe uygun

olarak en kısa zamanda yerine getirilerek şehidin ilgili olduğu kuruma bildirilecektir.

3. SONUÇ

Ülkemizde mezarlıklar Osmanlı'dan bu yana yönetimi ve korunması konusunda hassasiyet gösterilen mekânlar arasında yer almıştır. Hatta sadece mezarlıklar değil eski devirlere ait mezar taşları dahi korunması gerekli kültür varlıkları arasında sayılmıştır. Bu kadar önem atfedilen bu kutsal mekânlar ülkemizde yasal ve idari metinlerle korunma altına alınmıştır. Yahya Kemal, ne zaman memleketin nüfusundan söz edilse ölüleri de hesaba katmak gerektiğini söylemiştir.¹² Haklıdır. Her mezar, bu toprağa basılmış bir mühür ve tarihe düşülmüş bir not olarak görülmelidir. “Şahide”ler, sadece mezarda yatanın kimliğine değil, bir medeniyete, bir var oluşa da şahitlik eder. Bu bakımdan mezarlıkları yok etmek, nüfus kayıtlarını silmek gibidir.

Geleneksel toplumda mezarlık alanları şehir dışına, hayatın dışına taşınmamış, devamlı göz önünde olan yerlere yapılmıştır. (Göka, 2001,s.95) Bir anlamda insanlar ölüleri ile birlikte yaşamış, bundan da huzur duymuşlardır. Bu sayede, devam edip giden hayatta fâniliklerini hiçbir zaman unutmamış, devamlı iyilik ve güzellik peşinde olmuşlardır. Modern toplumlarda ekonomik gerekçelerle veya şehir planlamasından dolayı mezarlıklar yaşanan bölgelerden uzaklaştırılarak ölüm hayattan dışlanmaktadır. (Karaca,2000, s.505) Bu gün şehir mezarlığı; mezarlık da şehri unuttu, birbirlerine yabancılaştılar! Artık ölülere de tahammül edilemiyor, bir an önce şehri terketmesi için alelacele şehrin dışındaki ruhsuz mezarlıklara atılıyor. “Bu modern/ asri mezarlar eskileri kadar sanatlı, zarif, güzel değildi. Osmanlı atalarımız kabristanlara, mezarlara bile hüznü bir sanat verebilmişlerdir. Yenilerde–ne yazık ki–bu yok.”¹³

12 BEYATLI, Yahya Kemal. Kendi Gök Kubbeimiz, İstanbul, Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Yayınları, 1988, 166 s.

13 http://milligazete.com.tr/tapu_senetlerimizi_yirttik/mehmed_sevket_eygi/kose_yazisi/725

KAYNAKÇA

BERK, Süleyman, (2006), Zamanı Aşan Taşlar Zeytinburnu'nun Tarihi Mezar Taşları, İstanbul: Zeytinburnu Belediyesi Yayınları.

BEYATLI, Yahya Kemal. Kendi Gök Kubbeimiz, İstanbul, Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Yayınları, 1988, 166 s.

BÜYÜKYILDIZ, Fatih, Hadislerde Şehitlik Kavramı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temel İslami Bilimler Ana Bilim Dalı, Erzurum 2010, s. 5.

CAN, Ali (2015), “Kuran ve Yeni Ahit'e Göre Şehitlik”, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt: 8, Sayı: 37.

ÇELİK, M.Lamih,(2010) Mezarlık Mevzuatı,Türkiye Belediyeler Birliği Yayını,Ankara.

DÖNMEZ,Cengiz ,I. Dünya Savaşıyla İlgili Yurt Dışındaki Türk Şehitlikleri,Akademik Bakış Cilt 7 Sayı 14 Yaz 2014 s.137-162 (s.160)

GÖKA,Erol ,Ölme: Ölümün ve Geride Kalanların Psikolojisi,Timaş yayınları,İstanbul 20019 s.95

KARACA,Faruk,ölüm psikolojisi,Beyan yayınları, İstanbul 2000 s.101

KESKİN,Yusuf Ziya (2006) Şanlıurfa Halk kültüründe Ölüm,Harran üniversitesi ilahiyat faültesi dergidi cilt XI ,sayı 13 s.7-41

SEVİM,Nidayi,(2010) Medeniyetimizin sessiz tanıkları,kitadostu yayınları,İstanbul

TAŞ, Necati Tayyar , “Gazilik ve Şehitlik”, Türk Yurdu, Mart 1994, c. XIV, sayı: 79, s. 58

YARAN, Rahmi. (2012), “Şehitlik ve İlgili Fıkhî Hükümler”, M.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi, 42 (2012/1), s. 211-220.

Cem KASAPÖĞLU

Müdür

Afyonkarahisar Belediyesi.

TÜRKLERİN BELEDİYECİLİK ANLAYIŞINDA, BELEDİYE (4.0) NE OLABİLİR?

1. GİRİŞ

Endüstrinin gelişimi, hepimizin yakinen takip ettiği üzere Endüstri (4.0), ya da 4. Sanayi devrimi düzleminde ilerlemektedir. İlk sanayi devriminde (1.0) buhar makinesinin icadıyla, mekanik üretim tesislerinin kullanımına geçildiği gibi, İkinci sanayi devriminde (2.0) telefonun icadı ve bilimsel yönetim esasına göre elektrik ve iş bölümüne dayalı seri üretime geçiş sağlanmıştı, akabinde 3. Sanayi devriminde, üretim süreçlerinin otomasyonu, ilk mikro bilgisayar ve ilk apple bilgisayar piyasaya sürülmüştü. Nihayet 4. Sanayi devrimiyle (4.0) içinde bulunduğumuz yüzyılın; otonom makineler, sanal ortamlar ve robotların giderek insanlaşacağı bir dünyaya doğru evinimi söz konusudur.

Endüstride bu gelişim söz konusu iken, belediyeçilik tarihimiz ve tasnifimiz nasıl olacaktır? **İlk belediyeçilik hareketlerinin izleri, Hz. Muhammed (sav) döneminde görülmektedir.** Peygamber efendimiz; *hem Peygamber, hem de Müslümanların lideri sı-*

fatıyla, toplum düzeni ile ilgili kaideleri yakinen takip ediyor, çarşı-pazar geziyordu. Bunun yanında, bu gezilerinde şehrin yapılaşmasını, iktisadi faaliyetlere ve diğer hususlarda gördüğü yanlışlara anında müdahale ediyor, dinin, aynı zamanda hayat dini olduğunu, hayatın bütün safhalarının dinin koyduğu iyilik, doğruluk, feragat, fedakârlık, sevgi, kardeşlik, barış gibi kurallara uygun olarak yaşamanın insanın mutluluğunu sağlayacağını anlatıyordu. Bu düzene “Hisbe teşkilatı” adı verilmeyle birlikte birçok yönetim bilimci ilk belediye teşkilatının izlerinin bu düzende bulunduğu yönünde görüş bildirmektedir. Osmanlı dönemindeki kadılık müessesesi, vakıflar ve lonca teşkilatı da ecdadımızın belediyeçilik faaliyetleri ile hemhal olduğu da bilinen bir gerçektir. Türk belediyeçilik tarihinde Tanzimat dönemi ile başlayan gelişmeler bir milattır. 1854 yılında İstanbul Şehremanetinin kurulması, 1858 yılında 6. Daire-i Belediyenin (Beyoğlu, Galata bölgeleri) kurulması ilk kurumsal belediye örneklerini oluşturmaktadır.

Bizim paradigmamızda; bu gelişmelerin tamamı, belediyeçilik (1.0) yani 1. belediye devrimini (geleneksel belediyeçilik) tarif etmektedir. Belediyeçilik (2.0) ise, 1980'li yıllarda ilk büyükşehir belediyeleri ve yeni kamu yönetimi, işletmeciliği yaklaşımı ile modern belediyeçilik halini almış, 2000'li yılların başında belediyelerin uyguladığı sosyal hizmet ve sosyal yardım politikaları ile de belediyeçilik (3.0) yani sosyal belediyeçiliğe doğru bir ilerleme söz konusu olmuştur. **Önümüzdeki 2019 mahalli idare seçimleri ile birlikte sosyal belediyeçilik kavramının ötesinde bir yaklaşım aranmaktadır.** Bir diğer ifadeyle; şehirlerin, belediyelerin yarışacağı bir, belediyeçilik (4.0) modeline geçişin arayışı söz konusudur.

Çalışmamızda; geleneksel, modern ve sosyal belediyeçilik başlıkları altında, Türkiye'deki belediye devrimlerinin tarihsel ve tanımsal arka planı ile bu dönemlerde yapılan yasal düzenlemeler ele alınacak, sonuç kısmında ise, bunların tamamını içeren ama bunlara ek katkısı olacağı düşünülen 4. belediye devriminde nelerin yer alabileceği tartışılacaktır.

2. GELENEKSEL BELEDİYECİLİĞİN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ: BELEDİYE (1.0)

Bütün dünyada belediye vazifeleri, eski veya yeni zamanlarda ya hükümet kendisi yapar ya da belediye örgütlerine bırakırdı. Osmanlı Devleti ise bir İslam müessesesi olan hisbe (belediye) teşkilatını benimsemiştir. (Demirkaya, 2011:303)

Hız. Peygamber'den bu yana varlığını gösteren, bütün Müslüman devletlerde de bulunan bu müessese, "hisbe teşkilatı" özünde Kur'an-ı Kerim, Âl-i İmrân Süresi'nin 104. Ayetinde yer alan, toplumda iyiliği, hayrı emretmekte, kötü işlerden sakınmak üzere olan fert ve cemiyet hayatını amaçlamaktadır.

Osmanlı şehir yönetiminde, yerel ve mülki yönetim fonksiyonları birbirinden ayrılmamıştır. Ancak, Osmanlı taşra yönetim sisteminde önemli bir yeri bulunan Kadılar, buldukları yerlerin hem hâkimi, hem belediye başkanı, hem emniyet amiri, hem bazen mülki ve hem de halkın her konuda müracaat edebileceği sosyal güvenlik makamı konumunda idiler. Kendileri ya da yardımcı personeli seçimle işbaşına gelmemiş olmasına rağmen kadılar, ekonomik işlerde (fiyat tespiti, narh konması), kolluk görevinin yerine getirilmesi, mali işlemlerin yürütülmesinde halkın ve esnafın temsilcisi sayılan kimselere başvurduğu takdirde yardımcı olurlardı. Esnaf loncalarının temsilcileri olan esnaf kehüdalarının, şehir ileri gelenlerinin (vücut-ı belde), ruhani reislerin varlığına rağmen, bu gibi kimselerin şehir yönetimine katılmak için devamlı kurullar halinde toplanmadıkları ve çalışmadıkları görülmekteydi (Beki, 2008:33).

Osmanlı döneminde belediyelerin gelişimi "belediye uygulama" ve "kurumsal gelişim" noktasında üç ana döneme ayrılmaktadır. İlk dönem, kuruluş dönemi olarak ifade edilebilecek olan 1855-18 yıllarını içerisine alan dönemdir. Bu süreçte 1855 yılında İstanbul Şehremaneti ve akabinde Altıncı Daire-i Belediyenin kurulması belediyeçilik anlamında ilk adım olmuştur. İkinci dönem ise, "sınırlı gelişme" olarak ifade edilebilecek dönemdir ki, 1877-1908 yıllarını kapsamaktadır. Bu dönemde İstanbul için "Dersaadet Belediye Kanunu" ve taşra için "Vilayet Belediye Kanunu" belediyeçilik anlamında sınırlı bir dönemdir. Üçüncü dönem ise "Kurumsallaşma Dönemi" olan 1908-1922 yıllarını kapsayan dönemdir ki, bu dönemde İstanbul'da Belediye Kanununun devreye girmesi ve akabinde yirmi belediye dairesinin kurulması ile belediyeçilikle alakalı kurumsal bir yapı oluşturulmuş olmaktadır. (Oktay, 2008:3).

1923-45 döneminde yerel yönetimler alanında 1924 yılında, 442 sayılı Köy Kanunu,

1930 yılında da Belediye Kanunu ve takip eden 3 yılda Umumi Hıfzıssıhha Kanunu, Belediyeler Bankası Kuruluş Kanunu, Belediyeler Yapı ve Yollar Kanunu, Belediyeler İstimlak Kanunu ve Belediyeler İmar Heyeti Kuruluş Kanunu yürürlüğe girmiştir (Ulusoy ve Akdemir, 2006:2016). Bu dönemde, İstanbul Şehremanetinin bir örneği olarak 1924 yılında 417 sayılı Kanunla Ankara Şehremaneti kurulmuştur. 1925 yılında çıkarılan 642 sayılı Kanunla belediyelere plan yapma kent estetiğini düzenleme görevleri verilmiştir.

Bu dönemde belediyelerin görev ve sorumlulukları üzerinde 1580 sayılı Belediye Kanunu belirleyici olmuştur. Bu yasa, belediyelere kentsel hizmetlerden çok çeşitli sosyal politikalara kadar 76 tür görev vermiştir. Zaten yasanın gerekçesinde belediye hizmetlerinin geliştirilmesi öngörülmüştür. Bu maddede istinaden dönem boyunca belediyelerin görev alanları genişletilmiştir. Yasanın 19. maddesinde ise ülkemizde çoğunluğu yabancı sermayeli şirketler tarafından sağlanan su, elektrik, havagazı, tramvay tesisatı kurmak ve işletmek ve vapur nakliyatını yürütmek gibi görevlerin belediyeler tarafından sağlanacağı düzenlenmiştir. Yabancı sermayeli şirketlerin faaliyetlerine bu şirketler devşirilerek son verilmiştir (Tekeli, 1978:66-70).

1946 yılında Demokrat Parti'nin kuruluşuyla birlikte çok partili siyasi hayata geçilmiştir. Bu dönemde belediyeleri etkileyen en önemli gelişme kentleşmenin başlamasıdır. Kentleşme hızının çok yüksek olması ciddi kentsel sorunları ortaya çıkarmıştır. Bu sorunlardan en önemlileri konut açığının ortaya çıkması, köyden kente hızlı bir göçün yaşanması, kentsel hizmetlerin yetersiz kalması gibi sorunlardır. Bu sorunların temelinde idari, mali ve demokratik açılardan güçsüz olmaları vardır. (Barış vd. 2008:59)

1946 sonrası başlayan ekonomik dönüşüm süreci ülkemizde nüfus artışı, göç ve kentleşmenin hız kazanmasına yol açmıştır.

Bu dönemde yoğun bir kentleşme süreci yaşanmış ve belediye sınırları içinde yaşayan nüfus yapısı önemli büyüğe ulaşmıştır. Ülke nüfusunun 1950 yılında %28,8'i belediye sınırları içinde yaşarken bu oran 1980 yılında %57,7'ye yükselmiştir. Kentleşme hızına bağlı olarak kentsel sorunlar ve kentsel hizmetlere olan talep artmış, diğer bir ifadeyle bu hizmetleri sunmakla görevli kuruluş olan belediyelerin rol ve fonksiyonlarının genişlemesi zorunluluğu doğmuştur (Aydın, 2008:102).

Kaynak yetersizliğine karşılık artan hizmet talebi ve belediyelerin temel hizmetleri dahi yerine getiremez hale gelmesi, bu kurumların kit olan kaynakların temel kentsel hizmetlerin karşılanmasına yöneltmelerine ve daha ziyade sosyal politikalar ve kültürel alandaki hizmetleri yerine getirmekten vazgeçmelerine yol açmıştır. Yasalarla bu tür hizmetler belediyelerden alınmasına rağmen belediyeler, bu konulara eğilme imkânı bulamamışlardır. *Esasında Nadaroğlu, 1580 sayılı yasa ile ülkemizdeki belediyelerin 76 kalem görevden 53'ünün yerine getirilmesinde zorunlu kıldığı, ancak, bunlardan büyük kısmının belediyelere ya hiç ya da yeterince yerine getirilmediğini belirtmektedir.* Bu zorunlu görevlerin ise sağlık ve sosyal yardım hizmetleri ile imar, temizlik vb. konularında olduğunu ifade etmektedir (Nadaroğlu, 2003:168).

3. MODERN BELEDİYECİLİĞİN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ: BELEDİYE (2.0)

Yirminci yüzyılın son çeyreği dünyada büyük değişimlere sahne olmuştur. 1980 sonrası dönem, 1970'li yılların başında petrol krizlerinin etkisiyle başlayan ve krizin sorumlusunun refah devleti olarak ilan edildiği ve bu devletin harcamalarının azaltılması ve temelde kamu kesiminin sınırlarının özel kesim lehine daraltılmasını içeren neo-liberal politikaların hayata geçirildiği bir dönemdir. Kısacası, devletin ekonomik ve sosyal hayattaki konumunun yeniden sorgulandığı ve özelleştirme ve kamu harcamalarının

azaltılması ile sınırlandırıldığı bir dönemdir. *Devletin ekonomik ve sosyal hayattaki rolündeki değişikliğin yerel yönetimlere etkisi büyük olmuştur. Merkezi devlet düzeyinde ortaya çıkan ve serbest piyasa koşullarının kamu yönetimi alanında da hâkim olmasını hedefleyen neo-liberal politikalar yerel yönetimlerin yönetim ve hizmet sunma anlayışında önemli değişikliklere yol açmıştır (Aydn, 2008:104).*

Bu dönemde, dünyada ve ülkemizde belediyeler hizmet üretiminde alternatif yöntemlerden yararlanmaya yönelmişler ve kamusal hizmetlerin sağlanmasındaki sorumluluk bu kuruluşlarda kalmakla birlikte, hizmetlerin üretimi, dağıtımı ve sunumunu veya tümünü birden özel sektör işletmelerine bırakmaya başlamışlardır. Diğer bir ifadeyle, hizmetlerin sağlanmasında özel sektörden yararlanma en üst düzeye yükselmiştir. Sosyal politikalar bakımından ise “Bu kurumlar refah hizmetlerini doğrudan üreten kurumlar iken, refah hizmetlerini piyasadan satın alan veya bu hizmetlerin sağlanmasında garantör olan, güvence veren kurumlar haline gelmişlerdir (Ersöz, 2003:772).

Ülkemizde 1980 sonrası siyasal ve toplumsal düzen üzerinde 12 Eylül Askeri Müdahalesi biçimlendirici olmuştur. 1984 yılına kadar demokrasinin askıya alındığı bu dönemin belediyelere öncelikli etkisi tüm belediye başkanlarının görevine son verilmesi ve tüm yerel meclislerin kapatılması ve belediyelerin atanmış başkanlar tarafından yönetilmesidir. Bu müdahalenin ikinci etkisi ise belediye gelirlerinin artırılması biçiminde ortaya çıkmıştır. Bu dönemde 2380 sayılı “Belediyelere ve İl Özel İdarelerine Genel Bütçe Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkındaki Kanun” çıkarılmış ve belediyeler mali bakımdan güçlendirilmiştir. Yıllar yılı kaynak sıkıntısı çeken belediyeler rahatlatılmıştır. 1984 yılında ise 3004 sayılı Kanunla 2380 sayılı Kanunda değişiklik yapılarak belediyelere verilecek paylar artırılmıştır. Yine bu dönemde 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu da kabul edilmiştir

(Ulusoy ve Akdemir, 2006:216-217). Ancak, bu rahatlama geçici olmuş ve 1980’lerin sonlarından itibaren belediye gelirleri ile ilgili bir dizi olumsuzluk yaşanmıştır. Ve 1990’lı yıllar boyunca ve günümüze kadar da belediyeler, görevleri ile orantılı mali kaynaklara sahip olamamışlardır (Aydnlı, 2004:184).

1980 sonrası yaşanan en önemli gelişmelerden bir tanesi de büyükşehir belediyelerinin kurulmasıdır. 1982 Anayasasının 127. maddesindeki “büyük yerleşim yerlerinde özel yönetim biçimleri oluşturulabilir.” hükmüne dayanılarak, 1984 yılında çıkarılan 195 sayılı KHK ile, İstanbul, Ankara ve İzmir büyükşehir ilan edildi. 1986-1988 yıllarında sırasıyla Adana, Bursa, Gaziantep ve Konya’da ilk 3 büyükşehiri takip eden, 5 büyükşehir belediyesi oldu.

Büyükşehirler, büyük bir kent ve onu çevreleyen birçok uydu kentten oluşan yerleşme alanlarıdır. Sadece kent merkezlerini dikkate alarak kentler düşünülmemelidir. Merkezle beraber bu merkeze eklenen nüfusun geniş bir alanda toplanması, büyükşehirlerin temel niteliğidir. Bu anlamda, büyükşehirler, geniş bir havzayı kapsamaktadırlar. Bu geniş havza değerlendirmesi, Kanunu biçimlendiren ve ona rengini veren önemli bir değerlendirme olacaktır. 5216 sayılı Kanuna göre büyükşehir belediyesi şöyle tanımlanmıştır: Büyükşehir belediyesi “En az üç ilçe veya ilk kademe belediyesini kapsayan, bu belediyeler arasında koordinasyonu sağlayan; Kanunlarla verilen görev ve sorumlulukları yerine getiren, yetkileri kullanan; idari ve mali özerkliğe sahip ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişisidir.” (Zengin, 2014:97).

4. SOSYAL BELEDİYECİLİK: BELEDİYE (3.0)

Sosyal yardımlar ve sosyal hizmetler insanlığın başlangıcından beri var olmuşlardır. Öyle ki, yüzyıllardır her toplumda; yaşlılar, engelliler, düşkünlere, yoksullar gibi dezavantajlı gruplar için sosyal yardımlar ve hizmetler sunulmuştur.

tajlı gruplar yaşamlarını devam ettirmektedirler. Devlet, toplumun başta dezavantajlı gruplar olmak üzere tüm katmanlarının sosyal refahını ve sosyal korumasını sağlamaya yönelik politikalar uygulamak durumundadır. Uyguladığı faaliyetler bütününe sosyal politika adını vermekteyiz. Sosyal politika genellikle sosyal devlet ve refah devleti kavramlarıyla birlikte kullanılmaktadır. Sosyal politikalar ülkemizde yeni kamu yönetimi anlayışının doğuşuna denk gelen 1980 dönemine kadar merkezi idarenin merkez ve taşra örgütleri eliyle yürütülmekteydi. Yerel yönetimler reformları neticesinde ortaya çıkan sosyal belediyecilik kavramı, sosyal devlet anlayışın yereldeki tamamlayıcısıdır.

Günümüzde, belediyelerden beklenen hizmetlerin yol, temizlik, altyapı hizmetleri olmadığı; bunların artık olmazsa olmaz hizmetler olarak algılandığı bilinmektedir. Beklentiler artık yaşanılan bölgenin kalkındırılması, geliştirilmesi, istihdam imkanı sağlayan faaliyetler yapılması, kültürel faaliyetlerin artırılması ve ülke genelinde kendi beldesinden söz ettirici faaliyetlerle pozitif bir algı oluşturulmasıdır.

Sosyal belediyecilik, mahalli idareye sosyal alanlarda planlama ve düzenleme işlevi yükleyen, bu çerçevede kamu harcamalarını konut, sağlık, eğitim ve çevrenin korunması alanlarını kapsayacak şekilde sosyal amaca kanalize eden; işsiz ve kimsesizlere yardım yapılması, sosyal dayanışma ve entegrasyonun tesis edilmesi ile sosyo-kültürel faaliyet ve çalışmaların gerçekleştirilebilmesi için gerekli olan altyapı yatırımlarının yapılması için bilinçli politikalar üretmesini öngören; bireyler ve toplumsal kesimler arasında zayıflayan sosyal güvenlik ve adalet mefhumunu güçlendirmeye yönelik olarak mahalli idarelere sosyalleştirme ve sosyal kontrol işlevleri yükleyen bir modeldir. (Akdoğan, 2002:35)

Sosyal belediyecilik kapsamında yapılabilecek hizmetler çok genel olarak; kim-

sesizlerin, evsizlerin, sokak çocuklarının ve muhtaç kadınların barınma ihtiyaçlarını karşılamak; öksüzlere çocuk yuvaları ve kreşler yapmak; yaşlılara huzurevleri tesis etmek; sağlık merkezleri, sağlık ocakları, gezici sağlık otobüsleri, öntanı merkezlerini hizmete sokmak; hastaneler civarında hasta yakınları için misafirhaneler oluşturmak; kültür, sanat ve spor tesisleri açmak; tiyatro, sinema, kütüphane ve kültür merkezlerini mahallelere kadar yaygınlaştırmak; fakir, muhtaç ve yaşam mücadelesi veren kesimlere yönelik aş evleri ve imarethaneler kurmak; engelliler için ulaşım, eğitim ve sosyo- kültürel ortamlarda kolaylık sağlayıcı tedbirler almak; beceri ve meslek edindirme kursları açmak; park-bahçeleri ve piknik alanlarını yaygınlaştırmak; doğal dengeyi koruyan ve çevresel şartları düzenlenmiş ucuz konut alanları üretmek; iş kuracak kadın ve gençlere yönelik rehberlik yapmak, makine ve donanım desteği sağlamak; tanzim satış mağazaları ve ekmek fabrikaları kurmak; gıda, kömür, ilaç, kırtasiye malzemesi yardımı yapmak; toplumsal gruplar, sivil toplum kuruluşları ve kitle örgütlerine rehberlik etmek, onlarla dayanışma ve yardımlaşmayı geliştirmek; gençlerin, engellilerin ve kadınların toplumsallaşmalarını sağlayacak merkezler açmak şeklinde özetlenebilir. (Çiçek, 2012: 97,98) 21. yüzyılda sosyal olmayan bir belediyecilik anlayışından söz etmek pek mümkün olmayacaktır. Sosyal belediyecilik faaliyetlerinin üzerine neler inşa edilebilir hususunu ise sonuç kısmında ele almaya çalışacağız.

5. SONUÇ: Belediye (4.0)

Bizim paradigmamızdaki belediye (4.0) sanıldığının aksine salt dijital dönüşüm, büyük veri analitiği veya salt teknolojik gelişmelerle sınırlı değildir, bunların hepsini de içeren, şehirleri yarıştıran, rekabet ettiren bir önermedir. Elbette teknolojik, ekonomik, verimli ve etkin bir belediye yönetimi ile şehirlerin yarışması mümkün olacaktır.

Şüphesiz bu yarışın temini, belediyelerin idari, mali, demokratik ve teknolojik gelişmelere duyarlı ve güçlü olmalarıyla var olacaktır. Elbette önümüzdeki on yılların belediye (4.0) tahayyülünde, en çok teknolojik gelişmelerden yararlanılacaktır. Çöpleri toplayıp, depolama merkezlerine götüren insansız araçlar yani robotların varlığından, toplu taşımanın boyutunun, metrolardan, akan trafiğin üstünde giden monoraylar vasıtasıyla yapıldığı, Avrupa örneğini günümüzde gözlemlediğimiz gibi, uçan taksilerin Güngören'den, Üsküdar'a sefer yapacaklarına da şahit olacağız. İtfaiye araçlarının yangına müdahale etmek için hörgüçleri ile 15-20 km uzaklığa su bombaları, köpük bombaları fırlatarak çözüm üreteceklerine de şahit olacağız, ya da dar gelirli, yoksul ve muhtaçlara yapılan sıcak yemek yardımının yerini kapsül vitaminlerle beslenen nesillerin, kapsüllerle sıcak yemek hizmeti veren belediyelerin alacağını gözlemleyeceğiz. Şehirlerimizin en büyük problemi olan, ulaşım ve trafik sorunlarını, ekonomi temelli teknolojik gelişmeler en aza indirgeyecektir. Söylediklerime ütopya dediğinizi duyar gibiyim. O halde zaman herşeyin ilacıdır. İzleyip görelim.

Teknolojik gelişmelere uygun olarak yönetilen belediyede iş süreçleri, girdi ve çıktıların tümünde belediye-vatandaş ortaktır, rakip değil. Doğrudan birbirlerini etkilemektedirler. O halde tabiri caizse müşteri memnuniyeti yine esas olacaktır. Kamuda, özelden de belediye (4.0) modelimizde, çalışanların kentlerine ve çalışanların hemşehrileri için ürettikleri ürünlerin, ölçülmesine yönelik performans dayalı sisteme hızlı bir şekilde geçilerek, iş ve performans analizleri belirli periyotlarla (3-6 ay) sağlıklı bir şekilde yapıp, belediye personel istihdamı konusunda ciddi yaptırımlar uygulanmalıdır. Aksi halde belediyelerimiz de konkordato ilan edebilme ya da performans karnesi zayıf olan üst düzey belediye yöneticilerini belediye başkanı anında görevden alabilmeli almazsa, asli gö-

revlerinde aksama olan belediyelere hükümet tarafından kayyum atanmalıdır.

Bunun yanında tedarik zinciri ve varlık yönetiminin son zamanlarda yapıldığı gibi (Hazine ve Maliye Bakanlığının ilgili tebliğleri) merkezi idarenin kontrolünde, hakemliğinde otomatikleştirilerek **gereksiz satınalmalar ve akla gelebilecek diğer israfların önüne geçilmelidir.**

Yine "yönetişim kavramı" belediye (4.0) modelinin olmazsa olmazı olmalıdır. *Karar alma süreçlerine halkın etkin katılımı sağlanmalıdır. Belediye meclisinin yapısına benzer halk meclisleri kurulmalı, O mahallin sıkıntıları belirli periyotlarla (3-4 ayda bir) toplanmalı, gündeminde görüşülen istişari konular öncelikle çözümlenmelidir.*

Belediye istihdam kapısı değil, istihdamın aracı, arayıcısı olmalıdır. Belediyeler, Arge fonları, AB fonları, devletin desteklediği diğer fonları proaktif olarak kullanmaları ve bu fon ve diğer kaynakları yeni istihdam sahaları oluşturmak amacıyla; STK, sanayi odaları, meslek örgütleri, iş adamları vb. gruplar ile birlikte verimli projelerde kullanmaları konusundaki rekabeti, vatandaşın memnuniyetini artıracak ve müşteri memnuniyeti sağlanacaktır.

Belediye (4.0) modelimizde, belediyelere genel bütçe vergi gelirlerinden ayrılan pay ise artırılmalıdır. %11, %12'lerden, %20 seviyelerine çıkarılmalıdır. Belediyelere ayırdığımız yıllık pay, pay edilirken; nüfus, yüzölçümü gibi etkenlerin yanında bir havuz sistemi oluşturularak, şehirlerin ekonomisi ile yarıştığı gibi, üretimi ile istihdamı ile de yarışmalıdır. Bu yarıştan da ilk 10 şehir ekstra prim kazanmalıdır.

Belediye, 6 aylık dönemler halinde mali tabloların analizini kamuoyu ile paylaşmalı, sosyal belediyeciliğin bir üst levalı olan modelimizde, belediyelerin kar amacı ön planda olmalıdır. Denk bütçesi olan, borcu

olmayan belediyelere, İller Bankası tarafından bütçesinin yüzde %10 'una kadar galibiyet primi, Gelir-Gider bütçeleri denk olmayan, borcu olan belediyelere de bütçesinin yüzde %10 'una kadar mağlubiyet cezası, 2-3 yıl üst üste açık veren belediyelere ise daha ciddi yaptırımlar uygulanarak, ülke ekonomisine kambur olmamaları, Afyonkarahisar'ın, Isparta'nın; İstanbul ve Ankara ile mücadele etmesinin ekonomik olarak önu çözümlidir.

Sonuç olarak, Ülkemizdeki geleneksel belediyeçilik anlayışını, sosyal dayanışma temelli çöp toplama, çamuru yok etme ve vergiyi toplayabilmek için çaba sarf etme olarak özetleyebilir, modern belediyeçilik anlayışını ise, *vergisini düzenli toplayabilen, modernizasyonu tamamlanmaya başlanan yol, su, kanalizasyon hizmetleri olarak nitelendirebiliriz. Sosyal belediyeçilik anlayışında ise artık yol, su ve kanalizasyon hizmetleri zaten belediyeçiliğin olmazsa olmazı, bunun yanında vatandaşın sosyal refahını artıran sosyal politikalar bütünü ile ruhuna dokunan sanatsal ve sportif faaliyetler yer almaktadır.* Belediye (4.0) anlayışında ise, hem temel belediyeçilik faaliyetlerin olduğu yeterli miktarda sosyal koruma ve sosyal refahın sağlandığı, bol miktarda kültürel politikaların yer alacağı ama daha endüstri kapital hareket eden, şehrinin geleceğini düşünen, iş adamı belediye başkanı, CEO belediye yöneticilerinin olduğu bir model tahayyül etmekteyiz. Bizim tahayyülümüzün çok ötesinde gelişmelerin olabileceği de muhakkaktır. **Belediyeçilik büyük bir deniz, attığımız adımın, dilendirdiğimiz hususların geliştirilebilecek birçok yönünün olduğunu biliyor, yönetim bilimcilerimizin, yerel yönetim uzmanlarımızın, konunun duayenlerinin bu hususta örnek eserlerle ufkumuzu açmalarını ümit ediyoruz.**

KAYNAKÇA

Akdoğan, Y. (2002). "Ulusal Soruna Yerel

Çözüm: Sosyal Belediyeçilik", İstanbul: Emi-nönü Bülteni.

Aydın, M. (2008). Sosyal Politika ve Yerel Yönetimler. İstanbul: Yedirenk Yay.

Aydınlı, H.İ. (2004). Sosyo-Ekonomik Dönüşüm Sürecinde Belediyeler. Ankara: Nobel Yay.

Barış, E. ve arkadaşları. (2008). AK Parti Siyaset Akademisi: Yerel Yönetimler Ders Notları. Ankara: AK Parti Genel Merkezi.

Beki, A. (2008). Türkiye'de Sosyal Belediyeçilik Uygulamaları: Ümraniye Belediyesi Örneği. Doktora Tezi. Sakarya Üniversitesi, SBE.

Çiçek, Ş. E. (2012). Türkiye'de Belediyelerin Sosyal Hizmet ve Yardım Politikaları: "Batı Akdeniz Örneği", Ankara.

Demirkaya, Y. (2011). Osmanlı Devletinde Belediye (Hisbe) Teşkilatı. Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi.

Ersöz, Y.H. (2003). Doğuşundan Günümüze Sosyal Politika Anlayışı ve Sosyal Politika Kurumlarının Değişen Rolü. İktisat Fakültesi Mecmuatı.

Nadaroğlu, H. (2003). Mahalli İdareler: Teorisi, Ekonomisi, Uygulaması. İstanbul: Beta Yay.

Oktay, T. (2008). Osmanlı Döneminde Modern Belediye Kurumunun Doğuşu ve Gelişimi. İstanbul: TDBB.

Tekeli, İ. (1978). Türkiye'de Belediyeçiliğin Evrimi. (Türkcan, E. Ed.). Ankara: Türk İdarecileri Derneği Belediyeçilik Araştırma Projesi.

Ulusoy, A. ve Akdemir, T. (2006). Mahalli İdareler: Teori-Uygulama-Maliye. 4. Baskı. Ankara: Seçkin Yay.

Zengin, O. (2014). Büyükşehir Belediyesi Dönüşümü (Son On Yılın Değerlendirmesi). Ankara Barosu Derneği.

Doç.Dr.Rabia Bahar ÜSTE

*Dokuz Eylül Üniversitesi
İzmir Meslek Yüksekokulu
Yerel Yönetimler Programı*

YEREL YÖNETİMLERDE FARKINDALIK: PERFORMANSA DAYALI KENT YÖNETİMİ

1. GİRİŞ

Yerel yönetimlerde, sonuç odaklı olarak yerel mal ve hizmetlerin etkinliklerinin ve hedeflerinin ölçülebilir olması “yerel yönetimlerde performansa dayalı yönetimi”¹karşımıza getirmektedir.

Kent yönetimi açısından performansa dayalı yönetim ele alındığında, kentte üretilen mal ve hizmetlerin ölçülebilir olması, sonuca yönelik hedeflerin belirlenmesi ve değerlendirilmelerin bunlara göre yapılmasıdır. Kentlerde, performansın sürekli ölçülmesi ve hedeflere ulaşılıp ulaşılamayacağını düzenli bir biçimde ele alınması gerekmektedir. Diğer kentlerde verilen mal ve hizmetlerle karşılaştırmaların yapılarak kentin zayıf ve güçlü yönlerinin ortaya konulması istenmektedir.

Performansa dayalı kent yönetiminin işlerliği ve başarılı olabilmesi için kent hiz-

metlerinin performanslarını kontrol eden bir bilgisayar veri tabanı kullanılmalıdır. Özellikle, teknolojinin yardımcı olabileceği performans yönetiminde kente ilişkin tüm verilerin güncellenerek kurum yöneticilerinin ve çalışanlarının gerekli olduğu süreçte yine gerekli olan bilgiye ulaşabilmesidir. Performansa dayalı kent yönetimi aynı zamanda belediye yönetimlerinin yöneten - yönetilen ilişkisini etkinleştirebilecek bir boyutu da taşımaktadır. Kent yönetimlerinde etkin olan belediye çalışanlarının halkın ihtiyaçlarına cevap verebilmesi, yerel halkın kent yönetimine katılımında faaliyetleri yakından takip edebilmelerine olanak tanınması, kentlerin ve kentte yaşayanların sorunlarına çözüm sağlayabilmek için yeni stratejilerin geliştirilmesi adına performans yönetiminin alternatif bir yaklaşım olarak kabul edilmesi kentler ve kentliler için yaşam alanlarını kaliteli kılmak anlamını da taşıyabilecektir.

1 Ulutürk / Köprülü, 2011:78.

2. PERFORMANS YÖNETİMİ VE KENTLER

21. yüzyılda yerel yönetimlerde yönetimin klasik bir anlayış içinde olmasının yeterli görülmemesi üzerine yöneten-yönetilen ilişkisinde karardan etkilenen tüm aktörlerin “birlikte”, “beraber”, “ortaklaşa”, “işbirliği” içinde kendisini yönetmesi anlayışı doğmuş ve “yönetişim”² olarak adlandırılmıştır. Kentler, insanların yaşamını sürdürdüğü ve mekânsal olarak yararlandığı odak noktalarıdır. Kentler, ekonomik ve toplumsal gereksinimlere yanıt verecek biçimde gelişirler. Bakıldığında her kent kendine özgüdür, ancak işlev ve biçim bakımından diğer kentlere de benzemektedir. Birçok ülkede karakteristik olarak literatürde yer alan kentler geliştirdikleri yönetim anlayışları ile kent kültürlerinin oluşumuna katkı sağlamışlardır.

ABD’de kent yönetimlerinde kullanılan performansa dayalı yönetim anlayışında, performans ölçme sisteminin oluşturulmasının yararları şu şekilde sıralanmıştır³: Kent yönetiminin misyonunun ve stratejik hedeflerinin uygulanabilir olması, açık bir yönetim anlayışının paylaşımı, performansın artırılması için bilgilerin doğru ve etkin toplandığı bir sistemin oluşturulması, performansa dayalı bilgileri analiz edecek, inceleyecek ve rapor edebilecek bir sistemin oluşturulması, toplanan bilgilerin kullanılarak performansı arttıracak sistem ve süreçlerin geliştirilmesidir. Avrupa ülkeleri başta olmak üzere yerel yönetimlerde reform çalışmaları içinde kentsel yönetim açısından performans yönetimi geliştirilmiştir. Performans yönetimi anlayışının çeşitli ülkelerdeki kent yönetimlerinde uygulama örnekleri oldukça fazladır.

İtalya’da Venedik Üniversitesi’nde yapılan bir çalışmada, İtalyan halkın kentlere yoğun

bir göç yaşadığını sadece iç göç değil, dış göçün de kentlerde yoğunlaştığını ve gelenlerin entegrasyonu için çalışmaların performans yönetimine uygun yapılmasına özen gösterildiği üzerinde durulmaktadır⁴. İspanya’da ise, kent yönetimi içinde kadınların ve çocukların risk altında olmalarını engellemek ve yaşam kalitelerini arttırabilmek için iletişimin getireceği karşılıklı kazanımları gözetken bir anlayışı yönetim içinde oluşturmaya çalışmışlardır⁵. Finlandiya’da kent yönetimleri, belediye hizmetlerinin kent yaşamını kolaylaştırması, sunulan hizmetlerin halka daha iyi bir yaşam sağlamadaki etkinliği, ekonomik kaynakların arttırılmasına yönelik performans yönetimine dayalı bir anlayışı içermektedir⁶. Performansa dayalı yönetim anlayışını oluşturan kentlerin sağladıkları ivme somut bir biçimde verilerle ortaya konulmuştur.

Kentlerin yaşam alanı olarak kentlilere sunduğu ya da sunmak için geliştirdiği projelerin mal ve hizmete dönüşümünün ölçülebilir olması; yönetimlerin planlama, örgütlenme, yöneltme, koordinasyon ve denetim aşamalarındaki gelişim grafiklerini de destekleyecektir.

3. KENTSEL GELİŞMEDE PERFORMANS YÖNETİMİNİN ETKİLERİ

Kentlerin yapısı, kuruluş yeri seçimi özellikle belli kuruluş yeri kararlarının çözümlenmesini ve bunların zaman içindeki oluşumunun izlenmesi, kuruluş yeri davranışlarını, günlük eylem kalıpları ve bunların dayandığı değerler açısından açıklanmaya çalışılmıştır. Karar verme sürecine alması tercihler biçiminde normatif öğeler katma olanağı tek başına yeterli olmamış ve kentler sürekli gelişimi içinde değişik yönetim biçimlerinin uygulanmasını beraberinde getirmiştir⁷.

4 Marconi, 2012:160.

5 Serrano/ Iglesias/Alle, 2012:277.

6 Ökmen/Parlak,2015:308.

7 Keleş, 1984:68.

2 Nohutçu/Balç, 2003:16.

3 Ulutürk / Köprülü, 2011:78-79.

Hızlı ve ölçsüz kentleşmenin temel sonuçlarından birisi şehirlerin hizmet sunma kapasitesinin olumsuz etkilenmesidir. Yoğun ve çarpık kentleşme ile birlikte sorunların çeşitlenmesi geleneksel belediyeçilik anlayışını yetersiz kılmıştır. Hizmet maliyetlerinin yükselmesi ve hizmet sunumunun karmaşık hale gelmesi mevcut belediye yönetimlerinin etkinliğini zayıflatmaya başlamıştır. Yerel kamu hizmetlerinin daha optimal **şekilde halka en yakın birim tarafından sunulması rasyonel bir tercih olarak kabul görmektedir**⁸. Kentlerde hizmetlerin halkın ihtiyaçlarına göre planlanması ve ona göre karşılanması gelişimin önemli etkenlerinden biridir.

Kent planlamasında, kentlerin gelişiminin nasıl olması gerektiğinin **önceden ön-görebileceği, bugünkü durumun** oldukça gerçekçi bir biçimde tespit edilebileceği, öngörülen geleceğe nasıl ulaşılacağına formüle edilebileceği varsayımı bulunmalıdır⁹. Performansa dayalı yönetim anlayışında planlama yapılırken, daha ortada sorun yokken ileri de olabilecek sorunları da dikkate alacak bir kent planlamasının yapılması esastır. Bu tür bir planlama ile kentlerin performansının yükseltilmesi de amaçlanmaktadır. Kentler göç aldıktan sonra yeni gelenlerin etkisi ile yeni mal ve hizmetlerin talep edilmesi, sorun yaşanabilir duruma gelmesi ayrıca tepkisel bir planlama anlayışına gidilmesi istenen bir durum değildir.

Kentsel gelişimde performans yönetiminin etkin olabilmesi için¹⁰:

- *Yerel yönetimlerde hedeflerin çalışanlarla paylaşımının sağlanması,*
- *Yerel yönetimlerde çalışanların başarılarının izlenmesi,*

- *Yerel yöneticiler ile çalışanlar arasında beklentilerin karşılıklı olarak açık iletişim biçiminde gelişimine olanak tanınması,*
- *Yerel çalışanların ve kurumun yeteneklerinin keşfedilmesi,*
- *Yerel çalışan ve kurumsal yeterliliklerin belirlenmesi,*
- *Yerel yönetimlerde performans değerlendirmesinin somut ve ölçülebilir hedeflere dayandırılması,*
- *Yerel yönetimlerde sürekli eğitim planlarının temel alınması olarak sıralanabilir.*

Yerel yönetimlerde önemli olan yerel halkın ihtiyaçlarının doğru tespit edilmesi ve bu bunlara yönelik olarak doğru kararların verilmesidir. Ancak bu şekilde, rasyonel uygulamaların yapılması olanaklıdır.

4. YEREL YÖNETİMLER, YEREL HALKIN KATILIMI VE PERFORMANS YÖNETİMİ

Kent yönetimlerinin, kamu yönetimi sistemi içinde niteliksel ve niceliksel olarak yükselişi, bütün dünyada olduğu gibi Türkiye'de de, kamu hizmeti – yerel hizmet kavramlarının içeriğini ve bu bağlamdaki ilişkileri yeniden yorumlamaya açık hale getirmiştir. Sanayileşme, hızlı nüfus artışı ile gelişen hızlı kentleşme süreci, demokratik gelişmenin de etkisiyle yerel hizmet sunumunda büyük bir artış ve çeşitlenmeyi kaçınılmaz kılmış, bu da sınırlı kaynaklarla daha fazla hizmet sunma baskısı altındaki yerel yönetimleri daha etkili hizmet sunma amacıyla çeşitli arayışlara itmiştir. Yerel yönetimler açısından daha etkin, verimli ve halkın talep ve beklentilerine daha duyarlı bir biçimde mal ve hizmetlerin sunulması anlamını içermiştir. Yine yerel yönetimler açısından çok çeşitli alternatif yöntemle-

8 Şengül, 2010:106.

9 Şahin, 2010:109-110.

10 Halis/Tekinkuş, 2003:175.

rin geliştirilmesine ve uygulamaya geçilmesi sonucunu doğurmuştur¹¹.

Kentin gelişiminin sağlanabileceği alternatif yönetim anlayışları ile kentlerin farkındalık oluşturabilecek vizyonlar kazanması kentlilik bilincinin de artmasını beraberinde getirebilecektir. Kentli bireyler, ekonomik, sosyal, eğitimsel, kültürel ya da gönüllü örgütlerin etkinliği sayesinde, kişiliklerini ifade eder, geliştirir, statü kazandırır ve uğraş alanını oluşturan eylemlerini sürdürebilirler.

Kentli bilinci ile hareket eden yerel halkın kentleri sahiplenmesi ve gelişimine katkı yapabilecek çalışmalarda bulunması kaçınılmazdır. Yerel halkın yönetime katılımı yerel mal ve hizmet kalitesinin artmasını da beraberinde getirebilecektir. Sadece seçimlerde oy kullanarak yerel yönetimlerde katılımı sağlamak değil, yerel yöneticilerin açık yönetim, şeffaflık ve hesap verebilirlik anlayışı içinde hareket etmesi kentlerde performans yönetiminin uygulanmasında yardımcı olabilecek argümanlardır. **Açık yönetim anlayışının performans yönetimine verebileceği destekler¹²:**

- Yerel halkın ilgili konularda bilgilendirilmesi,
- Yerel halkın yerel mal ve hizmeti alacakları ilgili kişi / kişileri ve sorumluluklarını bilmesi,
- Yerel halkın ilgili ve sorumlu olabilecekleri konularda bilgilendirilmesi,
- Yerel halka olumsuzluklar karşısında çözüm önerilerinin ilgili kişilerce anlatılması,
- Yerel kamusal değerlerin kullanımı açısından yerel halka güvence verilmesidir.

11 Ökmen/Parlak,2015:132-133.

12 Balci, 2003:117.

Belediyeler, katılıma açık yapı ve işleyişlerinin yanı sıra hem yaygın hem de yaşama ve kentsel sorunların yerel odaklarına en yakın kurumlardır. Belediyelerin kent yönetimlerindeki etkinlikleri yerel halka ve yaşama yakınlığı, kolay ulaşılabilirliği, yerel halkın belediyeye yönelik sahiplenme duygusunu ve katılım faaliyetlerini artıran etkenlerdir. Yerel halk kent yönetimi bakımından belediyelere, birçok sorumluluk ve beklenti yüklemektedir¹³. Yerel yaşama en yakın ve en yaygın örgütlenme olmaları nedeniyle belediyeler performans yönetimini uygulayabilecek öncelikli yerel kurumlar olarak görülmektedir.

5. KENT KÜLTÜRÜNÜN OLUŞUMU VE PERFORMANS YÖNETİMİ

Kent kültürünün oluşumu ve gelişiminde yerel halk odaklı bir yönetim anlayışının desteğinin kaçınılmaz olduğu bu konuda çalışmalar tarafından ele alınmaktadır. Kent kültürünün bu açıdan gelişimine performansa dayalı yönetim yaklaşımının da yardımcı olabileceği üzerinde durulmaktadır. Kent kültürü yaşayanların birikimini de içerdiği için kentte yaşayanların bu kültür açısından odak noktası kabul edilmesi doğru kabul edilmektedir. Kent kültürü geliştirilirken¹⁴:

- Kent yaşamına karşı kentte yaşayanların sorumluluk duygularının gelişimini ve kentsel kimlikle bütünleşmelerinin sağlanması,
- Kentte birlikte yaşama duygusunun güçlendirilmesi,
- Kent yaşamının canlandırılmasında yerel halkın katılımının sağlanması mümkün hale gelir.

Kent kültürü, bireyin kente özgü davranış kalıplarını edinmesi, kültürel ve sosyal dünyada kente özgü gelişmeleri yaşayabilmesi,

13 Şengül, 2002:29.

14 Ökmen/Parlak,2015:238-239.

sosyal aktivitelere dahil olabildiğini içermektedir. Kent hayatı zorlu bir yaşamı da beraberinde getirmektedir. Kentlerin büyümesi ile birlikte sorunlar da büyümektedir. **Kentteki sorunların çözümlenmesinde ve aynı zamanda kentte yaşamın mutlu, huzurlu ve kaliteli bir yaşamı getirebilmesi için alternatif yönetim biçimlerinden performans yönetimi ele alınmaktadır.** Kentte yaşayanların gelişiminin sağlanabilmesi için performans yönetimi açısından¹⁵: kaynakların etkin dağılımı, kent için hizmet verenlerin ödüllendirilmesi, kentte yaşayanlardan sürekli ve hızlı geri bildirim alınması, kent yönetiminde tarafsızlığın sağlanması, kentte yaşayanlara eşit fırsat olanaklarının verilmesi, yerel mal ve hizmetlerin dağıtımında kalite ve etkinliğin ölçülebilir bir biçimde ele alınması sayılabilir.

6. KENTSEL REKABETTE PARADİGMA SORUNUNU AŞMADA PERFORMANS YÖNETİMİNİN ETKİLERİ

Kentlerin farkındalık oluşturabilecek şekilde dizayn edilmesi yaşayanların kenti sahiplenmesinde de önemli bir yer tutacaktır. Kentlerin rekabet edebilir hale gelmesi kentte yaşayan halkın daha konforlu, mutlu olmasının yanında güvenilir, etkin ve işlevsel hizmetlerin artması anlamına gelebilecektir.

Kentlerin yeni modeller oluşturması bu modellerin mal ve hizmet üretiminde etkin kullanılabilmesinde, yerel birimlerde çalışanların rol ve sorumlulukları önem taşımaktadır. Yöneticiler açısından bu rol ve sorumluluklar: öğrenme ve gelişme için uygun ortam hazırlamak, mevcut iş ile ilgili gelişme ihtiyaçlarını karşılamak, kariyer gelişimi konusunda kurumlar arası işbirliğini sağlamak, plana uygun fırsatlar oluşturmak olarak sayılabilir. Çalışanlar açısından ise: kendini geliştirmeden sorumlu olmak, hayat boyu öğrenmeye odaklanmak, mevcut iş için gereken

yetenekleri geliştirmek, kariyer tercihlerini ve amaçlarını tanımlamak, bireysel gelişme planı uygulamaktır.

Kent yönetiminde, kentte yaşayanların kente ilişkin talep ve ihtiyaçlarını mümkün olan en yüksek düzeyde karşılayabilmek için kentin mali, beşeri, finansal kaynaklarının etkin biçimde kullanılabilmesi için gereken kararların verilmesi, uygulanması ve sonuçlarının denetlenmesi kentin diğer kentlere olan rekabet gücünün de artmasını sağlayabilecektir¹⁶.

Performans yönetimi anlayışının uygulandığı kentlerde rekabet gücü akıllı kent kavramı ile anlatılmaya başlanmıştır. Akıllı kentler, bilgi ve iletişim teknolojilerine gönderme yapan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Bilgi ve iletişim teknolojilerinin kentin her alanında hakim olması anlamını da taşımaktadır. Örneğin, erken uyarı sistemleri ile depremin izinin sürülmeye çalışılması bunlardan sadece biridir¹⁷.

Urry'ye göre, "farklı merkezleri, ana ulaşım yolları v.b. sadece belirli bir mekânsal yapının öğeleri ve insan etkinliğinin dışarıdan belirleyicileri değildir. Daha ziyade, bizzat bunlar toplumsaldır, toplumsal olarak üretilmiştir ve toplumsal olarak yeniden üretilirler... Yalın "mekan" yoktur, sadece farklı türden mekanlar, mekânsal ilişkiler veya mekansallaşmalar vardır"¹⁸ demektedir. Farklı ve farkındalık oluşturabilecek kentlerin yeni modellere ihtiyacı olduğunu geleceğe yönelik yenilikleri bu sayede elde edebileceklerini de vurgulamaktadır.

Yerel yönetimlerin planlanma ihtiyacı, gelir yetersizliği, yerel kamusal ihtiyaçların daha etkin karşılanması arzusu yerel birimleri işbirliği yapmaya iten önemli sebeplerdendir.

¹⁶ Şentürk, 2007:55.

¹⁷ Şahin, 2010, s.15.

¹⁸ Fırat, 2002:43.

¹⁵ Halis/Tekinkuş, 2003:184.

Yerel yönetimlerde, etkin kaynak kullanımı, insan kaynaklarının geliştirilmesi, optimum büyüklükteki tesislerin oluşturulması ve rasyonel hizmet alanı yaratılması¹⁹ kentsel rekabette öncü etkenler olarak sıralanabilir. Kentsel rekabette, yerel yönetimlerin sundukları hizmetlerde etkinliğin sağlanabilmesi için öncelikle hizmet alanında ve nüfus büyüklüğünde optimizasyonu ortaya konulması gerekmektedir. Kentlerin, yerel kaynaklardan en fazla faydayı sağlayabilmesi için kentlerde verilecek yerel hizmetlerin optimum hizmet alanı büyüklüğünün tespit edilmesi gereği ortaya çıkmaktadır.

Yerel yönetimler verdikleri kamusal hizmetlerin kalitesi ile de yerel gelişmeye katkı yaparlar. Özellikle kentlerde, nitelikli işgücünün tutulabilmesi ve kente çekilebilmesi için yaşam kalitesini artırıcı unsurlara ihtiyaç vardır. Ekonomik temeli zayıf olan kentler rekabette sürekli paradigma sorunu yaşayabilecektir. Kentlerin tarihsel, kültürel, çevresel unsurlarını yerel yönetimler sayesinde ön plana çıkararak nitelikli işgücünü yerel ekonomiye kazandırabilmek önemlidir. Kentlerde rekabet gücünü arttırabilmek için, standart kamusal hizmetler yanında kültürel etkinliklerin özendirilmesi, doğa ile rekreasyon alanlarının geliştirilmesi, kentlerde insanların aileleri ile birlikte zaman geçirebilecek farklı sosyal alanların oluşturulması gerekmektedir. Sadece kentte yaşayanların değil, yerli ve yabancı turistlerin cazibe merkezi olarak kabul ettikleri alanları oluşturarak ve olan alanları geliştirerek hizmetlerin bu yönde verilmesi için kentsel politikaların hazırlanması kentlerin rekabet gücünü arttırabilecektir. Kentlerde eğitim, sağlık gibi alanlarda farklı niteliklerde hizmet verilmesi ve bunun nitelikli işgücü ile desteklenmesi kente olan ilginin devamlılığını sağlayacaktır²⁰. Nitelik-

li ve farkındalıkları içerisinde barındıran bir kent yönetimi rekabeti sağlamada olmazsa olmazlar arasındadır.

7. SONUÇ

Yönetmel performansla ulaşılabilmesi, yerel mal ve hizmetlerin imajının aynı zamanda prestijinin sürekli kalite kazandığı bir ivmeye ulaşması ile olanaklıdır. Performansa dayalı bir yönetimde ilk olarak analiz edilmesi gereken durum, nitelikli ve niteliklerini profesyonellik ilkeleri ile donatmayı başarmış bir personele sahip olmaktır.

Kentin tanınması ve kentle ilgili bilgilerin doğru bir biçimde toplanıp değerlendirilmesi ayrı bir önem taşımaktadır. Kentle ilgili sorunların çözümünü gerçekleştirilebilecek personele sahip olunması ve bununla ilgili personel politikalarının geleceğe yönelik olarak hazırlanması kent vizyonu açısından son derece önemlidir. İş analizlerinin kentin ihtiyaçlarını sağlayabilecek şekilde ele alınması ve düzenli bir biçimde yapılması yerel yönetimlere ait politikaların güçlenmesi anlamını içerecektir. Sadece güncel değil, kentin ileride karşılaşılabileceği sorunları öngörerek strateji oluşturmak ve kent ile ilgili yaşanabilecek sorunlara karşın önlemleri önceden alabilmek sorunların sürekliliğini önleyebilmek için gereken çalışmaları yapmak, kent yönetimine ilişkin politikaları bu bağlamda sağlamak performans yönetiminin başarısında etkin olabilecektir.

Katılımcılık unsurunu ön plana taşıyarak, yerel halkın sorunlara duyarlılığını arttırabilmek, yerel yönetimlerin başarısında ayrı bir etken olarak karşımıza çıkacaktır. Yerel halkın, çözüm konusunda yönetimi desteklemeleri ve bu konuda çalışmalara katılmaları yönetsel anlamda halk ile kurulan köprüde dayanışma ve paylaşmayı da ön plana çıkarabilecektir.

¹⁹ Akdede/Acartürk, 2005:7.
²⁰ Dulupçu/Özgür, 2006:190.

Denetim mekanizmasını kent yönetimi adına işletilebilmek ve etkin hale getirmek, kent hakkında toplanan tüm verileri incelemek ve bunların takibini yerine getirmek, başarılı mal ve hizmet üretiminin nasıl daha etkin hale getirilebileceği hakkındaki çalışmalar yanında, eksik ya da hata içeren mal ve hizmetlerin kentin / kentlinin ihtiyaçları doğrultusunda nasıl düzeltilebileceğinin katılımcı bir yönetim faaliyeti ile geliştirilmesi bu yönetim anlayışı içinde imgelenebilecektir. Bir kentte alınan kararların, yapılan faaliyetlerin raporlanarak gelecek çalışmalara ışık tutması ve raporların sürekli ihtiyaçlar doğrultusunda kullanılmasının sağlanabilmesi performans yönetimini ve kentin göstereceği performansın artırılmasında ivme kazandırması açısından kaçınılmaz bir gerçekliktir. Yerel yönetimlerde yönetim kadroları değişse bile yönetimlerde devamlılık esas olduğundan bir önceki kente ait raporların bir sonraki yönetime bilgi vermesi ve yol gösterici olması bakımından istikrarlı kent yönetiminin bir anlayış olarak yerleşmesine de yardımcı olunabilecektir. Tüm bu yapılanmaların kurulması sonuç odaklı bir kent yönetiminin de oluşumu anlamını taşıyacaktır.

KAYNAKÇA

Akdede, Sacit Hadi, Ertuğrul Acartürk, “Türkiyede İlçe ve İlçe ve Belediyelerin Optimizasyonu”, Çağdaş Yerel Yönetimler, Cilt: 14, Sayı:3, Ankara, 2005.

Balcı, Asım, “Kamu Yönetiminde Hesap Verbilirlik Anlayışı”, Kamu Yönetiminde Çağdaş Yaklaşımlar” Editör: Asım Balcı, Namık Kemal Öztürk, Ahmet Nohutçu, Bayram Çoşkun, Seçkin Yayıncılık, İstanbul, 2003.

Dulupçu, Murat Ali, Hüseyin Özgür, “Yerel Ekonomik Gelişimde Yerel Yönetimlerin Rolü”, Avrupa Perspektifinde Yerel Yönetimler, Editör: Hüseyin Özgür, Alfa Aktüel Yayınları, İstanbul, 2006.

Fırat, Serap, “Kentsel Mekanlarda Kamusal Alan”, Çağdaş Yerel Yönetimler, Cilt: 11, Sayı:4, Ankara, 2002.

Halis, Muhsin / Mehmet Tekinkuş, “Kamuda Performans Yönetimi”, Kamu Yönetiminde Çağdaş Yaklaşımlar” Editör: Asım Balcı, Namık Kemal Öztürk, Ahmet Nohutçu, Bayram Çoşkun, Seçkin Yayıncılık, İstanbul, 2003.

Keleş, Ruşen, Kentleşme ve Konut Politikası, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları:540, Ankara, 1984.

Marconi, Giovanna, “İtalya, Göç Veren Bir Ülkeden Göç Alan Bir Ülkeye”, Kentler ve Göç, Editör: Ahmet İçduygu, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2012.

Nohutçu, Ahmet / Asım Balcı, “Kamu Yönetiminin Yeni Perspektif ve Dinamizmi: “Kamu’nun Yönetilmesinden Kamunun Yönetmesi Anlayışına Doğru”, Kamu Yönetiminde Çağdaş Yaklaşımlar” Editör: Asım Balcı, Namık Kemal Öztürk, Ahmet Nohutçu, Bayram Çoşkun, Seçkin Yayıncılık, İstanbul, 2003.

Ökmen, Mustafa/ Bekir Parlak, Yerel Yönetimlerde Yeni Vizyonlar, Ekin Yayıncılık, Bursa, 2015.

Serrano, JulioPerez/MarcelaIglesias/joseJouquinFernandezAlle, “İspanya, Göç Veren Bir Ülkeden Bir Göçmenler Ülkesine”, Kentler ve Göç, Editör: Ahmet İçduygu, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2012.

Şahin, Yusuf, Kentleşme Politikası, Murathan Yayınevi, Trabzon, 2010.

Şengül, Mihriban, “Çevre Yönetimine Halk Katılımı” Yolu Olarak “Belediye Yönetimine Halk Katılımı”, Çağdaş Yerel Yönetimler, Cilt: 11, Sayı:2, Ankara, 2002.

Şengül, Ramazan, Yerel Yönetimler, Umuttepe Yayınları, Kocaeli, 2010.

Şentürk, Hulusi, Modern Kent Yönetimi-I, Okutan Yayınları, İstanbul, 2007.

Ulutürk, Bülent / Onur Murat Köprülü, “Performansa Dayalı Kent Yönetimi: ABD Baltimore Kenti’nde Kentstat Uygulaması”, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, Cilt:20, Sayı:2, Ankara, 2011.

Dr. Hüseyin BİLGİN

*Konya Bölge İdare Mahkemesi
2. İdari Dava Daire Üyesi*

7153 SAYILI KANUNLA ÇEVRE KANUNUNDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER ÜZERİNE BİR İNCELEME

1. GİRİŞ

7153 sayılı Kanun, Çevre Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun adını taşımakta olup 29.11.2018 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul edilerek, 09.12.2018 tarihinde Cumhurbaşkanlığı tarafından onaylanmış ve 10.12.2018 gün ve 30621 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. 7153 sayılı Kanun (yürürlük ve yürütme maddesi dahil toplam 30 maddede) torba kanun olarak da nitelendirilen bir çok kanunda aynı anda değişiklik yapan bir Kanundur. Anılan Kanun ile 2872 sayılı Çevre Kanunu, 3194 sayılı İmar Kanunu, 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesine İlişkin Kanun, 3621 sayılı Kıyı Kanunu, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu, 4342 sayılı Mera Kanunu, 4706 sayılı Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, 6758

sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükümünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanun hükümlerinde çeşitli değişiklikler yapılmış veya yeni hükümler getirilmiştir. Ayrıca, Kanunun 28 inci maddesinde 32 ayrı Kanunda geçen ibareler üzerinde değişikliğe gidilerek mevzuatta uyum bütünlüğü sağlanmıştır. Görüldüğü üzere büyük çoğunluğu Çevre Kanunu, İmar Kanunu ve 6306 sayılı Kanun olmak üzere toplam 8 temel kanunda önemli değişikliklere gidilmiştir.

7153 sayılı Kanunla bir çok kanunda aynı anda çok sayıda değişiklik yapılmış olması nedeniyle her kanunda yapılan değişikliklerin kendi içinde konu bütünlükleri de dikkate alınarak ayrı ayrı ele alınması gerekmektedir. **Bu nedenle bu çalışmamızın konusunu 7153 sayılı Kanunla 2872 sayılı Kanunda yapılan değişiklikler oluşturmaktadır.** Anı-

lan Kanunda yapılan değişikliklerin neler olduğu, ne gibi yeniliklerin getirildiği ve bu getirilen yeniliklerle nelerin amaçlandığı makale çalışmamızda ele alınmıştır.

2. GENEL İLKELER

Çevre Kanununun 3 üncü maddesinde *çevrenin korunmasına, iyileştirilmesine ve kirliliğinin önlenmesine ilişkin genel ilkelere yer verilmiştir*. Anılan maddenin (h) bendi “Çevrenin korunması, çevre kirliliğinin önlenmesi ve giderilmesi için uyulması zorunlu standartlar ile vergi, harç, katılma payı, yenilenebilir enerji kaynaklarının ve temiz teknolojilerin teşviki, emisyon ücreti ve kirlenme bedeli alınması, karbon ticareti gibi piyasaya dayalı mekanizmalar ile ekonomik araçlar ve teşvikler kullanılır.” şeklinde iken 7153 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle “h) *Çevrenin korunması, çevre kirliliğinin önlenmesi ve giderilmesi için uyulması zorunlu standartlar ile vergi, harç, katılma payı, yenilenebilir enerji kaynaklarının ve temiz teknolojilerin teşviki, geri kazanım katılım payı, plastik poşet ve plastik ambalaj kullanımının azaltılması, depozito uygulaması, emisyon ücreti, kirlenme bedeli ve kirliliğin önlenmesine yönelik teminat alınması ve karbon ticareti gibi piyasaya dayalı mekanizmalar ile ekonomik araçlar ve teşvikler kullanılır. Bu hususlara ilişkin idari ve teknik usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmeliklerle belirlenir.*” şeklinde değiştirilmiştir.

Anılan bu değişiklikle birlikte çevrenin korunması, iyileştirilmesi ve kirliliğin önlenmesi ilkelerinin içerisindeki ekonomik araç ve teşviklerin kullanılacağı durumlar arasında “geri kazanım katılım payı, plastik poşet ve plastik ambalaj kullanımının azaltılması, depozito uygulaması” eklenmiştir. Madde gerekçesinde bu husus; “Ülkemizde atık yönetimi sisteminin sağlıklı bir şekilde işleyebilmesi için gerekli finansman mevcut yönetim modeli ile sağlanamamaktadır. Mevcut

genişletilmiş üretici sorumluluğu sisteminin etkin olmayışından dolayı geri kazanılabilir atıkların ekonomiye kazandırma sürecinin olumsuz etkilenmesi, öngörülen hedeflere ulaşılamaması, etkin kaynaktan ayırma sisteminin oluşmaması nedenleriyle alternatif ekonomik araçlar üretilmesi zorunluluğu iktiza etmiştir. Özellikle kirliliğe neden olabilecek olan tesislerden (başta tehlikeli atık geri kazanım tesisleri ile atık bertaraf tesisleri) herhangi bir sebeple tesislerin kapatılması, terk edilmesi veya faaliyeti sırasında ya da sonrasında oluşabilecek olan çevresel risklerin giderilmesi amacıyla kapasiteleri ve riskleri doğrultusunda mali teminat alınması uygulaması yurtdışında sıklıkla uygulanmaktadır. Ayrıca, ülkemizdeki fiili uygulamalarda bu tür durumlarla karşılaşıldığında muhatap bulunamaması ya da maddi imkanlarının yetersizliği sebebiyle risklerin ve çevresel kirliliğin giderilmesinde kamu kaynakları kullanılmakta olup bu uygulama ile birlikte tesislerin riskleri doğrultusunda maliyetleri karşılaması sağlanabilecektir.” şeklinde ifade edilmiştir¹.

3. İZİN ALMA, ARITMA VE BERTARAF ETME YÜKÜMLÜLÜĞÜ

Çevre Kanununun 11 inci maddesinde “İzin alma, arıtma ve bertaraf etme yükümlülüğü” başlığı altında üretim, tüketim ve hizmet faaliyetleri sonucunda oluşan atıkların alıcı ortamlara doğrudan veya dolaylı vermesi uygun görülmemeyen tesis ve işletmeler ile yerleşim birimlerinin atıklarını yönetmeliklerde belirlenen standart ve yöntemlere uygun olarak arıtmak ve bertaraf etmekle veya ettirmekle ve öngörülen izinleri almakla yükümlü olduğu ifade edilmektedir.

a. Anılan maddenin ikinci fıkrasının “birinci fıkrada belirtilen yükümlülüğü bulunan tesis ve işletmeler ile yerleşim birimlerine,” üst

1 <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-1285.pdf> (erişim tarihi : 07.12.2018).

başlığı altında bulunan (1) numaralı bendinde yer alan “İnşaat” ibaresi “Yapı” şeklinde, “inşaat” ibaresi “yapı” şeklinde, değiştirilerek “Yapı ruhsatı aşamasında bu yükümlülüğünü yerine getireceğini gösterir proje ve belgeleri ilgili kuruma sunmadıkça yapı ruhsatı verilmez.” şeklini almıştır (7153 SK m.2).

b. Aynı maddenin (2) numaralı bendinde yer alan “yapı kullanma ruhsatı” ibaresi “yapı kullanma izin belgesi” şeklinde değiştirilerek “İnşaatı bitmiş olanlardan, bu yükümlülüğü yerine getirmeyenlere işletme ruhsatı ve/veya yapı kullanma izin belgesi verilmez.» şeklini almıştır (7153 SK m.2).

c. Aynı maddenin (3) numaralı bendinde yer alan “İnşaat” ibaresi “Yapı” şeklinde, “yapı kullanma veya” ibaresi “yapı kullanma izni veya” şeklinde değiştirilerek “Yapı ruhsatına, yapı kullanma izni veya işletme ruhsatını haiz olmakla birlikte arıtma ve bertaraf yükümlülüklerini yerine getirmemeleri halinde, verilmiş yapı kullanma izni veya işletme izni iptal edilir.” şeklini almıştır (7153 SK m.2).

Çevre Kanunu’nun bu maddesinde yapılan değişikliklerle 3194 sayılı İmar Kanunu ile kavramsal uyumun sağlanması amacıyla inşaat ruhsatı ibaresi yerine yapı ruhsatı, yapı kullanma ruhsatı ibaresi yerine yapı kullanma izin belgesi ibarelerinin kullanılması sağlanmıştır².

3. TEHLİKELİ KİMYASAL ATIKLAR KONUSU

2 <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-1285.pdf> (erişim tarihi : 07.12.2018) Anılan madde taslağında on ikinci fıkrasında yer alan “oluştururlar” ibaresi “oluşturabilirler” şeklinde değiştirilerek üretici, ithalatçı ve piyasaya sürenlerin sorumluluğu kapsamında yükümlülük getirilen üreticiler, ithalatçılar ve piyasaya sürenler, ürünlerinin faydalı kullanım ömrü sonucunda oluşan atıklarının toplanması, taşınması, geri kazanımı, geri dönüşümü ve bertaraf edilmelerine dair yükümlülüklerinin yerine getirilmesi ve bunlara yönelik gerekli harcamalarının karşılanması, eğitim faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi amacıyla Bakanlığın koordinasyonunda bir araya gelecek tüzel kişiliği haiz birlikler oluşturma yükümlülüğü zorunluluktan çıkarılmak istemişse de anılan değişiklik taslağı TBMM tarafından kabul edilmemiştir.

Çevre Kanunu’nun 13 üncü maddesinde tehlikeli kimyasal atıklar konusu düzenlenmektedir. Anılan maddede iki değişiklik yapılmıştır.

a. “Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı bazı yakıtların, maddelerin, atıkların, tehlikeli kimyasallar ile bu kimyasalları içeren eşyaların ithalini, Bakanlığın görüşünü alarak yasaklayabilir veya kontrole tâbi tutabilir.” şeklindeki üçüncü fıkrasında yer alan “Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı” ibaresi “Ticaret Bakanlığı” şeklinde değiştirilmiştir. 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile ilgili kurumun Ticaret Bakanlığı olarak belirlenmiş olması sebebiyle bu düzenleme yapılmıştır.

b. “Bakanlık, Hazine Müsteşarlığının uygun görüşünü almak kaydıyla, tehlikeli kimyasallar ve tehlikeli atıklarla ilgili faaliyetlerde bulunanların malî sorumluluk sigortası yaptırma zorunluluğunu, bu sigortaya ilişkin genel şartlar ile tarife ve talimatların yürürlüğe girmesinden itibaren en çok bir yıl ertelemeye yetkilidir.” şeklindeki sekizinci fıkra hükmü Bakanlığın tehlikeli kimyasal ve tehlikeli atıklarla ilgili faaliyetlerde bulunanların malî sorumluluk sigortası yaptırma zorunluluğunu en çok 1 yıl süreyle ertelemeye ilişkin yetkisinin geçici nitelikte olması ve süresini tamamlaması sebebiyle kaldırılmıştır³.

4. ÇEVRE KATKI PAYI ALINMASI, DİĞER GELİRLER VE BÜTÇE ÖDENEKLERİ

2872 sayılı Kanununun 18 inci maddesi, “Çevre katkı payı alınması, diğer gelirler ve bütçe ödenekleri» başlığını taşımaktadır. Bu maddede iki değişiklik yapılmıştır (7152 SK m.4).

a. Anılan maddenin ikinci fıkrası “Ayrıca, yurt içi ve yurt dışından temin edilecek her

3 <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-1285.pdf> (erişim tarihi : 07.12.2018).

türlü hibe, yardım ve bağışlar ile kredi ana-para geri dönüşleri ve kredi faizleri de tahsil edilerek, Çevre ve Orman Bakanlığı Merkez Saymanlık Müdürlüğü hesabına yatırılır ve bütçeye gelir kaydedilir.” şeklinde iken “Ayrıca ek 11 inci ve ek 13 üncü maddeler kapsamında elde edilen gelirler, yurt içi ve yurt dışından temin edilecek her türlü hibe, yardım ve bağışlar ile kredi anapara geri dönüşleri ve kredi faizleri de tahsil edilerek, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Merkez Saymanlık Müdürlüğü hesabına yatırılır ve bütçeye gelir kaydedilir.” şeklinde değiştirilerek, geri kazanım katılım payı kapsamındaki poşet ücretinden elde edilecek olan gelirler hakkında bütçe ödeneklerine ilişkin bölümler yeniden düzenlenmiştir.

b. Yine aynı maddenin “Yukarıda sayılan gelirlerin tahsili ve bütçede öngörülen ödeneklerin kullanımı ile ilgili usûl ve esaslar, Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.” şeklindeki altıncı fıkrasında yer alan “Maliye” ibaresi “Hazine ve Maliye” şeklinde değiştirilmiştir. Bu değişikliğin nedeni de yukarıda olduğu gibi 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile ilgili kurumun Hazine ve Maliye Bakanlığı olarak belirlenmiş olmasıdır.

5. İDARİ NİTELİKTEKİ CEZALAR

2872 sayılı Kanunun 20 nci maddesinde, Çevre Kanunu ve bu Kanunun vermiş olduğu yetki çerçevesinde çıkartılan yönetmelik ve diğer düzenleyici işlemlerle getirilen yükümlülükleri yerine getirmeyenlere verilecek olan idari para cezaları düzenlenmektedir⁴. Bu idari para cezalarına karşı da kararların tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde idare mahkemesinde dava açılabilir (2872 SK m.25/2)⁵. 2019 yılı için 6.000, 00 TL nin

4 Çevre Para Cezaları hakkında geniş bilgi için bkz. Işık Neşe / Dündar Mustafa; 100 Soruda 2872 Sayılı Çevre Kanunu Uyarınca Kesilen İdari Para Cezaları, 1. Baskı Ankara 2014.

5 Çevre Para Cezalarında genel dava açma süresi olan 60 günden

altındaki davalarda ilk derece idari yargı yerlerince verilen kararlar kesin nitelikte kararlar iken, bu değer in üstündeki kararlar istinaf yoluna açık olacaktır. Ayrıca, istinaf yoluna açık olan kararların da parasal değeri 144.000,00 TL üzerinde olanlarda istinaf mahkemesi kararlarına karşı da temyiz yoluna başvurulabilecektir⁶.

Danıştay'ın 2872 sayılı Kanunun 20 nci maddesiyle vermiş olduğu bir kararında da vurgulandığı üzere; 2872 sayılı Kanunun 20 nci maddesi uyarınca tesis edilen işlemde, söz konusu maddenin hangi bendi ya da fıkrası esas alınarak tesis edildiğinin belirtilmemesinin, Hukuk Devletinin temel ilkelerinden olan “belirlilik” ilkesine uygun olmadığı, bu nedenle, tesis edilen işlemde hukuka uyarlık bulunmamaktadır⁷. Bu nedenle anılan madde uyarınca tesis edilecek işlemlerde ihlal edilen madde bendi veya fıkrasının doğru bir şekilde ve açıkça belirtilmesi gerekmektedir.

7153 sayılı Kanunla 2872 sayılı Kanunun 20 nci maddesinde toplamda 5 değişiklik yapılmıştır. Anılan değişikliklere bakıldığında;

a. 2872 sayılı Kanunun 20 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi “Ek 4 üncü madde uyarınca⁸ emisyon ölçümü yaptırma-

farklı olarak 30 günlük bir dava açma süresi düzenlenmiştir. Bilgin, Hüseyin; İdari Davalar ve Çözüm Yolları, Seçkin Yayınevi, Ankara 2018, s.164. İdari yargıda dava açma süresi ve idari dava dilekçesinin özellikleri hakkında geniş bilgi için bkz. Bilgin, İdari Davalar, s.161 vd.; Kaplan, Gürsel,İdari Yargıda Dava Açma Süreleri, Ankara 2007.

6 İdari yargıda kanun yolları, istinaf ve temyiz konusunda geniş bilgi için bkz. Bilgin Hüseyin; 99 Soruda İdari Yargıda İstinaf Başvurusu Uygulama Rehberi, Adalet Yayınevi, 1. Baskı, Ankara 2016; Bilgin Hüseyin; “Beşinci Yargı Paketiyle İdari Yargıdaki Son Değişiklikler Hakkında Bir İnceleme”, KTO Karatay Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.1, S.2, s.149-186; Avcı Mustafa; İdari Yargıda İstinaf Kanun Yolu, Yetkin Yayınları, Ankara 2017; Çınarlı, Serkan; İdari Yargulamada İstinaf ve Bölge İdare Mahkemeleri, 2. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara 2018; Çağlayan, Ramazan Çağlayan; İdari Yargı Usul Hukuku, Genişletilmiş ve Güncellenmiş 9. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara 2015, s.768-820.

7 D.14.D, 21.09.2012, E.2011/12668, K.2012/5977, DD, S.132, s.279-284.

8 Ek Madde 4 - (Ek: 26/4/2006-5491/23 md.) :Motorlu taşıt

yan motorlu taşıt sahiplerine 500 Türk Lirası, yönetmeliklerle belirlenen standartlara aykırı emisyonu sebep olan motorlu taşıt sahiplerine 1.000 Türk Lirası idari para cezası verilir” şeklinde iken, “a) 1) Ek 4 üncü madde

sahipleri, egzoz emisyonlarının yönetmelikle belirlenen standartlara uygunluğunu belgelemek üzere egzoz emisyon ölçümü yaptırmak zorundadırlar. Trafikte seyreden taşıtların egzoz emisyon ölçümleri ve standartları ile ilgili usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir. Motorlu taşıt üreticileri de üretim aşamasında yönetmelikle belirlenen emisyon standartlarını sağlamakla yükümlüdür.

9 09.8.1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun, 26.4.2006 tarihli ve 5491 sayılı Kanunun 14 üncü maddesiyle değiştirilen 20 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin “...yönetmeliklerle belirlenen standartlara aykırı emisyonu sebep olan motorlu taşıt sahiplerine 1.000 Türk Lirası...” bölümünün, Anayasa'nın 2 nci maddesine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi istemiyle açılan davada; Anayasa Mahkemesi; “Anayasa'nın 2. maddesinde, Türkiye Cumhuriyeti'nin bir hukuk devleti olduğu belirtilmiştir. Hukuk devleti ilkesinin gereklerinden biri olan “hukuk güvenliği ilkesi”, normların öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar. Çevre Kanunu'nun ek 4. maddesinde, motorlu taşıt sahiplerinin, egzoz emisyonlarının yönetmelikle belirlenen standartlara uygunluğunu belgelemek üzere egzoz emisyon ölçümü yaptırmak zorunda oldukları, trafikte seyreden taşıtların egzoz emisyon ölçümleri ve standartları ile ilgili usul ve esasların Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirleneceği hükme bağlanmıştır. Söz konusu madde uyarınca çıkarılan Egzoz Gazı Emisyonu Kontrolü ile Benzin ve Motorin Kalitesi Yönetmeliği'nde ise egzoz gazı emisyon sınırları ve egzoz gazı ölçümünün yapılması gereken zaman aralıkları belirlenmiş ve bu ölçümün, idarece yetki belgesi verilen ölçüm istasyonlarında yapılacağı, belediyeler ile kamu kurum ve kuruluşlarında talep gelmesi ve gerekli görülmesi halinde, personel ve ölçüm cihazı açısından gerekli alt yapıya sahip Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerince de ölçüm yapılabileceği ifade edilmiştir. Anayasa'nın 56 ncı maddesinde belirtildiği üzere, herkes sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir ve çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir. Bu kapsamda kanun koyucu tarafından, motorlu taşıtların hava kirliliğine yol açmasının önlenmesi amacıyla egzoz emisyon ölçümlerinin yaptırılması ve öngörülen standartlara uygunluklarının sağlanması öngörülmüş, bu yükümlülüğünü yerine getirmeyenler idari yaptırıma tâbi kılınmıştır. Motorlu taşıtın egzoz emisyon ölçümünü yaptıran ve bu konuda Kanunla kendisine verilen görevi yerine getiren kişi, taşıtın egzoz emisyonunun standart değerlerin altında olduğu, idare ya da idare tarafından yetkili kılınan ölçüm istasyonlarında tespit edilmiş kişi konumundadır. Söz konusu yükümlülüğünü yerine getiren motorlu taşıt sahibi, teknik cihazlarla yapılabilen ölçümün doğru yapıldığı kişisel olarak kontrol etme olanağına sahip olmadığı gibi mevzuat uyarınca yeniden ölçüm yaptırması gereken tarihten önce ölçüm yaptırmaya yükümlülüğü de bulunmamaktadır. Oysa idari yaptırımlar bakımından da geçerli olan Anayasa'nın 38. maddesinde yer alan ve kusursuz suç ve ceza olmaz ilkesini barındıran “cezalardan şahsılığı ilkesi” gereğince kişilerin

uyarınca, egzoz gazı emisyon ölçümü yaptırmayan motorlu taşıt sahiplerine 1.250 Türk lirası, ancak aynı aracın yönetmeliklerle belirlenen standartlara aykırı emisyonu sebep olması durumunda motorlu taşıt sahibine 2.500 Türk lirası, 2) Taşıtın imalatında bulunan egzoz gazı emisyon kontrol sistemi olan katalitik konvertör/katalizör/dizel partikül

cezalandırılması için kusurlu bir davranışın bulunması gerekir. Bu anlamda, bir kişinin ihmalî davranışı nedeniyle kusurlu sayılması ve cezalandırılması, o konuda icrai bir davranışta bulunma yükümlülüğünün varlığına ve bu yükümlülüğü yerine getirmemesine bağlıdır. İdarece ya da idarenin yetki verdiği ölçüm istasyonlarına verilen egzoz emisyon ölçüm pulu, motorlu taşıt sahibinin Kanunla kendisine verilen yükümlülüğü yerine getirdiğini gösteren bir belge niteliğindedir. Kişinin, bu belgenin geçerlik süresince yeniden ölçüm yaptırmasını gerektirmemesi, söz konusu süre zarfında bu belgenin hukuken geçerli ve doğru kabul edildiğini göstermektedir. Bu süre zarfında yapılan bir denetimde, trafikte görüşü engelleyecek ve çevredikleri rahatsız edecek derecede duman veya gürültü çıkaran araçlar nedeniyle para cezası verilmesini öngören 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 30 uncu maddesindeki düzenlemenin benzeri şekilde, taşıt sahibinin açıkça kusurlu sayılmasının mümkün olduğu durumlar dışında, egzoz emisyon ölçüm değerlerinin standart değerler üzerinde olduğunun saptanması nedeniyle ilgiliye ceza verilmesi, kanuni yükümlülüğünü yerine getiren kişinin hukuka güven duyabilmesini imkansız hale getirmektedir. Bu yönüyle, egzoz emisyon ölçümünün süresince yaptırmış olan motorlu taşıt sahipleri bakımından itiraz konusu kuralda, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini ve devletin yasal düzenlemelerde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılan “hukuk güvenliği ilkesi”ne uyarlık bulunmamaktadır. Ancak bu durum, egzoz ölçümünün geçerlilik süresince motorlu taşıtların emisyon ölçümlerinin hiçbir şekilde yapılamayacağı ve emisyonlarının denetlenemeyeceği anlamını taşımamaktadır. Anayasa'nın 56 ncı maddesi gereğince, bu konuda idare tarafından her zaman denetim yapılabilmesi mümkün olduğu gibi bu denetimin Devletin bir görevi olduğu da açıktır. Yapılan denetimler sonucunda emisyon değerlerinin standart değerler üzerinde olduğunun tespiti halinde ise ilgiliye makul bir süre verilerek suretiyle standartlara aykırılığın giderilmesini istenebilmesi ve bu süre zarfında aykırılığın giderilmemesi halinde idari yaptırım uygulanabilmesi ya da ilgilinin hukuka olan güvenini ortadan kaldırmayacak başka bir düzenleme getirilebilmesi mümkündür. Ancak bu tür bir düzenleme öngörülmezsiz, egzoz emisyon ölçümü konusunda kanuni yükümlülüğünü yerine getirmiş olan ve belirli süre zarfında yeniden ölçüm yaptırmaya zorunluluğu bulunmayan motorlu taşıt sahiplerine, yapılan denetim sonucunda doğrudan idari para cezası verilmesi, hukuk güvenliği ilkesine ve dolayısıyla hukuk devleti ilkesine aykırıdır. Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kuralda yer alan “motorlu taşıt sahiplerine” ibaresi, “emisyon ölçümü yaptırmaya yükümlülüğünü yerine getiren motorlu taşıt sahipleri” yönünden Anayasa'nın 2 nci ve 38 inci maddelerine aykırıdır. İptali gerekir” diyerek 22.04.2015 gün ve E.2015/35, K.2015/40 sayılı kararı ile bu maddenin iptaline karar vermiştir. Aynı iptal gerekçesi ile bu madde metnini yeniden iptal etme ihtimali bulunmaktadır.

filtresi olmadan kullanılan motorlu taşıt sahibine 1.250 Türk lirası, 3) Egzoz Gazı Emisyon Yetki Belgesi bulunan ancak yetkilendirme sonrasında ilgili yönetmelikle düzenlenen şartları kaybettiği tespit edildiği halde ölçümüne devam eden ve/veya tekniğine ve belirlenen kurallara aykırı ölçümler yapanlara 5.000 Türk lirası, 4) Bu Kanun kapsamında yapılan düzenlemelerle öngörülen belge olmadan emisyon ölçümü yapanlara ve/veya belgelerde tahrifat yapanlara ve/veya sahte belge düzenleyenlere diğer kanunlarda yazılı yaptırımlar saklı kalmak üzere 10.000 Türk lirası, idari para cezası verilir.” şeklinde değiştirilmiştir. Burada hem idari para cezasının miktarında artışa gidilmiş hem de yeni idari para cezası nedenleri aynı bent içerisine eklenmiştir. Gerekli izin ve belgesi olmadan ölçüm yapanlar veya bu konuda gerçeğe aykırı belge düzenleyenler de idari para cezası kapsamına alınmıştır.

Madde gerekçesinde bu durum, “Egzoz gazı emisyon ölçümlerinde emisyon kontrol sistemi çalışmayan araçlar bu sistemleri ölçüm öncesinde düşük bedelle kiralamak suretiyle ölçümden geçmektedir. Daha sonra bu sistemleri tekrar söktürmektedir. Bir veya iki yıllık ölçüm geçerliliği bulunan bu taşıtlar, ölçüm geçerlilik tarihine kadar yüksek emisyonlara sebebiyet vererek trafikte seyretmektedir. Bu kapsamda ceza maddesi eklenmiştir. Ayrıca, egzoz emisyon ölçümü yapanlar için mevzuat kapsamında belirlenen esasları sağlamamaları durumunda uygulanacak idari para cezaları tanımlanmıştır.” şeklinde ifade edilmiştir¹⁰.

b. 2872 sayılı Kanunun 20 nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinin birinci paragrafında “Hava kirliliği yönünden özel önem taşıyan bölgelerde veya kirliliğin ciddi boyutlara ulaştığı zamanlarda ve yerlerde veya

kritik meteorolojik şartlarda yönetmeliklerle öngörülen önlemleri almayan, yasaklara aykırı davranan ya da mahalli çevre kurullarınca bu konuda alınan kararlara uymayanlara bu maddenin (b) ve (c) bentlerinde öngörülen cezalar bir kat artırılarak verilir¹¹.” hükmüne yer verilmiş olup hemen sonrası ikinci paragrafı ise, “ Bu fiilin konutlarla ilgili olarak işlenmesi halinde cezai sorumluluk bu maddenin (c) bendinin üçüncü paragrafına göre tespit edilir.” şeklinde iken anılan ikinci paragrafta değişikliğe gidilmiştir. Bu değişiklik sonrasında “*Katı yakıtlar için bu Kanun kapsamında yapılan düzenlemelerle öngörülen; 1) Katı yakıt özelliklerini sağlamayan yakıtları ithal eden veya satanlara; katı yakıtların depolanması, taşınması, yüklenmesi, boşaltılması veya torbalanmasına ilişkin düzenlemelere uymayanlara 10.000 Türk lirası, 2) Belgelerin veya izinlerin alınmaması durumunda 15.000 Türk lirası, idari para cezası verilir.*” şeklinde yeniden düzenlenmiştir. Değişiklik sonrasında artık hava kirliliğinin önlenmesi adına alınan tedbirler artırılarak hava kirliliğine neden olan katı yakıtların temini noktasında aracı olan çeşitli kurumların eylemleri de idari para cezası kapsamına alınmıştır.

¹¹ Hava Kirliliğinin önlenmesi konusunun önemi ve yapılan değişikliğin gerekliliği madde gerekçesinde “2872 sayılı Çevre Kanunu ile mülga 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname hükümleri kapsamında, ısınma kaynaklı hava kirliliği ile ilgili teknik hususlar “Isınmadan Kaynaklanan Hava Kirliliğinin Kontrol Yönetmeliği” ile düzenlenmiştir. Ayrıca ülkemizde hava kalitesi yönetimine ilişkin usul ve esaslar Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği ile belirlenmiştir. Bu Yönetmelik ile ısınmadan kaynaklanan S02 ve PM10 de olmak üzere temel olarak 13 kirliletiçiyeye dair, insan sağlığı ve çevrenin korunabilmesi için sağlanması gerekli olan hava kalitesi sınır değerleri ve kademeli olarak azaltım ile AB limitlerine uyum sağlanmasına yönelik hususlar belirlenmiştir. Ancak ısınma kaynaklı hava kirliliğinin önlenmesi ile ilgili yapılan uygulamalarda, Kanun ve yönetmeliğe uygun olmayan hususlarla karşılaşıldığında, 2872 sayılı Kanunda yer almadığı için herhangi bir idari yaptırım uygulanamamakta ve bu nedenle caydırıcılık sağlanamamaktadır. Diğer taraftan, belge iptali ve benzeri uygulamalar alt mevzuatla düzenlenmiş olup, sağlıklı olarak uygulanamamaktadır.” şeklinde ifade edilmiştir. <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-1285.pdf> (erişim tarihi : 07.12.2018).

¹⁰ <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-1285.pdf> (erişim tarihi : 07.12.2018).

c. 2872 sayılı Kanununun 20 nci maddesinin birinci fıkrasının (ı) bendinin (1), (3) ve (4) numaralı alt bentlerinde değişikliğe gidilmiştir. Anılan fıkra hükmünde çeşitli durumlarda verilecek olan idari para cezalarına ilişkin miktarlara yer verilmektedir.

ca. 2872 sayılı Kanununun 20/1-1 hükmü «Petrol ve petrol türevleri (ham petrol, akaryakıt, sintine, slaç, sloop, rafine ürün, yağlı atık vb.) tahliyesi veya deşarjı yapan tankerlerden, bin (dahil) gros tona kadar olanlar için gros ton başına 40 Türk Lirası, bin ilâ beşbin (dahil) gros ton arasında olanlara, bu miktar ve ilave her gros ton başına 10 Türk Lirası, beşbin gros tondan fazla olanlara ise, yukarıdaki miktarlar ve ilave her gros ton başına 100 Kuruş,» şeklinde iken, «1) Petrol ve petrol türevleri (ham petrol, akaryakıt, sintine, slaç, sloop, rafine ürün, yağlı atık vb.) tahliyesi veya deşarjı yapan tankerlerden, bin (dahil) grostona kadar olanlar için groston başına 400 Türk lirası, bin ilâ beşbin (dahil) groston arasında olanlara, bu miktar ve ilave her groston başına 100 Türk lirası, beşbin grostondan fazla olanlara ise, yukarıdaki miktarlar ve ilave her groston başına 10 Türk lirası,» şeklinde değiştirilmiştir. Burada cezaların miktarında bir artışa gidilmiştir.

cb. 2872 sayılı Kanununun 20/1-3 hükmü, «Petrol türevleri (sintine, slaç, sloop, akaryakıt, yağlı atık vb.) veya kirli balast tahliyesi yapan gemi ve diğer deniz vasıtalarından bin gros tona kadar olanlar için gros ton başına 20 Türk Lirası, bin ilâ beşbin (dahil) gros ton arasında olanlara bu miktar ve ilave her gros ton başına 4 Türk Lirası, beşbin gros tondan fazla olanlara ise, yukarıdaki miktarlar ve ilave her gros ton başına 100 Kuruş,» şeklinde iken, «3) Petrol türevleri (sintine, slaç, sloop, akaryakıt, yağlı atık vb.) veya kirli balast tahliyesi yapan gemi ve diğer deniz vasıtalarından bin grostona kadar olanlar için groston başına 200 Türk lirası, bin ilâ beşbin (dahil) groston

arasında olanlara bu miktar ve ilave her groston başına 40 Türk lirası, beşbin grostondan fazla olanlara ise, yukarıdaki miktarlar ve ilave her groston başına 10 Türk lirası,» şeklinde değiştirilmiştir. Burada da cezaların miktarında bir artışa gidilmiştir.

cc. 2872 sayılı Kanununun 20/1-4 hükmü, «Katı atık bırakan veya evsel atıksu deşarjı yapan tanker, gemi ve diğer deniz araçlarından bin (dahil) gros tona kadar olanlar için gros ton başına 10 Türk Lirası, bin ilâ beşbin (dahil) gros ton arasında olanlara bu miktar ve ilave her gros ton başına 2 Türk Lirası, beşbin gros tondan fazla olanlara ise, yukarıdaki miktarlar ve ilave her gros ton başına 40 Kuruş» şeklinde iken «4) Katı atık bırakan veya evsel atıksu deşarjı yapan diğer deniz araçlarından bin (dahil) grostona kadar olanlar için groston başına 100 Türk lirası, bin ilâ beşbin (dahil) groston arasında olanlara bu miktar ve ilave her groston başına 20 Türk lirası, beşbin grostondan fazla olanlara ise yukarıdaki miktarlar ve ilave her groston başına 10 Türk lirası,» şeklinde değiştirilmiştir. Burada da cezaların miktarında bir artışa gidilmiştir.

d. 2872 sayılı Kanununun 20 nci maddesinin birinci fıkrasına (y) bendinden sonra gelmek üzere yeni üç bent daha eklenmiştir. Anılan yeni bentler;

da. «z) Bu Kanununun ek 11 inci maddesine aykırı olarak geri kazanım katılım payını ödemediği tespit edilenlere katılım payı tutarının %20 fazlası idari para cezası olarak verilir. Bu bentte düzenlenen idari para cezası yine 7153 sayılı Kanunla getirilen Ek 11. maddedeki «Geri kazanım katılım payı» ile ilgili yükümlülüklerin yerine getirilmemesi halinde uygulanacak olan idari para cezasıdır.

db. «aa) Bu Kanununun ek 12 nci maddesine aykırı olarak depozito uygulanmadan yıllık piyasaya sürülen ambalaj için piyasaya sürülere ton başına 100 Türk lirası idari para ce-

zası verilir.” Bu bentte düzenlenen idari para cezası yine 7153 sayılı Kanunla getirilen Ek 12. maddedeki “depozito” ile ilgili yükümlülüklerin yerine getirilmemesi halinde uygulanacak olan idari para cezasıdır.

dc) bb) Bu Kanunun ek 13 üncü maddesine aykırı olarak plastik poşetleri ücretsiz verdiği tespit edilen satış noktalarına depo alanı hariç kapalı satış alanının her metrekaresi için 10 Türk lirası idari para cezası verilir.” şeklindedir. Bu bentte düzenlenen idari para cezası yine 7153 sayılı Kanunla getirilen Ek 13 üncü maddedeki “poşet ücreti” ile ilgili yükümlülüklerin yerine getirilmemesi halinde uygulanacak olan idari para cezasıdır.

e. 2872 sayılı Kanunun 20 nci maddesinin “ Bu maddenin (k), (l), (r), (s), (t), (u), (v) ve (y) bentlerinde öngörülen idarî para cezaları kurum, kuruluş ve işletmelere üç katı olarak verilir.” şeklindeki ikinci fıkrasına “Bu maddenin” ibaresinden sonra gelmek üzere “(1) bendinin (1), (2), (3) ve (4) numaralı alt bentleri ile” ibaresi eklenmiş ve madde son haliyle “Bu maddenin (1) bendinin (1), (2), (3) ve (4) numaralı alt bentleri ile (k), (l), (r), (s), (t), (u), (v) ve (y) bentlerinde öngörülen idarî para cezaları kurum, kuruluş ve işletmelere üç katı olarak verilir.” şeklini almıştır. (1) bendinde düzenlenen kirletme fiillerinin ilgili kurum ve kuruluşları veya işletmelerce işlenmesi durumunda idari para cezasının üç kat olarak uygulanacağı hükme bağlanmıştır.

Son olarak, Hafriyat toprağı taşıma araçları belediyelerden yetki belgesi olarak taşıma yapmaktadırlar. Ancak hafriyat toprağı taşıma araçlarının yetkili taşıyıcı olmasına rağmen sehven oluşan diğer belge eksikliklerinden dolayı illegal atık taşıma faaliyeti gibi işlem yapılarak yüksek cezalar uygulandığı ve mağduriyetler oluştuğu gerekçesiyle “cc) Hafriyat toprağı taşıma faaliyetleri kapsamında, hafriyat toprağı taşıma aracı yetki belgesi hariç diğer belge eksikliklerinin giderilmesi için

10 gün süre verilir. Bu süre sonunda eksikliğin giderilmemesi halinde bu Kanunun 20 nci maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi gereğince idari para cezası uygulanır.” şeklinde bir düzenleme getirilmek istenilmişse de anılan düzenleme TBMM tarafından kabul edilmemiştir.

6. İDARİ CEZALARI TESİS ETMEYE YETKİLİ MAKAMLAR

2872 sayılı Kanunun 24 üncü maddesi idari yaptırımlarda yetki konusunu düzenlemektedir. Buna göre 2872 sayılı Kanunda öngörülen idarî yaptırım kararlarını verme yetkisi Çevre ve Şehircilik Bakanlığına aittir. Ayrıca bu yetki, 12 nci maddenin birinci fıkrası¹² uyarınca denetim yetkisinin devredildiği kurum ve merciler tarafından da kullanılabilir. Bu maddede üç konuda değişiklik ve ilave yapılmıştır.

a. Anılan maddenin üçüncü fıkrası “Bu Kanunda öngörülen idarî yaptırım kararları Bakanlık merkez teşkilâtında genel müdürler, taşra teşkilâtında il çevre ve orman müdürlerince verilir.” şeklinde iken “il çevre ve orman müdürlerince” ibaresi “çevre ve şehircilik il müdürlerince” şeklinde değiştirilmiş ve fıkra “Bu Kanunda öngörülen idarî yaptırım kararları Bakanlık merkez teşkilâtında genel müdürler, taşra teşkilâtında çevre ve şehircilik il müdürlerince verilir.” şeklini almıştır.

b. Madde metnine yeni fıkralar eklenmiştir. Bu fıkralardan birincisi 2872 sayılı Kanuna göre verilen idari para cezalarına ilişkin davalarda husumetin kime yöneltileceğine ilişkindir. Uygulamada idari yargı mercile-

¹² Madde 12: Denetim, bilgi verme ve bildirim yükümlülüğü: Bu Kanun hükümlerine uyulup uyulmadığını denetleme yetkisi Bakanlığa aittir. Gerekliğinde bu yetki, Bakanlıkça; il özel idarelerine, çevre denetim birimlerini kuran belediye başkanlıklarına, Denizcilik Müsteşarlığına, Sahil Güvenlik Komutanlığına, 13/10/1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununa göre belirlenen denetleme görevlilerine devredilir. Denetimler, Bakanlığın belirlediği denetim usul ve esasları çerçevesinde yapılır. (2872 SK m.12/1)

rince bu davalarda Bakanlık yerine Valiliklerin hasım (davalı) konumunda gösteriliyor olması nedeniyle “*Bu Kanun uyarınca uygulanacak idari para cezalarına karşı açılacak olan davalar Bakanlığa karşı açılır*”¹³. düzenlemesi madde metnine eklenmiştir.

c. Belli dava türlerinde ise Çevre ve Şehircilik Bakanlığı yerine Tarım ve Orman Bakanlığının davalı olacağı hüküm altına alınmıştır. Anılan ilave hükme göre, (2872 sayılı Kanunun) “*20 nci maddenin birinci fıkrasının (k) bendi*”¹⁴ uyarınca 9 uncu maddenin (a) bendine¹⁵ aykırı olarak biyolojik çeşitliliği tahrip edenler ile (e) bendi¹⁶ uyarınca sulak

13 2872 sayılı Kanun hükümlerine göre taşra teşkilatında idari yaptırım kararı verme yetkisi doğrudan çevre ve şehircilik il müdürlerine aittir. İl müdürleri bu yetkiyi Bakanlık adına, Bakanlığın taşra uzantısı olmaları hasebiyle kullanırlar. İdari yaptırım kararlarını il müdürü olarak imzalarlar. Bu işlem valilik işlemi değildir. İl müdürleri vali adına değil, 2872 sayılı Kanunun emredici hükmü uyarınca doğrudan Çevre ve Şehircilik Bakanlığının taşra teşkilatının başı olarak, Bakanlık adına işlem tesis ederler. Ancak, uygulamada taşra teşkilatınca uygulanan idari para cezalarına karşı Bakanlığımıza karşı açılan davalarda ilk derece mahkemeleri ve Danıştay tarafından Bakanlığımız hasım mevkiinden çıkarılmakta, bu sebeple yargı kararı uyarınca valiliklerin husumetiyle görülen bu davaların takibinde sıkıntı yaşanmaktadır. Madde ile, bu konularda idari para cezalarına karşı açılacak davalarda husumetin valilikler yerine Bakanlığa yöneltilmesi öngörülmektedir.

14 Bu Kanunun 9 uncu maddesinin (a) bendinde belirtilen hususlara aykırı olarak biyolojik çeşitliliği tahrip edenlere, (d) bendi uyarınca ilan edilen Özel Çevre Koruma Bölgeleri için tespit edilen koruma ve kullanma esaslarına aykırı davrananlara ve (e) bendinin ikinci paragrafı uyarınca sulak alanlar için yönetmelikle belirlenen koruma ve kullanım usul ve esaslarına aykırı davrananlar ile (f) bendinde belirlenen esaslara ve yasaklamalara aykırı davrananlara .. Türk Lirası, (e) bendinin birinci paragrafına aykırı davrananlara 100.000 Türk Lirası idari para cezası verilir (2872 SK m.20/1-k).

15 Çevrenin korunması amacıyla; Doğal çevreyi oluşturan biyolojik çeşitlilik ile bu çeşitliliği barındıran ekosistemin korunması esastır. Biyolojik çeşitliliği koruma ve kullanım esasları, yerel yönetimlerin, üniversitelerin, sivil toplum kuruluşlarının ve ilgili diğer kuruluşların görüşleri alınarak belirlenir (2872 SK m.9/a).

16 Çevrenin korunması amacıyla; Sulak alanların doğal yapısının ve ekolojik dengelerinin korunması esastır. Sulak alanların doldurulması ve kurutulması yolu ile arazi kazanılamaz. Bu hükme aykırı olarak arazi kazanılması halinde söz konusu alan faaliyet sahibince eski haline getirilir. Sulak alanların korunması ve yönetimine ilişkin usul ve esaslar ilgili kurum ve kuruluşların görüşü alınarak Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir (2872 SK m.9/e). Bu konuda çıkarılan Sulak Alanların Korunması Yönetmeliği 04.04.2014 gün ve 28962 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

alanlar için yönetmelikle belirlenen koruma ve kullanım usul ve esaslarına aykırı davrananlara Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından belirlenen usul ve esaslar dahilinde, Tarım ve Orman Bakanlığı merkez teşkilatında Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü ve taşra teşkilatı birimleri tarafından idari yaptırım uygulanır ve yapılacak denetimlerle ilgili harcamalarda kullanılmak üzere Tarım ve Orman Bakanlığı bütçesine gereken ödenek konulur. Bu fıkra hükmü uyarınca uygulanacak idari yaptırımlara karşı açılacak davalar Tarım ve Orman Bakanlığımıza karşı açılır.” Buna göre, biyolojik çeşitliliği tahrip edenler ve sulak alanlara zarar verenlerle ilgili olarak Kanunun 9/a ve 20/k bentleri uyarınca verilecek olan idari para cezalarına karşı açılacak olan davalarda Çevre ve Şehircilik Bakanlığı yerine Tarım ve Orman Bakanlığı hasım (davalı idare) olarak gösterilecektir.

7. TEŞVİK KONUSU

2872 sayılı Kanunun 29 uncu maddesi çevreyi korumaya yönelik faaliyette bulunanları ve bulunacakları teşvik etmeyi düzenlemektedir. Anılan madde hükmünde de iki değişiklik yapılmıştır (7153 SK m.7).

a. «Çevre kirliliğinin önlenmesi ve giderilmesine ilişkin faaliyetler teşvik tedbirlerinden yararlandırılır. Bu amaçla her yılın başında belirlenen teşvik sistemine Bakanlığın görüşü alınmak sureti ile Hazine Müsteşarlığına yeni esaslar getirilebilir.» şeklindeki 29 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Hazine Müsteşarlığına” ibaresi “Hazine ve Maliye Bakanlığınca” şeklinde değiştirilmiştir.

b. 2872 sayılı Kanunun 29 uncu maddesinin birinci fıkrasından sonra gelmek üzere “Atıkların kaynağında ayrı biriktirilmesi ve toplanması amacıyla sıfır atık yönetim sistemini kuran ve uygulayan belediyelere, il özel idarelerine, kurum, kuruluş ve işletme-

lere Bakanlıkça teşvik uygulaması yapılır. Bu hükmün uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelik ile belirlenir.” fıkrası eklenmiştir. Anılan fıkra hükmü eklenerek sıfır atık uygulamasına geçen belediyelere, il özel idarelerine, kurum, kuruluş ve işletmelere teşvik verilmesi yasal dayanak altına alınmıştır.

8. 2872 SAYILI KANUNA EKLENEN YENİ EK MADDELER

2872 sayılı Çevre Kanununa ek madde 11, ek madde 12 ve ek madde 13 olmak üzere üç yeni ek madde eklenerek geri kazanım katılım payı, depozito ve poşet ücreti konuları düzenleme altına alınmıştır (7153 SK m.8).

a. Geri Kazanım Katılım Payı

2872 sayılı Kanunun ek 11 inci maddesinde geri kazanım katılım payı konusu düzenlenmiştir. Anılan maddenin gerekçesi “Günümüzde yerel yönetimlerin atık toplama maliyetlerinin yüksek olması, belediyelerin atık yönetimine ayırdıkları bütçe payının ve toplama altyapısının yetersizliği, kaynağa ayrı toplamanın yeterince yapılamaması nedeniyle doğal kaynak tüketiminin ve düzenli depolamaya giden atık miktarının artışından dolayı ortaya çıkan çevre kirliliğinin en aza indirilmesi amacıyla ek 11 inci madde ile, Sıfır Atık Projesi kapsamında ihtiyaç duyulan altyapı ihtiyaçlarının temini için kaynak oluşturulması hedeflenmektedir.” şeklinde ifade edilmiştir¹⁷. Madde gerekçesinde belediyelerin atık yönetimine ayırdıkları bütçe payının ve toplama altyapısının yetersizliğinden söz edilmekte ise de aşağıda görüleceği üzere geri kazanım katılım paylarından belediyelere ne gibi bir katkı sağlanacağı konusunda mevzuatta bir açıklık getirilmemiştir. Anılan madde hükmüne göre;

aa. Yurt içinde piyasaya arz edilen bu Ka-

nuna ekli (1) sayılı listede¹⁸ yer alan ürünlerden poşetler için satış noktalarından, diğer ürünler için piyasaya sürenlerden/ithalatçılardan bu listede belirtilen tutarda geri kazanım katılım payı tahsil edilecektir. Geri kazanım katılım payının hangi üründen ne kadar alınacağı ekli 1 sayılı listede tek tek ifade edilmiştir. Madde metninde de bu katılım paylarının kimler tarafından ödeneceği hükmüne bağlanmıştır.

ab. Bu listedeki ürünlerden herhangi birinin piyasaya arzının, farklı bir ürünün, malzemenin veya eşyanın ithalatı ile birlikte gerçekleşmesi halinde geri kazanım katılım payı ithalatçıdan tahsil edilir.

ac. Bu listede yer alan tutarlar takvim yılı başından geçerli olmak üzere her yıl bir önceki yıla ilişkin olarak 4/1/1961 tarihli ve

18 (1) Sayılı Listeye göre Geri Kazanım Katılım Payı Tutarları: Plastik poşet (Plastik alışveriş torbaları) 15 kr./adet; Lastik (Binek araç) 2 TL/adet; Lastik (Otobüs, kamyon, kamyonet, yükleyici ve kazıcı lastikleri ve diğerleri) 4 TL/adet; Lastik (İş makinası lastikleri), 10 TL/adet; Dolgu lastikler, 5 TL/adet; Akümülatör (Kürsün asitli olanlar), 20 kr./kg; Akümülatör (Nikel kadmiyumlu olanlar), 50 kr./kg; Akümülatör (Diğerleri), 5 kr./kg; Çinko karbon piller, 2 TL/kg; Alkali silindirik piller, 2 TL/kg; Alkali düğme piller, 3 TL/kg; Düğme piller çinko-hava ve gümüş oksitli, 10 TL/kg; Lityum düğme piller, 10 TL/kg; Lityum silindirik şarjlı ve primer pil çeşitleri (Araç bataryaları hariç), 5 TL/kg; Otomotiv pilleri (Kürsün içerenler hariç), 15 TL/kg; Lityum içeren araç bataryaları, 15 TL/kg; Diğer şarjlı piller, 5 TL/kg; Madeni yağ, 50 kr./kg; Bitkisel yağ, 10 kr./kg; Elektrikli ve elektronik eşya: Televizyon/Monitör, 20 kr./kg; Elektrikli ve elektronik eşya: Bilişim telekomünikasyon ekipmanları (Televizyon ve monitörler hariç), 20 kr./kg; Elektrikli ve elektronik eşya: Aydınlatma ekipmanları, 10 kr./adet; Elektrikli ve elektronik eşya: Küçük ev aletleri ve diğerleri, 20 kr./kg; Elektrikli ve elektronik eşya: Beyaz eşyalar (Buzdolabı/Soğutucular/İklimlendirme cihazları hariç), 25 kr./kg; Elektrikli ve elektronik eşya: Buzdolabı/Soğutucular/İklimlendirme cihazları, 30 kr./kg; İlaç, 1 kr./kutu veya şişe; PLASTİK AMBALAJ, İçecek Ambalajları (Adet): 0,33 litreye kadar, 1 kr/adet; 0,3301-0,75 litre arası, 2 kr/adet; 0,7501-1,5 litre arası, 3 kr/adet; 1,501 litre üzeri, 4 kr/adet; Diğerleri (Poşet Hariç) (kg), 40 kr/kg; METAL AMBALAJ, İçecek Ambalajları (Adet), 3 kr/adet; Diğerleri (kg), 50 kr/kg; KOMPOZİT AMBALAJ, Kağıt-Karton Ağırlıklı Kompozit İçecek Ambalajları (Adet), 0,25 litreye kadar, 1 kr/adet; 0,2501-0,5 litre arası, 2 kr/adet; 0,501 litre üzeri, 4 kr/adet; Diğerleri (kg), 50 kr/kg; KÂĞIT KARTON AMBALAJ (kg), 20 kr/kg; CAM AMBALAJ, İçecek Ambalajları (Adet), 0,25 litreye kadar, 1 kr/adet; 0,2501-0,5 litre arası, 2 kr/adet; 0,501-1 litre arası, 3 kr/adet; 1,01-5 litre arası, 5 kr/adet; 5,01 litre üzeri, 10 kr/adet; Diğerleri (kg), 20 kr/kg; AHŞAP AMBALAJ, AHŞAP AMBALAJ (Adet), 10 kr/adet.

17 <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-1285.pdf> (erişim tarihi : 07.12.2018).

213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılarak uygulanır¹⁹. Bu şekilde hesaplanan tutarların %5'ini aşmayan kesirler dikkate alınmaz. Katılım payı oranları yıllık olarak yeniden değerlendirme oranında arttırılacaktır. 2018 yılında belirlenen bu bedeller 2019 yılı için %23,73 oranında arttırılarak uygulanacaktır.

ad. Cumhurbaşkanı, bu suretle tespit edilen tutarları yarısına kadar arttırmaya veya indirmeye yetkilidir. Daha önceden bu şekilde artırım veya indirim yetkileri Bakanlar Kuruluna verilmekte iken, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçişle birlikte bu yetki Cumhurbaşkanına verilmiştir.

ae. Geri kazanım katılım payları ürünün piyasaya sürüldüğü tarihi takip eden ayın on beşine kadar Bakanlığa beyan edilir ve beyanı takip eden ikinci ayın son gününe kadar Bakanlık Merkez Saymanlık Müdürlüğü hesabına ödenir. Burada iki ayrı tarih belirlenmiştir. Birinci tarih beyan tarihi olup, ürünün piyasaya sürüldüğü ayı takip eden ayın 15'ne kadar bu beyan Çevre ve Şehircilik Bakanlığına verilmelidir. Beyandan sonraki takip eden ikinci ayın son gününe kadar ise hesap edilen miktar Bakanlık Merkez Saymanlık Müdürlüğü hesabına ödenmelidir. Bir örnekle ifade etmek gerekirse, geri kazanım katılma payı ödenmesi gereken bir ürün mart ayında piyasaya sürülmesi halinde 15 nisan tarihine

19 213 sayılı Vergi Usul Kanunu: Enflasyon Düzeltmesi ve Yeniden Değerleme Oranı Mükerrer Madde- 298: "...B) Yeniden değerlendirme oranı, yeniden değerlendirme yapılacak yılın Ekim ayında (Ekim ayı dahil) bir önceki yılın aynı dönemine göre Devlet İstatistik Enstitüsünün Toptan Eşya Fiyatları Genel Endeksinde meydana gelen ortalama fiyat artış oranıdır. Bu oran Maliye Bakanlığınca Resmi Gazete ile ilan edilir. C) Vergi kanunlarında yer alan "toptan eşya fiyatları genel endeksi" ibaresi "üretici fiyatları genel endeksi" ve "TEFE" ibaresi "ÜFE" olarak uygulanır." Son 7 yılın yeniden değerlendirme oranları; 2012 yılında 7.8; 2013 yılında 3.93; 2014 yılında 10.11; 2015 yılında 5.58; 2016 yılında 3.83; 2017 yılında 14.47; 2018 yılında 23.73 olarak belirlenmiştir.

kadar beyanı yapılmalı ve 30 haziran tarihine kadar da geri kazanım katılım payı ödenmelidir.

af. Katılım payının beyan edilmediğinin veya eksik beyan edildiğinin Bakanlıkça tespiti halinde beyan edilmeyen veya eksik beyan edilen katılım payının bir ay içinde ödenmesi gerektiği ilgiliye tebliğ edilir. Burada ilgisini doğrudan cezalandırma yerine tespitten itibaren ödeme yapması için bir aylık bir süre verilmiştir. İlgili kişi, kurum ve kuruluşlara yapılacak olan bu tebligatların 7201 sayılı Tebliğat Kanunu ve ilgili yönetmelik hükümlerine uygun olması gerekir.

ag. Süresinde beyan edilmeyen veya eksik beyan edilen katılım payının beyan edilmesi gereken son günden ödendiği tarihe kadar geçen süre için 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 51 inci maddesine²⁰ göre hesaplanacak gecikme zammı oranında faiz uygulanır. Süresinde ödenmeyen katılım payı Bakanlığın bildirim üzerine ilgili vergi dairesince 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre takip ve tahsil edilir. Bu madde kapsamında tahsil edilen tutarlar genel bütçeye gelir kaydedilir. Burada ilgilinin geç ödemesi nedeniyle oluşacak olan zararın karşılanması amaçlanmıştır. Aynı şekilde bu konudaki takip ve tahsilatlar da 6183 sayılı Kanuna göre yapılacaktır.

20 6183 Sayılı Kanunu 51. madde : Gecikme Zammı, Nispet ve Hesabı:Amme alacağının ödeme müddeti içinde ödenmeyen kısmına vadenin bitim tarihinden itibaren her ay için ayrı ayrı % 4 oranında gecikme zammı tatbik olunur. Ay kesirlerine isabet eden gecikme zammı günlük olarak hesap edilir. Gecikme zammı birmilyon liradan az olamaz. Gecikme zammı; 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre uygulanan vergi ziyai cezalarında bu madde uyarınca belirlenen oranda, mahkemeler tarafından verilen ve ceza mahiyetinde olan amme alacaklarında ise bu oranın yarısı ölçüsünde uygulanır. Bunların dışındaki ceza mahiyetinde olan amme alacaklarına gecikme zammı tatbik edilmez. Cumhurbaşkanı, gecikme zammı oranlarını aylar itibarıyla topluca veya her ay için ayrı ayrı, yüzde onuna kadar indirmeye, gecikme zammı oranı ile gecikme zammı asgari tutarını iki katına kadar arttırmaya, ayrıca gecikme zammı oranını aylar itibarıyla farklı olarak belirlemeye ve gecikme zammını bileşik faiz usulüyle aylık, üç aylık, altı aylık veya yıllık olarak hesaplatmaya yetkilidir.

ağ. Ülkenin tamamında Bakanlıkça belirlenen esaslar doğrultusunda depozito sistemi uygulayan, piyasaya süren/ithalatçı, depozitolu olarak piyasaya sürdükleri ürünler için bu maddenin birinci fıkrasından muaf tutulur. Muafiyet uygulamasında depozito uygulanan miktar esas alınır. Muafiyet uygulamasına ilişkin esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelik ile belirlenir. Anılan hususların hepsi hakkında Bakanlık tarafından çıkartılacak olan yönetmelik ile ayrıntılı düzenlemelere yer verilecektir. Burada yönetmeliğin çıkartılması için her hangi bir süre sınırı getirilmemişse de bir an evvel bu yönetmelikler çıkartılmalıdır.

b. Depozito Uygulaması

2872 sayılı Kanunun ek 12 nci maddesinde depozito uygulaması getirilmiştir. Ancak burada depozito zorunluluğu için bir yıllık bir süre verilmiş ve 01.01.2021 tarihinden itibaren bu zorunluluk getirilmiştir. Anılan madde hükmü “Çevre kirliliğinin önlenmesi amacıyla Bakanlık, belirleyeceği ambalajlar için depozito uygulamasını 1/1/2021 tarihinden itibaren zorunlu tutar. Bu doğrultuda, depozito kapsamındaki ambalajlı ürünlerin satışını gerçekleştiren satış noktaları depozito uygulaması toplama sistemine katılım sağlamakla yükümlüdür. Depozito sisteminin uygulanmasına yönelik usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.” şeklinde olup burada uygulamanın ne şekilde yapılacağına ilişkin ayrıntılı düzenlemeler yönetmelik ile düzenlenecektir. Bir önceki maddenin aksine burada yönetmelik çıkarmak için Bakanlığın 2021 yılının başına kadar süresi bulunmaktadır.

Depozito uygulamasının getirilme gerekçesi “Ek 12. madde ile, ambalaj atıkları içerisinde önemli bir miktarı oluşturan ve çevre kirliliğine sebep olan plastik ambalaj atıkları başta olmak üzere içecek ambalaj atıklarının etkin bir şekilde toplanarak depolama sahası-

na giden atık miktarının azaltılması ve çevre kirliliğinin önlenmesi sağlanacaktır. Bunun yanında içecek ambalajlarının zorunlu depozitoya tabi olmalarıyla geri dönüşüm oranlarında artış sağlanarak ekonomiye katkı sağlanması beklenmektedir. Sanayimize kaliteli hammadde sağlanması, ithalatın ve cari açığın azaltılması hedeflenmektedir.” şeklinde ifade edilmiştir²¹. Kanaatimce de bu düzenleme oldukça yerinde olmuştur. Yurt dışında benzer uygulamaların yıllardır var olduğu dikkate alındığında geç kalınmış bir uygulama olduğu da söylenebilir.

c. Poşet ücreti

2872 sayılı Kanunun ek 13 üncü maddesinde poşet ücreti uygulaması getirilmiştir. Bu uygulamanın getirilme gerekçesi Kanun tasarısında, ek 13 üncü madde ile, geri kazanım imkanı neredeyse olmayan, ciddi görsel ve çevresel kirliliğe neden olan plastik poşetlerin kullanımının azaltılması amacıyla gelişmiş ülkelerde olduğu gibi plastik alışveriş poşetlerinin tüketiciye ücretli olarak verilmesi ve kişi başı kullanım miktarının azaltılması öngörülmektedir. Plastik poşetlerin satışının sağlanması ile kaynakların verimli kullanılması ve ekonomiye kazanç sağlanması şeklinde ifade edilmiştir²².

Anılan madde hükmü ise; “Kaynakların verimli yönetimi ve plastik poşetlerden kaynaklanan çevre kirliliğinin önlenmesi amacıyla plastik poşetler satış noktalarında kullanıcıya veya tüketiciye ücret karşılığı verilir. Uygulanacak taban ücret 25 kuruştan az olmamak üzere Bakanlıkça oluşturulacak komisyon aracılığı ile belirlenir ve her yıl için güncellenir. Bu maddedeki düzenlemelere ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça belirlenir.” şeklindedir. Burada plastik poşetlerin ilgili

21 <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-1285.pdf> (erişim tarihi : 07.12.2018).

22 <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-1285.pdf> (erişim tarihi : 07.12.2018).

satış noktalarında kullanıcı veya tüketiciye en az 25 kuruş ücret karşılığında verileceği ifade edilmiş olup dilerse ilgili satış yerlerinde poşet ücreti için daha yüksek bir bedel de belirleyebilirler. Yasa koyucu alt limit olarak 25 kuruş belirtmiştir. Ayrıca, bu ücret her yıl Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca oluşturulacak olan komisyon tarafından yeniden belirlenecektir.

Ek maddenin uygulanmasına dair usul ve esaslar yine Bakanlık tarafından çıkartılacak olan alt düzenleyici işlemlerle belirlenecektir. Kanaatimizce de bu şekilde plastik poşetlerin ücret karşılığında tüketiciye verilecek olması bu poşetlerin kullanım sayısında da bir azalmaya neden olacağı için çevre kirliliğindeki olumsuz etkisini de azaltacaktır.

9. YÜRÜRLÜK VE YÜRÜTME

7153 sayılı Kanunla 2872 sayılı Çevre Kanununda yapılan değişiklikler ve getirilen yenilikler Kanunun Resmi Gazete'de yayımlandığı 10/12/2018 tarihinden itibaren yürürlüğe girerek uygulanmaya başlayacaktır.

Anılan bu Kanun hükümlerinin yürütmesi ise yeni sistemin gereği olarak Cumhurbaşkanlığı tarafından gerçekleştirilecektir.

10. SONUÇ

7153 sayılı Kanun, Çevre Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla 2872 sayılı Çevre Kanunu, 3194 sayılı İmar Kanunu, 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesine İlişkin Kanun, 3621 sayılı Kıyı Kanunu, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu, 4342 sayılı Mera Kanunu, 4706 sayılı Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, 6758 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanun

hükümlerinde çeşitli değişiklikler yapılmış veya yeni hükümler getirilmiştir.

Çalışmamızın konusunu ise bu Kanunlardan 2872 sayılı Kanunda yapılan değişiklikler oluşturmuştur. Kanunun genel gerekçesinde bu Kanun teklifinin amacı "*Çevre alanında, artan nüfus yoğunluğu, tüketim elemanlarının farklılaşması ve özellikle gelişen sanayileşme ile çevresel kirliliğe sebep olabilecek uygulamaların denetimi açısından uluslararası mevzuata uygunluğun yanı sıra uygulamada karşılaşılan sorunların çözümünü noktasında güncel mevzuat düzenleme yapılması ihtiyacı ortaya çıktığı, geri kazanım imkanı neredeyse olmayan ve çevresel kirliliğe neden olan plastik poşetlerin ve plastik ambalajların kullanımının azaltılması amacıyla kaynakların verimli kullanılmasına ilişkin düzenlemelerin yapılması, ilgililerin egzoz emisyon ölçümü hakkında mevzuat kapsamında belirlenen esasları sağlamamaları durumunda uygulanacak idari para cezalarının tanımlanması, ısınma kaynaklı hava kirliliğinin önlenmesi ile ilgili gerekli düzenlemelerin yapılması, atıkların kaynağında ayrı toplanması, etkin toplama sisteminin kurulması ve atıkların geri dönüşümünün sağlanması için oluşturulan sıfır atık yönetim sisteminin etkin bir şekilde uygulanması amacıyla gereken idari para cezaları ve teşviklerin düzenlenmesi*" şeklinde ifade edilmiştir.

Öncelikle ifade etmek gerekirse, çevrenin korunması, iyileştirilmesi ve kirliliğin önlenmesi ilkelerinin içerisindeki ekonomik araç ve teşviklerin kullanılacağı durumlar arasına "*geri kazanım katılım payı, plastik poşet ve plastik ambalaj kullanımının azaltılması, depozito uygulaması*" şeklinde yerinde kurallar eklenmiştir. Anılan düzenleme ile birlikte 2872 sayılı Kanuna eklenen ek maddelerde çevre kirliliğinin önlenmesi amacıyla oldukça yerinde düzenlemeler

yapılmıştır. Bu düzenlemelerle ilgili ayrıntılı hükümlerin yer alacağı alt düzenleyici ve yol gösterici işlemlerin de bir an evvel çıkartılması gerekmektedir. Bu çerçevede, plastik poşetler için ücret tespit edilmesi suretiyle atık poşet sayısında da bir azalmaya neden olacaktır. Benzer şekilde depozito uygulamasının getirilmiş olması da depozitolu atıkların çevreye atılması yerine ilgili toplama merkezlerinde toplanması imkanını getireceği için yerinde bir düzenleme olmuştur. Burada özellikle su, meşrubat şişeleri gibi plastik veya cam ürünler için büyük marketlerde depozito iade bölümleri oluşturularak tüketicilerin getireceği bu ürünlerin iadesi alınarak bu müşterilere belirlenecek miktarlarda bedel iadesi yapılabilir.

Ek 11 inci madde ile getirilen geri kazanım katılım paylarından elde edilen gelirlerin ise döner sermaye olarak ilgili personele dağıtılması ya da Bakanlık bütçesindeki açıkları kapatma yerine geri dönüşüm konusunda kullanılması ve münhasıran çevre kirliliğinin önlenmesine tahsis edilmesi gerekmektedir.

2872 sayılı Kanunda yer alan bazı idari para cezalarının güncellenmesi ve bu yolla kirlenmenin önlenilmeye çalışılması da yerinde olmuştur.

Son olarak belirtmek gerekir ki, çevre ve içinde yaşadığımız toprakların bize atalarımızın mirası olduğu kadar bizim evlatlarımız için korumak zorunda olduğumuz bir emanet niteliğinde olduğu hususunu da unutmamamız gerekmektedir. İnsanımızı bu bilinçle yetiştirmek zorunda olduğumuz aklımızdan çıkartılmamalıdır. Bir sigara izmaritini, çiklet kabını bile yere atmayan, onu uygun bir çöp kutusu bulana kadar elinde taşıyan bireyler yetiştirmedikçe bu şekilde çıkartılan düzenlemelerle çevre kirliliğini önleme imkanı bulunmamaktadır. Öte yandan, çıkartılan bu kanuni düzenlemelerin uygulanmasında da hassas davranılmalı ve

belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyenlere karşı ilgili yaptırımların uygulanmasından kaçınılmamalıdır.

Çevre Kanunu uyarınca verilen idari para cezalarında yapılacak olan denetimlerin usulüne uygun olarak yapılması ve yargı denetiminde bu denetimlerin usule uygun olduğunun kesinleşmesi üzerine artık **bu cezaların affı yoluna kesinlikle gidilmemelidir. Siyasi kaygılar veya rant sağlama amaçlı olarak çevrenin kirlenmesine imkan verilmemeli ve bu konularda duyarlı olunmalıdır.**

KAYNAKÇA

Avcı Mustafa; İdari Yargıda İstinaf Kanun Yolu, Yetkin Yayınları, Ankara 2017.

Bilgin Hüseyin; “Beşinci Yargı Paketiyle İdari Yargıdaki Son Değişiklikler Hakkında Bir İnceleme”, KTO Karatay Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.1, S.2, s.149-186.

Bilgin Hüseyin; 99 Soruda İdari Yargıda İstinaf Başvurusu Uygulama Rehberi, Adalet Yayınevi, 1. Baskı, Ankara 2016.

Bilgin, Hüseyin; İdari Davalar ve Çözüm Yolları, Seçkin Yayınevi, Ankara 2018.

Çınarlı, Serkan; İdari Yargulamada İstinaf ve Bölge İdare Mahkemeleri, 2. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara 2018.

Çağlayan, Ramazan Çağlayan; İdari Yargılama Usul Hukuku, Genişletilmiş ve Güncellenmiş 9. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara 2015, s.768-820.

<https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-1285.pdf> (erişim tarihi : 07.12.2018)

Işık Neşe / Dündar Mustafa; 100 Soruda 2872 Sayılı Çevre Kanunu Uyarınca Kesilen İdari Para Cezaları, 1. Baskı Ankara 2014.

Kaplan, Gürsel, İdari Yargıda Dava Açma Süreleri, Ankara 2007.

MEVZUAT FİHRİSTİ

14/02/2019-19/03/2019 Tarihleri Arasındaki Resmi Gazete'de
Yayımlanan Önemli Mevzuatı Kapsamaktadır

KANUNLAR

- Kanun Adı** : **Maden Kanunu İle Bazı Kanunlarda Ve Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun**
- Kanun Tarih ve No.** : 14/2/2019/ 7164
- R.G.Tarih ve Sayısı** : 28/02/2019- 30700
- Konusu** : – 14/6/1935 tarihli ve 2804 sayılı Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü Kanununu,
– 9/7/1982 tarihli ve 2690 sayılı Türkiye Atom Enerjisi Kurumunun Muafiyetleri ve Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun,
– 4/12/1984 tarihli ve 3096 sayılı Türkiye Elektrik Kurumu Dışındaki Kuruluşların Elektrik Üretimi, İletimi, Dağıtımı ve Ticareti ile Görevlendirilmesi Hakkında Kanun,
– 4/6/1985 tarihli ve 3213 sayılı Maden Kanunu,
– 11/1/1989 tarihli ve 3516 sayılı Ölçüler ve Ayar Kanunu,
– 11/1/1989 tarihli ve 3516 sayılı Ölçüler ve Ayar Kanunu,
– 27/10/1999 tarihli ve 4458 sayılı Gümrük Kanunu,
– 20/2/2001 tarihli ve 4628 sayılı Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun,
– 4/12/2003 tarihli ve 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu,
– 2/3/2005 tarihli ve 5307 sayılı Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) Piyasası Kanunu ve Elektrik Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun,
– 10/5/2005 tarihli ve 5346 sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanun,
– 18/4/2007 tarihli ve 5627 sayılı Enerji Verimliliği Kanunu,
– 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu,
– 2/7/2018 tarihli ve 702 sayılı Nükleer Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname,
Yukarıdaki Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde çeşitli değişiklikler yapılmıştır.

- Kanun Adı** : **Ceza Muhakemesi Kanunu Ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun**
- Kanun Tarih ve No.** : 20/2/2019/ 7165
- R.G.Tarih ve Sayısı** : 28/02/2019- 30700
- Konusu** : – 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 364 üncü maddesi,
– 2004 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesinin birinci fıkrasında ve ek geçici madde eklenmiştir.
– 24/2/1983 tarihli ve 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanununun 9/A maddesinde değişiklik yapılmış, 10 uncu maddesi değiştirilmiştir.
– 26/9/2004 tarihli ve 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanunun 46 ncı maddesinin birinci fıkrasına cümleler eklenmiştir.
– 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 286 ncı maddesinin ikinci fıkrasının Anayasa Mahkemesince iptal edilen (d) bendi aşağıdaki yeniden düzenlenmiştir.
– 5271 sayılı Kanunun 304 üncü maddesinin birinci fıkrası değiştirilmiş ve ikinci fıkrasına aşağıdaki cümleler eklenmiştir.
– 5271 sayılı Kanunun 307 nci maddesine ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere fıkra eklenmiş ve diğer fıkralar buna göre teselsül ettirilmiştir.
– 5271 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.
- Kanun Adı** : **Sosyal Hizmetler Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun**
- Kanun Tarih ve No.** : 21/2/2019/ 7166
- R.G.Tarih ve Sayısı** : 22/02/2019- 30694
- Konusu** : – 24/5/1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu,
– 9/8/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanunu,
– 13/10/1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununu,
– (1) 27/7/1967 tarihli ve 926 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanunu,
– 25/10/1984 tarihli ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu,
– 25/8/1999 tarihli ve 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununu,
– 6/6/2002 tarihli ve 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu,
– 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununun 112 nci maddesine beşinci fıkrasından sonra gelmek üzere fıkra eklenmiştir.“4734 sayılı Kanunun 62 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi uyarınca alt işverenler tarafından çalıştırılan işçilere, 11/9/2014 tarihinden sonra imzalanan ihale sözleşmeleri kapsamında, kamu kurum ve kuruluşlarına ait işyerlerinde 11/9/2014 tarihinden sonra geçen süreye ilişkin olarak kamu kurum ve kuruluşları tarafından yapılan kıdem tazminatı ödemeleri için sözleşmesinde kıdem tazminatı

ödemesinden ötürü alt işverene rücu edileceğine dair açık bir hükme yer verilmemişse alt işverenlere rücu edilmez.”

- 4/12/2003 tarihli ve 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu
- 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanununa geçici madde eklenmiştir. “GEÇİCİ MADDE 11- Konusu suç teşkil etmemek kaydıyla, bu maddenin yürürlük tarihine kadar personelinin çocukları için kreş ve gündüz bakımevi hizmetini bütçesinden hizmet alımı yoluyla karşılamış olan belediyeler, büyükşehir belediyeleri ve bağlı kuruluşlarının yetkili ve görevli personeli hakkında idari veya mali yargılama ve takibat yapılamaz, başlanmış olanlar işlemde kaldırırlır.”
- 13/2/2011 tarihli ve 6111 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve Diğer Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
- 20/6/2012 tarihli ve 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununu
- 23/2/2017 tarihli ve 6824 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunlarda değişiklik yapılmıştır.

CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMELERİ

- Karar Sayısı** : 809
- Adı** : 6384 Sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun Gereğince Kurulan Komisyonunun Yetkisinin Genişletilmesine İlişkin Karar
- R.G.Tarih ve Sayısı** : 8/03/2019 - 30708
- Konusu** : Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Türkiye'nin taraf olduğu ek protokoller kapsamında korunan haklara ilişkin derdest bazı başvuruların, 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair kanun ile kurulan Komisyonun yetki alanına girecek ek ihlal alanı olarak belirlenmesidir.
- Karar Sayısı** : 818
- Adı** : Yatırım Ortamını İyileştirme Koordinasyon Kurulu Hakkında Karar
- R.G.Tarih ve Sayısı** : 14/03/2019 - 30714
- Konusu** : Yatırım ortamını iyileştirmeye yönelik çalışmaların koordinasyonunu ve izlenmesini yürütmek, Türkiye'deki özel sektör yatırımlarıyla ilgili düzenlemeleri rasyonel hale getirmek, Yatırım ortamının rekabet gücünü artıracak gerekli düzenlemeleri tespit ederek politika

önerileri geliştirmek, İşletme dönemi ve dahil olmak üzere yatırımın her safhasında, ulusal ve uluslar arası yatırımcıların karşılaştığı yapısal, yasal, idari ve bürokratik sorunları belirleyerek bunlara çözüm üretmek, Özel sektör faaliyetlerini güçlendirerek, sürdürülebilir iş ve istihdam imkanlarının oluşturulmasını ve ihracat odaklı üretimin artırılmasını desteklemek, Kamu kurum ve kuruluşları ile çeşitli platformların gündeminde bulunan yatırım ortamıyla ilgili konuların kamu-özel sektör işbirliği çerçevesinde ele alınmasını sağlamak, üzere Yatırım Ortamını İyileştirme Koordinasyon Kurulu (YOİKK)'nun kurulması ile söz konusu kurulun çalışma usul ve esaslarını düzenlenmesidir.

YÖNETMELİKLER

- Yönetmeliğin Adı** : **Çocuklar İçin Özel Gereksinim Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 20.02.2019 – 30692
- Konusu** : Çocuklar İçin Özel Gereksinim Raporu ile Çocuklar İçin Terör, Kaza ve Yaralanmaya Bağlı Durum Bildirir Sağlık Kurulu Raporunun alınışı, geçerliliği, değerlendirilmesi ve bu raporları verebilecek yetkili sağlık kurum ve kuruluşlarının tespiti ile ilgili usul ve esasları belirlemek ve çocuklar ile ilgili özel gereksinim alanlarının belirlenmesine ilişkin ortak bir uygulama alanı geliştirmektir.
- Yönetmeliğin Adı** : **Erişkinler İçin Engellilik Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 20.02.2019 – 30692
- Konusu** : Erişkinler İçin Engellilik Sağlık Kurulu Raporu ile Erişkinler İçin Terör, Kaza ve Yaralanmaya Bağlı Durum Bildirir Sağlık Kurulu Raporunun alınışı, geçerliliği, değerlendirilmesi ve bu raporu verebilecek yetkili sağlık kurum ve kuruluşlarının tespiti ile ilgili usul ve esasları belirlemek; engellilerle ilgili derecelendirmelere, sınıflandırmalara ve tanımlamalara gereksinim duyulan alanlarda ortak bir uygulama geliştirmek ve uluslararası sınıflandırma ve ölçütlerin kullanımının yaygınlaştırılmasını sağlamaktır.
- Yönetmeliğin Adı** : **Ulusal Beslenme Konseyi Yönetmeliği**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 09.02.2019 – 30681
- Konusu** : Ulusal Beslenme Konseyinin kuruluş amacını, oluşumunu, görevleri ile çalışma usul ve esasları düzenlenmiştir. Konseyin kuruluş amacı Konsey, sağlıklı beslenme, beslenme ile ilişkili hastalıkların önlenmesi ve kontrolü ile ilgili mevcut şartların

iyileştirilmesi, sağlıklı beslenme kültürünün ülke genelinde yaygınlaştırılması, ülke genelinde doğrudan veya dolaylı olarak beslenme ve yiyecek içeceklerden kaynaklı sağlık durumu ve hastalıklarla ilgili politika ve stratejilerin belirlenmesi için tavsiyelerde bulunmak üzere kurulur. Konsey, çalışmalarında ulusal ve uluslararası gelişmeleri ve ülke koşullarını göz önünde bulundurur. Toplum ve bireylerin sağlıklı beslenme ile ilgili mevcut şartlarının iyileştirilmesi, ülke genelinde yaygınlaştırılması amacıyla üyelerin işbirliği içinde çalışmasını esas alır. Sağlıklı beslenme alanında ülke politikalarını oluşturmada tarafların görüş ve düşüncelerinin alınmasını sağlar.

Yönetmeliğin Adı : **Mesafeli Sözleşmeler Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**

R.G. Tarih ve Sayısı : 09.02.2019 – 30681

Konusu : 27/11/2014 tarihli ve 29188 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Mesafeli Sözleşmeler Yönetmeliğinin 20 nci maddesinin ikinci fıkrasının sonuna aşağıdaki cümle eklenmiştir. “Ancak abonelik sözleşmesinin kamu hizmetlerinin tek noktadan sunulduğu ortak kamu elektronik platformu üzerinden kurulması halinde, kayıtların tutulması ve bilgilerin sunulmasına ilişkin yükümlülük satıcı veya sağlayıcıya aittir.”

Yönetmeliğin Adı : **Hazine Taşınmazlarının İdaresi Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**

R.G. Tarih ve Sayısı : 09.02.2019 – 30681

Konusu : 19/6/2007 tarihli ve 26557 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Hazine Taşınmazlarının İdaresi Hakkında Yönetmeliğin 12 nci maddesinin beşinci fıkrasında yer alan “Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi (Yİ-ÜFE – bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde değişim)” ibaresi “Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE – oniki aylık ortalamalara göre yüzde değişim)” şeklinde, “Tarım Ürünleri Üretici Fiyat Endeksi (Tarım ÜFE – bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde değişim)” ibaresi “Tarım Ürünleri Üretici Fiyat Endeksi (Tarım ÜFE – oniki aylık ortalamalara göre yüzde değişim)” şeklinde değiştirilmiştir. Yönetmeliğin çeşitli maddelerinde değişiklik yapılmıştır. Özellikle kira artışlarında önemlidir.

Yönetmeliğin Adı : **Ölçü ve Ölçü Aletleri Muayene Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**

R.G. Tarih ve Sayısı : 27.02.2019 – 30699

Konusu : 24/7/1994 tarihli ve 22000 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Ölçü ve Ölçü Aletleri Muayene Yönetmeliğinin 6 ncı ve 160 ncı maddelerinde değişiklik yapılmıştır. “Ölçü ve ölçü aletlerinin periyodik muayeneleri için ilgililerce, damga süresinin dolduğu yılı

izleyen yılın Şubat ayının son gününe kadar, Bakanlık Ölçüler ve Ayar Teşkilatı veya Grup Merkezi Belediye Ölçüler ve Ayar Memurluklarına müracaat edilmesi gerekir. Müracaatlar Bakanlık internet sitesi veya e-devlet sistemi üzerinden yapılır.” şeklinde değişiklik yapılmıştır.

- Yönetmeliğin Adı** : **Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 1.03.2019 – 30701
- Konusu** : 3/7/2017 tarihli ve 30113 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin 3, 4, 7, 27 ve 57 nci maddelerinde değişiklik yapılmıştır. 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (vvvv) bendine altbenteklenmiştir.
- “4) Millet bahçeleri: Halkı doğa ile buluşturan, rekreatif gereksinimleri karşılayan, afet anında kentin toplanma alanları olarak da kullanılabilir, yer seçimi, alan büyüklüğü, fonksiyonları ve tasarımı gibi hususların Bakanlıkça hazırlanarak yürürlüğe konulacak Millet Bahçeleri Rehberinde belirlendiği büyük yeşil alanları,” 7 nci maddesinin onikinci fıkrasında yer alan “3.00” ibaresi “3.50” olarak değiştirilmiştir. 27 nci maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendi “ç) Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik, 25/8/1988 tarihli ve 19910 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Sığınak Yönetmeliği, 22/2/2018 tarihli ve 30340 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Otopark Yönetmeliği, 5/12/2008 tarihli ve 27075 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Binalarda Enerji Performansı Yönetmeliği ve 18/3/2018 tarihli ve 30364 mükerrer sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Türkiye Bina Deprem Yönetmeliğinde binada zorunlu olarak bulunması gereken birimler,” 56 ncı maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, yedinci fıkrasında yer alan “Belediye sınırları, belediye mücavir alan sınırları ve köy yerleşik alan sınırları dışında kalan” ibaresi “İskân dışı” olarak değiştirilmiştir. “(3) Bu yapılarda plan ve mevzuata aykırı olmamak üzere, mimari, statik, tesisat projelerinin hazırlanmasına ve onaylanmasına, inşaatın yapımına ve denetimine ilişkin her türlü fenni mesuliyet kamu kurum ve kuruluşlarının mimar ve mühendislerince üstlenilir. Kamu kurum ve kuruluşlarınca, kamu ihale mevzuatı kapsamında denetime ilişkin hizmet alımı yapılan yapılarda inşaatın fenni mesuliyeti, kamu kurum ve kuruluşu adına danışmanlık hizmeti alınan firmanın, imar mevzuatında belirtilen şartları haiz mimar ve mühendislerince üstlenilebilir. Danışman firmanın fenni mesul mimar ve mühendisleri uzmanlık alanlarına göre yapının; tesisatı ve malzemeleri ile birlikte 3194 sayılı Kanun ve ilgili diğer mevzuatına, imar planına, ruhsat ve eki etüt ve projelere,

standartlara ve teknik şartnamelere uygun olarak inşa edilmesini kamu kurum ve kuruluşu adına denetlemekle görevli ve sorumlu olup, bu sorumluluğu kabul ettiğine dair noter onaylı bir taahhütnameyi ruhsat vermeye yetkili idare ile ihaleyi yapan kurum veya kuruluşa sunar.” şeklinde değiştirilmiştir.

Yönetmeliğin Adı : **Plansız Alanlar İmar Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**

R.G. Tarih ve Sayısı : 1.03.2019 – 30701

Konusu : 2/11/1985 tarihli ve 18916 mükerrer sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Plansız Alanlar İmar Yönetmeliğinin 63 üncü maddesinin üçüncü fıkrası “Beton temel ve çelik çatılı ser’alar mahreç aldığı yola 5.00 metreden ve parsel hudutlarına ise 2.00 metreden fazla yaklaşmamak şartı ile inşaat alanı katsayısına tabi değildir.” şeklinde değiştirilmiştir.

Yönetmeliğin Adı : **Fahri Trafik Müfettişliği Görev Ve Çalışma Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**

R.G. Tarih ve Sayısı : 07.03.2019 – 30707

Konusu : 1/5/1997 tarihli ve 22976 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Fahri Trafik Müfettişliği Görev ve Çalışma Yönetmeliğinin bazı maddelerinde değişiklik yapılmıştır.

Yönetmeliğin Adı : **Demiryolu İle Seyahat Eden Yolcuların Haklarına Dair Yönetmelik**

R.G. Tarih ve Sayısı : 08.03.2019 – 30708

Konusu : Demiryolu ile seyahat eden yolcuların seyahat öncesinde, esnasında, sonrasında ve kendilerini etkileyen kaza ve olaylarda sahip olacakları hak ve yükümlülükleri, bu hakların geçerli olduğu durumları ve yolculara hizmet sunan kuruluşların yerine getirmesi gereken yükümlülüklerin belirlenmesi ve denetlenmesi ile ilgili usul ve esaslar düzenlenmiştir.

Yönetmeliğin Adı : **Isı Sayaçları Muayene Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**

R.G. Tarih ve Sayısı : 12.03.2019 – 30712

Konusu : 6/7/2018 tarihli ve 30470 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Isı Sayaçları Muayene Yönetmeliğinin geçici 1 inci maddesinin birinci fıkrası “(1) 26 ncı maddenin birinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen sayaçların periyodik muayenelerini yaptırmakla yükümlü kullanıcıların, 2019 yılı Mayıs ayı sonuna kadar servislere başvurmaları ve 31/12/2019 tarihi sonuna kadar bu muayeneleri yaptırmaları zorunludur.” – Aynı Yönetmeliğin geçici 2 nci maddesinin madde başlığı ve birinci fıkrası “**Ölçü Aletleri Yönetmeliğine uygun olarak piyasaya arz edilen sayaçların periyodik**

ve stok muayeneleri” “(1) 26 ncı maddenin birinci fıkrasının (b) bendinde belirtilen sayaçlardan muayene süresi dolmuş olanlar için periyodik ve stok muayenelerini yaptırmakla yükümlü olanların 2019 yılı Mayıs ayı sonuna kadar servislere başvurmaları ve 31/12/2019 tarihi sonuna kadar bu muayeneleri yaptırmaları zorunludur.” şeklinde değiştirilmiştir

- Yönetmeliğin Adı** : **Sanayi Sitesi Yapı Kooperatiflerinin Kredi Kullanımına İlişkin Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 15.03.2019 – 30715
- Konusu** : Sanayi sitelerinin alt yapı inşaatının tamamının, üst yapı inşaatının ise yüzde yetmişine kadar olan kısmının kredi ile desteklenmesine ve kredi işlemlerinin Bakanlıkça denetlenmesine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir. (2) Bu Yönetmelik, sanayi sitelerinin kuruluş yeri ile uygulama projelerinin kredilendirmeye esas olmak üzere uygun görülmesine, projelerin yatırım programına alınmasına, ihalelerinin yapılmasına, inşaat seviyelerinin tespitine, kredinin kullanılmasına ve geri ödenmesine, kredi işlemlerinin Bakanlıkça denetlenmesine ilişkin usul ve esasları kapsar.
- Yönetmeliğin Adı** : **Yerleşim Alanı İçerisinde Kalan Sanayi Siteleri İle Sanayi İşletmelerinin Dönüşüm ve Gelişim Projelerinin Kredilendirilmesi Hakkında Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 15.03.2019 – 30715
- Konusu** : Yerleşim alanları içinde kalmış sanayi sitelerinin planlı sanayi alanlarına taşınması amacıyla sanayi sitesi yapı kooperatifleri, il özel idareleri, büyükşehir belediyeleri veya belediyelerce yapılacak sanayi sitelerinin altyapı ve üstyapı yatırımlarının tamamına kadar olan kısmı ile idari ve sosyal tesis binaları, arsa bedelleri, mülkiyetin edinilmesi masrafları, mimarlık ve mühendislik hizmetleri, taşınma masrafları dâhil kredi ile desteklenmesine, planlı sanayi alanları dışında faaliyet gösteren sanayi işletmelerinin planlı sanayi alanlarına taşınmasına yönelik taşınma masraflarının kredi ile desteklenmesine ve kredi işlemlerinin Bakanlıkça denetlenmesine ilişkin usul ve esasları kapsamaktadır.

TEBLİĞLER

- Tebliğın Adı** : İçme - Kullanma Suyu Havzası Koruma Planı Hazırlanmasına Dair Usul Ve Esaslar Tebliğı
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 20.02.2019 – 30692
- Konusu** : İçme - kullanma suyu havzasının özellikleri dikkate alınarak koruma alanları ve koruma esaslarının belirlenmesine yönelik planlar ile diğeri iş ve işlemlere ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir.
- Tebliğın Adı** : Kültür Varlıkları İhale Yönetmeliğı Kapsamındaki Parasal Limitlerin Güncellenmesi Hakkında Tebliğ (Tebliğ No: 2019/1)
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 09.02.2019 – 30681
- Konusu** : 25/7/2013 tarihli ve 28718 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Kültür Varlıkları İhale Yönetmeliğinin 26 ncı maddesi uyarınca adı geçen Yönetmelikte yer alan parasal limitlerin Türkiye İstatistik Kurumu tarafından yayımlanan 2018 yılının Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi (Yİ-ÜFE) oranları esas alınarak güncellenmiştir.
- Tebliğın Adı** : Yapı İşleri İnşaat, Makine Ve Elektrik Tesisatı Genel Teknik Şartnamelerine Dair Tebliğ (Tebliğ No: YFK-2007/1)’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 06.02.2019 – 30606
- Konusu** : 30/6/2007 tarihli ve 26568 mükerrer sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Yapı İşleri İnşaat, Makine ve Elektrik Tesisatı Genel Teknik Şartnamelerine Dair Tebliğ (Tebliğ No: YFK-2007/1)’in ekine ekteki Sıva İşleri Genel Teknik Şartnamesi eklenmiştir.
- Tebliğın Adı** : Kooperatif Veya Kooperatif Birliklerinin Veya Kooperatif Merkez Birliklerinin Yönetim Kontrolüne Sahip Olduğı Anonim Ortaklıklara İlişkin Esaslara Dair Tebliğ (II-16.2)’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (II-16.2.b)
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 12.03.2019 – 30612
- Konusu** : 19/9/2018 tarihli ve 30540 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Kooperatif veya Kooperatif Birliklerinin veya Kooperatif Merkez Birliklerinin Yönetim Kontrolüne Sahip Olduğı Anonim Ortaklıklara İlişkin Esaslara Dair Tebliğ (II-16.2)’in 11 inci maddesi – “(1) Bu Tebliğ kapsamındaki anonim ortaklıkların sermayesini temsil eden paylarının nominaldeğeri üzerinden binde bir oranında Kurul ücreti alınır. (2) Kurul Karar Organı kapsama giren anonim ortaklıkların niteliğine göre bu maddede yer alan oranlardan farklı oranlar belirleyebilir.” şeklinde değiştirilmiştir.

- Tebliğın Adı** : **Gelir Vergisi Genel Tebliğı (Seri No: 306)**
R.G. Tarih ve Sayısı : 15.03.2019 – 30615
Konusu : 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun;
a) 23 ve 29 uncu maddelerinde, 18/1/2019 tarihli ve 30659 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 17/1/2019 tarihli ve 7161 sayılı Vergi Kanunları ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değışiklik Yapılmasına Dair Kanun ile yapılan değışikliklere ilişkin açıklamalar,
b) 9 ve 25 inci maddelerinde, 30/1/2019 tarihli ve 30671 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 18/1/2019 tarihli ve 7162 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değışiklik Yapılmasına Dair Kanunla yapılan değışiklikler ile aynı Kanunla 193 sayılı Kanuna eklenen geçici 89 uncu maddenin uygulamasına ilişkin usul ve esasların belirlenmesi,
c) 303 Seri No.lu Gelir Vergisi Genel Tebliğinde değışiklik yapılması,
bu Tebliğın amaç ve kapsamını oluşturmaktadır.

- Tebliğın Adı** : **Gelir Vergisi Genel Tebliğı (Seri No: 301)’Nde Değışiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri No: 307)**
R.G. Tarih ve Sayısı : 15.03.2019 – 30615
Konusu : 23/12/2017 tarihli ve 30279 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Gelir Vergisi Genel Tebliğı (Seri No: 301)’in içeriğinde değışiklik yapılmıştır. “4.1. İlgili dönem beyannamelerinin kanuni süresi içerisinde verilmiş ve bu beyannameler üzerine tahakkuk eden vergilerin de kanuni süresi içerisinde ödenmiş olması” başlıklı bölümünün sonuna -“193 sayılı Kanunun 7162 sayılı Kanunla değışik mükerrer 121 inci maddesine göre, 2018 yılına ilişkin olup 2019 yılında ve sonraki dönemlere ilişkin verilecek gelir ve kurumlar vergisi beyannamelerinde vergi indiriminden faydalanılıp faydalanılamayacağıın tespitinde her bir beyanname itibarıyla 250 TL’ye kadar yapılan eksik ödemeler, söz konusu beyannameler üzerine tahakkuk eden vergilerin kanuni süresi içerisinde ödenmiş olması şartının ihlali anlamına gelmeyecektir. Diğer taraftan, ilgili vergi kanunu gereğince tecil edilerek belirlenen şartların gerçekleşmesi halinde terkin edilecek vergilerin, söz konusu şartların sağlanamaması durumunda, kanunlarında öngörülen tecil süresinin bitiminden itibaren 15 gün içerisinde ödenmesi halinde, tahakkuk eden vergilerin kanuni süresi içerisinde ödenmiş olması şartı ihlal edilmiş sayılmayacaktır”- şeklinde eklenmiştir.

- Tebliğin Adı** : **Mimarlık Ve Mühendislik Hizmet Bedellerinin Hesabında Kullanılacak 2019 Yılı Yapı Yaklaşık Birim Maliyetleri Hakkında Tebliğ**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 16.03.2019 – 30616
- Konusu** : 16/7/1985 tarihli ve 85/9707 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Mimarlık ve Mühendislik Hizmetleri Şartnamesi'nin 3.2 maddesi gereğince, mimarlık ve mühendislik hizmet bedellerinin hesabında kullanılacak 2019 yılı Yapı Yaklaşık Birim Maliyetleri, yapının mimarlık hizmetlerine esas olan sınıfı dikkate alınarak; KDV hariç, genel giderler (%15) ile yüklenici kârı (%10) dâhil edilerek aşağıda gösterilmiştir:
- Tebliğin Adı** : **Yapı, Tesis Ve Onarım İşleri İhalelerinde Kullanılan Müteahhitlik Karneleri Ve İş Bitirme Belgelerinin 2019 Yılına Ait Değerlendirme Katsayıları Hakkında Tebliğ**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 16.03.2019 – 30616
- Konusu** : 28/3/1981 tarihli ve 17293 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Yapı, Tesis ve Onarım İşleri İhalelerine Katılma Yönetmeliği uyarınca, ihalelere iştirak edecek olan müteahhitlerin, ellerinde bulunan ve geçerliliği sona ermemiş müteahhitlik karneleri, ilgili kuruluşlarca, bu Tebliğde belirtildiği şekilde ve grubu aynı kalmak şartıyla aktarılacak kabul edilecektir.
- Tebliğin Adı** : **İhalelere Yönelik Başvurular Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 16.03.2019 – 30616
- Konusu** : 28/1/2009 tarihli ve 27124 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan İhalelere Yönelik Başvurular Hakkında Tebliğin bazı maddelerinde değişiklik yapılmıştır. Değişiklikler e-ihale ve belediyelerin çevre ve şehircilik Bakanlığına bağlanmasına ilişkin düzenlemeler ve bazı güncellemeler yapılmıştır.
- Tebliğin Adı** : **Kamu İhale Genel Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 16.03.2019 – 30616
- Konusu** : 22/8/2009 tarihli ve 27327 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kamu İhale Genel Tebliğinin içeriğinde değişiklik yapılmıştır.

YARGI KARARLARI

YARGITAY KARARLARI

DİLEKÇE-ŞİKAYET HAKKININ KULLANMA İFTİRA SUÇUNU OLUŞTURUR MU?¹

Bir sıkım vakıalara dayanarak katılan hakkında şikayetçi olan sanığın iddialarının ispat edilmemiş olması halinde eylemlerinin iftira suçunu oluşturmayacağı gözetilmelidir. (5237 s. TCK m. 267), (2709 s. Anayasa m. 74)

Gereği görüşülüp düşünüldü:

İftira suçunun oluşabilmesi için; yetkili makamlara ihbar veya şikayette bulunarak işlemediğini bildiği halde, hakkında soruşturma ve kovuşturma başlatılmasını ya da idari bir yaptırım uygulanmasını sağlamak için bir kimseye hukuka aykırı bir fiil isnat edilmesinin gerektiği, sanığın aşamalardaki özde değişmeyen savunmaları ve dosya kapsamına göre, sanığın iddialarının incelenen dosya içeriklerine göre bir kısım vakalara dayandığı ve eylemin suç işlemediğini bildiği kimseye suç atmak biçiminde olmayıp Anayasanın 74. maddesi ile garanti altına alınan *“anayasal dilekçe-şikayet hakkını kullanma”* niteliğinde bulunması, şikayetçi olduğu katılan hakkındaki iddiaların ispat edilememiş olmasının sanığın iftira suçunu işlediğinin kanıtı sayılmayacağı cihetle unsurları itibariyle oluşmayan iftira suçundan beraati yerine yazılı şekilde mahkumiyetine karar verilmesi,

Yasaya aykırı sanığın temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülmuş olduğundan hükmün bu sebeplerden dolayı 5320 sayılı Yasanın 8/1. Maddesi gereğince uygulanması gereken CMUK. nun 321. Maddesi uyarınca BOZULMASINA,

KÜTÜTÜR VE TABİAT VARLIĞINI BOZMA²

İfadesine ikametinin tarihi değeri olduğunu ve yapılacak tadilatların izne tabi bulunduğunu bildiğini söyleyen sanığın yapmış olduğu müdahalelerin kültür varlığı taşınmazın özgün yapısını kaybetmesine sebebiyet verip vermediğinin hangi fiil ya da fiillerin zarar sonucuna yol açtığıнын fen, inşaat ve sanat tarihi alanlarında uzman bilirkişiler aracılığıyla yerinde yapılacak keşif sonucunda düzenlenen rapor ile tespit edilip, suçun unsurları bütünüyle ortaya konulduktan sonra sanığın hukuki durumunun tayini gerektiği gözetilmelidir. (2863 s. KTVK m. 7,65)

1 T.C. Yargıtay Sekizinci Ceza Dairesi E:2017/8320, K:2017/10792, T:03.10.2017

2 T.C. Yargıtay Onikinci Ceza Dairesi E:2016/2481, K:2018/4035, T:05.04.2018

SU TÜKETİM BEDELİNDE GÖREVLİ YARGI YOLU³

Dava konusu su tüketim bedelinin, özel hukuk hükümlerine tabi bir abonelik sözleşmesinden doğduğu ve davada davalı kurumun hazırladığı tarifenin iptal yönünde bir talep de bulunmadığından uyuşmazlığın çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu gözetilmelidir. (6100 s. HMK m. 1)

Dava, davalı kurum tarafından tahakkuk ettirilen su tüketim bedeline ilişkin fatura nedeniyle kısmen borçlu bulunmadığının tespiti istemine ilişkindir.

Davalı kurum, 2560 sayılı İSKİ Kanununun ek 5 ve geçici 10. Maddeleri uyarınca kurulmuş olup, çalışmaları özel hukuk hükümlerine bağlı bulunmakta ve yerleşmiş Yargıtay uygulamasına göre tacir sıfatını taşımaktadır.

Diğer taraftan, davalı kurum tarafından tahakkuk ettirilen su tüketim bedeli, maliyet ve kâr esasına göre tespit edilen bir tarifeye ve abonelik sözleşmesine göre alınmaktadır. Başka bir deyişle, abone ile kurum arasında imzalanan sözleşme ile alacak borç ilişkisi doğmakta, ödenecek miktar (abonelik sözleşmesi ile özel hukuk ilişkisinin kurulmasından sonra) verilen hizmet karşılığında belirlenmektedir. Ödemenin hukuksal dayanağı, kamu gücüne değil, tarife ve iki taraf arasında yapılan abonelik sözleşmesine dayanmaktadır.

Abone ile kurum arasında yapılan abonelik sözleşmesi, daha çok “tip” sözleşme görünümündedir. Hizmetten yararlanan abonenin, sözleşmeyi kurum ile birlikte düzenlemesi yerine, katılımı söz konusudur. Ancak bu durum, kurum ile abone arasında kurulan özel hukuk ilişkisi, idare hukuku ilişkisine dönüştürmez. Çünkü, birçok durumda hizmetin (tekel niteliği nedeniyle) çok kişiye götürülme zorunluluğu, işin çoğunlukla tip sözleşmelerle ve hizmetten yararlanacakların katılımı yolu ile gerçekleştirilmesini olanaklı kılmaktadır.

Yapılan bu açıklamalar ışığında somut olay incelendiğinde; dava konusu su tüketim bedelinin, özel hukuk hükümlerine tabi bir abonelik sözleşmesinden doğduğu, ayrıca eldeki davada davalı kurum tarafından hazırlanan tarifenin iptali yönünden bir talepte de bulunulmadığı gözetildiğinde, uyuşmazlığın çözümünde adli yargı yerinin görevli olması nedeniyle, işin esasına girilip ulaşılabilecek sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken, yanlış gerekçelerle yargı yolu nedeniyle davanın reddine karar verilmiş olması doğru görülmemiş, bozmayı gerektirmiştir.

³ T.C. Yargıtay Üçüncü Hukuk Dairesi E:2016/20059, K:2018/8654, T:18/09/2018

DANIŞTAY KARARLARI

RUHSATSIZ YAPILAŞMA¹

Davacının dava açmaktaki nihai amacının yapısına bitişik olan ve taşınmazına tecavüz eden mevzuata aykırı yapıların ortadan kaldırılması olduğu ve yapıların ruhsatlı yapıldığını varsayarak yapı ruhsatının iptali istemiyle dava açtığı, uyuşmazlıkta çekme mesafeleri ihlal edilerek ruhsatsız ya da ruhsata aykırı yapılaşmanın olduğunun sabit olması karşısında yapıların mühürlenerek durdurulması ve ruhsata uygun hale getirilmemesi halinde yapı ruhsatının iptal edilmesi görevini yerine getirmeyen idarenin denetim ve gözetim sorumluluğu kapsamında gereken işlemleri yapmaması nedeniyle mahkemeye dava konusu yapı ruhsatının iptal edilmesi gerekirken yapı ruhsatının imar planına uygun olduğu gerekçesiyle davanın reddedilmesinde isabet bulunmadığı hakkında.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Dava, taşınmaz üzerinde yapılmakta olan öğretim tesisine ait yapı ruhsatının iptali istemiyle açılmış; İdare Mahkemesince, öğretim tesisine ait yapı ruhsatının iptali ve mevzuata aykırı olarak yapılan yapıların yıkılması istemiyle açıldığı kabul edilerek, davacıya ait .. parsel sayılı taşınmazın bitişiğinde yer alan ve 1/1000 ölçekli uygulama imar planında ortaöğretim tesis alanında kalan ... taşınmazda inşa edilecek ortaöğretim tesisi ve eklentileri için davalı idare tarafından 29.04.2010 tarihli, 44 sayılı 09.05.2011 tarihli, 9 sayılı, 09.05.2011 tarihli, 10 sayılı ve 09.05.2011 tarihli 11 sayılı yapı ruhsatlarının düzenlendiği, inşaatın başlamış üzerine söz konusu yapılar verilen yapı ruhsatlarının iptali istemiyle davacı tarafından bakılmakta olan davanın açıldığı, mahallinde yaptırılan keşif ve bilirkişi incelemesi sonucu düzenlenen bilirkişi raporunda, dava konusu taşınmazın 1987 tarihli uygulama imar planında ilkokul alanı olarak (yaklaşık 2750 m2) ayrıldığı, 10 ve 5 metrelik çekme mesafelerinin bulunduğu ve iki yönden 12 metrelik taşıt yollarıyla çevrildiği, 2005 yılı uygulama imar planında söz konusu koşulların aynen korunduğu, 2007 yılında plan değişikliği yapılarak 20 sayılı davacıya ait parsel sınırına kadar olan bir alanın dahil edildiği ve çekme mesafelerinin 5 ve 10 metre olarak belirlendiği, Araklı Belediye Meclisinin 08.02.2012 tarihli, 6 sayılı kararıyla ortaöğretim tesis alanının yapılaşmasına ilişkin çekme mesafelerinin ortadan kaldırılmasına ilişkin plan tadilatının kabul edildiği, bu işlemin okul alanı içindeki tüm çekme mesafelerinin kaldırılması işlemi olduğu, okul alanı kullanımının açık ve kapalı alan kullanımının olumsuz etkilediği ve çevre yapılaşma koşullarının dikkate alınmadığı, planlama ve şehircilik ilkelerine uygun olmadığı belirtildikten sonra sonuç bölümünde okul alanına ilişkin yapı ruhsatının yürürlükte bulunan imar planına uygun olduğu tespitine yer verildiği, diğer taraftan uyuşmazlığa konusu yapı ruhsatlarına göre inşaata başlanmasından sonra, yürürlükte bulunan 1/1000 ölçekli uygulama imar planında bu parsel için çekme mesafelerinde değişiklik öngören imar planı değişikliğinin Araklı Belediye Meclisinin 08.02.2012 tarihli, 6 sayılı kararıyla kabul edildiği, bu karara karşı açılan davanın Mahkemelerinin 15.05.2013 tarihli, E:2012/648, K:2013/609 sayılı kararıyla reddine karar verildiği, bu durumda imar planına uygun olan yapı ruhsatlarında hukuka aykırılık bulunmadığı, öte yandan, mevzuata aykırı yapılan her türden inşaat ve imalatın yıkımına ilişkin

¹ T.C. Danıştay Altıncı Daire Esas No:2014/3144, Karar No:2017/11821

talep idari işlem niteliğinde bir istem olduğundan davanın bu kısmının incelenebilir niteliği bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiş bu karar davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

3914 sayılı İmar Kanununun 20. maddesinde yapıların imar planı, yönetmelik, ruhsat ve eklerine uygun olarak yapılabileceği, 21. maddesinde istisna dışında belediye veya valiliklerden yapı ruhsatı alınmasının mecburi olduğu öngörülmüştür.

Aynı Kanunun 32. maddesinde; “Bu Kanun hükümlerine göre ruhsat alınmadan yapılabilecek yapılar hariç, ruhsat alınmadan yapıya başlandığı veya ruhsat ve eklerine aykırı yapı yapıldığı ilgili idarece tespiti, fenni mesulce tespit ve ihbarı veya herhangi bir şekilde bu duruma muttali olunması üzerine, belediye veya valiliklerce o andaki inşaat durumu tespit edilir. Yapı mühürlenerek inşaat derhal durdurulur. Durdurma, yapı tatil zaptının yapı yerine asılmasıyla yapı sahibine tebliğ edilmiş sayılır. Bu tebligatın bir nüshası da muhtara bırakılır. Bu tarihten itibaren en çok bir ay içinde yapı sahibi, yapısını ruhsata uygun hale getirerek veya ruhsat alarak, belediyeden veya valilikten mührün kaldırılmasını ister. Ruhsata aykırılık olan yapıda, bu aykırılığın giderilmiş olduğu veya ruhsat alındığı ve yapının bu ruhsata uygunlu inceleme sonunda anlaşılırsa; mühür, belediye veya valilikçe kaldırılır ve inşaatın devamına izin verilir. Aksi takdirde, ruhsat iptal edilir. Ruhsata aykırı veya ruhsatsız yapılan bina, belediye encümeni veya il idare kurulu kararını müteakip, belediye veya valilikçe yıkırtırlı ve masrafı yapı sahibinden tahsil edilir.” Hükmüne yer verilmiş bulunmaktadır.

Bu düzenlemeye göre; ruhsatsız ya da ruhsat ve eklerine aykırı yapı hakkında söz konusu imalatın ilgili fen elemanları tarafından saptanarak yapının mühürlenmesi suretiyle bur tutanağa bağlanması, mühürleme tarihinden itibaren süresi içerisinde yapının kullanılmasına veya inşai faaliyetin durdurulmasına neden olan aykırılıklar giderilmediğinde ilgili ise idarece yapı ruhsatının iptaline karar verilerek ruhsatsız yapıların yıkıtılması gerekmektedir.

Dosyanın incelenmesinden, uyumsuzluğa konu davacının komşuluğunda yer alan ve orta-öğretim tesis alanı olarak planlanan taşınmazın 2007 yılına ait uygulama imar planında davacı taşınmazına 5 metre çekme mesafesi bulunduğu, güneyinde ve batısında yer alan yollara 10 metre, kuzeyinde ve doğusundaki yollara ise 5 metre, kuzeyinde ve doğusundaki yollara ise 5 metre çekme mesafesi öngörüldüğü, söz konusu imar planı esas alınarak, taşınmazda inşa edilecek ortaöğretim tesisi ve eklentileri için davalı idare tarafından önce 4 kat yapılaşma öngören 29.04.2010 tarihli, 44 sayılı yapı ruhsatı, yapılacak ek bina için ise yine 4 kat yapılaşma öngören 09.05.2011 tarihli, 9 sayılı yapı ruhsatı düzenlendiği, 09.05.2011 tarihli, 10 sayılı ve 11 sayılı yapı ruhsatları ile de alınan binalara kat ilavesi yapılarak kat sayısının 6’ya çıkarıldığı, inşaatların başlanması üzerine davacı tarafından çekme mesafeleri ihlal edilerek imar mevzuatına aykırı yapılar yapıldığı iddiasıyla yapı ruhsatlarının iptali ve mevzuata aykırı yapıların yıkılması istemiyle 14.09.2011 tarihinde kayda giren dilekçe ile bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Diğer taraftan, davacı tarafından Araklı Sulh Ceza Mahkemesinde açılan dava sonucu E:2011/185 sayılı dosyada 11.11.2011 tarihinde yaptırılan bilirkişi incelemesi sonucu düzenlenen raporda, uyumsuzluğa konu taşınmazın batı, kuzey ve doğu tarafından yapılan çevre

duvarının ve batı taşınmazın batı sınırına depo olarak yapılan yapının yola tecavüzlü olduğu, imar durumuna aykırı olarak müstemilat olduğu söylenen bir yapının gerekli onay ve izinler alınmadan ruhsatsız olarak yapıldığı ve davacının taşınmazına tecavüzlü olduğu yine davacının doğusunda yapılan yapının doğu cephesindeki imar hattından 10 metre olan yapı yaklaşma mesafesini ihlal ettiği hususlarının tespit edildiği, bunun üzerine 08.02.2012 tarihli, 6 sayılı belediye meclisi kararı ile anılan taşınmaza yönelik imar planı değişikliği yapılarak çekme mesafelerinin kaldırıldığı, sonradan Araklı Sulh Ceza Mahkemesinin E:2012/129 sayılı dosyasında yaptırılan incelemede düzenlenen 20.06.2012 tarihli bilirkişi raporunda, müstemilat olduğu söylenen yapının davacıya ait imar parseli cephe hattını taşımak suretiyle tecavüzlü olarak yapıldığının tespit edildiği, iş bu davada İdare Mahkemesince yaptırılan bilirkişi incelemesi sonucu düzenlenen 09.10.2013 tarihli bilirkişi raporunda da, dava konusu taşınmaz üzerinde başlangıçta plana aykırı biçimde çekme mesafeleri ihlal edilerek ruhsatsız müstemilatlarla yapıldığı, sonrasında imar planına uygun olmayan yapılar için fiili durumuna uygun olarak Araklı Belediye Meclisinin 08.02.2012 tarihli, 6 sayılı kararıyla ortaöğretim tesis alanının yapılaşmasına ilişkin çekme mesafelerinin ortadan kaldırıldığı, ortaöğretim tesisinde yalnızca iki bloktan oluşan 6 katlı yapıların ruhsatlandırılmış olduğu, 24.02.2012 tarihli Araklı Kaymakamlığının Trabzon Valiliğine yazdığı dilekçede ... sayılı parsel üzerinde altışar katlı iki bina olarak tamamlanan okulun teslim alınması işlemlerinin başlatıldığı, 6 katlı iki ayrı yapıya ait onaylı proje ve ruhsatsız yapı bulunduğu, okul alanında yer alan çekme mesafelerinin tamamının kaldırılmasının hem eğitim kalitesini hem de çevre yapılaşma koşullarını olumsuz etkilediği, Araklı 1/1000 ölçekli uygulama imar planı notlarının 25. maddesinde yer alan okul avan projelerinin çevre yapılaşma koşullarına uygun olacağı hükmüne aykırı olduğu, şehircilik ilkeleri, planlama esasları ve kamu yararına uygun olmadığı tespitlerine yer verildiği görülmektedir.

İdare Mahkemesince, var olan yapı ruhsatlarının imar planı ve değişikliklerine uygun olduğu, davacının mevzuata aykırı yapıların yıkılması istemi hakkında ise talebin idari işlem niteliğinde bir istem olduğundan incelenebilir niteliği bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin 36533/04 başvuru numaralı Mesutoğlu-Türkiye kararında özetle; mahkemeye erişim hakkının mutlak olmadığı, bazı sınırlamalara tabi olabildiği, bununla birlikte getirilen kısıtlamaların, hakkın özünü ortadan kaldırılacak ölçüde, kişinin mahkemeye erişimini engellememesi gerektiği, mahkemeye erişim hakkına getirilen bu tür sınırlamaların ancak meşru bir amaç güdüldüğü takdirde ve hedeflenen amaç ile başvuru araçları arasında makul bir orantı olması halinde Sözleşmenin 6/1. maddesi ile bağdaşabileceği, bu ilkelerden, dava açma hakkının doğal olarak yasayla belirlenen şartları olmakla birlikte, mahkemelerin yargılama usullerini uygularken bir yandan davanın hakkaniyetine halel getirecek kadar abartılı şekilcilikten, öte yandan, kanunla öngörülmüş olan usul şartlarının ortadan kalkmasına neden olacak kadar aşırı bir gevşeklikten kaçınmaları gerektiği vurgulanmıştır.

Dava dilekçesinin içeriğinden, davacının dava açmaktaki nihai amacının yapısına bitişik olan ve kendi taşınmazına tecavüz eden mevzuata aykırı yapıların ortadan kaldırılması olduğu anlaşılmaktadır. İmar mevzuatı açısından yapı ruhsatı verilmeden inşaata başlanılmasının yasal olarak mümkün olmaması ve İmar Kanununun 32. maddesiyle idarenin ruhsata aykırı

yapılaşmayı denetleme ve aykırılığın giderilmesini sağlama konusunda görevli ve yetkili kılınması karşısında davacıdan, komşu parselde inşaatı başlanan söz konusu yapıların ruhsatsız olup olmadığını bilmesini ve dava açmadan önce idareden ruhsata aykırı yapıların yıkımına yönelik başvuruda bulunmasını beklemek olanaklı değildir. Davacı taşınmazına tecavüzlü olan okul müstemilatının ruhsatlı yapıldığını varsayarak mevzuata aykırı yapının kaldırılması için yapı ruhsatının iptali istemiyle bu davayı açmıştır.

Bu durumda, İdare Mahkemesince davanın konusunun yapıların yıkımına karar verilmesi istemi olarak nitelendirilmek suretiyle bu istemin idari işlem niteliğinde bir istem olduğundan bahisle davanın bu kısmının incelenmeksizin reddine karar verilmesinde isabet görülmemiştir.

Kararın yapı ruhsatına ilişkin kısmına gelince;

Çekme mesafelerinin kaldırılmasına yönelik imar planı değişikliğinin iptali istemiyle açılan davada, davanın reddi yolunda verilen Trabzon İdare Mahkemesinin 15.05.2013 tarihli, E:20102/648, K:2013/609 sayılı kararı, Danıştay Altıncı Dairesinin 27.12.2017 tarihli, E:2013/8326, K:2017/11820 sayılı kararıyla, plan değişikliğinin usulsüz yapılan yapıları yasal hale getirmek amacıyla sonradan tesis edildiği anlaşıldığından planlama esasların, şehircilik ilkelerine ve kamu yararına uyarlık görülmediği gerekçesiyle bozulmasına karar verilmiştir.

3914 sayılı İmar Kanununun 32. maddesi uyarınca idarenin, ruhsatsız ya da ruhsata aykırı yapıları mühürleyerek durdurması ve ruhsat alınmaması ya da ruhsata uygun hale getirilmemesi halinde ruhsatın iptaline karar vermesi gerekmektedir.

Uyuşmazlıkta, yukarıda aktarılan bilirkişi raporlarıyla çekme mesafelerini ihlal eden ruhsatsız yapılaşmalar ve imar planı ile ruhsata aykırı biçimde yapılaşmaların olduğunun tespit edildiği ve dosyadaki bilgi ve belgelerden bu aykırılıkların halen giderilmediği, ruhsata bağlanmasının da mümkün olmadığı dikkate alındığında İdarece denetim ve gözetim sorumluluğu kapsamında ruhsata aykırılıklarla ilgili olarak yapılması gereken işlemler yapılmayarak yapı ruhsatı iptale dilmemiş olduğundan, Mahkemece dava konusu alan için verilen yapı ruhsatlarının iptaline karar verilmesi gerekmektedir.

Aksi yönde, yukarıda atıf yapılan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararında vurgulanan mahkemeye erişim hakkında getirilen kısıtlamaların, ancak meşru bir amaç güdüldüğü takdirde ve hedeflenen amaç ile başvuru araçları arasında makul bir orantı olması halinde Sözleşmenin 6/1. maddesi ile bağdaşabileceği dolayısıyla mahkemelerin yargılama usullerini uygularken davanın hakkaniyetine hanel getirecek kadar abartılı şekilcilikten kaçınmaları gerekliliğine ilişkin prensipten aykırı olarak yapılacak değerlendirmenin davanın mahkemeye erişim hakkını sınırlandıracağı ve imar mevzuatına aykırı yapılaşmaların yargı denetimi dışında kalmasına, korunmasına yol açacağı gözden kaçırılmamalıdır.

KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMUNA ŞİKAYET BAŞVURUSU DAVA AÇMA SÜRESİNE ETKİSİ²

Dava süresi içinde Kamu Denetçiliği Kurumuna yapılan başvurunun dava açma süresini durduracağı hakkında Manisa 2. İdare Mahkemesince verilen 26/04/2016 tarihli, E:2016/130, K:2016/337 sayılı kararın, usul ve hukuka aykırı olduğu ileri sürülerek bozulması istenilmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Dava, ... parsel sayılı taşınmazların maliki olan davacı tarafından, 2001 yılında onaylanan 1/500 ölçekli nazım imar planı öncesinde kabul edilen ve 06/10/2000 tarihli 83 sayılı belediye meclisi kararı ile yeniden düzenlenen mevzi imar planı ile elde ettiği hakların iade edilmesine yönelik imar planı değişikliği talebinin reddine ilişkin Uşak Belediye Meclisinin 03.08.2015 tarihli 2015/443 sayılı kararın iptali istemiyle açılmış; İdare Mahkemesince, davacının dava konusu işlemi 24/09.2015 tarihinde tebellüğ etmesi üzerine, 60 günlük dava açma süresi içinde ve en geç 23/10/2015 günü mesai saati sonuna kadar anılan işlemin iptali istemiyle dava açması gerekirken bu süre geçirildikten sonra 30/11/2015 günü açılan bu davanın süre aşımı nedeniyle esasının incelenmesine olanak bulunmadığı gerekçesiyle reddine karar verilmiş, bu karar davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 7. Maddesinde, dava açma süresinin özel kanunlarında ayrı süre gösterilmeyen hallerde Danıştay'da ve idare mahkemelerinde altmış gün olduğu, ilanı gereken düzenleyici işlemlerde dava süresinin, ilan tarihini izleyen günden itibaren başlayacağı, ancak bu işlemlerin uygulanması üzerine ilgililerin, düzenleyici işlem veya uygulanan işlem yahut her ikisi aleyhine birden dava açabileceği, düzenleyici işlemin iptal edilmemiş olmasının bu düzenlemeye dayalı işlemin iptaline engel olmayacağı, 11. maddesinde, ilgililer tarafından idari dava açılmadan önce, idari işlemin kaldırılması, geri alınması, değiştirilmesi veya yeni bir işlem yapılması üst makamdan, üst makam yoksa işlemi yapmış olan makamdan, idari dava açma süresi içinde istenebileceği, bu başvurunun işlemeye başlamış olan idari dava açma süresini durduracağı, altmış gün içinde bir cevap verilmezse isteğin reddedilmiş sayılacağı, kurala bağlanmıştır.

6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu'nun "Başvuru ve usulü" başlıklı 17. Maddesinin birinci fıkrasında, Kuruma gerçek ve tüzel kişilerin başvurabileceği, beşinci fıkrasında, Kuruma başvuruda bulunulabilmesi için, 6.1.21982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununda **öngörülen idari başvuru yolları ile özel kanunlarda yer alan zorunlu idari başvuru yollarının tüketilmesi gerektiği, idari başvuru yolları tüketilmeden yapılan başvuruların ilgili kuruma gönderileceği**, beşinci fıkrasında; kuruma, illerde valilikler, ilçelerde kaymakamlıklar aracılığıyla da başvurulabileceği, yedinci fıkrasında; başvuru tarihinin, dilekçenin Kuruma valilik veya kaymakamlıklara verildiği, diğer hallerde başvurunun Kuruma ulaştığı tarih olduğu, sekizinci fıkrasında; dava açma süresi içinde yapılan başvurunun, işlemeye başlamış olan dava açma süresini durduracağı, 21. Maddesinin birinci fıkrasında ise; başvurunun Kurum tarafından reddedilmesi halinde, durmuş olan dava açma süresinin gerekçeli ret kararının ilgiliye tebliğinden itibaren kaldığı yerden işlemeye başlayacağı hükme bağlanmıştır.

² T.C. Danıştay Altıncı Daire Esas No:2016/8403, Karar No:2017/5810 (Altıncı Daire Usul Kararları)

Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 20. Maddesinin ikinci fıkrasında, idari başvuru yolları tüketilmeden Kuruma yapılan şikayet başvurusu hakkında ilgili idareye gönderme kararı verileceği, gönderme kararının şikayetçiye de tebliğ edileceği, şikayet başvurusunun Kurum tarafından ilgili idareye gönderilmesi üzerine; İdare tarafından şikayetçiye verilecek cevabın tebliği tarihinden itibaren altı ay içinde Kuruma yeniden şikayet başvurusu yapılabileceği hükmü düzenlenmiştir.

Dosyanın incelenmesinden, imar planı değişikliği talebiyle yapılan başvurunun reddine ilişkin dava konusu işlemin davacıya 28.08.2015 tarihinde elden teslim edilmek suretiyle tebliğ edildiği, bu işleme karşı Uşak Valiliğinin 09.10.2015 tarihli, 33474 sayılı evrak kayıtlarına giren dilekçe ile Kamu Denetçiliği Kurumuna şikayet başvurusu yapıldığı, Kamu denetçiliği Kurumu tarafından idari başvuru yolları tüketilmediği gerekçesiyle şikayet başvurusunun davalı idareye gönderilmesi yolunda karar verildiği, gönderme kararının 23.11.2015 tarihinde davacıya tebliğ edilmesi üzerine bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Dava konusu işlemin davacıya tebliğ edildiği 24/08/2015 tarihinden itibaren Kamu Denetçiliği Kurumuna 09/10/2015 tarihinde yapılan başvuruya kadar dava açma süresinin 45 günlük kısmının geçirildiği, anılan Kurumun gönderme kararının davacıya tebliğ edildiği 23/11/2015 tarihinden itibaren dava açma süresinden kalan 15 günlük süre içinde ve sürenin sona erdiği 08.12.2015 tarihinden önce 30.11.2015 tarihinde açılan davanın süresinde olduğu görülmüştür.

Bu durumda, Kamu Denetçiliği Kurumuna yapılan şikayet başvurusunun dava açma süresini durdurması ve davanın süresinde açılması nedeniyle davanın süre aşımı yönünden reddine ilişkin İdare Mahkemesi kararında hukuki isabet bulunmamaktadır.

SAYIŞTAY KARARLARI

ÇİFTÇİ MALLARINI KORUMA BAŞKANLIĞINA NAKDİ YARDIM¹

..... Başkanlığı ile Belediye arasında yapılan protokol gereği, belediye tarafından nakdi yardımda bulunulması sonucu TL kamu zararına sebebiyet verildiği hususu ile ilgili olarak;

4081 sayılı Çiftçi Mallarının Korunması Hakkında Kanunun 1 inci maddesinde;

“Bu kanuna göre korunacak çiftçi malları aşağıda yazılıdır:

I - Ekili, dikili veya kendiliğinden yetişen bütün nebatlarla Orman Kanununun şümulüne girmeyen ağaçlar ve ağaçlıklar,

II - Ziraatte kullanılan veya ziraatle alakalı olan her nevi menkul ve gayrimenkul mallar,

III - Su arkları, set ve bentlerle hendek, çit, duvar ve emsali manialar, tarla ve bahçe yolları.”

2 nci maddesinde;

“Bu kanunun hükümleri:

¹ Sayıştay 5. Daire Karar No:340, Tutanak Tarihi:27/12/2018

I - Köy sınırları içinde,

II - Şehir ve kasaba haricinde olup, belediye hududu içinde veya dışında bulunsun, zirai mahsulat istihsal edilmekte olan sahalarda tatbik olunur.”

6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi Ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun “Büyükşehir belediyesi kurulması ve sınırlarının belirlenmesi” başlıklı 1 nci maddesinde; “Aydın, Balıkesir, Denizli, Hatay, Malatya, Manisa, Kahramanmaraş, Mardin, Muğla, Ordu, Tekirdağ, Trabzon, Şanlıurfa ve Van illerinde, sınırları il mülki sınırları olmak üzere aynı adla büyükşehir belediyesi kurulmuş ve bu illerin il belediyeleri büyükşehir belediyesine dönüştürülmüştür.”

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’nun “Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları” başlık 7’nci maddesinde;

“Büyükşehir belediyesinin görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır:

...

f) “(Ek fıkra: 12/11/2012-6360/7 md.) Büyükşehir ve ilçe belediyeleri tarım ve hayvancılığı desteklemek amacıyla her türlü faaliyet ve hizmette bulunabilirler.”

hükümleri yer almaktadır.

6360 sayılı Kanun uyarınca; ilçelerde bazı belediye ve köyler tüzel kişiliklerini kaybederek Belediyelere mahalle olarak bağlanmış, Kanun kapsamında oluşturulan Devir, Tasfiye ve Paylaştırma Komisyonları da; tüzel kişiliğini kaybeden belde belediye ve köylere ait tarımsal taşınmazların mülkiyetini belediyelere devretmiştir.

Bu kapsamda belediye kendilerine devredilen tarımsal nitelikli taşınmazların sevk ve idaresi için Başkanlığı ile 5216 sayılı Kanunun 7 nci maddesi kapsamında protokol yapılması için meclisten yetki almış ve bu yetki kapsamında da bu protokol yapılmıştır.

Protokolün “Konu ve amaç” başlıklı 3 üncü maddesinde; “İş bu protokol,Belediyesi sınırları içinde yer alan tarım ve hayvancılığı desteklemek, çiftçilerimizin- üreticimizin ve tüketicilerin haklarının korunması, çiftçilerimizin daha iyi şartlarla ürün elde edilmesi çiftçilerimizin huzur ve refahının artırılması, koruma personelinin daha etkin ve verimli çalışması amacıyla düzenlenmiştir.” denilmiştir.

Yukarıda anılan mevzuat hükümleri gereğince Büyükşehir ve ilçe belediyeleri tarım ve hayvancılığı desteklemek amacıyla her türlü faaliyet ve hizmette bulunabilirler. Nitekim protokolün “Konu ve amaç” başlıklı maddesinden de bu protokolün tarım ve hayvancılığı desteklemek amacıyla yapıldığı görülmüştür.

Bu itibarla, Belediyeye ait taşınmazların muhafazası ve bölgedeki tarımsal faaliyetlerin desteklenmesi amacıyla yapılan ödemelerin mevzuatına uygun olduğu anlaşıldığından TL ile ilgili ilişilecek husus bulunmadığına, yersiz tahsil edilen TL’nin ahizine iadesine,

İş bu ilamın tebliğ tarihinden itibaren aynı Kanunun 55 inci maddesi gereğince altmış gün içerisinde Sayıştay Temyiz Kurulu nezdinde temyiz yolu açık olmak üzere oybirliğiyle,

karar verildi.

ZORUNLU DEPREM (DASK) SİGORTASI²

Belediyeye ait mesken, fırın ve ticarethanelere Zorunlu Deprem Sigortası yaptırılması sonucu TL kamu zararına sebebiyet verildiği hususu ile ilgili olarak,

6305 sayılı Afet Sigortaları Kanununun “Zorunlu deprem sigortası kapsam ve sigorta yapma zorunluluğu” başlıklı 10 uncu maddesinde;

“(1) 23/6/1965 tarihli ve 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu kapsamındaki bağımsız bölümler, tapuya kayıtlı ve özel mülkiyete tâbi taşınmazlar üzerinde mesken olarak inşa edilmiş binalar, bu binaların içinde yer alan ve ticarethane, büro ve benzeri amaçlarla kullanılan bağımsız bölümler ile doğal afetler nedeniyle Devlet tarafından yaptırılan veya sağlanan kredi ile yapılan meskenler zorunlu deprem sigortasına tâbidir.

(2) 9/11/1983 tarihli ve 2946 sayılı Kamu Konutları Kanununa tâbi olan veya kamu hizmet binası olarak kullanılan binalar ve bağımsız bölümler, köy nüfusuna kayıtlı ve köyde sürekli oturanlarca köy yerleşik alanları ve civarında ve mezralarda yapılan binalar ile 634 sayılı Kanun kapsamında olsalar dahi tamamı ikamet dışı amaçlarla kullanılan binalar zorunlu deprem sigortasına tâbi değildir.

(3) Birinci fıkrada belirtilen binalar ve bağımsız bölümler için malikler veya intifa hakkı sahipleri tarafından zorunlu deprem sigortası yaptırılır ve bu sigorta her yıl yenilenir.

(4) Kurum, ilgili mevzuata ve projeye aykırı olarak inşa edilen binaları sigortalamama hakkına sahiptir. Kurum, taşıyıcı sistemi olumsuz yönde etkileyecek şekilde tadil edildiği veya zayıflatıldığı tespit edilen binaları sigortalamaz. Bu tespit yapıldığı binaların listesi Kurum tarafından ilgili idareye gönderilir.” hükmü yer almaktadır.

13.05.2011 tarih 27933 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan “Zorunlu Deprem Sigortası Genel Şartları” Tebliğinde sigorta **kapsamı dışında kalan binalar** şu şekilde sıralanmıştır:

“1- **Kamu kurum ve kuruluşlarına ait binalar,**

2- Köy yerleşim alanlarında yapılan binalar,

3- Tamamı ticari veya sınai amaçla kullanılan binalar,

4- 27 Aralık 1999 tarihinden sonra inşa edilmiş olan ancak ilgili mevzuat çerçevesinde inşaat ruhsatı bulunmayan binalar,

5- Mesken olarak kullanıma uygun olmayan, bakımsız, harap veya metruk binalar.”

Yukarıda anılan mevzuat hükümleri gereğince **Belediyeye ait belediye fırını, ticarethane ve meskenler Zorunlu Deprem Sigortası kapsamına girmemektedir.** Savunmalar ile birlikte sunulan evraklardan sorguda iddia olunan kamu zararına ilişkin tutarın tahsil edildiği görülmüştür.

Bu itibarla, mevzuata aykırı olarak Belediyenin mülkiyetinde muhtelif gayrimenkullere Zorunlu Deprem Sigortası yaptırılması sonucu oluşan TL kamu zararı tarih ve nolu tahsilat makbuzları ile sorumlulardan tahsil edildiğinden ilişilecek husus kalmadığına,

İş bu ilamın tebliğ tarihinden itibaren aynı Kanunun 55 inci maddesi gereğince altmış gün içerisinde Sayıştay Temyiz Kurulu nezdinde temyiz yolu açık olmak üzere oybirliğiyle,

karar verildi.

2 Sayıştay 5. Daire Karar No:340, Tutanak Tarihi:27/12/2018

KAMU İHALE KARARLARI

Karar Tarihi:06.02.2019

Karar No:2019/UY.II-199

Karar Özeti: Yapılan örnek analiz incelenmesinde; İB-01 iş kalemine ilişkin başvuru sahibince yapılan açıklama kapsamında sunulan analizde yer alan malzeme, makine ekipman, işçilik ve nakliye giderlerinin ve miktarlarının, aynı iş kalemi için idarece yaklaşık maliyet hesabı kapsamında hazırlanan ve açıklama isteme yazısı ekinde aşırı düşük teklif sahibi istekliye EKAP üzerinden gönderilen analiz formatındaki girdilerden farklı olması ile malzeme, makine ve işçilik girdilerinin ve miktarının farklı olması sebebinin başvuru sahibi tarafından işin yürütülmesinde izlenecek olan farklı yapım tekniği ya da farklı avantajlı koşullardan kaynaklanmış olma ihtimali bulunmakla birlikte, yapılan tespitler çerçevesinde, analiz fiyatının, girdilerin belirlenmesinden sonra girdiler için öngörülen birim fiyatlar ve miktarların kullanılarak oluşturulacağı göz önünde bulundurulduğunda, açıklama kapsamındaki analizde yer alan girdilerin ve miktarlarının belirlenmesinde etkili olan kullanılacak farklı yapım tekniği ve avantajlı koşullara ilişkin açıklama ve belgelendirme yapılmadığı görüldüğünden, başvuru sahibi isteklinin aşırı düşük teklif açıklamasının mevzuata uygun olmadığı hakkında.

Karar Tarihi:14.02.2019

Karar No:2019/UH.I-238

Karar Özeti: Başvuru sahibi istekli tarafından sunulan birim fiyat teklif mektubunda, teklif edilen bedelin rakam ile “632.073,6” şeklinde, yazı ile “Altyüzotuzikibin yetmişüç Türk Lirası Altı Kuruş” olarak yazıldığı, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 30 uncu maddesinde, teklif edilen bedelin rakam ve yazı ile birbirine uygun olarak açıkça yazılması gerektiğinin hükme bağlandığı, başvuru sahibi tarafından sunulan teklif mektubunda, teklif edilen bedelin kuruluş hanesinin rakam ile “6” olarak, yazı ile “Altı Kuruş” olarak yazılmasından dolayı, teklif mektubunda teklif edilen bedelin rakam ve yazı ile birbirine uygun olarak yazılmadığı, teklif edilen bedelin rakam ve yazı ile birbirinden farklı bedelleri ifade ettiğinin anlaşıldığı, dolayısıyla, başvuru sahibinin söz konusu nedenle teklifinin idare tarafından değerlendirme dışı bırakılmasında, mevzuata aykırılık bulunmadığı ve başvuru sahibinin iddiasının yerinde olmadığı hakkında.

Karar Tarihi:20.02.2019

Karar No:2019/UM.II-267

Karar Özeti: Cihazın teknik şartnamede yer alan düzenlemelere uygun olup olmadığı yönünde yapılan değerlendirme neticesinde, alınan kararlara ilişkin sorumluluğun idareye ait olduğu değerlendirilmekle birlikte, cihazın demonstrasyonuna ilişkin yapılan iş ve işlemlerin denetime açık bir şekilde raporlanmasının ihalenin sonuçlandırılması açısından önemli olduğu, üzerinde ihale bırakılan istekli tarafından teklif edilen cihazın LCD ekran özelliğine sahip olmadığı yönündeki iddiada, teklif edilen cihazda söz konusu özelliğin bulunup bulunmadığının idare tarafından tespit edilmesi gerektiği bu çerçevede, idareden gönderilen cevabi yazıda ihale üzerinde bırakılan istekli tarafından teklif edilen cihazın LCD ekranına sahip olmadığı ancak bu durumun cihazın kullanılmasını engellemediğinin bildirildiği, bu durumda cihazın Teknik Şartnamenin 12 nci maddesindeki özelliği karşılamadığının anlaşıldığı, dolayısıyla, başvuru sahibinin iddiasının yerinde olduğu, ihale üzerinde bırakılan isteklinin teklifinin değerlendirme dışı bırakılarak, bu aşamadan sonraki işlemlerin mevzuata uygun olarak yeniden gerçekleştirilmesi gerektiği ve 4734 sayılı Kanununun 54 üncü maddesi uyarınca düzeltici işlem belirlenmesi gerektiği hakkında.

TEBLİĞLER GENELGE VE GÖRÜŞLER

T.C.
ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI
Karayolu Düzenleme Genel Müdürlüğü

Sayı: 27671623-249-E.86775

Konu: D4 Yetki Belgesi

İÇİŞLERİ BAKANLIĞINA

İlgi:20.07.2016 tarih ve 51271 sayılı Makam Oluru

Bilindiği üzere Karayolu taşıma Yönetmeliğinin (KTY) “Yetki belgesi almanın veya yenilemenin özel şartları” başlıklı 14 üncü maddesinin 4 üncü fıkrasının ç bendinin 2 nci ve 3 üncü alt bendi;

“2) İliçi taşımalarda; talep sahibinin merkezi adresinin bulunduğu ilin İl Trafik Komisyonundan alınacak D4 yetki belgesi düzenlenmesinin o ildeki mevcut arz/talep dengesi ve taşıma düzeni bakımından bir sakıncası olmadığına dair İl Trafik Komisyonu kararının Bakanlığa sunulması şarttır.

3) Yüz kilometreye kadar şehirler arası taşımalarda; ilgili illerden alınacak, D4 yetki belgesi düzenlenmesinin o illerdeki mevcut arz/talep dengesi ve taşıma düzeni bakımından bir sakıncası olmadığına dair ilgili İl Trafik Komisyonu veya UKOME kararlarının (bu illerden birinin veya her ikisinin il sınırları ile belediye sınırları aynı/çakışık olan bir il veya iller olması halinde ise ilgili büyükşehir belediyesi/belediyeleri UKOME'lerinden) Bakanlığa sunulması ve Bakanlığa sunulacak kararlarda, düzenlenecek D4 yetki belgesi için kullanılacak hatları ve taşıma güzergahları ile taşıt belgesine kaydedilecek taşıtların sayısı ve koltuk kapasitelerinin belirlenmesi şarttır.” Hükmüne,

Amir bulunmaktadır.

Ancak, Danıştay 15. Dairesinin 06.06.2018 tarih ve 2018/817 sayılı kararıyla söz konusu Yönetmelik hükmünün yürütmesinin durdurulmasına karar verilmiştir.

Bakanlığımıza intikal eden bir kısım müracaatlarda; söz konusu Danıştay kararı neticesinde D4 Yetki Belgelerine ilişkin iş ve işlemlerin nasıl yapılacağı konusunda tereddüt hasıl olduğu bildirilmiştir.

Bu itibarla, yaşanan tereddütlerin giderilmesi ve uygulamada yeknesanlığın sağlanmasını teminen; Bakanlığımızca yeni bir düzenleme yapıncaya kadar, D4 yetki belgelerine ilişkin talepler, bir örneği ekte gönderilen Makam oluru çerçevesinde değerlendirilecektir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Ufuk KORKMAZ

Bakan a.

Genel Müdür V.

T.C.
ULAŞTIRMA, DENİZCİLİK VE HABERLEŞME BAKANLIĞI
Karayolu Düzenleme Genel Müdürlüğü

Sayı:34685369/215.02.02/51271

20.07.2016

Konu: D4 yetki belgesi hk.

BAKANLIK MAKAMINA

İlgi:22.03.206 tarih ve 21733 sayılı Makam Olur'u

Malumları olduğu üzere Danıştay Onbeşinci Dairesinin Esas No:2013/2135 ve Karar No: 2015/8833 sayılı kararı ile Karayolu Taşıma Yönetmeliğinin 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (h) bendi, 13 üncü maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi ile 4 üncü fıkrasının (d) bendi, Danıştay Onbeşinci Dairesinin Esas No:2013/5193 ve Karar No:2015/8834 sayılı kararı ile de 2013/KDGM-02/YOLCU numaralı Genelge iptal edilmiştir.

Bunun üzerine, A1, A2 yetki belgeleri ile D4 yetki belgesi kapsamında ilçe ve yüz kilometreye kadar şehirlerarası taşımalarda; İllerdeki mevcut arz/talep dengesinin 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun ilgili maddeleri gereğince ancak UKOME/İl Trafik komisyonlarınca belirlenmesi mümkün olup, KTY'nin 13 üncü maddesinin 1 inci fıkrasının (d) bendinin iptali sonucunda ise yetki belgelerinin düzenlenmesinde söz konusu görüşlerin değerlendirilmesi mümkün bulunmadığından ilgili Makam Oluru ile yeni yetki belgesi düzenlenmesi işlemleri durdurulmuştur.

Karayolu Taşıma Yönetmeliğinde 04.05.2016 tarihinde yapılan değişiklikle resmi plakalı taşıtlar için D4 yetki belgesi düzenlenmesinin önü açılmış, sadece 1 otobüsle düzenlenecek olan D4 yetki belgelerinde indirim yapılmış ve Bakanlığımızın çeşitli Makam Olurları ile D4*, D4S ve D4S* yetki belgesi düzenlenebilmesinin usul ve esasları belirlenmiş olmasına rağmen Bölge Müdürlüklerince ilgi Makam Oluru çerçevesinde yeni belge talepleri değerlendirilmemektedir. Bu kapsamda Bakanlığımıza gerek ticari resmi plakalı taşıtlar için D4 almak isteyen Belediyeler gerekse taşımacılık sektörüne yeni girecek olan taşımacılardan yoğun talepler gelmektedir. Bu nedenle Bakanlığımızca yapılan değerlendirme sonucunda;

-İlçe taşımalarda; talep sahibinin merkezi adresinin bulunduğu Belediyelerden alınacak D4 yetki belgesi düzenlenmesinin o ildeki mevcut arz/talep dengesi ve taşıma düzeni bakımından bir sakıncası olmadığını belirten,

-Yüz kilometreye kadar şehirlerarası taşımalarda; ilgili illere ait Belediyelerden alınacak D4 yetki belgesi düzenlenmesinin o illerdeki mevcut arz/talep dengesi ve taşıma düzeni bakımından bir sakıncası olmadığını belirten,

-Düzenlenecek D4 yetki belgesi için kullanılacak taşıma hatları ve taşıma güzergahları ile taşıt belgesine kaydedilecek taşıtların sayısı ve koltuk kapasiteleri içeren,

İlgili Belediye Başkanlıklarının uygun yazısı bulunması ve bu yazısının aynı yerine İl Mülki İdare Amirlerince onaylanmış olması halinde D4 yetki belgesi taleplerinin karşılanması,

Ayrıca, 2013//KDGM-07/YOLCA Sayılı genelgede bahsi geçen İl Trafik Komisyon/UKO-ME kararlarına istinaden yapılan tüm iş ve işlemlerinde İl Mülki İdare amirliğince onaylanmış Belediye uygunluk yazısına istinaden yapılması,

4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanununun 5 inci maddesi ile KTY'nin 10 uncu maddesi çerçevesinde uygun mütalaa edilmektedir.

Takdir ve tensiplerine arz ederim.

Ahmet GÜNER
Genel Müdür Yardımcısı V.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı: 14399437-010.07.02-E.31907

07.02.2019

Konu: Resim ilan ve reklamlar

İlgi: Basın ilan Kurumunun 15.01.2019 tarihli ve 2019-7680 sayılı yazısı.

Basın İlan Kurumundan alınan ilgi yazı ve ekinde;

Yerel yönetimlerce, resmi ilanların ve resmi ilan kapsamı dışındaki muhtelif ilanların Basın İlan Kurumu aracılığı olmaksızın bu minvaldeki ilan ve reklamları yayınlama hakkı bulunmayan, gelişigüzel yayınlanan, sürekli olup olmadığı dahi şüpheli yayınlarda neşrettirildiği,

Resmi ilan ve reklamların Basın İlan Kurumu Teşkiline Dair 195 sayılı Kanun, bu Kanuna dayanılarak yapılan Yönetmelik ve alınan Genel Kurul kararlarında belirtilen şartları taşıyan resim ilan ve reklam yayınlama hakkını haiz süreli yayınlarda neşrettirilmesi gerektiği,

Basın İlan Kurumu Genel Müdürlüğüne güncel şekilde hazırlanan “Aylık Süreli Yayın Listesinin” Basın İlan Kurumunun internet sitesi <https://ilanbis.bik.gov.tr/Uygulamalar/>;Aylık-Liste adresinde kolaylıkla kullanılıp istifade edilebilecek bir şekilde duyurulduğu,

Basın İlan Kurumunun görev alanında bulunan yerlerdeki gazete ve dergilerde yayınlatılacak resmi ilan ve reklamların, Kurumun hazırladığı “Aylık Süreli Yayın listesinde” yer alan gazete ve dergilerde anılan Kanun hükümlerine göre yayınlattırılması gerektiği belirtilmiştir.

Konunun İliniz dahilindeki bütün belediyelere duyurulması hususunda bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı: 71188846/8648

11.01.2019

Konu: Plastik Poşet Kullanımının Azaltılması

GENELGE
(2019/1)

Bilindiği üzere, ülkemizde yıllık 30-35 milyar adet plastik poşet kullanılmaktadır. Kullanılan bu plastik poşetler kısa sürede atık haline gelmekte ve petrol bazlı olmaları sebebiyle canlılara olduğu kadar doğaya da zarar vermektedir. Bu bakımdan, poşetlerin ücretlendirilerek kullanılan poşet miktarının azaltılması ve ülkemizde 2018 yılında 440 adet/kişi olan kullanım sayısının, 2019 yılı için 90 adet/kişi'ye ve 2025 yılı için 40 adet/kişi'yi indirilmesi hedeflenmektedir.

Bu kapsamda, 10.12.2018 tarihli ve 30621 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Çevre ve Kanununu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun hükümleri uyarınca 1 Ocak 2019 tarihinden itibaren plastik poşetler satış noktalarında tüketicilere ücret karşılığı verilmeye başlanmıştır. Bahse konu uygulama ile plastik poşet kullanımının azaltılması, geri dönüşüm oranı %1 olan ve çevre kirliliğine neden olan plastik poşetlere ilişkin sorunların kontrol altına alınması ve belirli bir takvim içerisinde ortadan kaldırılması amaçlanmaktadır.

Plastik poşetlerin ücretlendirilmesine ilişkin uygulamanın yeni başladığı bu dönemde tüketicilerde gerekli hassasiyetin oluşmasına yardımcı olunması, tüketicilerin uygulamaya daha kısa sürede uyum sağlayabilmesi ve uygulamanın nihai amacına ulaşması amacıyla belediyenizce, özellikle plastik poşetlerin yaygın olarak kullanıldığı yerlerde (pazarlar, marketler v.b.) çok kullanımlık bez torba, file gibi alternatif malzemelere vatandaşlarımızın kolayca erişebilmesi ile bunların vatandaşlarımıza doğrudan temini ve dağıtımını yönünde gerekli çalışmaların yapılarak uygulamaya destek sağlanması,

Öte yandan, ambalaj atıklarının kontrolü ile ilgili Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği'nin 8 inci maddesi ile belediyelere tevdi edilmiş görev ve yetkilerin icra edilmesi noktasında gerekli hassasiyetin gösterilmesi hususunda,

Bilgilerinize ve gereğini rica ederim.

Murat KURUM
Bakan

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı: 14399437-101.01-E.13654

17.01.2019

Konu: 4736 Sayılı Kanun Kapsamında Su İndirimi

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi: 02.01.2018 tarihli ve E.11867 sayılı yazı.

Aile, Çalışma ve sosyal Hizmetler Bakanlığının ilgi yazısında 4736 sayılı Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Ürettikleri Mal ve Hizmet Tarifeleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 1 inci maddesinin 6 ncı fıkrasında "1005 sayılı Kanun ve 3292 sayılı Kanun kapsamında vatani hizmet tertibinden aylık bağlananlar ile 5434 sayılı Kanununun 56 ncı, mülga 45 inci ve 64 üncü maddelerine veya 5510 sayılı Kanunun 47 nci maddesine göre harp veya vazife malullüğü aylığı bağlananların ya da 2330 sayılı Kanuna veya 2330 sayılı Kanun hükümleri uygulanarak aylık bağlanmasını gerektiren kanunlara göre aylık bağlananların veya harp veya vazife malulü sayılanlardan sınıf veya görev değiştirerek çalışmaya devam eden kamu görevlileri ile harp veya vazife malullüğü aylığı almakta iken 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesi kapsamında çalışmaya başlamaları nedeniyle ödenmekte olan aylıkları kesilenlerin, bu fıkrada sayılan kanunlar veya maddeler gereğince dul ve yetim aylığı bağlananların ikametgahlarında kullandıkları elektrik enerjisi ücreti %40'tan; belediyelerce tahakkuk ettirilecek su ücreti ise %50'den az indirim içermemek üzere belirlenecek tarife üzerinden alınır." Hükmünün bulunduğu; ancak Bakanlığa gelen şikayetlerde bazı Belediyelerin alınan şikayetlerde bazı belediyelerin anılan Kanun hükmüne riayet etmedikleri, bu sebeple konunun ilgili kurumlara duyurulması istenmiştir.

Belediyelerce tahakkuk ettirilecek su ücreti ve belirlenecek tarifelerde uygulamanın yukarıda zikredilen kanun hükümleri doğrultusunda yürütülmesi için İliniz dahilindeki belediyeler ve belediyelerin bağlı kuruluşlarına gerekli duyurunun yapılması hususunda;

Bilgilerinizi ve gereğini arz/rica ederim.

Turan KONAK
Bakan a.
Genel Müdür

GENELGE

Cumhurbaşkanlığından:

Konu: 100. Yıl Kutlamaları

GENELGE 2019/4

Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün 16 Mayıs'ta İstanbul'dan yola çıkarak 19 Mayıs'ta Samsun'a ulaşmasıyla başlayan İstiklal mücadelemizin mihenk taşlarından biri olan 19 Mayıs 1919 tarihinin 100. yılı vesilesiyle başta Samsun olmak üzere 2019 yılı boyunca tüm Türkiye'de gençlik, spor ve kültür etkinlikleri düzenlenecektir. Buna göre;

1. 100. Yıl Kutlamalarına ilişkin etkinlikler, yıl boyunca İstanbul-Samsun-Amasya-Erzurum-Sivas-Ankara güzergâhı başta olmak üzere tüm Türkiye'de gerçekleştirilecektir.

2. Düzenlenecek etkinlikler Gençlik ve Spor Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığının koordinasyonunda yürütülecektir. 100. Yıl Kutlamaları kapsamında yapılacak her türlü sportif faaliyetler (spor müsabakaları, kamplar, turnuvalar vb.) Gençlik ve Spor Bakanlığı; kültür, sanat, turizm ve tanıtım alanında yapılacak etkinlikler ise Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından planlanıp yürütülecektir. Diğer faaliyetler ise ilgili bakanlıklar ve valiliklerin koordinasyonunda gerçekleştirilecektir.

3. Bu kapsamda gerçekleştirilecek proje ve etkinliklere ait giderler ilgili bakanlıklarca karşılanacak olup İstanbul, Samsun, Amasya, Erzurum, Sivas ve Ankara illerinde yapılacak etkinlikler için ilgili bakanlıklardan bütçe talep edilebilecek, koordinatör kurumlarca uygun görülen sponsorluk/hizmet alımı anlaşmaları yapılabilecektir.

4. Yıl boyunca bu kapsamda gerçekleştirilecek tüm gençlik, spor ve kültür etkinliklerine ilişkin logo, afiş, duyuru, davetiye, ilan ve benzeri belge ve görsel dokümanlar; 100. Yıl Kutlamaları için oluşturulan kurumsal kimliğe uygun olarak kullanılacak, belirlenen 100. Yıl Logosu başta Gençlik ve Spor Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Samsun Valiliği olmak üzere tüm ilgili kamu kurum ve kuruluşlarınca resmi yazışmalarda 2019 yılı boyunca kullanılacaktır.

100. Yıl Kutlamaları kapsamında yıl boyunca tertiplenecek etkinliklerin en iyi şekilde gerçekleştirilebilmesi için ihtiyaç duyulacak her türlü destek, yardım ve kolaylığın tüm kamu kurum ve kuruluşlarınca geciktirilmeksizin öncelikli olarak yerine getirilmesi hususunda bilgilerini ve gereğini rica ederim.

21 Şubat 2019

Recep Tayyip ERDOĞAN
CUMHURBAŞKANI

T.C.
DEVLET PERSONEL BAŞKANLIĞI

Sayı: 31292642-622.02-E.1972

18/03/2019

Konu: Teftiş Kurulu Başkanı Kadrosuna Atama

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞINA
(Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü)

İlgi: 13/02/2019/ tarihli ve 83683335-900E.30662 sayılı yazınız.

Şanlıurfa Vergi Dairesi Başkanlığında vergi dairesi müdür yardımcısı olarak görev yapmaktayken, Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Su ve Kanalizasyon İdaresi (ŞUSKİ) Genel Müdürlüğüne uzman olarak atanan ... 'ın aynı kurumda teftiş kurulu başkanı kadrosuna atanıp atanamayacağı hususunda görüş talep eden ilgi yazı ve ekleri incelenmiştir.

Bilindiği üzere, 14/07/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 68/B maddesine 09.07.2018 tarihli ve 30473 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 703 sayılı Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile eklenerek dördüncü fıkrada *"Cumhurbaşkanı onayıyla yapılan atamalarda Cumhurbaşkanlığı kararnamesinde öngörülen hizmet süresi şartları aranır. Üst kademe kamu yöneticisi sayılmayan daire başkanı ve bu kadrolara denk yönetici kadrolarına yapılacak atamalarda bu benkte öngörülen hizmet süresi yükseköğrenim gördükten sonra beş yıl olarak uygulanır. Ancak bu beş yıllık sürenin hesabında Devlet memurlarının kazanılmış hak aylık derece ve kademesinde değerlendirilen hizmet süreleri esas alınır."* hükmüne yer verilmiş olup; anılan hükümden Cumhurbaşkanlığı onayıyla yapılan üst düzey yönetici atamalarına ilişkin ilgili mevzuat hükümlerinin saklı olduğu ve bu kapsamda ele alınmayan daire başkanı ve dengi kadrolara yapılacak atamaların mezkur hükmün kapsamında olduğu anlaşılmaktadır.

10/07/2018tarihi ve 30474 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 3 sayılı Üst Kademe Kamu Yöneticileri ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Atama Usullerine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde üst kademe yönetim kadroları iki kısma (cetvel halinde) ayrılmış olup, birinci kısımda Cumhurbaşkanının hiçbir bakan ya da kurumun teklifi olmaksızın resen atama yaptığı kadrolara, ikinci kısımda ise ilgili bakanın veya kurumun teklifi üzerine Cumhurbaşkanının onayı ile atama yapılacak kadrolara yer verilmiştir. Ayrıca birinci kısımdaki kadrolara, yani doğrudan Cumhurbaşkanınca atanacaklara kamu ya da özel sektörde 5 yıl çalışma şartı getirilirken, ilgili bakanın önerisi ve Cumhurbaşkanının onayı ile atanacaklar için (bölge ve il müdürleri hariç) kamuda en az 5 yıl hizmet koşulu belirlenmiştir.

Kararname eki cetvellerde ise bakanlıkların "teftiş kurulu başkanı" unvanlı kadrolarına yer verildiği, büyükşehir belediyeleri, belediyeler ve bağlı kuruluşlarında aynı kadrolara yapılacak atamaların ise Kararnamenin kapsamı dışında tutulduğu görülmektedir.

Öte yandan, 18/03/2016 tarihli ve 2016/12 sayılı Genel Kurul Kararı ile yürürlüğe giren Şanlıurfa Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Esas Yönetmeliğinin "Dayanak" başlıklı 2 nci maddesinde; söz konusu Yönetmeliğin 20/11/1986 tarihli ve 2560 tarihli İstanbul Su ve

Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile 22/07/2007 tarihli ve 26442 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelik hükümlerine dayanılarak hazırlanmış belirtilmekte ve 12 nci maddesinde ise Teftiş Kurulu Başkanlığının görev yetki ve sorumlulukları düzenlenmektedir. 2560 sayılı Kanunun 12 nci maddesinde de; teftiş kurumu başkanının genel müdürün teklifi, yönetim kurulunun kararı ve büyükşehir belediye başkanı onayı ile atanacağı hüküm altına alınmıştır.

Söz konusu düzenlemeler haricinde ŞUSKİ Genel Müdürlüğünün Teftiş Kurulu Başkanlığının çalışma usul ve esasları, müfettişlerin yetiştirilme, atanma ve yükselmeleri ile teftiş kurulu başkanının atama usulüne ilişkin münhasır bir mevzuat düzenlemesi bulunmadığı görülmektedir.

Atama usulü yukarıda belirtildiği şekilde olan “teftiş kurulu başkanı” unvanlı kadronun, teftiş kurulunun sevk ve idaresinin sorumlu olduğu ve doğrudan genel müdüre bağlı olarak görev yaptığı görülmekte olup; bu çerçevede anılan kadronun daire başkanına denk bir yönetici kadrosu olarak değerlendirilebileceği anlaşılmaktadır.

Diğer taraftan, 703 sayılı KHK'nın 178 inci maddesi ile 27/06/1989 tarihli ve 375sayılı Kanun Hükümünde Kararnameye eklenen ek 36 ncı maddede, “Kamu kurum ve kuruluşlarının merkez teşkilatındaki üst kademe kamu yöneticisi ve taşra teşkilatındaki il ve bölge müdürü kadro, pozisyon ve görevleri ile bu kadro, pozisyon ve görevlerin dengi ve daha üstü kadro, pozisyon ve görevlere atanabilmek için, öğrenim durumu şartı dışında;

- Belirli bir meslek mensubu, kariyer meslek mensubu ya da kurum personeli olmak,*
- 657 sayılı Kanununun 36 ncı maddesinde belirtilen hizmet sınıfları kapsamına dahil kadrolarda bulunmuş veya bulunuyor olmak,*
- Hakimlik ve savcılık mesleğinden olmak,*
- Belirli kadro veya görevlerde belirli bir süre bulunmuş olmak,*

gibi özel şartlar aranmaz.

Bu madde kapsamında belirtilen kadrolardan genel idare hizmetleri sınıfı dışındaki sınıflara dahil olanlar ile hakim-savcılık mesleğine dahil olanlara kendi hizmet sınıfı dışından atama yapılması halinde, anılan kadroların hizmet sınıfı bu süre zarfında genel idare hizmetleri sınıfı olarak kabul edilir. Bu şekilde atanarlara mali haklar kapsamında, kadro veya pozisyonuna bağlı olarak yapılmakta olan her türlü ödemeler toplamının kurum içerisindeki emsali personele mali haklar kapsamında kadro veya pozisyonuna bağlı olarak yapılmakta olan her türlü ödemeler toplamından düşük olması halinde aradaki fark bu görevde kaldıkları sürece tazminat olarak ödenir.

*Bu madde de yer alan hükümler; ek 11 inci madde kapsamında yer alan kurumların, Adalet Bakanlığının ve **diğer kamu kurum ve kuruluşlarının** bu madde kapsamında yer alan kadrolarıyla aynı benzer unvanlı kadro, pozisyon ve görevleri ile mevzuatla bu kadrolara denk kabul edilen yönetici kadro, pozisyon ve görevlerine atanarl hakkında da uygulanır.*

Diğer kanunların bu maddeye aykırı hükümleri uygulanmaz” hükmü yer almaktadır.

Görüldüğü üzere; ilgili maddenin üçüncü fıkrasında, **diğer kamu kurum ve kuruluşlarının yönetici kadro ve pozisyonlarının da mezkur hüküm kapsamında olduğu belirtildiğinden**, ŞUSKİ Genel Müdürlüğünde bulunan teftiş kurulu başkanı kadrosuna atama yapılırken, öğrenim şartı dışında, ilgili hükümde sayılan diğer özel şartlar aranmamaktadır.

Yukarıdaki hüküm ve açıklamalar çerçevesinde, ŞUSKİ Genel Müdürlüğünde bulunan “teftiş kurulu başkanı” unvanlı kadronun, 657 sayılı Kanunun 68/B maddesinin dördüncü fıkrası kapsamında olduğu ve anılan kadroya yapılacak atamalarda, 375 sayılı KHK’nın ek 36 ncı maddesi göz önünde bulundurularak, yükseköğrenim gördükten sonra kamuda beş yıl süreyle çalışmış olmanın yeterli olduğu ve adı geçen personelin belirtilen şartları taşıyor olması halinde, 2560 sayılı Kanunun 12 nci belirtilen usul çerçevesinde söz konusu kadroya atanmasının mümkün bulunduğu değerlendirilmektedir.

Arz ederim.

Enes POLAT

Devlet Personel Başkanı

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Mesleki Hizmetler Genel Müdürlüğü

Sayı:72177222-045.01[045.01]-E.45343

14.03.2019

Konu:Görüş (Otopark Yönetmeliği uygulamaları)

İlgi:11.12.2018 tarih ve 47692028-3086 sayılı yazınız.

İlgi yazı ve eklerinde, kentsel dönüşüm uygulamaları kapsamında; Erzincan İli, Merkez İlçesi, Taksim Mahallesi, 2300 ada, 1 parselde idaresince 23.03.2018 tarih ve 69 nolu yapı ruhsatı ile 15.11.2018 tarih ve 280 sayılı ilave yapı ruhsatı düzenlendiği, bu ruhsatta parselinde karşılanamayan otoparklar için yeni Otopark Yönetmeliği kapsamında bedel ödendiği belirtilerek, Yönetmeliğin Geçici 4’üncü maddesi hükmü gereği iki Yönetmelik arasında oluşan ve tahsil edilen bedelin iadesinin talep edildiğinden bahisle;

1- 30/06/2019 tarihine kadar yapılan tüm ruhsat işlemlerinin mülga Otopark Yönetmeliği üzerinden yapıp yapılmayacağı,

2-Otopark bedelinin de 6306 sayılı Kanunun 7. maddesinde yer alan harç ve ücret muafiyetine tabi olup olmadığı,

3-Yeni Otopark Yönetmeliğine göre verilmiş ruhsatların talep etmeleri halinde Geçici 4. Madde kapsamında değerlendirilip değerlendirilmeyeceği, bedele dönüştürülmesi ve çıkan fark bedelin iadesinin uygun olup olmadığı hususlarında görüş talep edilmektedir.1)

1) 07.12.2018 tarihli ve 30618 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Otopark Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile Yönetmeliğe "Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği

tarihten önce veya sonra yapılan yapı ruhsatı başvuruları; talep edilmesi halinde, 30/6/2019 tarihine kadar bu Yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden önceki Yönetmeliğe göre sonuçlandırılır." şeklinde Geçici 4 üncü madde eklenmiş olup,

Anılan madde hükmü ile 15.09.2018 tarihinden önce veya sonra, 3194 sayılı İmar Kanunu ve Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği hükümlerine uygun olarak yapılan yapı ruhsatı başvurularında; talep edilmesi halinde 30.06.2019 tarihine kadar 15/09/2018 tarihinden önce yürürlükte olan Otopark Yönetmeliğine göre uygulama yapılabilmesine imkan tanınmıştır. 3)

3) 3194 sayılı İmar Kanununun 10'uncu maddesinde, "3)Belediyeler; imar planlarının yürürlüğe girmesinden en geç 3 ay içinde, bu planı tatbik etmek üzere 5 yıllık imar programlarını" hükmü,

Otopark Yönetmeliği'nin 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde "Binayı kullananların otopark ihtiyacının karşılanması, bina içinde veya parselinde bu fıkranın (e) hükmü, (f) bendinde belirtilen durumlar haricinde zorunludur." hükmü, (f) bendinde "Otopark ihtiyacının, bu fıkranın (e) bendinde yer alan hükümler doğrultusunda bir kısmı veya tamamının parselinde karşılanamadığı binalarda karşılanamayan otopark miktarı;

1) Mümkünse komşu parsellerle ortak otopark uygulaması ya da ada içi otopark uygulamaları şeklinde karşılanır.

2) Otopark ihtiyacı, (1) numaralı alt bende göre karşılanamaması durumunda; süresiz irtifak kurulmak ve tapu kütüğünün beyanlar hanesinde belirtmek kaydıyla idaresince belirlenecek yürüme mesafesi içinde kamulaştırmaya konu olmayan başka parsel veya binada zorunlu olarak ayrılması gerekenler haricindeki otopark alanlarından karşılanır.

3) Otopark ihtiyacı, (1) ve (2) numaralı alt bentlere göre karşılanamayan parsellerde, tevhit yolu ile de çözüm sağlanamaması halinde, ilgili idarelerce, 12 nci maddede yer alan esaslar dâhilinde bedel alınmak suretiyle otopark yeri tahsis edilerek karşılanır.

5) "Otoparkı parseli dışında bulunan yapıların otopark yerleri ve adetleri, tapu kütüğünün beyanlar hanesinde, yapı ruhsatı ve yapı kullanma izin belgesinin ilgili bölümlerinde ve yönetim planlarında belirtilir." hükmü,

9'uncu maddesinde, "Onaylı imar planında tespit edilen bölge ve genel otoparklarının uygulama döneminde ilgili idarelerce gerçekleştirilecek 5 yıllık imar programlarına alınması gerekir." hükmü,

10'uncu maddesinin 1. fıkrasında, "Yapılacak yapılara bu Yönetmelikte belirtilen esaslara göre otopark yerleri ayrılmadıkça yapı ruhsatı, bu otoparklar inşa edilip hazır hale getirilmedikçe de yapı kullanma izni verilemez."

Dolayısıyla, Yönetmeliğin 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde yer alan hükümlere göre otopark ihtiyacının kısmen veya tamamen parselinde karşılanamadığı durumlarda ihtiyacın anılan fıkranın (f) bendinin sırasıyla (1) ve (2) nolu alt bentleri uyarınca karşılanamaması ve tevhit yolu ile de çözüm sağlanamaması halinde Yönetmelikte yer alan hükümlere uygun olarak bedel alınabileceği ve bu durumda bölge ve genel otoparklardan otopark yeri tahsis edilmesinin imar planlarının yürürlüğe girmesinden en geç 3 ay içinde, bu

planı tatbik etmek üzere 5 yıllık imar programlarının hazırlanması ve imar planında tespit edilen bölge ve genel otoparklarının bu programlara alınması gerektiği değerlendirilmektedir.

Yönetmeliğin Geçici 4'üncü maddesi kapsamında 30/06/2019 tarihine kadar 15/09/2018 tarihinden önce yürürlükte olan Otopark Yönetmeliğine göre ruhsat düzenlenmesi mümkün olup, bu durumda çıkan fark bedelin iadesi hususunda Yönetmeliğin 10 uncu maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "*Otopark bedellerinin tahakkuk ve tahsil esasları Yönetmelik ve Tebliğ hükümleri de dikkate alınarak belediye meclisleri veya il genel meclisleri tarafından belirlenir.*" hükmü kapsamında, Bakanlığımızca görüş oluşturulmasının uygun olmadığı, konuya ilişkin gerekmesi halinde idarenizin hukuk biriminden görüş alınarak uygulama yapılabileceği değerlendirilmektedir.

2) Dönüşüm uygulamalarında otopark bedelinin de 6306 sayılı Kanunun 7'nci maddesinde yer alan harç ve ücret muafiyetine tabi olup olmadığı hususunda Bakanlığımız Altyapı ve Kentsel Dönüşüm Hizmetleri Genel Müdürlüğünden bilgi alınabileceği hususunda;

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Murat ORAL

Bakan a.

Genel Müdür Yardımcısı V.

SORU - CEVAP

Sayın Fevzi GELEN'in Sorusu:

Bir ihalede, teklif zarfı içinde biri usulüne uygun doldurulmuş teklif mektubu ile diğeri imzasız ve kaşesiz boş teklif mektubunun sunulması elenme sebebi midir?

Cevap:

4734 sayılı Kamu İhale Kanununun “ Yasak fiil veya davranışlar” başlıklı 17 nci maddesinde, hangi fiillerin yasak fiil veya davranış sayılacağı belirtilmiş ve maddenin (d) bendinde, alternatif teklif verebilme halleri dışında, ihalelerde bir istekli tarafından kendisi veya başkaları adına doğrudan veya dolaylı olarak, asaleten ya da vekaleten birden fazla teklif vermek de bu fiil veya davranışlar arasında sayılmıştır.

Uygulamada, istekliler tarafından sunulan teklif zarfı içinde asıl teklifin yanında boş veya dolu bir teklif mektubuna her hangi bir sebeple yer verilmesi, idareler tarafından 17 nci madde kapsamında, birden fazla teklif verilmesi olarak değerlendirilip elenme sebebi olarak sayılmaktadır. Kamu İhale Kurulu ise, kendisine intikal eden bu tür olayları, isteklileri tereddüde düşürmek, katılımı engellemek, isteklilere anlaşma teklifinde bulunmak veya teşvik etmek, rekabeti veya ihale kararını etkileyecek davranışlarda bulunmak şeklinde hüküm ihtiva eden aynı maddenin (b) bendi kapsamında değerlendirmekte ve tekliflerin değerlendirme dışı bırakılmasını uygun görmektedir.

Açıklanan nedenlerle, alternatif teklif verebilme halleri dışında istekliler tarafından herhangi bir sebeple teklif zarfı içinde birden fazla teklif mektubuna yer verilmesi, teklifin değerlendirme dışı bırakılmasına yol açacaktır.

Sayın Doğan KUY'un Sorusu:

İdare tarafından, sözleşmenin imzalanmasına ilişkin olarak verilen sürenin istekli tarafından uzatılması mümkün müdür?

Cevap:

4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 41 ve 42 nci maddelerinde, ihale sonucunun, ihale kararının ihale yetkilisi tarafından onaylandığı günü izleyen en geç üç gün içinde, ihale üzerinde bırakılan dahil olmak üzere, ihaleye teklif veren bütün isteklilere bildirileceği, bu bildirimlerden sonra, 21 inci maddenin (b) ve (c) bentlerine göre yapılan ihalelerde beş gün, diğer hallerde ise on gün geçmedikçe sözleşmenin imzalanamayacağı, ayrıca, bu sürelerin bitimini, ön mali kontrol yapılması gereken hallerde ise bu kontrolün tamamlandığı tarihi izleyen günden itibaren üç gün içinde ihale üzerinde bırakılan istekliye, tebliğ tarihini izleyen on gün içinde kesin teminatı vermek suretiyle sözleşmeyi imzalaması hususunun bildirileceği hükme bağlanmıştır.

Diğer taraftan, aynı Kanunun 58 inci maddesinde de, üzerine ihale yapıldığı halde mücbir sebep halleri dışında usulüne göre sözleşme yapmayanlar hakkında altı aydan az olmamak üzere bir yıla kadar kamu kurum ve kuruluşlarının ihalelerine katılmaktan yasaklama kararı verileceği açıklanmıştır. Bu durumda, üzerine ihale yapılan isteklinin mücbir sebep halleri dışında, sözleşme imzalanması için verilen on günlük süreyi uzatma imkanı bulunmamaktadır.

PRATİK BİLGİLER

657 SAYILI DEVLET MEMURLARI KANUNA TABİ OLARAK ÇALIŞANLAR İÇİN MAAŞ KATSAYILARI

	01.07.2018 31.12.2018 Dönemi TL.	01.01.2019 30.06.2019 Dönemi TL.
(Maaş) Esas Aylık Katsayısı Kıdem Aylığı Göstergesi	0,11794	0,130597
Kıdem Aylığı Göstergesi (20 x Kıdem Yılı Maaş Katsayısı) Bir hizmet yılı için 20, 25 yılve fazlası için azami 500 gösterge	20	20
Taban Aylığı Katsayısı	1,8461	2,044187
Yan Ödeme Katsayısı (İş güçlüğü, iş riski, temininde güçlük ve mali sorumluluk zamlarının aylık tutarlara çevrilmesinde uygulanacak yan ödeme katsayısı)	0,037402	0,041416
Özel Hizmet Tazminat Tavanı (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı	1.120,43	1.240,67

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 154 üncü mad. Hazine ve Maliye Bakanlığının 27998389.-010.-06.02-87 sayılı 08/01/2019 tarihli Mali ve Sosyal Haklara İlişkin Genelgesi

DEVLET MEMURLARINA SAĞLANAN SOSYAL YARDIMLAR

Konusu		01.07.2018 31.12.2018 Dönemi TL.	01.01.2019 30.06.2019 Dönemi TL.
		Aile Yardımı (2.134 x Maaş Katsayısı)	251,68
Çocuk Yardımı	06 Yaş grubu çocuk için 500 x Maaş Aylık Katsayısı	58,97	65,30
	07 Yaş grubu çocuk için 250 x Maaş Aylık Katsayısı	29,48	32,65
Doğum Yardımı	1. Çocuk için	300	300
	2. Çocuk için	400	400
	3. Çocuk için	600	600
	3. Çocuk sonrası her çocuk için <small>633 sayılı KHK'ya göre (15.05.2015 tarihinden itibaren geçerlidir)</small>	600	600
Ölüm Yardımı	Eş ve Çocuğun Ölümü (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı	1.120,43	1.240,67
	Memurun Ölümü (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı x 2	2.240,86	2.481,34

657 s.Kanun md. 202, Hazine ve Maliye Bakanlığının 27998389.-010.-06.02-87 sayılı 08/01/2019 tarihli Mali ve Sosyal Haklara İlişkin Genelgesi

BELEDİYE BAŞKAN ÖDENEĞİ

Nüfus	Ödenek Göstergesi	Ödeme Dönemi	Aylık Katsayısı	Bürüt Ödenek
10.000'e kadar olan beldelerde	72.280	01.01.2019 - 30.06.2019	0,130597	9.439,55
10.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde	82.280	01.01.2019 - 30.06.2019	0,130597	10.745,52
50.001'den 100.000'e kadar olan beldelerde	102.280	01.01.2019 - 30.06.2019	0,130597	13.357,46
100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde	117.280	01.01.2019 - 30.06.2019	0,130597	15.316,42
250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde	137.280	01.01.2019 - 30.06.2019	0,130597	17.928,36
500.001'den 1.000.000'a kadar olan beldelerde	157.280	01.01.2019 - 30.06.2019	0,130597	20.540,30
1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde	192.280	01.01.2019 - 30.06.2019	0,130597	25.111,19
2.000.001'den fazla olan beldelerde	232.280	01.01.2019 - 30.06.2019	0,130597	30.335,07

Nüfusu 50.001'den az olan il merkezi beldelerde bu ödeneğin hesaplamasında 102.280 gösterge rakamı esas alınır. Yani brüt ödenek 13.357,46 dir.

BELEDİYE MECLİS ÜYELERİ HUZUR HAKKI^[1] (2019 YILI)

Nüfusuna Göre Belediye Meclisi Huzur Hakkı	01.07.2018 31.12.2018 Dönemi TL Aylık Brüt Ödenek	01.01.2019- 30.06.2019 Dönemi TL Aylık Brüt Ödenek
10.000'e kadar olan beldelerde	94,72	104,88
10.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde	107,82	119,39
50.0001'den 100.000'e kadar olan beldelerde	134,03	148,42
100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde	153,69	170,18
250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde	179,90	199,20
500.0017den 1.000.000'a kadar olan beldelerde	206,11	228,22
1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde	251,97	279,01
2.000.001'den fazla olan beldelerde	304,93	337,06

Meclis başkan ve üyelerine, belediye başkanına ödenmekte olan aylık brüt ödeneğin günlük tutarının üçte birini geçmemek üzere meclis tarafından belirlenecek miktarda huzur hakkı ödenir.

[1] 5393 sayılı Belediye Kanununun 32 nci maddesine göre hesaplanmıştır.

BELEDİYE ENCÜMEN ÜYELERİ ÖDENEĞİ (2019 YILI)

(5393 Sayılı Belediye Kanununun 36 ncı maddesi ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanununun 16 ncı maddesine istinaden)

Belediyenin Nüfusuna Göre Belediye Encümen Ödeneği	01/07/2018 31/12/2018 Dönemi (TL) Aylık Brüt Ödenek	01/01/2019 30/06/2019 Dönemi (TL) Aylık Brüt Ödenek
Nüfusu 10.000'e kadar olan belediyelerde 3,500	412,79	457,09
Nüfusu 10.001'den 50.000'e kadar olan belediyelerde 4.500	530,73	587,69
Nüfusu 50.001 den 200.000'e kadar olan belediyelerde 6.000	707,64	783,58
Nüfusu 200.001'in üzerinde olan belediyelerde ise 7.500	884,55	979,48
Büyükşehir Belediye Encümen Başkanı ve Seçilmiş Üyelerine 12.000	1.415,28	1.567,16

Encümenin memur üyelerine bu tutarların yarısı ödenir.

İL GENEL MECLİS ÜYELERİNİN HUZUR HAKLARI (2019 YILI)

Görevi	Dönemi 01/07/2018-31/12/2018	Dönemi 01/01/2019-30/06/2019
İl Genel Meclis Başkanı (Gösterge 6.024 x 0,130597)	710,47	786,72
İl Genel Meclis Üyeleri (Gösterge 2.226 x 0,130597)	262,53	290,71

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 24 üncü Maddesine göre verilen bu huzur hakkı il genel meclisi başkan ve üyelerinin, meclis ve komisyon toplantılarına katıldıkları her gün için verilecektir.

İL ENCÜMEN BRÜT ÖDENEKLERİ (2019 YILI)

Görevi	Dönemi 01/07/2018-31/12/2018	Dönemi 01/01/2019-30/06/2019
Encümen Başkanı (14.000 Gösterge x 0,130597)	1.651,16	1.828,36
Encümen Üyeleri (12.000 Gösterge x 0,130597)	1.415,28	1.567,16

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 28 inci maddesine göre verilen bu ödenek, encümen başkanı hariç memur üyelerine yarısı ödenecektir.

GELİR VERGİSİNE TABİ GELİRLERİN VERGİLENDİRİLMESİNDE ESAS ALINAN TARİFE

GELİR VERGİSİ GENEL TEBLİĞİ (SERİ NO:305)

31.12.2018 tarih ve 30642 (3. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

Gelir Vergisi Kanununun 103 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan gelir vergisine tabi gelirlerin vergilendirilmesinde esas alınan tarife, 2019 takvim yılı gelirlerinin vergilendirilmesinde esas alınmak üzere aşağıdaki şekilde yeniden belirlenmiştir.	
18.000 TL'ye kadar	15%
40.000 TL'nin 18.000 TL'si için 2.700 TL, fazlası	20%
98.000 TL'nin 40.000 TL'si için 7.100 TL, (ücret gelirlerinde 148.000 TL'nin 40.000 TL'si için 7.100 TL), fazlası	27%
98.000 TL'den fazlasının 98.000 TL'si için 22.760 TL, (ücret gelirlerinde 148.000 TL'den fazlasının 148.000 TL'si için 36.260 TL), fazlası	35%

ASGARI ÜCRETİN NET HESABI VE İŞVEREN MALİYETİ¹

	01.01.2018 - 31.12.2018 Dönemi (TL) Asgari Ücretin Netinin Hesabı (TL)	01.01.2019 - 31.12.2019 Dönemi (TL) Asgari Ücretin Netinin Hesabı (TL)
Asgari Ücret	2.029,50	2.558,40
SSK Primi (%14)	284,13	358,18
İşsizlik Sig. Fonu (%1)	20,30	25,58
Gelir vergisi (%15)	106,55	134,32
Asgari Geçim İndirimi	152,21	191,88
Damga Vergisi (%07,59)	15,40	19,42
Kesintiler Toplamı	426,38	537,50
Net Asgari Ücret	1.603,12	2.020,90
	İŞVERENE MALİYETİ (TL/AY)	
Asgari Ücret	2.029,50	2.558,40
SSK Primi (%15,5) (İşveren Payı (***)	314,57	396,55
İşveren İşsizlik Sigorta Fonu (%2)	40,59	51,17
İşverene Toplam Maliyet	2.384,66	3.006,12

Not1 : 5083 Sayılı Kanunun 2. maddesi uyarınca; Türk Lirası değerlerin yeni Türk Lirasına dönüşüm işlemlerinin ve Yeni Türk Lirası cinsinden yapılan işlemlerin sonuçlarında ve ödeme aşamalarında yarım Kuruş ve üzerindeki değerler bir Yeni Kuruşa tamamlanır; yarım Yeni Kuruşun altındaki değerler dikkate alınmamıştır.

Not2 : 16 yaşını doldurmamış işçiler içinde aynı hesaplamalar yapılmıştır.

(*) Gelir Vergisi Hesaplamasında; 193 Sayılı G. V. Kanununun 32 maddesi uyarınca işçinin, bekar ve çocuksuz olduğu ve sadece kendisi dikkate alınarak, Asgari Geçim İndirimi uygulanmıştır.

(**) Net ele geçen asgari ücrete (152,21) TL asgari geçim indirimi ilave edilmiştir.

(***) 5510 sayılı Kanunun 81. maddesinin (ı) bendine göre, bentde belirtilen şartları sağlayan işverenlere, SGK primi işveren payında 5 puanlık indirim öngörüldüğünden hesaplamalar buna göre yapılmıştır. Gerekli şartları sağlamayan işverenler için, SGK primi işveren payı %20,5'dir. 6385 sayılı kanunun 9. maddesiyle yapılan düzenleme ile 01.09.2013 tarihinde itibaren geçerli olmak üzere 5510 sayılı kanunun 81.maddesi "Kısa vadeli sigorta kolları prim oranı, sigortalının prime esas kazancının %2'sidir.

2019 YILI ASGARI GEÇİM İNDİRİMİ

Medeni Durumu	Aylık (TL)	Medeni Durumu	Aylık (TL)
Bekar	191,88	Evli, eşi çalışan ve çocuksuz	191,88
Evli, eşi çalışmayan ve çocuksuz	230,26	Evli, eşi çalışan ve 1 çocuklu	220,66
Evli, eşi çalışmayan ve 1 çocuklu	259,04	Evli, eşi çalışan ve 2 çocuklu	249,44
Evli, eşi çalışmayan ve 2 çocuklu	287,82	Evli, eşi çalışan ve 3 çocuklu	287,82
Evli, eşi çalışmayan ve 3 çocuklu	326,20	Evli, eşi çalışan ve 4 çocuklu	307,01
Evli, eşi çalışmayan ve 4 çocuklu	326,20	Evli, eşi çalışan ve 5 çocuklu	326,20

1 <http://www.csgeb.gov.tr/csgebPortal/cgm.portal?page=asgari>

5326 SAYILI KABAHAHATLER KANUNUNA GÖRE 2019 YILI BELEDİYE PARA CEZALARI (01.01.2019 - 31.12.2019)

M.Lamih ÇELİK tarafından hazırlanan '2019 Yılında Belediyece Kabahatler Kanunu'na Göre Verilecek Para Cezaları' başlıklı Makaleden alıntı yapılmıştır. Mahalli İdareler Dergisi Aralık 2018 72. s.

KANUN MADDESİ	KABAHAHATİN ADI	KABAHAHATİN İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK	TL
m.32	EMRE AYKIRI DAVRANIŞ	Genel	Belediye Encümeni	320 TL
m.33	DİLENİLİK	Dilencilik yapmak	Belediye Zabıtası	153 TL
	DİLENİLİK	Dilencilik yapanın üzerinde para çıkması	Belediye Encümeni	Toplanan paranın kamuya geçirilmesi
m.36/1	GÜRÜLTÜ	Gürültü çıkarmak suretiyle başkalarını rahatsız etmek (Gerçek Kişi)	Belediye Zabıtası	153 TL
m.36/2	GÜRÜLTÜ	Ticari bir işletmenin faaliyeti çerçevesinde gürültü çıkarmak suretiyle başkalarını rahatsız etmek (Ticari İşletme)	Belediye Zabıtası	3.292-16.510 TL
m.37	RAHATSIZ ETME	Mal veya hizmet satmak için başkalarını rahatsız etmek	Belediye Zabıtası	153 TL
m.38/1	İŞGAL	Kaldırımları İşgal Eden veya Mal Satışı Yapan Kişilere	Belediye Zabıtası	153 TL
m.38/2	İŞGAL	Kaldırımlara İzni Olmaksızın İnşaat Malzemesi Yığan Kişilere	Belediye Zabıtası	320-1.635 TL
m.39	SİGARA İÇME YASAĞI	Kamu Hizmet Binalarında sigara içenlere	Başkanın yetki verdiği görevli	153 TL
	SİGARA İÇME YASAĞI	Belediyeye ait toplu taşıma araçlarında sigara içmek	Başkanın yetki verdiği görevli	153 TL
	SİGARA İÇME YASAĞI	Özel Hukuk Kişileri Tarafından İşletilen Toplu Taşıma Araçlarında sigara içenlere	Başkanın yetki verdiği görevli	153 TL
	SİGARA İÇME YASAĞI	Özel Hukuk Kişilerine Ait Olan ve Herkesin Girebileceği Binaların Kapalı Alanlarında sigara içenlere	Kolluk Görevlisi	153 TL
m.40	KİMLİĞİ BİLDİRMEME	Görevle ilgili olarak sorulması halinde kamu görevlisine kimliği ve adresi ile ilgili bilgi vermekten kaçınmak veya gerçeğe aykırı beyanda bulunmak	Kimlik ve adres bilgisi soran kamu görevlisi (Genel)	153 TL

KANUN MADDESİ	KABAHATİN ADI	KABAHATİN İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK	TL
m.41/1	ÇEVREYİ KİRLETME	Evsel atık ve atıkların toplanmasına veya depolanmasına özgü yerler dışına atan kişiye	Belediye Zabıtası	50 TL
m. 41/2	ÇEVREYİ KİRLETME	Yemek Pişirme ve Servis Yerlerinde İşlenmesi Halinde İşletmeye	Belediye Zabıtası	1.635-16.510 TL
m. 41/3	ÇEVREYİ KİRLETME	Hayvan Kesimine Tahsis Edilen Yerleri Dışında Kesim Yapanlara veya Kesilen Hayvan Atıklarını Sokağa veya Kamuya Ait Sair Alanlara Bırakanlara	Belediye Zabıtası	153TL
m.41/4	ÇEVREYİ KİRLETME	İnşaat Atık ve Artıklarını Bunların Toplanmasına veya Depolanmasına Özgü Yerler Dışına Atan gerçek Kişiye	Belediye Zabıtası	320-9.898 TL ayrıca atıkların kaldırılması masrafları tahsil edilir (madde:41/4).
	ÇEVREYİ KİRLETME	İnşaat Atık ve Artıklarını Bunların Toplanmasına veya Depolanmasına Özgü Yerler Dışına İnşaatı Yürüten Tüzel Kişi Adına Atılması Halinde	Belediye Zabıtası	320-16.510 TL ayrıca atıkların kaldırılması masrafları tahsil edilir (madde:41/4).
m.41/5	ÇEVREYİ KİRLETME	Kullanılmaz Hale Gelen Ev Eşyasını Bunların Toplanmasına İlişkin Belirlenen Günün Dışında Sokağa veya Kamuya Ait Sair Yerlere Bırakan Kişiye	Belediye Zabıtası (belediyeler tarafından belirli aralıklarla yılda üç günden az olmamak üzere günler belirlenir ve ilan olunur (m. 41/5)	153 TL
m.41/6	ÇEVREYİ KİRLETME	Kullanılmaz Hale Gelen Motorlu Kara ve Deniz Nakil Araçlarını ya da Mütemmim Cüzlerini Sokağa veya Kamuya Ait Sair Yerlere Bırakan Kişiye	Belediye Zabıtası	814 TL ayrıca atıkların kaldırılması masrafları tahsil edilir (madde:41/6).
m. 42	AFİŞ ASMA	İzin alınmaksızın kamuya ait alan ve duvarlar ile özel şahıslara ait alanlara bez, kağıt vb. afiş ve ilan asmak	Belediye Zabıtası	320-9.898 TL
	AFİŞ ASMA	İzin alınarak asılan afişlerin verilen sürenin sonunda toplanmaması	Belediye Zabıtası	320-9.898 TL

1608 SAYILI KANUNUNA GÖRE BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

SIRA	K. MAD	KABAHAHATİN İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2019 YILI İÇİN
1	Bel.Kanun 15/m	İzinsiz seyyar satış yapmak	Belediye Encümeni	320 TL
2	Umumi Hıfzısıhha Kanunu 266-283	Belediyece hazırlanan sıhhi zabıta talimatnamesine aykırı davranmak	Belediye Encümeni	320 TL
3	831 sayılı Sular Kanunu Ek md. 7	İçme suları kaynaklarında zarar verecek ve sıhhat şartlarını bozacak şekilde tarla açmak ve hayvan bırakmak ve sulamak belediye meclisi tarafından yasak edilmiş ise bu karara aykırı davrananlara	Belediye Encümeni	320 TL
4	1608 s.k m.2	Yolcu nakil araçlarına ilişkin ücret tarifelerine uymama	Belediye Encümeni	644- 13.010 TL
5	1608 s.k m.1	Belediye emir ve yasaklarına aykırı davrananlara	Belediye Encümeni	320 TL
6	1608 s.k m.1	Mevzuat tarafından yasaklanmış ancak herhangi bir para cezası öngörülmemiş ise	Belediye Encümeni	320 TL

Belediye zabıtası emre aykırılığı idari yaptırım tutanağı ile tespit ederek, belediye emcümeneine sevk eder, encümen bu tutanağı istinaden cezasını uygulayacaktır.

4207 SAYILI TÜTÜN ÜRÜNLERİNİN ZARARLARININ ÖNLENMESİ VE KONTROLÜ HAKKINDA KANUN İLE DÜZENLENEN KABAHATLER VE SUÇLAR İLE BUNLAR İÇİN ÖNGÖRÜLEN YAPTIRIMLAR

SIRA	KABAHATİN/SUÇUN ADI	KABAHATİN / SUÇUN DÜZENLENDİĞİ 4207 SAYILI KANUNUN İLGİLİ MADDESİ	UYGULANACAK CEZA MİKTARLARI 2019 YILI	UYGULANACAK CEZANIN DÜZENLENDİĞİ KANUNUN İLGİLİ MADDESİ (**)	İDARİ YAPTIRIMI YA DA CEZAYI UYGULAMAYA YETKİLİ OLANLAR	İDARİ YAPTIRIMI YA DA CEZAYI UYGULAMAYA YETKİLİ OLANLARIN DÜZENLENDİĞİ KANUN MADDESİ
1	Kamu hizmet binalarının kapalı alanlarında tütün mamullerinin tüketilmesi	Madde 2/1-a	153 TL	4207 sayılı Kanun Madde 5/1	İlgili idari birim amirinin yetkili kıldığı kamu görevlisi	5326 sayılı Kabahatler Kanunu Madde 39/1
2	Koridorları dâhil olmak üzere her türlü eğitim, sağlık, üretim, ticaret, sosyal, kültürel, spor, eğlence ve benzeri amaçlı özel hukuk kişilerine ait olan ve birden çok kişinin girebileceği (ikamete mahsus konutlar hariç) binaların kapalı alanlarında tütün mamullerinin tüketilmesi	Madde 2/1-b	153 TL	4207 sayılı Kanun Madde 5/1	En yakın kolluk birimi yetkilileri	5326 sayılı Kabahatler Kanunu Madde 39/3
3	Kamuya ait karayolu, demiryolu, denizyolu ve havayolu toplu taşıma araçlarında tütün mamullerinin tüketilmesi	Madde 2/1-c	153 TL	4207 sayılı Kanun Madde 5/1	İlgili idari birim amirinin yetkili kıldığı kamu görevlisi	5326 sayılı Kabahatler Kanunu Madde 39/2
4	Taksi hizmeti verenler dahil olmak üzere özel hukuk kişilerine ait karayolu, demiryolu, denizyolu ve havayolu toplu taşıma araçlarında tütün mamullerinin tüketilmesi	Madde 2/1-c	153 TL	4207 sayılı Kanun Madde 5/1	İlk başvuru kolluk birimi yetkilileri	5326 sayılı Kabahatler Kanunu Madde 39/2
5	Kamuya ait okul öncesi eğitim kurumlarının, eğitim ve öğretim kurumları dahil olmak üzere ilk ve orta öğrenim kurumlarının, kültür ve sosyal hizmet binalarının kapalı ve açık alanlarında tütün mamullerinin tüketilmesi	Madde 2/1-ç	124 TL	4207 sayılı Kanun Madde 5/1	İlgili idari birim amirinin yetkili kıldığı kamu görevlisi	5326 sayılı Kabahatler Kanunu Madde 39/1
6	Özel hukuk kişilerine ait okul öncesi eğitim kurumlarının, dershaneler, eğitim ve öğretim kurumları dahil olmak üzere ilk ve orta öğrenim kurumlarının, kültür ve sosyal hizmet binalarının kapalı ve açık alanlarında tütün mamullerinin tüketilmesi	Madde 2/1-ç	124 TL	4207 sayılı Kanun Madde 5/1	En yakın kolluk birimi yetkilileri	5326 sayılı Kabahatler Kanunu Madde 39/3

7	Özel hukuk kişilerine ait olan lokantalar ile kahvehane, kafeterya, birahane gibi eğlence hizmeti verilen işletmelerde tütün mamullerinin tüketilmesi	Madde 2/1-d (19 TEMMUZ 2009'da YÜRÜRLÜĞE GİRDİ.)	153 TL	4207 sayılı Kanun Madde 5/1	En yakın kolluk birimi yetkilileri	5326 sayılı Kabahatler Kanunu Madde 39/3
8	Açık havada yapılan her türlü spor, kültür, sanat ve eğlence faaliyetlerinin yapıldığı yerler ile bunların seyir yerlerinde tütün ürünlerinin tüketilmesi	Madde 2/4	153 TL	4207 sayılı Kanun Madde 5/1	En yakın kolluk birimi yetkilileri	5326 sayılı Kabahatler Kanunu Madde 39/3
9	Tütün ürünleri sektöründe faaliyet gösteren firmaların isimleri, amblemleri veya ürünlerinin marka ya da işaretleri veya bunları çağrıştıracak alâmetlerin kıyafet, takı ve aksesuar olarak taşınması	Madde 3/2	124 TL	4207 sayılı Kanun Madde 5/1	En yakın veya ilk başvuru kolluk birimi yetkilileri	5326 sayılı Kabahatler Kanunu Madde 39
			Yasak kapsamındaki her türlü eşyanın mülkiyeti kamuya geçirilir	4207 sayılı Kanun Madde 7/1	Mahalli Mülki Amir	4207 sayılı Kanun Madde 7/1
11	Sağlık, eğitim ve öğretim, kültür ve spor hizmeti verilen yerlerde tütün ürünlerinin satışının yapılması	Madde 3/7	2.104 TL	4207 sayılı Kanun Madde 5/5	Mahalli Mülki Amir (6111 sayılı Kanun İle Değiştirdi)	4207 sayılı Kanun Madde 5/5
17	"Onsekiz yaşını doldurmamış kişiler, tütün ürünü işletmelerinde, pazarlanmasında ve satışında istihdam edilemez." HÜKMÜNÜN İHLAL EDİLMESİ	Madde 3/9	Her bir kişi için 2.595 TL İDARİ PARA CEZASI	4207 sayılı Kanun Madde 5/7	Mahalli Mülki Amir	4207 sayılı Kanun Madde 5/7
18	Tütün ürünleri, paket açılarak adet şeklinde veya daha küçük paketlere bölünerek satılamaz. HÜKMÜNÜN İHLAL EDİLMESİ	Madde 3/10	2.595 TL den 26.027 TL ye Kadar İDARİ PARA CEZASI	4733 sayılı Tütün ve APDK Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Madde 8/5-j	Mahalli Mülki Amir	4733 sayılı Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Madde 9/9
20	Her türlü sakız, şeker, çerez, oyuncak, kıyafet, takı, aksesuar ve benzeri ürünlerin tütün ürünlerine benzeyecek veya markasını çağrıştıracak şekilde ürünlerin üretilmesi	Madde 3/14	42.232 TL den 211.186 TL ye Kadar İDARİ PARA CEZASI	4207 sayılı Kanun Madde 5/10	Belediye Sınırları İçinde Belediye Encümeni	4207 sayılı Kanun Madde 5/10
			Yasak kapsamındaki her türlü eşyanın mülkiyeti kamuya geçirilir	4207 sayılı Kanun Madde 7/1	Belediye Sınırları Dışında Mahalli Mülki Amir	

21	“Tütün ürünlerinin içilmesinin yasaklandığı yerlerde, yasal düzenleme ve buna uymamanın cezai sonuçlarını belirten uyarılar; salonlarda asgari on santimetrelik puntolarla, toplu taşıma araçlarında üç santimetrelik puntolarla herkes tarafından görülebilir yerlere asılır. (HÜKMÜNÜN İHLAL EDİLMESİ)	Madde 4/1	2.595 TL İDARİ PARA CEZASI	4207 sayılı Kanun Mad- de 5/11	Mahalli Mülki Amir	4207 sayılı Kanun Madde 5/11
23	(Değişik: 3/4/2008-5752/6 md.) Tütün ürünlerinin satışının serbest olduğu yerlere “Yasal Uyarı: 18 yaşını doldurmayanlara sigara ve diğer tütün ürünleri satılmaz; satanlar hakkında yasal işlem yapılır.” ibaresi Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurumunca belirlenen usullere uygun olarak yazılarak, rahatlıkla görülebilen ve okunabilen yerlere asılır. (HÜKMÜNÜN İHLAL EDİLMESİ)	Madde 4/2	2.595 TL İDARİ PARA CEZASI	4207 sayılı Kanun Mad- de 5/11	Mahalli Mülki Amir	4207 sayılı Kanun Madde 5/11
29	4207 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin (a) bendi hariç birinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarında belirtilen yasakların uygulanması ve tedbirlerin alınması ile ilgili yükümlülüklerini yerine getirmeyen işletme sorumluları, denetimi yapan yetkililer tarafından önce yazılı olarak uyarılır. Bu uyarı yazısı, ilgili işletme sorumlusuna tebliğ edilir. Bu uyarıya rağmen, verilen sürede yükümlülüklerin yerine getirilmemesi	Madde 5/2	2.104 TL den 10.555 TL ye Kadar İDARİ PARA CEZASI	4207 sayılı Kanun Mad- de 5/2	Mahalli Mülki Amir (6111 Sayılı Kanun İle Değiştii	4207 sayılı Kanun Madde 5/2
30	4207 sayılı Kanunla kendilerine görev yüklenen memurlar ve diğer kamu görevlilerince bu görevlerin yerine getirilmemesi	Madde 5/15		4207 sayılı Kanun Mad- de 5/15	Yetkili Ma- kamlar	4207 sayılı Kanun Madde 5/15

ÖNEMLİ NOT: 6111 SAYILI KANUN İLE EKLENDİ:

4207 SAYILI KANUN MADDE 5/16 HÜKMÜ: “Bu maddedeki cezaları gerektiren fiillerin tekrerrüü halinde idari para cezası bir kat artırılarak verilir.”

(*) 2019 Yılı ceza miktarları, Maliye Bakanlığı'nca 30 Kasım 2018 tarihli ve 30611 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 503 Sıra Nolu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği'nde belirlenen % 23,73 (yirmüç virgöl yetmişüç) yeniden değerlendirme oranına uygun olarak tespit edilmiştir.

2559 SAYILI POLİS VAZİFE VE SELAHİYET KANUNUNA GÖRE 2019 YILI BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

(Kişilerin tek tek veya toplu olarak eğlenmesi, dinlenmesi veya konaklaması için açılan otel, motel, pansiyon, kamping ve benzeri konaklama yerleri; gazino, pavyon, meyhane, bar, birahane, içkili lokanta, taverna ve benzeri içkili yerler; sinema, kahvehane ve kıraathane; kumar ve kazanç kastı olmamak şartıyla adı ne olursa olsun bilgi ve maharet artırıcı veya zeka geliştirici nitelikteki elektronik oyun alet ve makinelerinin, video ve televizyon oyunlarının içerisinde bulunduğu elektronik oyun yerleri; internet kafeler ve benzeri yerler umuma açık istirahat ve eğlence yeri sayılır.m.7)

KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2019 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
m. 6/1-a	Umuma açık istirahat ve eğlence yerinin süreli olarak faaliyetten men edildiği halde süresinden önce açılması	Belediye Encümeni	1.822 - 3.662 TL
m. 6/1-b	Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin açma ve kapanma saatlerine uymaması	Belediye Encümeni	1.822 - 3.662 TL
m.6/1-c, 12/1	Eğlence, oyun, içki ve benzeri umuma açık ve açılması izne bağlı yerlerde 18 yaşından küçüklerin çalıştırılması	Belediye Encümeni	1.822 - 3.662 TL
m.6/1-c, m.12/2	Bar, pavyon, gazino, meyhane gibi içkili yerler ile kıraathane ve oyun oynatılan yerlere yanlarında veli veya vasisi olsa bile 18 yaşından küçüklerin alınması	Belediye Encümeni	1.822 - 3.662 TL
m.6/1-d	Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin mevzuat hükümlerine aykırı olarak işletilmesi	Belediye Encümeni	1.822 - 3.662 TL
m.7/3	İzin almadan umuma açık istirahat ve eğlence yeri açmak	Belediye Encümeni	Kapatma
m.6/3	Yukarıda sıralanan suçları bir yıl içinde tekrar etmek	Belediye Encümeni	En son uygulanan ceza bir kat artırılır

Bu maddede öngörülen idarî para cezaları, belediye sınırları içinde belediye encümeni tarafından verilir. Verilen idarî para cezalarına ilişkin kararlar, ilgililere 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilir. Bu cezalara karşı tebliğ tarihinden itibaren en geç yedi gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebilir. İtiraz, idarece verilen cezanın yerine getirilmesini durdurmaz. İtiraz üzerine verilen karar kesindir. İtiraz, zaruret görülmeyen hallerde evrak üzerinde inceleme yapılarak en kısa sürede sonuçlandırılır. İdarî para cezaları, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil olunur.

Bu maddede belirtilen aynı fiillerin, bir yıl içinde tekrarı halinde, en son uygulanan para cezası bir kat artırılarak uygulanır.

KAMU KONUTLARININ 2019 YILI AYLIK KİRA BEDELLERİ

9/11/1983 tarihli ve 2946 sayılı Kamu Konutları Kanunu kapsamındaki kamu konutları için aylık kira bedellerinin belirlendiği Millî Emlak Genel Tebliği (Sıra No:389) 27/12/2018 tarih ve 30638 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

1) Kira bedelleri	Yurt içinde bulunan konutlardan aylık her bir metrekare için;
a) Kerpiç, ahşap, bağdadi ve benzeri konutlarda	2,36 TL/m ² ,
b) Kalorifersiz konutlarda	3,69 TL/m ² ,
c) Kaloriferli konutlarda	4,85 TL/m ² ,
Kira bedeline yapılacak ilaveler	
3 üncü maddede belirlenen kira bedellerine ek olarak, aylık her bir metrekare için kaloriferli, kapıcı ya da her ikisinin de kurum ve kuruluşlarca karşılandığı konutlardan ilave kira bedeli	0,57 TL/m ²
(2) Elektrik ve su bedellerinin kurum ve kuruluşlarca yapılan gerçek giderler dikkate alınarak kullanıcılarından tahsil edilmesi esastır. Bununla birlikte, sayaçların ayrılmasının mümkün olmaması nedeniyle elektrik, su ya da her ikisinin hizmet binası veya fabrika tesislerinden karşılandığı konutlardan 3 üncü maddede belirlenen kira bedellerine ek olarak, aylık her bir metrekare için;	
a) Elektrik sayacının ayrılmasının mümkün olmaması halinde	1,08 TL/m ² ,
b) Su sayacının ayrılmasının mümkün olmaması halinde	0,93 TL/m ² ,
c) Elektrik ve su sayacının her ikisinin de ayrılmasının mümkün olmaması halinde	2,01 TL/m ² ,
ç) Konutlarda kullanılan su, şehir şebekesi dışında kuyu, artezyen, kaynak suyu ve benzeri su kaynaklarından karşılanıyor olması halinde ilave kira bedeli alınır.	0,50 TL/m ² ,
Yakıtı kurum ve kuruluşlar tarafından tedarik edilen konutlar	
2946 sayılı Kamu Konutları Kanunu ile Kamu Konutları Yönetmeliği kapsamındaki kurum ve kuruluşların yurt içindeki kaloriferli konutlarından yakıtı kurum ve kuruluş tarafından tedarik edilenlerde oturanlardan ısı pay ölçer veya kalorimetre cihazı montajı yapılmamış konutlarda, her bir metrekare için yakıt bedeli	1,94 TL/m ²
(2) Isı pay ölçer veya kalorimetre cihazı montajı yapılmış konutlarda; birinci fıkradaki yakıt bedelinin üç katını geçmemek kaydıyla, bağımsız bölümün tüketimi oranında hesaplanan yakıt bedeli konutta oturanlardan tahsil edilir. Ancak kurum ve kuruluşlar, yakıt maliyetlerini dikkate alarak gerekli gördükleri takdirde bu bedelin üzerinde yakıt bedeli tahsil edebilir.	
(3) Yakıtı kurum ve kuruluşlarca tedarik edilen konutlarda, ortak kullanım alanlarındaki aydınlatma, elektrik, su, gaz, otomat ve benzeri giderlerin zorunlu nedenlerle kurum ve kuruluşlarca karşılanıyor olması halinde, bu giderler karşılığında kira ve yakıt bedellerine ek olarak her bir metrekare başına	0,22 TL/m ²
Kira bedellerinin hesaplanması 3 üncü maddede belirtilen kira birim bedellerine, 26/5/2005 tarihli ve 25826 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Millî Emlak Genel Tebliği (Sıra No: 294)'nde belirtilen esaslar uygulanmak suretiyle aylık kira bedelleri hesaplanır.	

2886 SAYILI DEVLET İHALE KANUNUNDAKİ PARASAL LİMİTLER

	TL
1. Diğer Şehirlerde Yapılacak İlanlar İçin Alt Sınır (Madde 17/2) ¹	763.600
2. Resmi Gazete İle Yapılacak İlanlar İçin Alt Sınır (Madde 17/3) ²	2.380.900
3. Açık Teklif Usulü İle Yapılacak İhaleler İçin Üst Sınır (Madde 45) ³	2.380.900
(Bu madde ile ilgili parasal sınır, Hazineye ait taşınmazların satışında 10.000.000.-TL olup, bu tutarı yirmi katına kadar artırmaya Maliye Bakanı yetkilidir.)	
4. Pazarlık Usulü İle Yapılacak İhaleler İçin Üst Sınır (Madde 51) ⁴	
a- İllerde, Kuruluş Merkezlerinde Askeri Birlik, Kurum ve Kuruluşları da Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçindeki İlçelerde ve Nüfusu 50.000'i Geçen İlçelerde	86.700
b-Diğer İlçelerde	43.000
5. Taşınır ve Taşınmaz Malların Satış, Kira, Trampa Edinmesi ve Mülkiyetin Gayri Ayni Hak Tesisinde Mahalli Komisyonların Yetkilerinin Üst Sınırı (Madde 76) ⁵	
a) Ankara, İstanbul ve İzmir İl Merkezlerinde	523.700
b) Diğer Büyükşehir Belediyesi Olan İl Merkezlerinde	262.000
c) Diğer İl Merkezleri, Büyükşehir Bld. Sınırları İçindeki İlçeler ve Nüfusu 50.00'i Geçen İlçelerde	189.900
ç) Diğer İlçelerde	141.900

Bu madde ile ilgili parasal sınırları n herbiri için ayrı ayrı veya birlikte dört katına kadar artırmaya Çevre ve Şehircilik Bakanı yetkilidir.

[1] 2886/17 md. 2. fıkrası Diğer şehirlerde yapılacak ilanlar: Tahmin edilen bedeli her yıl Genel Bütçe Kanunu ile belirlenecek miktarı aşan ihale konusu işler (1) numaralı fıkraya göre yapılacak ilanlardan başka, traşi göz önüne alınarak ili Basın-İlan Kurumunca tespit olunacak günlük gazetelerden birinde, ihale tarihinden en az 10 gün önce bir defa daha ilan edilir.)

[2] 2886/17 md. 3. Fıkrası: Resmi Gazete ile yapılacak ilanlar: Tahmin edilen bedeli (2) numaralı fıkraya uyarınca belirlenecek miktarın üç katını aşan ihale konusu işler, ihale tarihinden en az 10 gün önce bir defada Resmi Gazete'de ilan edilir.

[3] 2886/45 Açık teklif usulü ile yapılabilecek

[4] 2886/-51. Md Pazarlık usulüyle yapılacak

[5] 2886/76 ncı maddesi : Mahalli komisyonların yetkileri- Taşınır ve taşınmaz malların satış, kira, trampa edilmesi ve mülkiyetin gayri ayni hak tesislerinde, mahalli komisyonların ne miktara kadar ihaleye selahiyetleri oldukları, her yıl Genel Bütçe Kanununda gösterilir.

YURTIÇİ HARCIRAHLAR

Memur ve Hizmetlilerden	TL
a) Ek Göstergesi 8000 ve Daha Yukarı Olanlar	51,60
b) Göstergesi 5800 (Dahil) - 8000 (Hariç) Olanlar	48,15
c) Ek Göstergesi 3000 (Dahil) - 5800 (Hariç) Olanlar	45,20
d) Kadro Derecesi 1 - 4 Olanlar	39,85
e) Kadro Derecesi 5 - 15 Olanlar	38,75

(* 6245 Sayılı Kanununun 33/b maddesine göre verilecek gündeliklerin hesabından bu tutar esas alınır.)

6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkrasına göre verilecek gündeliklerin hesabında bu tutar esas alınır.

6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkralarına göre yatacak yer temini için ödenecek ücretlerin hesabında, gündeliklerinin %50 artırımlı miktarı esas alınır. (d) fıkrasına göre yapılacak ödemelerde ise görevlendirilenin ilk on günü için gündeliklerin % 50 artırımlı miktarı, takip eden 80 günü için gündeliklerinin % 50'si, müteakip 90 günü için ise müstehak oldukları gündeliklerinin %40'ı esas alınır.

II- Arazi Üzerinde Çalışanlara Verilecek Tazminatlar (Madde 50)

50 nci Maddenin 1, 2, 3, 4 ve 5 inci Bentlerinde Yer Alan Personel :

- a) Kadro derecesi 1-4 olanlar 15,80
b) Kadro derecesi 5-15 olanlar 15,25

Bu tazminattan yararlananlardan;

1) Memuriyet mahalli dışındaki çalışma alanlarında hizmet görenler ile 24.2.1984 tarihli ve 2981 sayılı Kanun uygulamasında çalışan Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü personeline yukarıda yazılı miktarların yarısı ek olarak ödenir.

2) Bu çalışmaları dolayısıyla arazide, şantiyede veya gemilerde geceleyenlere bu suretle bulunacak miktarın yarısı ek olarak ayrıca ödenir.

EK DERS, KONFERANS VE FAZLA ÇALIŞMA ÜCRETLERİ İLE DİĞER ÜCRET ÖDEMELE- RİNİN (K- Cetveli)

I- Fazla Çalışma Ücreti

(A) Saat Başı Fazla Çalışma Ücreti:

1- 657 sayılı Kanununun 178 inci maddesi uyarınca fazla çalışma karşılığında saat başına yapılacak ödeme 2,13 Türk Lirasıdır. (399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 30 uncu maddesinin (a) bendi dahil olmak üzere özel kanunlarındaki hükümler uyarınca bütçe kanunlarıyla belirlenmesi gereken fazla çalışma ücretleri için bu saat ücreti esas alınır.)

2- 657 sayılı Kanuna tabi personele, anılan Kanununun 178 inci maddesinde yer alan kısıtlamalara bağlı olmaksızın ve fiilen yapılan fazla çalışma karşılığında;

b) Her bir makam için aylık toplam 450 saati geçmemek üzere Büyükşehir ve İl Belediye Başkanları ile birlikte çalışan personele ayda 90 saati geçmemek üzere makam onayına istinaden saat başına yapılacak ödeme 2,25 Türk Lirasıdır.

5- Her ne suretle olursa olsun, özel kanunlarına göre fazla çalışma ücreti alanlara, yukarıdaki hükümlere göre ayrıca fazla çalışma ücreti ödenmez.

(B) Aylık Maktu Fazla Çalışma Ücreti

1- Belediyeler ile bunlara bağlı müstakil bütçeli kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşlardaki (iktisadi işletmeler hariç), görevlerinin niteliği gereği 657 sayılı Kanunda belirtilen çalışma süre ve saatlerine bağlı olmaksızın zabıta ve itfaiye hizmetlerinde fiilen çalışan personele (destek hizmeti yürüten personel hariç), belediye meclisi kararı ile tespit edilen tutar, fazla çalışma ücreti olarak maktuen ödenir. Ancak, bunlara ödenecek aylık fazla çalışma ücreti en son yapılan resmi nüfus sayımına göre belediye nüfusu;

-10.000'e kadar olanlar için 284,50 Türk lirasını,

-10.001'den 50.000'e kadar olanlar için 305 Türk Lirası,

- 50.001'den 100.000'e kadar olanlar için 337,50 Türk Lirasını,

100.001'den 150.000'e kadar onalar için 381 Türk Lirasını,

250.001'den 1.000.000'e kadar olanlar için 454,50 Türk Lirasını

- 1.000.001'den fazla olanlar için 527 Türk Lirasını,

-Ankara, İstanbul ve İzmir büyükşehir belediyeleri dışındaki diğer büyükşehirlerin belediye sınırları içerisindekiler için 527 Türk Lirasını,

- Ankara, İstanbul ve İzmir büyükşehirler belediye sınırları içerisindekiler için 701 Türk Lirası, geçemez.

2- Aylık maktu fazla çalışma ücreti alanlara, her ne ad altında olursa olsun ayrıca fazla çalışmaya yönelik olarak başkaca bir ödeme yapılmaz.

3- Yukarıdaki hükümlere göre ödenecek aylık maktu fazla çalışma ücretleri;

a) Görevin yapılması sırasında veya görevden dolayı yararlanma ve sakatlanma hallerinde tedavi süresince,

b) bir yılda toplam 30 günü geçmeyen hastalık izni sürelerinde,

c) İtfaiye hizmetlerinde çalışan personel için görevin yapılması sırasında veya görevden dolayı hastalanma hallerinde tedavi süresince,

ç) Yurt içinde yapılacak hizmet içi eğitime katılma ve geçici görevli olarak bulunma durumlarında, ödemeye devam olunur. Diğer hallerde ise, fiilen çalışıldığı sürece ve bu süre ile orantılı olarak ödenir.

DİĞER ÖDEMELER

1. 442 sayılı Köy Kanununun 74 üncü maddesinin beşinci fıkrasında yer alan (11.500) gösterge rakamı ile mülga ek 16 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan (8.500) gösterge rakamı, 1/1/2019 -31/12/2019 tarihleri arasındaki dönemde sırasıyla (14.640) ve (9.189) olarak uygulanır.

11. 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 24 üncü maddesinde yer alan (6000) ve (2200) gösterge rakamları, 1/1/2019 -31/12/2019 tarihleri arasındaki dönemde sırasıyla (6.026) ve (2.226) olarak uygulanır.

12. (K) cetvelinde ayrıca, 5393 sayılı Belediye Kanununun 39 uncu maddesinde yer alan belediye başkanının özlük hakları ile ilgili göstergelerin ise 1/1/2019 -31/12/2019 tarihleri arasındaki dönemde "2.280" rakamının eklenmesi suretiyle uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

Bütçelerin diğer tertiplerinin esas giderlerine ilişkin olarak ödenen sigorta giderleri dışında Devlet mallarının sigorta edilmemesi esastır.

Ancak;

a) Yanıcı, patlayıcı maddeler, gemi, uçak, helikopter ve ilaç depolama yerlerinin sigorta giderleri,

ç) Belgelerine göre ayrılması mümkün olmayan sigorta ve navlun giderleri,

d) Belediyelere ait itfaiye ve ambulans araçlarının kasko sigortası giderleri,

bütçelerinin ilgili tertiplerinden ödenir.

BÜTÇE KANUNUNDAKİ 5018 SAYILI KAMU MALİ YÖNETİMİ VE KONTROL KANUNU LİMİTLERİ

K.MAD.	AÇIKLAMA	TUTAR - TL
35	a) Yapım işleri ile mal ve hizmet alımları için	
1	1-İllerde, kuruluş merkezlerinde, büyükşehir belediye sınırları içindeki ilçeler ve nüfusu 50 bini geçen ilçelerde	1.550
	2-İlçelerde	800
	c) Şehit cenazelerinin nakli, firari askerler, şüpheli, tutuklu veya hükümlü askerlerin sevkinde kullanılmak üzere	17.750
	e) Mahkeme harç giderleri (Ankara, İstanbul ve İzmir İl merkezleri için)	37.000
	g) İl dışına yapılacak seyahatlerde akaryakıt giderleri için kullanılmak üzere	8.000
	ğ) Yakalanan yasa dışı göçmenler ile sınırdışı edilecek şahıslar için kullanılmak üzere	28,500
	i) 5018 sayılı Kanuna ekli (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin kuruluş merkezlerindeki mutemetlerine	970.000
40	4- Bağış ve yardımlar için	35.350
79	a) Zaruri veya mücbir sebeplerle takip ve tahsil imtanı kalmayan kamu alacaklarının silinmesinde	20.000
	b) Tahsili için yapılacak takibat giderlerinin asıl alacak tutarından fazla olacağı anlaşılan, kamu alacaklarının silinmesinde	20
5502 Sayılı Kanunun 7 nci maddesinin	ı) Kurum alacaklarının tahsilat işlemleri ile diğer kanunlarla tahakkuk ve tahsilat yetkisi Kuruma verilen alacakların tahsilat işlemlerinin, kısmen veya tamamen kamu gelirlerinin toplanması ve takibinden sorumlu olan kamu idarelerinden hizmet almak suretiyle gerçekleştirilmesine karar vererek Bakan onayına sunmak.	473
2942	Kamulaştırma Kanunu 3. md. 12. fıkra	290.000

DEĞERLİ KAĞITLAR (2019 YILI)

Değerli Kağıdın Cinsi		Bedeli (TL)
	Noter kağıtları	
	a) Noter kağıdı	13,50
	b) Beyanname	13,50
	c) Protesto, vekaletname, re'sen senet	22,00
2	(Mülga: 30.12.2004-5481/14.md.)	-
3	Pasaportlar	133,50
4	İkamet İzni (değişik:28/7/2016- 6735/27 md.)	89,00
5	(Mülga:30/12/2004-5281/14.md)	-
6	(Değişik:14/1/2016-6661/3.md.)	-
	a) Kanuni bildirim süresi dışında doğum nedeniyle düzenlenen Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartı	22,50
	b) Değiştirme nedeniyle düzenlenen Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartı	22,50
	c) Kayıp nedeniyle düzenlenen Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartı	45,00
7	Aile cüzdanları	121,00
8	(Mülga:30/12/2004-5281/14.md)	-
9	Sürücü belgeleri	166,00
10	Sürücü çalışma belgeleri (Karneleri)	166,00
11	Motorlu araç tescil belgesi	148,50
12	İş makinesi tescil belgesi	124,00
13	Banka çekleri (Her bir çek yaprağı)	8,00
14	Mavi Kart (Ek: 9/5/2012-6304/9 md.)	12,50
15	Yabancı çalışma izni belgesi (Ek:28/7/2016-6735/27. md.)	89,00
16	(22.12.2016 tarih ve 29926 sayılı Resmi Gazeteyeyle düzeltilen ibare) Çalışma izni muafiyeti belgesi (Ek:28/7/2016-6735/27. md.) (*)	89,00

AMORTİSMANA TABİ TUTULMADAN DOĞRUDAN GİDER YAZILACAK TUTAR (V.U.K. MADDE:313)

TUTAR	UYGULAMA DÖNEMİ	DAYANAĞI
1.200-TL	01/01/2019-31/12/2019	504 Sayılı VUK Genel Tebliği
1.000 TL	01/01/2018-31/12/2018	492 Sayılı VUK Genel Tebliği
900 TL	01/01/2017-31/12/2017	476 Sayılı VUK Genel Tebliği
900 TL	01/01/2016-31/12/2016	460 Sayılı VUK Genel Tebliği
880 TL	01/01/2015-31/12/2015	442 Sayılı VUK Genel Tebliği
800 TL	01/01/2013-31/12/2014	433 Sayılı VUK Genel Tebliği
800 TL	01/01/2013-31/12/2013	422 Sayılı VUK Genel Tebliği
770 TL	01/01/2012-31/12/2012	411 Sayılı VUK Genel Tebliği
700 TL	01/01/2011-31/12/2011	402 Sayılı VUK Genel Tebliği

GAYRİMENKUL SERMAYE İRATLARINDA UYGULANAN KİRA İSTİSNA TUTARI 2019 YILI

(31/12/2018 tarih ve 30642 (3. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete)

Gelir Vergisi Kanununun 21 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan mesken kira gelirleri için uygulanan istisna tutarı	5.400 TL
--	----------

HİZMET ERBABINA İŞYERİ VEYA İŞYERİNİN MÜŞTEMİLATI DIŞINDA KALAN YERLERDE YEMEK VERİLMEK SURETİYLE SAĞLANAN MENFAATLARA İLİŞKİN İSTİSNA TUTARI (2019 YILI) 31/12/2018 tarih ve 30642 (3. Mükerrer)

Gelir Vergisi Kanununun 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının (8) numaralı bendinde yer alan, işverenlerce işyeri veya işyerinin müştemilatı dışında kalan yerlerde hizmet erbabına yemek verilmek suretiyle sağlanan menfaatlara ilişkin istisna tutarı,	19.00 TL
--	----------

BASİT USULE TABİ OLMANIN GENEL ŞARTLARINDAN OLAN İŞYERİ KİRA BEDELİNE İLİŞKİN TUTAR (2019 YILI) 31/12/2018 tarih ve 30642 (3. Mükerrer)

Gelir Vergisi Kanununun 47 nci maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinde yer alan yıllık kira bedeli toplamı, 2019 takvim yılında uygulanmak üzere	
-Büyükşehir belediye sınırları içinde	9.000 TL
-Diğer yerlerde	6.000 TL

ENGELLİLER İÇİN VERGİ İNDİRİMİ

31/12/2018 tarih ve 30642 (3. Mükerrer)

DERECESİ	TUTARI (TL)
I. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 80'ini Kaybedenler)	1.200
II. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 60'ını Kaybedenler)	650
III. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 40'ını Kaybedenler)	290

YENİDEN DEĞERLEME ORANLARI

YILLAR		
2018	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:503) (31/12/2018 tarih ve 30642 (3. Mükerrer))	%23,73
2017	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:484)	%14,47
2016	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:474)	%3,83
2015	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:457)	%5,58
2014	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:441)	%10,11
2013	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:430)	%3,93
2012	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:419)	%7,80

GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA HALİNDE ÖDENECEK ÜCRET

Görevden Uzaklaştırılan veya Tutuklanan Memurlar İçin

Aylık, taban aylığı ve kıdem aylığı	2/3 oranında verilir.
Aile Yardımı ve Çocuk Zammı	Tam Verilir.
Yan Ödeme	2/3 Oranında Verilir.
Özel Hizmet Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Tayin Bedeli	2/3 Oranında Verilir.
Eğitim ve Öğretim Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Mülki İdare Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Din Hizmetleri Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Emniyet Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Denetim Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Lojman Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Yabancı Dil Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Ek Çalışma Ücreti	2/3 Oranında Verilir.
Yolluk Karşılığı Tazminatı	Hiç Verilmez.
Emekli Keseneği	Tam Aylığın Yarıısı Üzerinden Kesilir.
Damga Vergisi	Tabiidir.

Not: Görevden uzaklaştırılan personele göreve iade edilerek açığı süresine ait tam aylığa hak kazanma halinde, emekli kesenekleri aylığın diğer yarısından da kesilerek tama çıkarılır.

ÜCRETLİ YILLIK İZİNLER (İşçiler İçin - 10.06.2003'den itibaren)

a)	1 Yıdan 5 Yıla Kadar Olanlar (5 yıl dahil)	14 İş Günü
b)	5 Yıdan Fazla 15 Yıdan Az Olanlar	20 İş Günü
	15 Yıl Dahil ve Daha Fazla Olanlar	26 İş Günü
c)	18 ve Daha Küçük Yaştaki İşçiler İle 50 ve Daha Yukarı Yaştakiler En Az	20 İş Günü

Not: İzin sürelerine rastlayan ulusal bayram, hafta tatili ve genel tatil günleri izin süresinden sayılmaz

İŞ AKDİNİN FESHİNDE İHBAR TAZMİNATI TUTARLARI

Hizmet Süresi	Bildirim Süresi	İhbar Tazminat Tutarı
a) İş 6 Aydan Az Sürmüş İşçi İçin	2 Hafta	2 Haftalık Ücret
b) İş 6 Aydan 1.5 Yıla Kadar Sürmüş İşçi İçin	4 Hafta	4 Haftalık Ücret
c) İş 1.5 Yıdan 3 Yıla Kadar Sürmüş İşçi İçin	6 Hafta	6 Haftalık Ücret
d) İş 3 Yıdan Fazla Sürmüş Olan İşçi İçin	8 Hafta	8 Haftalık Ücret

Not: 4857/17 maddesi gereği sözleşme ile süreler yükseltilebilir.

MEMUR ÖDEMELERİNDEN YAPILAN KESİNTİLER

MEMUR MAAŞ KALEMİ	KANUNİ DAYANAĞI	GELİR VERGİSİ	DAMGA VERGİSİ	EMEKLİ KESENEĞİ (KURUM/ŞAHİS)
Aylık (gösterge)	Gelir Vergisi Kanunu madde 61	+	+	+
Ek gösterge	Gelir Vergisi Kanunu madde 61	+	+	+
Taban aylığı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesi	+	+	+
Kıdem Aylığı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesi	+	+	+
Yan ödeme (Zamlar)	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	+	+	-
Özel hizmet tazminatı	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Ek tazminat	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Denetim tazminatı	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Makam tazminatı	657 sayılı Kanununun ek 26. maddesi	-	+	Kısmen*
Görev tazminatı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesinin (C-4) bendi	-	+	Kısmen*
Temsil tazminatı	4505 sayılı Kanununun 5. maddesi	-	+	Kısmen*
Yabancı Dil Tazminatı	375 sayılı KHK'nın 2. maddesinin son fıkrası	-	+	-
Aile yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 203. maddesi	-	-	-
Doğum yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 207. maddesi	-	-	-
Ölüm yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 208. maddesi	-	-	-
Öğretim yılına hazırlık ödeneği	657 sayılı Kanununun ek 32. maddesi	-	+	-
Nöbet üzeri (sağlık personeli için)	657 sayılı Kanununun ek 33. maddesi	-	+	-
Emekliliğini isteyen personele verilen ödeme	375 sayılı KHK'nın 1. maddesinin (D) bendi	-	+	-
Toplu sözleşme ikramiyesi	375 sayılı KHK'nın ek 4. maddesi	-	+	-
666'ya göre ek ödeme	375 sayılı KHK'nın ek 9. maddesi	-	+	-
Fazla çalışma ücreti	375 sayılı KHK'nın ek 13. maddesi	-	+	-
Cumhurbaşkanı, Başbakan ve TBMM başkanının yakın korumalarına yapılan ödeme	375 sayılı KHK'nın ek 14. maddesi	-	+	-
Harcırah ödemeleri	Gelir Vergisi Kanunu madde 24	-	+	-

Bu ödemeler 2008 yılı Ekim ayı başından önce memuriyete başlayanlar açısından emeklilik keseneği ve kurum karşılığına tabi olmamakla birlikte ilk defa 4/1-c sigortalısı olan memurlar açısından 5510 sayılı Kanununun 80 nci maddesi gereğince Makam, temsil ve görev tazminatları ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 152 nci maddesi uyarınca (bölge, kurum, birim, çalışma mahalli, görevin niteliği ve benzeri kriterlere dayalı olarak asıl tazminatlara ilave, ek veya ayrıca ödenen tazminatlar hariç) ödenen tazminatlar prime esas kazançta dahil edilmektedir.

DEVLET MEMURLARINA HASTALIK VE REFAKAT İZİNİ

		İzin Süresi
DMK 105. Md.	Hastalık İzni	-Uzun süreli hastalıklarda 18 ay -Diğer hastalıklarda 12 ay
	Refakat İzni	Sağlık Kurulu Raporu ile Ana, baba, eş, çocuk, kardeş için; 3 ay(gerektiğinde bu süre bir katına kadar uzatılabilir.
DEVLET MEMURLARINA AYLIKSIZ İZİN		
Devlet Memurları Kununu 108. Madde	Askerlik	Muvazzaf askerliğe ayrılan memurlar askerlik süresince izinli sayılırlar
	Görev ve Öğrenim	Yetiştirilmek üzere yurtdışına gönderilen veya Sürekli görevle yurtiçine ya da yurtdışına atanan veya en az altı ay süreyle yurtdışına geçici olarak görevlendirilen memurlar yurtdışına kamu kurumlarınca gönderilmiş olan öğrencilerin memur olan eşleri 77 inci maddeye göre izin verilenlerin memur olan eşlerine görev veya öğrenim süresi kadar aylıksız izin verilir.
	Doğum	Analık izinden sonra 24 ay Eşi doğum yapan memura 24 ay
	Aylıksız İzin	Beş hizmet yılını tamamlamış olanlara; bir yıla kadar (en fazla iki defada kullanılmak üzere)
	Evlat Edinme	24 Ay
	Hayati Tehlike	Refakat izninden sonra 18 Ay
	Göreve Dönme/ Görevden Çekilmiş Sayılma	Aylıksız izin süresinin bitiminden önce mazereti gerektiren sebebin ortadan kalkması halinde, on gün içinde göreve dönülmesi zorunludur. Aylıksız izin süresinin bitiminde veya mazeret sebebinin kalkmasını izleyen on gün içinde görevine dönmeyenler, memuriyetten çekilmiş sayılır.

MEMURLARDA AÇIKTAN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET

1) Esas Aylık	Vekalet Ettiği Kadro Derecesinin İlk Kademe Aylığının Ek Göstergesi Dahil 2/3 Oranıdır.
2) Kıdem Aylığı	Hiç Verilmeyecek
3) Taban Aylığı	2/3 Oranında Verilecektir
4) Yan Ödeme	Tam Verilir
5) Özel Hizmet Tazminatı	Tam Verilir
6) Eğitim ve Öğretim Tazminatı	Tam Verilir
7) Din Eğitimi Hizmetleri Tazminatı	Tam Verilir
8) Ek Çalışma ve Ek Ders Ücreti	Tam Verilir
9) Aile Yardımı ve Çocuk Zammı	Tam Verilir
10) Tedavi Giderleri	Tam Verilir
11) Damga Vergisi	Vergiye Tabi Hakedişlerden Kesilir
12) Emekli Keseneği	Taban Aylığı Dahil Aldığı Aylık Üzerinden (2/3 Tutarından) Tam Kesilir a) İşe Başlamada Kısıtlı Aylıktan Kesilemez b) İlk Tam Maaşından Giriş Aidatı Kesilir c) İşten Ayrılmalarda Aylık Kısıtlı Hesaplanırsa bile emekli keseneği tam aylık üzerinden kesilir.
13) Lojman Tazminatı	Verilmeyecektir

DEVLET MEMURLARINDA KURUM DIŞINDAN VEKALETTE ÜCRET

Dolu Kadroya Vekalet	
Vekaletin sebebi, kanuni izin, geçici görev ve görevden uzaklaştırma hallerinde geçici boşalmaya dayanmaktadır.	
1- Esas Aylık	Aylıksız vekalet asıldır. Ancak, kurum dışında (Yani başka kurumlardan) atanan vekil memura işe başladığından bu yana vekalet aylığı, görevin kadro derecesinin ilk kademe aylığının (ek gösterge dahil) 1/3 oranında ödenir.
2- Kıdem ve Taban Aylığı	Verilmez
3- Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Kanuni izin, geçici görev (hizmetçi eğitimine katılma dahil) görevden uzaklaştırma halleriyle geçici boşalan kadrolara vekalet ve kendi derecesinden daha aşağı dereceli bir göreve vekalet edilmesinde ödenmez.
4- Lojman Tazminatı	Verilmez
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka bir yerdeki kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez.
6- Emekli Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir

KURUM İÇİNDEN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET

Dolu Kadroya Vekalet	
Vekaletin Sebebi; kanuni izin, geçici görev ve görevden uzaklaştırma hallerindeki geçici boşalmaya dayanmaktadır.	
1- Esas Aylık	Aylıksız vekalet asıdır. Ancak 3 aydan fazla devam süresi için, görevin kadro derecesinin ilk kademe göstergesinin (ek gösterge dahil) aylığının 1/3 tutarı verilir. İlkokul öğretmenliği ve veznedarlık görevine bağlandığı tarihten itibaren verilir. Diğer taraftan tedviren görevlendirmelerde vekalet aylığı ödenmez.
2- Kıdem Aylığı	Verilmeyecektir
3- Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Mehil müddedi, yıllık izin, mazeret ve hastalık izni, geçici görev, görevden uzaklaştırma, hizmetçi eğitime katılma halleriyle geçi boşalan kadrolara vekalet ve kendi derecesinden aşağı dereceli kadroya vekalet edilmesinde ödenmez. Ayrıca vekil 99 Seri No'lu Devlet Memurları Kanunu Genel Tebliğinde belirtildiği gibi asilde aranan şartlara haiz olması gerekmektedir.
4- Lojman Tazminatı	Verilmeyecektir
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka bir yerdeki kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez. Ancak, o kadroya aslen atanabilme şartlarına sahipse zam ve tazminatların farkı ödenir.
6- Emeklilik Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir
Boş Kadroya Vekalet	
Boş kadrolara ait görevler lüzum görüldüğü takdirde memurlara ücretsiz olarak vekaleten gördürülebilir. Ancak, saymanlık kadrolarının boşalması halinde işe başlama tarihten itibaren vekalet aylığı verilmek suretiyle vekaleten atama yapılabilir.	
1- Esas Aylık	Vekalet edilen kadro derecesinin ilk kademe aylığının (ek gösterge dahil) 1/3 nispetinde verilir.
2- Kıdem Aylığı	Verilmez
3- Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Yapılan her iki görevle ilgili aynı cins zam ve tazminatlardan fazla olarak farklı cinsteki zam ve tazminatlar 657 s. K. 175. maddesindeki oranlara bakılmaksızın vekalet görevine bağlandığı tarihten itibaren ödenir. Ancak kendi derecesinden daha aşağı derecelerdeki kadrolara vekalet ve tedviren görevlendirme halinde hiçbir ödeme yapılmaz.
4- Lojman Tazminatı	Verilmeyecek
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka yerlerdeki bir kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez.
6- Emeklilik Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir

3194 SAYILI İMAR KANUNUNA GÖRE VERİLECEK İDARİ PARA CEZALARI (01/01/2019-31/12/2019 TARİHLERİ ARASI)

Ruhsat alınmaksızın veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere veya imar mevzuatına aykırı olarak yapılan yapının sahibine, yapı müteahhidine veya aykırılığı altı iş günü içinde idareye bildirmeyen ilgili fenni mesullere yapının mülkiyet durumuna, bulunduğu alanın özelliğine, durumuna, niteliğine ve sınıfına, yerleşmeye ve çevreye etkisine, can ve mal emniyetini tehdit edip etmediğine ve aykırılığın büyüklüğüne göre, **1.162,27 Türk Lirasından az olmamak üzere,**

Kanuni Dayanağı	Yapının Sınıfı	Yapının Grubu	İdari Para Cezası (TL) (her bir m ² için)
42/a	I	A	6,97
		B	11,62
	II.	A	18,58
		B	25,55
	III	A	41,82
		B	46,49
	IV	A	53,45
		B	58,10
		C	72,05
	V	A	88,32
B		106,92	
C		120,86	
D		146,43	
42/b	Mevzuata aykırılığı yapı inşaat alanı üzerinden hesaplanması mümkün olmayan, yapının cephelerini ve diğer yapı elemanlarını değiştiren veya yapı malzemesi için öngörülen gereklere aykırı bulunan		Birim Fiyat Listesindeki Bedelin %20
42/c (42/a ve 42/b maddelerine göre cezalandırılması gereken yapılar)	Hisseli parselde diğer maliklerin muvafakati alınmaksızın yapılmış ise		% 30
	Kamuya veya başkasına ait bir parselde yapılmış ise		% 40
	Uygulama imar planında ¹ veya parselasyon planında "Kamu Tesis Alanı veya Umumi Hizmet Alanı" olarak belirlenmiş bir alanda yapılmış ise		% 60
	Mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısında can ve mal emniyetini tehdit ediyor ise		% 100
	Uygulama imar planı bulunan bir alanda yapılmış ise		% 20
	Yapılaşmaya yasaklanmış bir alanda yapılmış ise		% 80
	Özel kanunlar ile belirlenmiş özel imar rejimine tabi bir alanda yapılmış ise		% 50
	Ruhsatsız ise		% 180

	Ruhsatı hükümsüz hale gelmesine rağmen inşaatı sürdürülüyor ise	% 50
	Yapı kullanma izin belgesi alınmış olmakla birlikte, ruhsat alınmaksızın yeni inşai faaliyete konu ise	% 100
	İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılmıyor ise	% 10
	İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılıyor ise	% 20
	Çevre ve görüntü kirliliğine sebebiyet veriyor ise	% 20
3194/18-42	3194 sayılı Kanununun 18/son fıkrasında belirtilen durumlar hariç, imar planı olmayan yerlerde her türlü yapılaşma amacıyla arsa ve parsellerin hisselerine ayırarak özel parselasyon planları, satış vaadi sözleşmeleri yapılması	4.649,12
3194/28-42	Müelliflik, fenni mesuliyet, şantiye şefliği ve yapı müteahhithliği hususundaki görev ve sorumlulukların yerine getirilmemesi	4.649,12
3194/32-42	Yapı sahibinin bir ay içerisinde yapısının ruhsata uygun hale getirmemesi veya ruhsat almaması	4.649,12
3194/33-42	İnşaat, tamirat ve bahçe tanzimi ile ilgili tedbirler alınmaması ve mükellefiyetlerin yerine getirilmemesi	4.649,12
3194/35-42	Binaların zemin seviyesi altında kat kazanmak maksadıyla, bina cephe hattından yola kadar olan kısımda, zeminin kazılarak yaya kaldırımının seviyesinin altına düşürülmesi; her ne sebeple olursa olsun evvelce ön bahçeleri yaya kaldırımı seviyesinden, 0,50 m. Daha aşağıda teşekkül etmiş bulunan binalarla gibi arsaların sahiplerinin emniyet tedbiri almaması	4.649,12
3194/36-42	Kapıcı dairesi ve sığınak ayrılması hususlarındaki mükellefiyetlerin yerine getirilmemesi	4.649,12
		4.649,12
3194/37-42	Otopark yerlerinin kullanma izni alındıktan sonra plana ve yönetmelik hükümlerine aykırı olarak başka maksatlara tahsis edilmesi	4.649,12
3194/39-42	Bir kısmı veya tamamının yakılacak derecede tehlikeli olduğu belediye veya valilik tarafından tespit edilen yapıların tamir edilmemesi veya yıkılmaması, Yapıldığı tarih itibarıyla plana ve mevzuata uygun olmakla beraber, mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısına can ve mal emineyitini tehdit ettiği veya edeceği ilgili idare veya mahkeme kararı ile tespit olunan yapıların ilgili idarenin yazılı ikazına rağmen idarece tanınan süre içinde takviye yapılmaması veya bu yapıların 39. madde uyarınca yıkılmaması halinde	2.3214,88

3194/41-42	Belirli yollar üzerinde bulunan mahzurlu binaların veya binasız arsaların yola bakan yüzlerinin ilgili idarece (belediye veya valilik) tayin edilen tazda kapatılmaması durumunda	4.649,12
3194/27-42	İl özel idaresince belirlenmiş köy yerleşme alanı sınırları içinde, köyün nüfusuna kayıtlı olan ve köyde sürekli oturanlar tarafından, projeleri il özel idaresince incelenerek, fen, sanat ve sağlık şartlarına uygun olmasına rağmen muhtarlık izni olmaksızın konut ve zati maksatlı tarım ve hayvancılık yapısı inşa edilmesi durumunda (Bu yapılardaki diğer aykırılıklar ve ruhsata tabi tarım ve hayvancılık maksatlı yapılardaki aykırılıklar için verilecek olan idari para cezası 632,67 TL den az olmamak üzere 42/2 fıkrasına göre hesaplanan toplam ceza miktarının beşte biri olarak uygulanır.)	697,32

Önemli Not:

- Yukarıdaki fıkralarda belirtilen fiil ve hallerin, yapının inşa edilmesi süreci içinde **tekrarı halinde, idari para cezaları bir kat artırılarak** uygulanır.
- Yukarıdaki fıkralar uyarınca tahsil olunan idari para cezaları, aynı fiil nedeniyle 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 184 üncü maddesine göre mahkûm olanlara faizsiz olarak iade edilir.
- Yapının bu Kanuna, ilgili diğer mevzuata, plana, ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere uygun hale getirilmesi için idarenin yazılı izni dahilinde yapılan iş ve işlemler mühür bozma suçu teşkil etmez.
- Müelliflerin, fenni mesul mimar ve mühendislerin, yapı müteahhitlerinin, şantiye şefi mimar ve mühendislerin, imar mevzuatına aykırı fiillerinden dolayı verilen cezaları ve haklarındaki kesinleşmiş mahkeme kararları, kendi kayıtlarına işlenmek ve ilgili mevzuata göre cezai işlem yapılmak üzere,
1) Üyesi buldukları meslek odasına 2) Bakanlığa ilgili idarece bildirilir.

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

(Damga Vergisi Genel Tebliği Seri No:62)

2019 Yılı içerisinde uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların tutarları 29/12/2017 Tarih ve 30285 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

I. Akitlerle ilgili kağıtlar	
A. Belli parayı ihtiva eden kağıtlar:	
1. Mukavelenameler, taahhütnameler ve temliknameler	(Binde 9,48)
2. Kira mukavelenameleri (Mukavele süresine göre kira bedeli üzerinden)	(Binde 1,89)
3. Kefalet, teminat ve rehin senetleri	(Binde 9,48)
4. Tahkimnameler ve sulhnameler	(Binde 9,48)
5. Fesihnameler (Belli parayı ihtiva eden bir kağıda taalluk edenler dahil)	(Binde 1,89)
6. Karayolları Trafik Kanunu uyarınca kayıt ve tescil edilmiş ikinci el araçların satış ve devrine ilişkin sözleşmeler	(Binde 1,89)
7. (Ek:6728/28. md.-Yürürlük: 09/08/2016) Hazinesinin özel mülkiyetinde veya Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan taşınmazlara ilişkin ön izin, irtifak hakkı veya kullanma izni sözleşmeleri (yatırım taahhüdü bulunanlar dâhil ön izin, irtifak hakkı veya kullanma izni süresine göre bulunacak bedel üzerinden)	(Binde 9,48)
8. (Ek: 15/7/2016-6728/28 md.) (Yürürlük: 9/8/2016) Resmî şekilde düzenlenen gayrimenkul satış vaadi sözleşmeleri (3/2/2017 tarih ve 29968 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 31/1/2017 tarih ve 2017/9759 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki Kararının 1 inci maddesiyle, bu bentlerde yer alan kağıtlar için uygulanan "binde 9,48" oranı "0" (sıfır) olarak uygulanacağı kararlaştırılmıştır.)	(Binde 0)
9. (Ek:6728/28. md.-Yürürlük: 09/08/2016) Resmî dairelerin mal ve hizmet alımlarına ilişkin yaptıkları ihalelerde, ihaleyi yapan idare ile düzenlenen sözleşmeler	(Binde 9,48)
B. Belli parayı ihtiva etmeyen kağıtlar:	
1. Tahkimnameler	(72,70 TL)
2. Sulhnameler	(72,20 TL)
3. Turizm işletmeleri ile seyahat acentelerinin aralarında düzenledikleri kontenjan sözleşmeleri	(408,60 TL)
(Belli parayı ihtiva edenler dahil)	
II. Kararlar ve mazbatalar	
1. Meclislerden, resmi heyetlerden ve idari davalarla ilgili olmayarak Danıştaydan verilen mazbata, ilam ve kararlarla hakem kararları:	
a) Belli parayı ihtiva edenler	(Binde 9,48)
b) Belli parayı ihtiva etmeyenler	(72,70 TL)
2. İhale Kanunlarına tabi olan veya olmayan resmi daire ve kamu tüzel kişiliğini haiz kurumların her türlü ihale kararları (Ek.6728/28. md.-Yürürlük: (9/8/2016), (4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamındaki kurum ve kuruluşlara şikâyet veya Kamu İhale Kurumuna itirazın şikâyet ya da yargı kararı üzerine ihalenin iptal edilmesi hâlinde, bu ihale kararının hükmünden yararlanılmayan kısmına isabet eden damga vergisi ret ve iade olunur. Sözleşmenin düzenlenmiş olması durumunda sözleşmeye ilişkin damga vergisi ret ve iade edilmez.)	(Binde 5,69)
III. Ticari işlemlerde kullanılan kağıtlar	
1. Ticari ve mütedavil senetler:	

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

(Damga Vergisi Genel Tebliği Seri No:62)

2019 Yılı içerisinde uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların tutarları 29/12/2017 Tarih ve 30285 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

a) Emtia senetleri:	
aa) Makbuz senedi (Resepise)	(25,10 TL)
ab) Rehin senedi (Varant)	(14,80 TL)
ac) İyda senedi	(2,40 TL)
ad) Taşıma senedi	(0,70 TL)
b) Konşimentolar	(14,80 TL)
c)Deniz ödöncü senedi	(Binde 9,48)
d) İpotekli borç senedi, irat senedi	(Binde 9,48)
2. Ticari belgeler:	
a) Menşe ve Mahreç şahadetnameleri	(25,10 TL)
b) Resmi dairelere ve bankalara ibraz edilen bilançolar ve işletme hesabı özetleri:	
ba) Bilançolar	(56,10 TL)
bb) Gelir tabloları	(26,90 TL)
bc) İşletme hesabı özetleri	(26,90 TL)
c) Barnameler	(2,40 TL)
d) Tasdikli manifesto nüshaları	(11,00 TL)
e) Ordinolar	(0,70 TL)
f) Gümrük idarelerine verilen özet beyan formları	(11,00 TL)
IV. Makbuzlar ve diğer kağıtlar	
1. Makbuzlar:	
a) Resmi daireler tarafından yapılan mal ve hizmet alımlarına ilişkin ödemeler (avans olarak yapılanlar dahil) nedeniyle, kişiler tarafından resmi dairelere verilen ve belli parayı ihtiva eden makbuz ve ibra senetleri ile bu ödemelerin resmi daireler nam ve hesabına, kişiler adına açılmış veya açılacak hesaplara nakledilmesini veya emir ve havalelerine tediyesini temin eden kağıtlar	(Binde 9,48)
b) Maaş, ücret, gündelik, huzur hakkı, aidat, ihtisas zammı, ikramiye, yemek ve mesken bedeli, harcırah, tazminat ve benzeri her ne adla olursa olsun hizmet karşılığı alınan paralar (Ek: 5766/10-ç md.) (Yürürlük: 6/6/2008) (avans olarak ödenenler dahil) için verilen makbuzlar ile bu paraların nakden ödenmeyerek kişiler adına açılmış veya açılacak cari hesaplara nakledildiği veya emir ve havalelerine tediyeye olunduğu takdirde nakli veya tediyeyi temin eden kağıtlar	(Binde 7,59)
c) Ödünç alınan paralar için verilen makbuzlar veya bu mahiyetteki senetler	(Binde 7,59)
d) İcra dairelerinin resmi daireler namına şahıslara ödenen paralar için düzenlenen makbuzlar	(Binde 7,59)
2. Beyannameler (Bu beyannamelerin sadece bir nüshası vergiye tabidir):	
a) Yabancı memleketlerden gelen posta gönderilerinin gümrüklenmesi için postanelerce gümrüklere verilen liste beyannamelerde yazılı her gönderi maddesi için	(0,70 TL)
b) Vergi beyannameleri:	
ba) Yıllık gelir vergisi beyannameleri	(72,70 TL)
bb) Kurumlar vergisi beyannameleri	(97,10 TL)

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

(Damga Vergisi Genel Tebliği Seri No:62)

2019 Yılı içerisinde uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların tutarları 29/12/2017 Tarih ve 30285 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

bc) Katma değer vergisi beyannameleri	(48,00 TL)
bd) Muhtasar beyannameler	(48,00 TL)
be) Diğer vergi beyannameleri (damga vergisi beyannameleri hariç)	(48,00 TL)
c) Gümrük idarelerine verilen beyannameler	(97,10 TL)
d) Belediye ve il özel idarelerine verilen beyannameler	(35,70 TL)
e) Sosyal güvenlik kurumlarına verilen sigorta prim bildireleri	(35,70 TL)
f) (Değişik:6728/28. Md. Yürürlük: 9/8/2016) 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca verilmesi gereken aylık prim ve hizmet belgesi ile muhtasar beyannamenin birleştirilerek verilmesiyle oluşturulan beyannameler	(56,90 TL)
3. Tabloda yazılı kağıtlardan aslı 1,00 Yeni Türk Lirasından fazla maktu ve nispi vergiyi tabi olanların resmi dairelere ibraz edilecek özet, suret ve tercümelere.	(0,70 TL)

5846 SAYILI FİKİR VE SANAT ESERLERİ KANUNU

5846	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2019 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		yasal olarak çoğaltılmış, bandrollü nüshaların yol, meydan, pazar, kaldırım iskele, köprü ve benzeri yerlerde satışı yasaktır.		
	23/01/2008 tarih ve 5728 S.K. 81 inci md.	Bu yasağa uymayanlara Kabahatler Kanununun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.	Belediye Encümeni	153 TL

5.12.1951 tarih ve 5846 sayılı Yasa'nın 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Yasa ile değişik 81 inci maddesinin yedinci fıkrasına göre, bu Yasa kapsamında korunan, yasal olarak çoğaltılmış, bandrollü nüshaların yol, meydan, pazar, kaldırım, iskele, köprü ve benzeri yerlerde satışı yasaktır. Bu yasağa aykırı hareket edenler, Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.

İdarî para cezasına itiraz : 5846 sayılı Yasa'da itiraz mercii belirtilmediğinden, 5326 sayılı Yasa hükümlerine göre idarî para cezasına ilişkin idarî yaptırım kararlarına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç 15 gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmaması halinde idarî yaptırım kararı kesinleşir.

7126 SİVİL SAVUNMA KANUNU

KANUN	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2019 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		Tatbiki ilan olunan sivil savunma tedbirlerine riayet etmeyen bütün vatandaşlarla resmi veya özel daire, müessese ve teşekküllerin mesul amirlerine, fiillerine suç oluşturmadığı takdirde,		
5728	47	Kabahatler Kanununun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.	Belediye Encümeni	320 TL

9.6.1958 tarih ve 7126 sayılı Yasa'nın 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Yasa ile değişik 47 nci maddesine göre, bu Yasa hükümlerine göre tatbiki ilan olunan sivil savunma tedbirlerine riayet etmeyen bütün vatandaşlarla resmi veya özel daire, müessese ve teşekküllerin mesul amirlerine, fiilleri suç oluşturmadığı takdirde, Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.

İdarî para cezasına itiraz : 7126 sayılı Yasa'da itiraz mercii belirtilmediğinden, 5326 sayılı Yasa hükümlerine göre idarî para cezasına ilişkin idarî yaptırım kararlarına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç 15 gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmaması halinde idarî yaptırım kararı kesinleşir.

VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 1/1/2019 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR

(Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği Seri No:504, 31/12/2018 tarih ve 30642 (3. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır:)

Madde Konusu	İlanın şekli	Gösterge
MADDE 104-	1- İlanın vergi dairesinde yapılması	2.700
	3- İlanın; - Vergi dairesinin bulunduğu yerde yayımlanan bir veya daha fazla gazetede yapılması	2.700-270.000
	- Türkiye genelinde yayımlanan gazetelerden birinde ayrıca yapılması	270.000 ve üzeri
MADDE 115-	Tahakkuktan vazgeçme	33
MADDE 153/A-	Teminat tutarı	120.000
MADDE 177-	Bilanço hesabı esasına göre defter tutma hadleri	
	1- Yıllık;	
	- Alış tutarı	230.000
	- Satış tutarı	320.000
	2- Yıllık gayrisafi iş hasılatı	120.000
	3- İş hasılatının beş katı ile yıllık satış tutarının toplamı	230.000
MADDE 232-	Fatura kullanma mecburiyeti	1.200
MADDE 252-	Muhtarların karne tasdikinde aldığı harç	3,30
MADDE 313-	Doğrudan gider yazılacak demirbaş ve peştemallıklar	1.200
MADDE 343-	En az ceza haddi	
	- Damga vergisinde	14,80
	- Diğer vergilerde	29
MADDE 352-	Usulsüzlük dereceleri ve cezaları (Kanuna bağlı cetvel)	
	<u>I inci derece usulsüzlükler</u>	
	1- Sermaye şirketleri	180
	2- Sermaye şirketi dışında kalan birinci sınıf tüccarlar ve serbest meslek erbabı	110
	3 - İkinci sınıf tüccarlar	55
	4- Yukarıdakiler dışında kalıp beyanname usulüyle gelir vergisine tabi olanlar	25
	5- Kazancı basit usulde tespit edilenler	14,80
	6- Gelir vergisinden muaf esnaf	7
	<u>II nci derece usulsüzlükler</u>	
	1- Sermaye şirketleri	98
	2- Sermaye şirketi dışında kalan birinci sınıf tüccarlar ve serbest meslek erbabı	55
	3 - İkinci sınıf tüccarlar	25
	4- Yukarıdakiler dışında kalıp beyanname usulüyle gelir vergisine tabi olanlar	14,80
	5- Kazancı basit usulde tespit edilenler	7
6- Gelir vergisinden muaf esnaf	3,90	
MADDE 353-	Fatura ve benzeri evrak verilmemesi ve alınmaması ile diğer şekil ve usul hükümlerine uyulmaması	

VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 01/01/2019 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR

MADDE 353-	1- Elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekenler de dahil olmak üzere; fatura, gider pusulası, müstahsil makbuzu, serbest meslek makbuzu verilmemesi, alınmaması	290
	- Bir takvim yılı içinde her bir belge nevine ilişkin olarak kesilecek toplam ceza	148.000
	2- Elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekenler de dahil olmak üzere; perakende satış fişi, ödeme kaydedici cihaz fişi, giriş ve yolcu taşıma bileti, sevk irsaliyesi, taşıma irsaliyesi, yolcu listesi, günlük müşteri listesi ile Maliye Bakanlığınca düzenleme zorunluluğu getirilen belgelerin düzenlenmemesi, kullanılmaması veya bulundurulmaması	290
	- Her bir belge nevine ilişkin olarak her bir tespit için toplam ceza	14.800
	- Her bir belge nevine ilişkin bir takvim yılı içinde kesilecek toplam ceza	148.000
	4- Hazine ve Maliye Bakanlığınca tutulma ve günü gününe kayıt edilme mecburiyeti getirilen defterlerin; bulundurulmaması, günü gününe kayıt yapılmaması, yetkililere ibraz edilmemesi ile levha bulundurma ve asma mecburiyetine uyulmaması	290
	6- Belirlenen muhasebe standartlarına, tek düzen hesap planına ve mali tablolara ilişkin usul ve esaslar ile muhasebeye yönelik bilgisayar programlarının üretilmesine ilişkin kural ve standartlara uymayanlara	7000
	7- Kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerce yapılacak işlemlerde kullanılma zorunluluğu getirilen vergi numarasını kullanmaksızın işlem yapanlara	350
	8- Belge basımı ile ilgili bildirim görevini tamamen veya kısmen yerine getirmeyen matbaa işletmecilerine	1.100
	- Bu bent uyarınca bir takvim yılı içinde kesilecek toplam özel usulsüzlük cezası	220.000
9- 4358 sayılı Kanun uyarınca vergi kimlik numarası kullanma zorunluluğu getirilen kuruluşlardan yaptıkları işlemlere ilişkin bildirimleri, belirlenen standartlarda ve zamanda yerine getirmeyenlere	1.480	
10-127 nci maddenin (d) bendi uyarınca Maliye Bakanlığının özel işaretili görevlisinin ikazına rağmen durmayan aracın sahibi adına	1.100	
MADDE 355-	b) Damga Vergisinde	
	- Her bir kağıt için kesilecek özel usulsüzlük cezası	2,40
MÜKERRER MADDE 355-	Bilgi vermektten çekinenler ile 107a, 256, 257 ve mükerrer 257 nci madde ve gelir vergisi kanununun 98/a maddesi hükmüne uymayanlar için ceza	
	86,148,149,150,256 ve 257 nci maddelerinde yer alan zorunluluklar ile mükerrer 257 nci madde ve Gelir Vergisi Kanununun 98/A mad. uyarınca getirilen zorunluluklara uymayanlar	
	1-Birinci sınıf tüccarlar ile serbest meslek erbabı hakkında	1.900
	2-İkinci sınıf tüccarlar, defter tutan çiftçiler ile kazancı basit usulde tespit edilenler hakkında	980
	3-Yukarıdaki bentlerde yazılı bulunanlar dışında kalanlar hakkında	490
	107/A maddesi uyarınca getirilen zorunluluklara uymayanlar	
1-Birinci sınıf tüccarlar ile serbest meslek erbabı hakkında	1.200	
2-İkinci sınıf tüccarlar, defter tutan çiftçiler ile kazancı basit usulde tespit edilenler hakkında	600	
3-Yukarıdaki bentlerde yazılı bulunanlar dışında kalanlar hakkında	300	
Tahsilat ve ödemelerini banka, benzeri finans kurumları veya posta idarelerince düzenlenen belgelerle tevsik etme zorunluluğuna uymayanlara bir takvim yılı içinde kesilecek toplam özel usulsüzlük cezası	1.480.000	
MADDE 370	İzaha davet	
	Kullanılan sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge tutarı	70.000

SULAR HAKKINDA KANUN

KANUN	MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2019 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		İçme suları kaynaklarına ve su yollarına zarar verecek ve sağlık şartlarını bozacak şekilde tarla açmak, hayvan bırakmak ve sulamak belediye meclislerince yasak edilebilir		Belediye Encümeni
831 Sayılı Kanun	28.4.1926 tarih ve 831 sayılı Sular Hakkında Kanunun Ek-7 nci Maddesi			

28.4.1926 tarih ve 831 sayılı Sular Hakkında Kanun'un Ek 7 nci maddesine göre; içme suları kaynaklarına ve su yollarına zarar verecek ve sağlık şartlarını bozacak şekilde tarla açmak, hayvan bırakmak ve sulamak belediye meclisleri tarafından yasak edilebilir.

Belediye meclisleri, su kaynaklarının, su yollarının ve su depolarının korunması amacıyla çeşitli önlem ve kararlar alabilirler. Bu konuda çeşitli yasaklar koyabilirler. Bu yasaklara uyulmadığı takdirde, 1608 sayılı Yasa'nın 1 inci maddesine göre, ceza uygulaması gerekmektedir.

1608 sayılı Yasa'nın 1 inci maddesinde; "Belediye meclis ve encümenlerinin kendilerine kanun, nizam ve talimatnamelerin verdiği vazife ve salahiyet dairesinde ittihaз ettikleri kararlara muhalif hareket edenlerle belediye kanun ve nizam ve talimatnamelerinin men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara belediye encümenince Kabahatler Kanununun 32 nci maddesi hükmüne göre idari para cezası ve yasaklanan faaliyetin menine karar verilir. Bu kararda ilgili kişiye bir süre de verilebilir." hükmü yer almaktadır.

Para cezası uygulamasında, belediye mücavir alanı ile sınırlı kalmayıp, su kaynaklarına kadar gidebilecektir. İçme ve kullanma suyu ihtiyacının mahalli idare birlikleri tarafından karşılanması halinde, belediyelere tanınan bütün yetki ve görevler, bu birlikler tarafından yerine getirilecektir

TAHSİLDARLARIN ÜZERİNDE TUTABİLECEKLERİ PARA LİMİTİ (01.01.2019-31.12.2019)

Kanuni Dayanağı	Nüfusu	Tutarı
Belediye Tahsilat Yönetmeliğinin 10 uncu maddesinde düzenlenmiş ve tahsilat tutarı son genel nüfus sayımına göre nüfusu 10.000'e kadar olan yerlerde, 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanununun 83 üncü maddesinin (A) bendinin (a) alt bendi uyarınca (1050 sayılı Kanun mülga olduğu için 5018 sayılı Kanunun 35 inci maddesinin birinci fıkrası) her yıl Bütçe Kanunu ile illerde ita amiri mutemeteri için belirlenen avans limitinin 2 katını, nüfusu 10.000'den fazla olan yerlerde ise, bu limitin 4 katını geçmesi halinde 15 fñnlük süre beklemeden vezneye veya bankaya yatırılması zorunludur.	10.000' e kadar olan belediyeler	3.100
	10.000' den fazla olan belediyeler	6.200

ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ

Belediye Gelirleri Kanunu Genel Tebliği (Seri No:51) 31.12.2018 tarih ve 30642 (3.Mükerrer) Sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır. Bu Tebliğ ile 1/1/2019 tarihinden itibaren konutlar ile işyerleri ve diğer şekilde kullanılan binalara ait çevre temizlik vergisi tutarlarının tespit ve ilan edilmiştir.

İŞYERLERİ VE DİĞER ŞEKİLDE KULLANILAN BİNALARA AİT ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ

(a) Büyükşehir belediyeleri dışındaki belediyelerde uygulanacak çevre temizlik vergisi tarifesi:					
Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1 Derece	1 Derece	1 Derece	1 Derece	1 Derece
1. Grup	3.500	2.700	2.200	1.900	1.690
2. Grup	2.200	1.690	1.300	1.100	980
3. Grup	1.690	1.100	980	700	550
4. Grup	700	550	400	350	270
5. Grup	400	350	240	230	190
6. Grup	230	190	120	110	84
7. Grup	84	65	45	39	29

(b) Büyükşehir belediyelerinde uygulanacak çevre temizlik vergisi tarifesi:					
Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1 Derece	1 Derece	1 Derece	1 Derece	1 Derece
1. Grup	4.375	3.375	2.750	2.375	2.112
2. Grup	2.750	2.112	1.625	1.375	1.225
3. Grup	2.112	1.375	1.225	875	687
4. Grup	875	687	500	437	337
5. Grup	500	437	300	287	237
6. Grup	287	237	150	137	105
7. Grup	105	81	56	48	36

İNDİRİMLİ ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ UYGULAMASI

Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1 Derece	1 Derece	1 Derece	1 Derece	1 Derece
1. Grup	1.750	1.350	1.100	950	845
2. Grup	1.100	845	650	550	490
3. Grup	845	550	490	350	275
4. Grup	350	275	200	175	135
5. Grup	200	175	120	115	95
6. Grup	115	95	60	55	42
7. Grup	42	32	22	19	14

KİK EŞİK DEĞERLER VE PARASAL LİMİTLER

25 Ocak 2019 Tarih ve 30666 Sayılı Resmi Gazete Kamu İhale Tebliği No: 2019 / 1

	Alımın Türü	Kanuni Dayanağı	KDV Hariç Tutarı (TL)
			2019 Yılı
Eşik Değerler	Mal ve Hizmet Alımları (Belediye, Özel İd. ve Birlik)	4734 sayılı Kanununun 8/b Md.	2.761.007
	Yapım İşleri (Belediye, Özel İd. ve Birlik)	4734 sayılı Kanununun 8/c Md.	60.742.537
Açık İhale Usulü Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 40 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanununun 13/a-1 Md.	2.761.007
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanununun 13/a-1 Md.	60.742.537
Belli İstekliler Arasında İhale Usulü Kamu İhale Bülteni Ön Yeterlilik İlan Limiti (Son başvuru tarihinden en az 14 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanununun 13/a-2 Md.	2.761.007
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanununun 13/a-2 Md.	60.742.537
Pazarlık Usulü Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 25 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanununun 13/a-3 Md.	2.761.007
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanununun 13/a-3 Md.	60.742.537
Yerel Gazete İlan Limiti (İhale tarihinden en az 7 gün önce en az iki yerel gazetede)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanununun 13/b-1 Md.	180.732
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanununun 13/b-1 Md.	361.481
Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 14 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanununun 13/b-2 Md.	180.732 -
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanununun 13/b-2 Md.	361.481 -
Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 21 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanununun 13/b-3 Md.	361.481 -
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanununun 13/b-3 Md.	2.761.007 -
			3.012.502 -
			60.742.537

KİK EŞİK DEĞERLER VE PARASAL LİMİTLER

25 Ocak 2019 Tarih ve 30666 Sayılı Resmi Gazete Kamu İhale Tebliği No: 2019 / 1

Doğrudan Temin Usulü ile Yapılacak Alımlar	Büyükşehir Sınır İçindeki İdareler	4734 sayılı Kanununun 22/d Md.	90.358
	Diğer İdareler	4734 sayılı Kanununun 22/d Md.	30.101
Belediye Şirketleri	Mal ve Hizmet alımları	4734 sayılı kanununun 3/g maddesi	13.857.591
Pazarlık Usulü ile Yapılacak Alımlar		4734 sayılı Kanununun 21/f Md.	301.228
İhalelerden Kesilecek Kamu İhale Kurumu Payı (Sözleşme bedelinin onbinde beşi)		4734 sayılı Kanununun 53/j-1 Md.	602.479
Mühendis ve mimarların diplomalarını ihalelerde benzer iş deneyimi olarak değerlendirilmesinde mezuniyet sonrası her yıl için dikkate alınacak tutar.		4734 Sayılı Kanununun 62/h Md.	334.368
Şikayette Bulunan İsteklilerin Kamu İhale Kurumuna Yatıracakları Bedel	618.044-TL'ye kadar		5.719
	618.044-TL'den 2.472.180-TL'ye kadar		11.442
	2.472.180-TL'den 18.541.351-TL'ye kadar		17.163
	18.541.351-TL ve üzeri		22.887

6331 SAYILI İSG KANUNUNA GÖRE 2019 YILINDA UYGULANACAK İDARİ PARA CEZALARI İLGİLİ BİLGİLER

Kanun M.	Ceza M.	Fiil	01.01.2015 itibarıyla Ceza Miktarı	Tehlike Sınıfı	01.01.20189 itibarıyla Ceza Miktarı			Açıklama
					10'dan az çalışan	10-49 çalışan	50 ve daha fazla çalışan	
4/1-a	26-1/a	İş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili tedbir almamak, organizasyonu yapmamak, gerekli araç ve gereçleri sağlamamak, sağlık ve güvenlik tedbirlerini değişen şartlara uygun hale getirmemek ve mevcut durumun iyileştirilmesi için çalışmalar yapmamak.	2466	Az Teh.	3,825	3,825	5,737	Türk Lirası / her yükümlülük için
				Tehlikeli	4,781	5,737	7,650	
				Çok Teh.	5,737	7,650	11,475	
4/1-b	26-1/a	İşyerinde alınan iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini izlememek, denetlememek ve uygunsuzlukları gidermemek.	2466	Az Teh.	3,825	3,825	5,737	Türk Lirası / her yükümlülük için
				Tehlikeli	4,781	5,737	7,650	
				Çok Teh.	5,737	7,650	11,475	
6/1-a	26-1/b	İş güvenliği uzmanı çalıştırmamak.	6167	Az Teh.	9,574	9,574	14,361	TL / Her ay (Aykırlığın devamı halinde)
				Tehlikeli	11,967	14,361	19,148	
				Çok Teh.	14,361	19,148	28,722	
6/1-a	26-1/b	İşyeri hekimi çalıştırmamak.	6167	Az Teh.	9,574	9,574	14,361	TL / Her ay (Aykırlığın devamı halinde)
				Tehlikeli	11,967	14,361	19,148	
				Çok Teh.	14,361	19,148	28,722	
6/1-a	26-1/b	Diğer sağlık personeli çalıştırmamak.	3083	Az Teh.	-	-	-	TL / Her ay (Aykırlığın devamı halinde)
				Tehlikeli	-	-	-	
				Çok Teh.	-	9,568	14,352	
6/1-b	26-1/b	İSG hizmetleri için görevlendirdikleri kişi veya hizmet aldığı kurum ve kuruluşların görevlerini yerine getirmeleri amacıyla araç-gereç-mekân sağlamamak.	1849	Az Teh.	2,869	2,869	4,303	Türk Lirası
				Tehlikeli	3,586	4,303	5,738	
				Çok Teh.	4,303	5,738	8,607	
6/1-c	26-1/b	İSG hizmetlerini yürütenler arasında koordinasyonu sağlamamak.	1849	Az Teh.	2,869	2,869	4,303	Türk Lirası
				Tehlikeli	3,586	4,303	5,738	
				Çok Teh.	4,303	5,738	8,607	
6/1-ç	26-1/b	Görevlendirdikleri kişi veya hizmet aldığı kurum ve kuruluşlar tarafından iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili mevzuata uygun olan ve yazılı olarak bildirilen tedbirleri yerine getirmemek.	1233	Az Teh.	1,911	1,911	2,866	TL / Her tedbir için
				Tehlikeli	2,388	2,866	3,822	
				Çok Teh.	2,866	3,822	5,733	
6/1-d	26-1/b	Görevlendirilen kişileri, hizmet alınan kuruluşları, başka işyerlerinden gelen çalışanları ve bunların işverenlerini İSG riskleri konusunda bilgilendirmemek.	1849	Az Teh.	2,869	2,869	4,303	Türk Lirası
				Tehlikeli	3,586	4,303	5,738	
				Çok Teh.	4,303	5,738	8,607	
8/1	26-1/c	İşyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanının hak ve yetkilerini kısıtlamak.	1849	Az Teh.	2,869	2,869	4,303	Türk Lirası / uzman ve hekim için ayrı ayrı
				Tehlikeli	3,586	4,303	5,738	
				Çok Teh.	4,303	5,738	8,607	

6331 SAYILI İSG KANUNUNA GÖRE 2019 YILINDA UYGULANACAK İDARİ PARA CEZALARI İLGİLİ BİLGİLER

8/6	26-1/c	Tam süreli görevlendirmelerde işyeri sağlık ve güvenlik birimini kurmamak.	1849	Az Teh.	2,869	2,869	4,303	Türk Lirası
				Tehlikeli	3,586	4,303	5,738	
				Çok Teh.	4,303	5,738	8,607	
10/1	26-1/ç	Risk değerlendirmesi yapmamak veya yaptırılmamak.	3700	Az Teh.	5,742	5,742	8,613	Türk Lirası
				Tehlikeli	7,177	8,613	11,484	
	26-1/ç	Risk değerlendirmesi yapmamaya veya yaptırmamaya devam etmek.	5550	Az Teh.	8,615	8,615	12,922	TL / Her ay (Aykırlığın devamı halinde)
				Tehlikeli	10,768	12,922	17,230	
				Çok Teh.	12,922	17,230	25,845	
10/4	26-1/ç	Risklerin belirlenmesine yönelik gerekli kontrol, ölçüm, inceleme ve araştırmaların yapılmasını sağlamamak	1849	Az Teh.	2,869	2,869	4,303	Türk Lirası
				Tehlikeli	3,586	4,303	5,738	
				Çok Teh.	4,303	5,738	8,607	
11	26-1/d	Acil durumları belirlememek, acil durumlar için tedbir almamak, acil durum planlarını hazırlamamak, destek elemanı görevlendirmemek, araç gereç sağlamamak, acil durumlarda işyeri dışındaki kuruluşla irtibatı sağlayacak düzenlemeyi yapmamak.	1233	Az Teh.	1,911	1,911	2,866	TL / Her yükümlülük için (aykırılığın devamı halinde her ay için aynı miktar)
				Tehlikeli	2,388	2,866	3,822	
				Çok Teh.	2,866	3,822	5,733	
12	26-1/d	Ciddi ve yakın tehlike durumunda; çalışanların işi bırakarak güvenli yere gitmelerini sağlamamak. Zorunluluk olmadıkça, gerekli donanımına sahip ve özel olarak görevlendirilenler dışındaki çalışanlardan işlerine devam etmelerini istemek. Müdahalede bulunan çalışanları yaptıkları müdahaleden dolayı sorumlu tutmak	1233	Az Teh.	1,911	1,911	2,866	TL / Her yükümlülük için (aykırılığın devamı halinde her ay için aynı miktar)
				Tehlikeli	2,388	2,866	3,822	
				Çok Teh.	2,866	3,822	5,733	
14/1	26-1/e	İş kazalarının ve meslek hastalıklarının kaydını tutmamak, ramak kala olaylar ve iş kazaları ile ilgili incelemeler yaparak ilgili raporları düzenlememek.	1.849	Az Teh.	2,869	2,869	4,303	TL / Her yükümlülük için
				Tehlikeli	3,586	4,303	5,738	
				Çok Teh.	4,303	5,738	8,607	
14/2	26-1/e	İş kazalarını kazadan sonraki üç iş günü içinde, sağlık hizmeti sunucuları veya işyeri hekimi tarafından kendisine bildirilen meslek hastalıklarını, öğrendiği tarihten itibaren üç iş günü içerisinde Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirmemek.	2.466	Az Teh.	3,825	3,825	5,737	Türk Lirası
				Tehlikeli	4,781	5,737	7,650	
				Çok Teh.	5,737	7,650	11,475	
14/4	26-1/e	Sağlık hizmeti sunucularının iş kazalarını, yetkili sağlık hizmet sunucularının meslek hastalıklarını en geç 10 gün içinde SGK'ya bildirmemesi.	2.466	-		3,825	Türk Lirası	
15/1	26-1/f	Çalışanlara sağlık gözetimi yaptırmamak	1.233	-		1,911	TL / Her çalışan için	
15/2	26-1/f	Tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde çalışacaklar için yapacakları işe uygun olduklarını belirten sağlık raporunu almama	1.233	-		1,911		

6331 SAYILI İSG KANUNUNA GÖRE 2019 YILINDA UYGULANACAK İDARİ PARA CEZALARI İLGİLİ BİLGİLER

16	26-1/g	Çalışanları, karşılaşılabilecek sağlık ve güvenlik riskleri, koruyucu ve önleyici tedbirler, yasal hak ve sorumlulukları hakkında, ilk yardım, yangınla mücadele ve tahliye işleri konusunda görevlendirilen kişiler hakkında bilgilendirmemek	1.233	-	1,911		TL / Her çalışan için	
17	26-1/g	Çalışanlara eğitim verme yükümlülüğüne uymamak (İSG eğitimi, çalışan temsilcisine özel eğitim, mesleki eğitim, iş kazası geçirene ilave eğitim, yenileme eğitimi, başka işyerinden çalışmak için gelenlere eğitim, geçici iş ilişkisiyle gelenlere eğitim vermemek, eğitim maliyetini çalışanlara yansıtmak, eğitimlerde geçen süreyi çalışma süresinden saymamak.)	1.233	-	774			
18	26-1/h	Çalışanların görüşlerini alma ve katılmalarını sağlama yükümlülüklerine uymamak.	1.233	Az Teh. Tehlikeli Çok Teh.	1,911 2,388 2,866	1,911 2,866 3,822	2,866 3,822 5,733	TL / Her çalışan için
20/1	26-1/ı	Uygun sayıda çalışan temsilcisi görevlendirmemek. (2-50 çalışana 1, 51-100 çalışana 2, 101-500 çalışana 3, 501-1000 çalışana 4, 1001-2000 çalışana 5, 2001 ve üzeri çalışana bulunan işyerine 6)	1.233	Az Teh. Tehlikeli Çok Teh.	1,911 2,388 2,866	1,911 2,866 3,822	2,866 3,822 5,733	Türk Lirası
20/3	26-1/ı	Tehlike kaynağının yok edilmesi veya tehlikeden kaynaklanan riskin azaltılması için, öneride bulunan ve gerekli tedbirlerin alınmasını isteyen çalışan temsilcilerinin isteklerini yerine getirmemek.	1.849	Az Teh. Tehlikeli Çok Teh.	2,869 3,586 4,303	2,869 4,303 5,738	4,303 5,738 8,607	Türk Lirası
20/4	26-1/ı	Çalışan temsilcilerinin ve destek elemanlarının haklarını kısıtlamak ve gerekli imkanları sağlamamak	1.233	Az Teh. Tehlikeli Çok Teh.	1,911 2,388 2,866	1,911 2,866 3,822	2,866 3,822 5,733	Türk Lirası / hakları kısıtlanan her birey için
22	26-1/ı	İş sağlığı ve güvenliği kurulu ile ilgili yükümlülükleri yerine getirmemek	2.466	Az Teh. Tehlikeli Çok Teh.	3,825 4,781 5,737	3,825 5,737 7,650	5,737 7,650 11,475	TL / Her aykırılık için
23/2	26-1/j	Birden çok işyerinin bulunduğu iş hanları, sanayi bölgeleri vb. yerlerde diğer işyerlerini etkileyecek tehlikeler konusunda işverenleri uyarmayan, uyarılara uymayan işverenleri Bakanlığa bildirmeyen yönetimlere	6.167	Az Teh. Tehlikeli Çok Teh.	9,574 11,967 14,361	9,574 14,361 19,148	14,361 19,148 28,722	Türk Lirası

6331 SAYILI İSG KANUNUNA GÖRE 2019 YILINDA UYGULANACAK İDARİ PARA CEZALARI İLGİLİ BİLGİLER

24/2	26-1/k	İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili konularda ölçüm, inceleme ve araştırma yapılmasına, numune alınmasına veya eğitim kurumları ile ortak sağlık ve güvenlik birimlerinin kontrol ve denetiminin yapılmasına engel olmak	6.167	Az Teh.	9,574	9,574	14,361	Türk Lirası
				Tehlikeli	11,967	14,361	19,148	
				Çok Teh.	14,361	19,148	28,722	
25/6	26-1/l	İşin durdurulması sebebiyle işsiz kalan çalışanlara ücretlerini ödememek veya ücretlerinde bir düşüklük olmamak üzere meslek veya durumlarına göre başka bir iş vermemek	1.233	-	1,550			Türk Lirası / ihlale uğrayan her çalışan için (aykırılığın devam ettiği her ay için aynı miktar)
29	26-1/m	Büyük endüstriyel kaza olabilecek işyerlerinde büyük kaza önleme politika belgesi hazırlamamak	61681	Az Teh.	95,767	95,767	143,650	Türk Lirası
				Tehlikeli	119,708	143,650	191,534	
				Çok Teh.	143,650	191,534	287,301	
29	26-1/n	Güvenlik raporunu hazırlayarak Bakanlığa sunmadan işyerini faaliyete geçirmek.	98690	Az Teh.	153,227	153,227	229,840	Türk Lirası
				Tehlikeli	191,533	229,840	306,454	
				Çok Teh.	229,840	306,454	459,681	
30	26-1/n	30 uncu maddede öngörülen yönetmeliklerdeki hükümlere aykırı hareket etmek	1233	Az Teh.	1,911	1,911	2,866	TL / Her hüküm için (aykırılığın devamı halinde her ay için aynı miktar)
				Tehlikeli	2,388	2,866	3,822	
				Çok Teh.	2,866	3,822	5,733	
	26-1/o	Çalışanlarına, standartlara uygun ve CE işaretli kişisel koruyucu donanım temin etmemek		-	774			TL / Her çalışan için
	26-1/ö	Yer altı maden işletmelerinde çalışanların buldukları yeri ve girişi çıkışlarını gösteren takip sistemini kurmamak		-	774			

*) 01.06.2005 tarihinde türiürlüğe giren 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 17 nci maddesinin yedinci fıkrasında "İdari para cezaları her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilân edilen yeniden değerlendirme oranında (YDO) artırılarak uygulanır. Bu suretle idari para cezasının hesabında bir Türk Lirasının küsuru dikkate alınmaz. Bu fıkra hükmü, nispi nitelikteki idari para cezaları açısından uygulanmaz.

**4857 SAYILI İŞ KANUNU'NA GÖRE UYGULANACAK
PARA CEZALARI 01/01/2019-31/12/2019**

Kanun Mad.	Ceza Mad.	Cezayı Gerektiren Fiil	(TL)	
3	98	İşyerini muvazaalı olarak bildirmek	26.027	İşyerini muvazaalı olarak bildiren asıl işveren ile alt işveren vekillerine ayrı ayrı.
5	99/1-a	İşçilere eşit davranma ilkesine aykırı davranmak	219	Bu durumdaki her işçi için
7	99/1-b	Madde de öngörülen ilke ve yükümlülükler aykırı olarak geçici işçi çalıştırmak	366	Bu durumdaki her işçi için
7/2 (f) bendi	99/2	7. maddenin 2 fıkrasının f bendine aykırı davranmak	1.464	
8	99/1-c	İş sözleşmesinin içeriğini belirtir yazılı belgeyi vermemek	219	Bu durumdaki her işçi için
14	99/1-c	Çağrı üzerine ve uzaktan çalışma hükümlerine aykırı davranmak	219	Bu durumdaki her işçi için
28	99/1-d	İşten ayrılan işçiye Çalışma Belgesi vermemek, belgeye gerçeğe aykırı bilgi yazmak	219	Bu durumdaki her işçi için
29	100	Madde hükmüne aykırı olarak işçi çıkartmak (toplu işçi çıkarma)	857	Bu durumdaki her işçi için
30	101	Engelli ve Eski Hükümlü Çalıştırmamak	3.250	Çalıştırılmayan her engelli ve eski hükümlü ve çalıştırılmayan her ay için
32	102/a	Ücret ile bu kanundan doğan veya TİS'den yada iş sözleşmesinden doğan ücreti kasten ödememek veya eksik ödemek	236	Bu durumda olan her işçi ve her ay için
32	102/a	Ücret, pirim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakını zorunlu tutulduğu halde özel olarak açılan banka hesabına ödememek	236	Bu durumda olan her işçi ve her ay için
37	102/b	Ücret hesap pusulası düzenlememek	857	
38	102/b	Yasaya aykırı ücret kesme cezası vermek veya kesintinin sebep ve hesabını bildirmemek	857	
39	102/a	Asgari ücreti ödememek veya eksik ödemek	236	Bu durumdaki her işçi ve her ay için
41	102/c	Fazla çalışmalara ilişkin ücreti ödememek, işçiye hak ettiği serbest zamanı altı ay zarfında kullandırmamak, fazla saatlerde yapılacak çalışmalar için işçinin onayını almamak.	416	Bu durumdaki her işçi için
52	102/b	Yüzde ile ilgili belgeyi temsilciye vermemek	857	
56	103	Yıllık ücretli izni yasaya aykırı şekilde bölmek,	416	Bu durumdaki her işçi için

4857 SAYILI İŞ KANUNU'NA GÖRE UYGULANACAK PARA CEZALARI 01/01/2019-31/12/2019

57	103	İzin ücretini yasaya aykırı şekilde ödemek veya eksik ödemek	416	Bu durumdaki her işçi için
59	103	Sözleşmesi fesh edilen işçiye yıllık izin ücreti ödememek	416	Bu durumdaki her işçi için
60	103	Yıllık izin yönetmeliğinin esas usullerine aykırı olarak izni kullandırmamak veya eksik kullandırmak	416	Bu durumdaki her işçi için
63	104	Çalışma sürelerine ve buna dair yönetmelik hükümlerine uymamak	2.292	
64	104	Telafi çalışması usullerine uymamak	416	Bu durumdaki her işçi için
68	104	Ara dinlenmesini uygulamamak	2.292	
69	104	İşçileri geceleri 7.5 saatten fazla çalıştırmak, gece ve gündüz postalarını değiştirmemek	2.292	
71	104	Çocukları çalıştırma yaşına ve çalıştırma yaşına aykırı davranmak	2.292	
72	104	Yer ve sualtında çalıştırma yaşına uymamak	2.292	
73	104	Çocuk ve genç işleri gece çalıştırmak veya ilgili yönetmelik hükümlerine aykırı hareket etmek	2.292	
74	104	Doğum öncesi - sonrası sürelerde kadın işçiye çalıştırmak veya ücretsiz izin vermemek	2.292	
75	104	İşçi Özlük dosyasını düzenlememek	2.292	
76	104	Çalışma sürelerine ilişkin yönetmeliklere muhalefet etmek	2.292	
92/2	107/1-a	Çağrıldıkları zaman gelmemek, ifade ve bilgi vermemek, gerekli olan belge ve delilleri getirip göstermemek, İş Müfettişlerinin 92/1.fıkarda yazılı görevlerini yapmak için kendilerine her çeşit kolaylığı göstermemek ve bu yoldaki emir ve isteklerini geciktirmeksizin yerine getirmemek.	20.822	
96/1	107/1-b	İfade ve bilgilerine başvurulana işçilere işverenlerce telkinlerde bulunma, gerçeği saklamaya yahut değiştirmeye zorlama veyahut ilgili makamlara ifade vermeleri üzerine onlara karşı kötü davranışlarda bulunmak	20.822	
107/2		İş Müfettişlerinin teftiş ve denetim görevlerinin yapılmasını ve sonuçlandırılmasını engellemek.	20.822	

*Not:5083 sayılı T.C. Devletin Para Birimi Hakkında Kanunun 2. maddesine 21/04/2005 tarihli 5335 sayılı Kanunun 22. maddesi ile eklenen fıkra uyarınca 1 YTL'nin altında kalan tutarlar dikkate alınmamıştır.

6301 SAYILI ÖĞLE DİNLENMESİ KANUNU

KANUN	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2019 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		İşçilerine öğle tatili vermeyen veya dinlenme devresinde işyerlerini kapatmayan işveren veya vekillerine (İş Kanununa tabi işyerleri hariç)		
6301 Sayılı Kanun	m.7/1		Belediye Encümeni	320 TL

2.3.1954 tarih ve 6301 sayılı Öğle Dinlenmesi Kanunu'nun 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Temel Ceza Kanunlarına Uyum Amacıyla Çeşitli Kanunlarda ve Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'la değişik 7 nci maddesine göre, bu Kanun hükümlerine aykırı olarak müstahdem ve işçilere öğle dinlenmesi yaptırılmaması halinde işveren veya işveren vekillerine, belediye encümenince 100.- TL idari para cezası verilmesi hükme bağlanmıştır. Söz konusu para cezası 8.2.2008 tarihinden itibaren 100 TL, 2018 yılında ise 204 TL olarak uygulanmıştır.

2019 yılında en az ve en fazla..... 204 x 1,2373 = 252 TL.

Ayrıca, bu Kanun'un 5 inci maddesindeki, bu Kanun hükümlerinin uygulanması sebebiyle müstahdem veya işçi kazançlarını veya bu kimselere ait diğer hakları daha aşağı hadlere indiren işveren veya işveren vekiline, belediye encümenince müstahdem veya işçilerin uğradıkları zararın iki katı kadar idari para cezası verilecektir.

1593 SAYILI UMUMİ HIFZISSİHHA KANUNU

AÇIKLAMA	CEZAYI VERECEK MAKAM	2019
a) 24.4.1930 tarih ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nun 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Temel Ceza Kanunlarına Uyum Amacıyla Çeşitli Kanunlarda ve Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'la değişik 283 üncü maddesine göre; bu Kanunda yazılı belediye vazifelerine ilişkin olup, 266 ncı maddede gösterilen sıhhi zabıta nizamnamesinde belirtilen yasaklara (Her şehir ve kasaba belediyesi bu kanunun mer'iyeti tarihinden itibaren bir sene zarfında o şehir veya kasabanın ihtiyaçlarına göre bu kanunun gösterdiği sıhhi hususlara ait bu zabıta talimatnamesi tertip eder. Bu nizamname, meskenlerin ihtiva etmeleri lazım gelen asgari müstemilatı, umumi ve müşterek ikametgahlardaki ikamet şeraitini, gıda maddeleri satılan veya sair temizliğe mütaallik işlerle iştigal edilen mahallerin, han, otel, misafirhane, eğlence mahalleriyle bütün umumi yerlerin sıhhi şartlarını ve umumiyetle şehrin sıhhat ve temizliğine taallük eden hususlara ait riayetleri لازمگelen kaideleri ihtiva eder.) aykırı hareket edenlerle mecburiyetlere riayet etmeyenler, 1608 sayılı Yasa gereğince cezalandırılır. Sağlık zabıta yönetmeliğinde yazılı yasaklara aykırı hareket edenlerle yapılması gerekenlere uymayanlar hakkında 1608 sayılı Yasa'ya istinaden belediye encümenince verilir.	Belediye Encümeni	320 TL
b) 1593 sayılı Kanun'un 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Kanun'la değişik 299 uncu maddesi uyarınca; defin ruhsatıyesı olmadan cenaze defneden mezar bekçileri veya ölü sahipleri Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesine göre cezalandırılır.	Belediye Encümeni	320 TL
c) 1593 sayılı Kanun'un 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Kanun'la değişik 301 inci maddesi uyarınca; müsaadesiz olarak bir şehir ve kasabadan diğerine ölü nakledenler, Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesine göre cezalandırılır. İdarı para cezasına itiraz : 1593 sayılı Yasa'da itiraz mercii belirtilmediğinden, 5326 sayılı Yasa hükümlerine göre idari para cezasına ilişkin idari yaptırım kararlarına karşı, kararın tebliğı veya tefhimi tarihinden itibaren en geç 15 gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idari yaptırım kararı kesinleşir.	Belediye Encümeni	320 TL

YAPI, TESİS VE ONARIM İŞLERİ İHALELERİNDE KULLANILAN MÜTEAHHİTLİK KARNELERİ VE İŞ BİTİRME BELGELERİNİN 2019 YILINA AİT DEĞERLENDİRME KATSAYILARI

Yıllar	2019 yılında uygulanacak katsayılar
1953 ve öncesi	3.392.152,362
1954	3.059.740,865
1955	2.709.804,391
1956	2.220.048,895
1957	1.942.132,670
1958	1.776.512,282
1959-1966	1.509.092,732
1967	1.369.105,351
1968	1.256.760,019
1969	1.197.181,407
1970	1.117.297,753
1971	1.005.222,213
1972	851.928,109
1973	753.619,896
1974	559.340,276
1975	446.042,377
1976	380.448,863
1977	279.063,305
1978	199.555,197
1979	147.751,650

Yıllar	2019 yılında uygulanacak katsayılar
1980	69.017,630
1981	47.771,418
1982	39.721,050
1983	34.528,590
1984	27.623,974
1985	19.042,821
1986	13.792,289
1987	10.630,727
1988	7.067,470
1989	4.287,586
1990	2.600,678
1991	1.668,791
1992	1.002,119
1993	604,512
1994	362,183
1995	164,626
1996	91,211
1997	46,853
1998	27,150
1999	17,524

Yıllar	2019 yılında uygulanacak katsayılar
2000	10,598
2001	8,657
2002	5,231
2003	4,016
2004	3,465
2005	3,103
2006	2,927
2007	2,611
2008	2,452
2009	2,239
2010	2,185
2011	2,028
2012	2,063
2013	1,963
2014	1,797
2015	1,675
2016	1,558
2017	1,415
2018	1,229
2019	1,000

16.03.2019 tarih ve 30716 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

a) Tespit olunan bu katsayılar 1/1/2020 tarihine kadar uygulanacaktır.

b) 1/3/1981-28/2/1982 arasındaki tarihleri taşıyan (bu tarihler dâhil) ve geçerliliğini muhafaza eden müteahhitlik karneleri miktarı, grubu aynı kalmak şartıyla; 47.771,418 ile çarpılacaktır.

c) 1/3/1982-31/12/1982 arasındaki tarihleri taşıyan (bu tarihler dâhil) müteahhitlik karneleri miktarı, grubu aynı kalmak şartıyla; 39.721,050 ile çarpılacaktır.

PARASAL SINIRLAR

16 Ocak 2019 tarih ve 30657 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

	TL
A- MERKEZİ YONETİM MUHASEBE YONETMELİĞİ	
1. Kasa işlemleri:	
1.1. Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 12 nci maddesi gereğince, muhasebe birimlerince kasadan yapılacak ödeme tutarı:	
1.1.1. Merkez muhasebe birimleri, büyükşehir belediyesi kurulu bulunan illerdeki defterdarlık muhasebe birimleri ile T.C. Ziraat Bankası Şubesi bulunmayan ilçelerindeki muhasebe birimlerinde	2.100
1.1.2. Diğer muhasebe birimlerinde,	1.200
1.1.3. Yukarıda belirtilen sınırlar, mahkeme harç ödemeleri ile asker alma bölge askerlik şube başkanlıklarınca genel sevk ve firarı erlerin sevklerine ilişkin ödemelerde 10 kat olarak uygulanır. Yabancı ülke vatandaşlarına yapılacak ikamct tezkeresi bedellerinin iadesinde 1.1.1'de belirtilen sınırlar geçerlidir, teminat iadeleri ise sınırlamaya tabi değildir.	
1.2. Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 12 ve 27nci maddeleri gereğince ertesi gün yapılacak ödemeleri karşılamak üzere ve kişi malı emanet dövizlerden kasada bulundurulacak miktarlar ile T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerde gerekli güvenlik önlemleri alınmak şartıyla vezne bulundurulacak azami TL tutarı:	
1.2.1. Vergi dairesi görev ve yetkilerini haiz vergi dairesi başkanlıkları ve bunların şubeleri ile vergi dairelerinde,	3.200
1.2.2. T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerdeki muhasebe birimlerinde,	21.000
1.2.3. Diğer muhasebe birimlerinde (Vergi daireleri hariç).	12.000
2. Kaybedilen alınırlar için ilan:	
İlgilileri tarafından kaybedilen alınırlarda Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 552 nci maddesine göre ilan gerektirmeyen parasal Sınırlar,	1.200
B- MUHASEBE YETKİLİSİ MUTEMETLERİNİN GÖREVLENDİRİLMELERİ, YETKİLERİ, DENETİMİ VE ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK	
1. Muhasebe yetkilisi mutemedi işlemleri:	
1.1. Muhasebe Yetkilisi Mutemetlerinin Görevlendirilmeleri, Yetkileri, Denetimi ve Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 7 nci maddesi uyarınca, muhasebe birimleri dışında görev yapan muhasebe yetkilisi mutemetleri tarafından yedi günlük süre beklenilmeksizin muhasebe birimi veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,	4.000
1.2. Mahkeme başkanlıkları, icra ve iflas daireleri ve izale-i şüyu memurluklarındaki muhasebe yetkilisi mutemetlerince, 492 sayılı Harçlar Kanununun eki (1) ve (3) sayılı tarifelere göre makbuz mukabili tahsil edilip, yedi günlük süre beklenilmeksizin muhasebe birimi veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,	12.750
2. Yetkili memurlarla ilgili işlemler:	
Pul ve Değerli Kağıtların Bayiler ve Yetkili Memurlar Vasıtası ile Satılmasına ve Bayilere Satış Aidatı Verilmesine Dair Yönetmelik hükümlerine göre yetkili memurlarca 15 günlük süre beklenmeden muhasebe biriminin veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,	5.000
C- MUHASEBE YETKİLİSİ ADAYLARININ EĞİTİMİ, SERTİFİKA VERİLMESİ İLE MUHASEBE YETKİLİLERİNİN ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK	

PARASAL SINIRLAR

16 Ocak 2019 tarih ve 30657 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

I. Muhasebe yetkililerinin, kendilerine 5018 sayılı Kanun ve diğer mevduatla verilen görev ve yetkilerinden, yardımcılarına devredebilecekleri görev ve yetkilere ilişkin vergi daireleri hariç muhasebe birimlerinde uygulanacak limitler (vergi ve sair kesintile düşülmeden önceki tutar)	
1.1. Yıllık yevmiye sayısı kırk bine kadar olan muhasebe birimlerinde, geçici veya kesin ödeme, iade, mahsup ve bunların muhasebeliştirilmesi işlemlerinde (her bir belge için)	4.000
1.2. Yıllık yevmiye sayısı kırk bini geçen muhasebe birimlerinde, geçici veya kesin ödeme, iade, mahsup ve bunların muhasebeliştirilmesi işlemlerinde (her bir belge için)	5.600
1.3. Banka teminat mektubu veya menkul değerlerin kayıtlara alınması ile kısmen veya tamamen ilgisine iadesine ilişkin işlemlerde	21.000
4. Merkezi yönetim kapsamı dışındaki idareler limitlerini kendileri belirleyebilirler	
Ç- MERKEZİ YÖNETİM HARCAMA BELGELERİ YÖNETMELİĞİ	
1. Merkezi Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliğinin 5 inci maddesi ve konuya ilişkin Tebliğde yapılan açıklamalara göre, özel kişiler tarafından düzenlenen faturaların kaybedilmesi halinde, noter onaylı fatura örneklerinin kabul edileceği parasal alt sınırdır.	78.000
D- TAŞINIR MALLARIN KAYITLARDAN ÇIKARILMASI	
1. Taşınır Mal Yönetmeliği hükümlerine göre harcama yetkilisinin onayı ile kayıtlardan çıkarılacak taşınır için uygulanacak limirler,	
1.1. Taşınırın kamu idareleri arasında bedelsiz devri ve satışında	6.200
1.3. Taşınırın aynı kamu idaresine bağlı harcama birimleri arasındaki devrinde	30.000
2. Yukarıda velirilen limitler, kuruluş merkezleri Ankara, İstanbul ve İzmir illerinde 3 kat olarak uygulanır.	
ÖN ÖDEME İŞLEMLERİ	
A- HARCAMA YETKİLİSİ MUTEMEDİ AVANS SINIRLARI	
1. Yapım işleri ile mal ve hizmet alımları için;	
1.1. İllerde, kuruluş merkezlerinde, büyükşehir belediyesi sınırları içindeki ilçeler ve nüfusu 50.000'i geçen illerde	1.550
1.2. Diğer İlçelerde	800
6. Doğal afetler nedeniyle oluşacak ihtiyaçlar için	81.300
7. İl dışına yapılacak seyahatte kullanılacak akaryakıt giderleri için	8.000
B- ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER AVANS SINIRLARI	
10. Diğer Özel Bütçeli idarelerin mutemetleri için	1.550
MUHASEBE KAYITLARINDAN ÇIKARILACAK ALACAKLAR	
1. 6183 sayılı Amme Alacaklarının tahsil Usulü hakkında Kanununun 106 ncı maddesi gereğince	TL
1.1. 213 sayılı vergi Usul kanunu kapsamına giren amme alacaklarından tahsil imkansızlığı nedeniyle muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutar	10
1.2. Diğer amme alacaklarından tahsil imkansızlığı nedeniyle muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutar	20
2. 5018 sayılı Kanununun 79 uncu maddesi hükmü gereğince, özel mevzuatındaki hükümler saklı kalmak üzere, idare hesaplarından kayıtlı olup 6183 sayılı Kanun kapsamında izlenen kamu alacaklarının dışından kalan;	
2.1. Zaruri veya mücbir sebeplerle takip ve tahsil imkanı kalmayan alacaklardan kayıtlardan çıkarılacak tutar	20.000
2.2. Tahsili için yapılacak takibat giderlerinin asıl alacak tutarından fazla olacağı anlaşılan alacaklardan kayıtlardan çıkarılacak tutar	20

PARASAL SINIRLAR

16 Ocak 2019 tarih ve 30657 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

ESKİ YILLARA AİT TEMİNAT MEKTUPLARININ TASFİYESİ

6728 sayılı Kanununun 75 inci maddesi uyarınca genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ve özel bütçeli idareler tarafından ilgili mevzuatı gereğince alınmış olup, düzenlenme tarihi itibarıyla on yılı geçen ve çeşitli nedenlerle iadesi sağlanmayan veya gelir kaydedilemeyen teminat mektuplarından muhasebe birimince kayıtlarından çıkarılarak ilgili bankalara iade edilecek tutar.	734
--	-----

KANUNİ FAİZ VE TEMERRÜT FAİZ ORANLARI

3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanuna göre, yılları itibariyle uygulanması gereken faiz ve temerrüt faizi oranları; (Temerrüt faizi miktarının sözleşme ile kararlaştırılmamış olduğu hallerde, akdi faiz miktarı aşağıda belirtilen oranların üstünde ise temerrüt faizi, akdi faiz miktarından az olamaz.	Yıllık Oran (%)
1. 01.07.2018 tarihinden itibaren:	
1.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
1.2. Temerrüt faiz oranı	
1.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
1.2.2. Ticari işlerde (29/6/2018 tarihli Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tebliği ile)	19,50
2. 01.01.2017 - 30.06.2019 dönemi için	
2.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
2.2. Temerrüt faiz oranı	
2.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
2.2.2. Ticari işlerde (31.12.2016 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Tebliği ile)	9,75
3. 01.01.2015 - 31.12.2016 dönemi için	
3.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
3.2. Temerrüt faiz oranı	
3.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
3.2.2. Ticari işlerde (27/12/2013 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Tebliği ile)	11,75
4. 01.01.2014 - 31.12.2014 dönemi için	
4.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
4.2. Temerrüt faiz oranı	
4.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
4.2.2. Ticari işlerde (27.12.2013 tarihli Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tebliği ile)	11,75

ALINDI BİRİM FİYATLARI

Örnek No	Belgenin Adı	Ölçü Birimi	Birim Fiyatı (TL)
6	Alındı Belgesi (Manuel)	Cilt	19
	Alındı Belgesi (Otokopili)	Takım	0,5
8	Mahsup Alındısı	Cilt	24
10	Tahsildar Alındısı	Cilt	24
11	Muhasebe Yetkilisi Mutemedi Alındısı	Cilt	24
	Bilgisayarlı Muhasebe Yetkilisi Mutemedi Alındısı	Takım	0,5
12	Teslimat Müzekkeresi	Cilt	32
14	Gönderme Emri	Cilt	24
15	Döviz Gönderme Emri	Cilt	24

Yukarıda tablo halinde birim fiyatı belirlenen alındılar ve diğer belgeler, talepte bulunan döner sermaye saymanlıkları ile genel bütçe dışındaki diğer kamu idarelerine hizmet veren muhasebe birimlerine satılabilir. Takım kelimesi 2 veya 3 nüsha halindeki tek bir alındıyı ifade etmektedir.